

~~Ino. 89209.~~
Ino. 1006

Ino. 4868.

VASILIE ALECSANDRI

OPERE COMPLETE

PARTEA ÎNTEIA

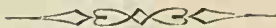
TEATRU

VOLUMUL IV.

DRAME.

(al Operelor complete Vol. IV.)

BIBLIOTECA
J. AL. CANTACUZIN

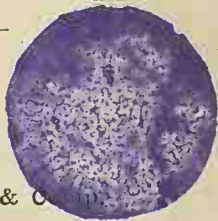

BUCUREȘCI

Editura Librăriei SOCECŪ & C. P.

7. Calea Mogoșoai 7.

1875

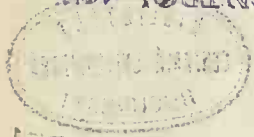

7156

BIBLIOTECA CENTRALA UNIVERSITARA

4868

CONTROL

rc 77/04

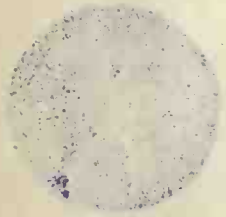
Biblioteca Centrala Universitara
B U C U R E S T I
Cota 486
Inventar 75

B.C.U. Bucuresti

C7517

Stabil. Litho-Typografie: SOCECŪ SANDER & TECLU.
[3990].

DRAME

CETATEA NEAMȚULUI

PERSOANE:

Sobieschi, regele Poloniei.

Iablonovschi, hatmanul armatei polone.

Potoschi, aghiotantul lui Sobieschi.

Șoiman, căpitan bătrân de cetate.

Tudora, fiica lui.

Farcas, tînăr ostaș român.

Galu,

Ghețu,

Mircea,

} plăeși.

Un străjer român.

O sentinelă polonă.

Un român bătrân.

O română.

Un copilandru.

Un soldat polon.

Trei plăeși.

Români, române, statul major polon, aghiotanți, armata polonă.

CETATEA NEAMȚULUI¹⁾

SĂU

SOBIESCHI ȘI PLĂEȘII ROMÂNII

DRAMĂ ISTORICĂ ÎN 3 ACTE.

Scenele se petrecu la cetatea Neamțului, în anul 1686.

ACTUL I.

Teatrul reprezintă malurile pirăului Neamț, cu o punte peste el; dealuri în fund, cu o cârare ce șerpuesce pe coastele lor, și în stânga casa lui Șolman.

SCENA I.

Galu, Ghețu, Mircea (în fața scenei), **Români**
și **Române** (învărtescă o horă pe malul pirăului.)

Galu. — Mândră ăi ne-o dat Dumnezeu de sărbarea icoanei lui Ștefan Vodă!

Ghețu. — Mândră, fărtate, și strălucită ca numele Marelui Voevod ce-o apărat țara noastră, 40 de ani în șir, cu brațul său cel neînvinș!

1) Subiectul acestei drame e tras din *novela istorică* a d-lui C. Negruți.

Galu. — Astăzi are să s'adune tot poporul de prin munți și de prin văi, ca să meargă sus, la cetatea Neamțului spre închinare d'inaintea icoanei sfântului Ștefan, după datina strămoșască.

Mircea. — (mai în fund, privind spre dealuri) Eată'î cum vină din toate părțile, cărduri, cărduri. Par' că se coborū turme de oi de pe coastele Ceahlăului.

Ghețu. — Însă nu 'l zăresc pe moș Șoïman, căpitanul cetății... De ce oare-o întârzieț în casa lui?
(arată casa din stânga.)

Galu. — Vedî că adî a să fie cununia fetei lui, Tudora, cu Farcaș aprodul, și s'a fi gătind de nuntă.

Ghețu. — Da s'o întors Farcaș de la Eși?

Galu. — Ba 'ncă nu... S'așteaptă să cadă pe nică pe ceas.

Ghețu. — Numai de 'î-a fi dat voie Cantimir Vodă.

Galu. — N'ai grijă despre asta, căci Farcaș îi frate de cruce cu căpitanul Turculeț, și căpitanul Turculeț îi mâna dreaptă a lui Cantimir Vodă.

Mircea. — Eaca și moș Șoïman cu Tudora.

SCENA II.

Cei de'nainte, Șoïman, Tudora (eșind din casă.)

Șoïman. — Vin'. Tudoro, și 'î șterge ochii, fata mea, că Farcaș, logodnicul tēu, trebuie să sosască adî negreșit.

Tudora. — (tristă) Sē te-audă Dumneșeu, tată; dar'...

Șoïman. — Ce?... te 'ndoești poate de curentul lui Farcaș?... cel mai vrednic și mai voïnic aprod a lui Cantimir Vodă?

Tudora. — Ba nu, tată... Știu că el mă iubește, și că de-a trebui să treacă chiar pin foc, el a trece ș'a veni; însă o presimțire dureroasă îmi muncește sufletul de astă noapte!

Șoïman. — (ingrijit) Ce presimțire?... Poate c'ai visat ceva?

Tudora. — O! dar; am visat un vis îngrozitor!.. Par' că năvălise peste biata țară un potop de sânge!.. Farcaș se lupta p'între valuri, și valurile tot creștea împregiurul lui, pên' ce-o atinsu zidurile cetății de pe deal.

Șoïman. — Ferească Dumeddău sfântul!.. Destule nenorociri o cădută pe biata Moldovă: locuste, sêcete, năvăliri de Tătari, de Turci, de Unguri, de Leși!.. vrajbe între frați, neunire, împărecheri!.. toate rëlele ce potă aduce stingerea unui neam întreg!.. Ferească Cel de sus, să nu 'ți fie vorba 'ntr'un ceas rëu, fata mea, că mi se oțerește inima când gândesc la câte-o pătimită bieții locuitori!.. Dar' ce stăm noi de vorbim de astea, când ađi a să fie cununia ta?... Vedî... flăcăii și fetele s'o adunată la horă, și giocă voïos, că doar' sîntem în vreme de pace... Eaca și tovarășii mei de cetate: Galu, Ghețu și Mircea, care s'o coboritu din deal pentru ca să te privească în haïne de mireasă. Nu 'i așa, fraților?

Gal. — Așa, moș Șoimane... Să trăești, Tudoro, și să fii fericită după cum dorim și după cum dorești!

Tudora. — Mulțumim d-voastră... Să ne fie traful bun la toți Români!

Șoiman. — Amin! (cătră plăeși) De mult v'ați coborât din cetate?

Gal. — De cu răsăritul Soarelui.

Șoiman. — Și câți oameni o rămasă de pază în lăuntru?

Gal. — Nouă plăeși, tot unul și unul.

Șoiman. — Prea bine; nouă plăeși români plătescū cât nouă-dăci de voinicī. (cătră Români) Copii!.. gătiți-vă să mergem în cetate ca să ne 'nchinăm icoanei sfântului Ștefan.

Români. — Hai să mergem, hai să mergem.

Șoiman. — Și dac' a sosi Farcaș, pe când ne-omū întoarce de la cetate, omū face nunta Tudoriī.

Români. — Noroc bun, noroc bun! Hai la cetate.

Șoiman. — Tăcere... Datina strămoșască este ca cea mai frumoasă fată din munți să cânte 'n ziua asta cântecul lui Ștefan Vodă... Cine vreți voi ca să cânte?

Români. — Tudora să cânte, Tudora.

Șoiman. — Auți, fata mea?... Ci că tu ești cea mai frumoasă d'între toate... Cântă dar.

Tudora. — Bucuros, tată.

Cântecul lui Ștefan Vodă.

Ștefan, Ștefan Domn cel mare,
Sămën pe lume nu are
De cât numai mândrul Soare!
Din Suciava când el sare,

Pune peptul la hotare,
Ca un zid de apărare.

Braçul seü fără 'nctare
Bate oardele Tatare,
Bate cetele Maghiare,
Bate Leşi din fuga mare,
Bate Turci pe zmei calare
Şi 'i scutesce de 'ngropare!

Lumea 'ntrégă stă 'n mirare!
Ţera 'i mică, Ţera 'i tare,
Şi duşmanul spor nu are!
Lumea 'ntrégă stă 'n mirare!
Căci precum în Cer un Soare,
Unu 'i Stefan Domn cel Mare!

Români. — (cu entusiasm) Ura!

(Se vedü alergând pe dealuri câţiva Români spărieţi, cari strigă:

Săriţi!.. agiutorii!.. duşmanii!..)

Români. — (mergând spre fund) Ce este? Ce să fie?

Şoiman. — Ce larmă s'aude?

(Farcaş se arată pe deal, urmărit de un soldat polon. Luptă între amândoi. Polonul cade ucis. — Muscă la orhestră.)

Tudora. — Eaca Farcaş, Farcaş!

Români. — Farcaş aprodul!

Şoiman. — Farcaş în luptă cu un Leah! (strigă) Nu te da, Farcaş băete, că venim şi noi. (cătră Români) Pe Leah, copii!

Români. — (voind să alerge spre deal) Pe Leah!.. pe Leah!

Şoiman. — Ba nu; staţi locului... N'are Farcaş nevoie de-agiutor improtiva unui duşman singur.

Tudora. — Tată, tată!.. poate să mi'l omoare!..

Șoïman. — Tacî, copilă, că nu știi ce spuî... Românul are șapte suflete 'ntr'însul!.. Eaca Leahul slăbește... Farcaș îl stringe de-aproape... Leahul cade... Ura! să trăești Farcaș!

Românii. — Ura! Farcaș!

(După ce cade Polonul, Farcaș aleargă pe deal, se coboară, trece puntea și vine în scenă.)

SCENA III.

Cei de'nainte, Farcaș.

Farcaș. — La arme, fraților!.. la coase... la topoare, c'o intrată sabie 'n țară!

Românii. — Leșii?

Farcaș. — Leșii cu craul lor Sobiețki!

Șoïman. — Sërmana țară!

Farcaș. — Sobiețki o venit cu toată puterea sa și cu toți hatmanii țerii leșești, încât o pustietă locurile pe unde-o trecut... Toți locuitorii 'și-o părăsită casele de-o pribegită prin fundul codrilor, căci n'o rămas colț de pământ neprădat și nestricat de dușmani!.. Ba 'nc'o tăiet pe Doamna Rucsanda, fiica lui Vasile Vodă, și s'o cercat să Iee pe sfânta Paraschiva din biserica Trii-Erarhilor.

Șoïman. — Ce nelegiuire!.. Ș'o luat-o?

Farcaș. — Ba nu; căci călugării o închisă porțile, și, de sus, de pe turn, o chemată blăstēmul Ceriului asupra dușmanilor!.. Atunci, hatmanul cel mare, Iablonovski, o poroncit oamenilor lui să se retragă.

Șoïman. — Pui de Români, călugării.

Farcaș. — Leșii s'o retrasu din Eșii; dar' o luatū in robie pe Mitropolitul, ș'acum vinū spre munții... La arme cu toții, fraților, că ne-agiunge potopul!

Tudora. — (in parte) Visul meu se implinește!

Șoïman. — Pe unde-ai lăsat dușmanii?

Farcaș. — Aproape de-aici!... (mergând mai in fund și arătând in dreapta) Priviți colo norul cel de colb care se 'naltă pên' la Ceriū?... Leșii, fraților, Leșii!

Șoïman. — La clopot, copii!... Trageți clopotul de larmă, ca să s'adune Români de prin toate unghiurile munților.

(Cățiva Români esū alergând priu stânga și strigând: La clopot! la clopot!)

Șoïman. — Și voi, cu toții, bărbați, femei, copii, pe-apărare!... Inarmați-vē cu ce 'ți găsi, și dați de moarte, ca să nu dică litfa c'o intrat in țara noastră. ca 'ntr'un sat fără câni.

(Se aude in culise clopotul de dandana, și se vedū viindū prin munți mulțime de Români inarmați.)

Români. — La arme!... la arme!

(Esū, alergând între culise, și se întorcū îndată inarmați cu coase, topoare, sinețe și pari.)

Farcaș. — Sē mi'i dai mie, moș Șoïmane, ca să 'i due eū la luptă.

Șoïman. — Tu sē mi'i duci, Farcaș, că eū merg sē apăr cetatea.

Tudora. — (apucând pe Farcaș de braț) Farcaș, eū vin cu tine!

Farcaș. — (cu dragoste) Vin', Tudoro, draga mea!.. și de-a fi se murim, omū peri 'mpreună tot de-o lovitură!

Români. — Pe Leși, Români!.. Orî ei, orî noi!

Farcaș. — Veniți cu mine, fraților, și se nu cruțați păgânul, că el nu v'a cruța... Eată'i că se vedū!

Români. — (ridicând armele în sus) Pe moarte, pe moarte!

Farcaș. — Pe moarte! Mai bine se murim, decât se robim! (Pleacă înainte în dreapta, ținnd pe Tudora de mână. Români il urmăză cu entusiasm.)

SCENA IV.

Șoiman, Galu, Ghețu, Mircea.

Șoiman. — Galu, Ghețu, Mirce, stați pe loc... Unde v'ē duceți?

Galu. — La luptă!

Șoiman. — Nu 'i treaba noastră s'alergăm înaintea dușmanului. Datoria noastră 'i s'ap'ărăm cetatea Neamțului, care ne-o 'ncredințat-o Cantimir Vodă. Hai la cetate.

Galu. — Cum?... Sē ne 'nchidem între ziduri, când frații noștri înfruntă moartea la lumina Soarelui!.. Șoimane, rău cuvânt ai rostit!..

Șoiman. — Tac!, Galule, că tu, de și ai cărunțit, tot îți sburdă inima mai pe sus decât mintea... Luptă vrei tu?... Luptă 'i avea în ap'ărarea cetății!.. Moarte vrei tu?... Moarte-omū găsi cu toții; căci mai bucuros ne-omū îngropa sub risipurile cetății, decât s'o închinăm dușmanului.

Mircea. — Ean ascultați ce svoană s'aude?

(Se aude în depărtare un șgomot de voci și înpușcături.)

Șoïman. — Negreșit Româniî s'o întelnită cu Leșii ș'acum s'o încleștată la luptă! (ridicând mâinile cătră Cer) Doamne Dumneșul părinților noștri!.. fie'ți milă de femeile și de copiii noștri!.. Întinde mâna ta și umbrește aceste locuri nenorocite. . .

Mircea. — (de pe punte) Șoïmane, Șoïmane!.. norul se tot apropie!.. Mi'î teamă pentru-ai noștri!

Șoïman. — Facă-se 'n voia Domnului!

Galu. — (pe punte, privind în dreapta) Șoïmane, Româniî noștri sîntu puși în risipă!.. Leșii îi alungă și 'î ucidu!.. Hai într'agiutoriu să perim și noi cu dênșii!

Șoïman. — Ce agiutoriu o să le dăm noi, patru oamini, împotriva unui oștiri întregi?.. Hai mai bine la cetate ca s'o apărăm pên' la cel de pe urmă om! (se îndreaptă spre punte.)

Mircea. — Stați, că zăresc o fată alergând în coaci.

Toți. — Unde 'î?.. care 'î?

SCENA V.

Cei de'nainte, Tudora (vine alergând cu përul despletit, țîind în mâna dreaptă o pală, și în mâna stângă un steag polon.)

Șoïman. — (zărind-o) Tudora! (o stringe în braçe.)

Tudora. — (ecsaltată) Tată, tată!.. sîntem perduți!

Toți. — Perduți!

Tudora. — Româniî noștri s'o lovită cu toată oastea lui Sobiețki, și, după o luptă crâncenă, o fostă biruiți!

Toți. — (cu desperare) Româniî biruiți!

Tudora. — Cei mai mulți din ei o peritū strigând:

Să trăească Moldova!.. Farcaș s'o luptat și se luptă încă ca un zmeu!.. Pe unde trece el, cadă Leșii ca snopurile de grâu subt săcere... 'L-am vădut cu ochii mei făcând minuni de vitejie, și smuncind steagul ista din mânilor unui căpitan leah, pe care 'l-o ucis... el mi 'l-o dat ca să 'l duc sus în cetate, pentru ca să nu cadă ear' în mânilor dușmanului.

Șoiman. — Ați auditu?... Frații noștri sîntu în risipire!.. Nu ne rămâne decât s'alertăm la cetate... Tudoro, vin' cu noi.

Tudora. — Ba nu, tată... Ține steagul, că eu mă întorc ca să găsesc pe Farcaș.

Șoiman. — Nu te îngriji tu de el, că 'i voinic de frunte, și el esă chiar din gura lupului... Vin' cu noi, fata mea, că ne 'i fi de-agătătoriu în cetate... Tu ne 'i închide ochii, dac' a vrea Domnul ca să murim.

(Mare șgomot în dreapta; răcnete, vaete, inpușcături, zinghete de arme.)

Tudora. — Eată'î! eată'î că vinu!.. Eată armiea leșască!

Șoiman. — Să nu perdem vreme... Hai, pên' a nu cădea de vii în mânilor păgânului.

(Toți plecă spre fund, trecu puntea și intră în culisele din stânga.)

SCENA VI.

Românul bătrân, româncea, copilandrul.

(Cățiva Români, femeii și copiii intră alergând spre scenă; soldații poloni îi alungă; luptă între ei. — Muzică la orchestră. — Un soldat polon prinde din fugă pe un bătrân și voiesce să 'l injunghie.)

Românul bătrân. — Omoară-mă, păgâne, că m'am săturat de-a videa nenorocirile Moldovii!

Copilandrul. — (aruncându-se între bătrân și soldatul polon) Ticălosule!.. vrei să omori un bătrân cu părul alb?

(Soldatul polon lasă pe bătrân și apucă pe copil, îl trântesce la pământ, și voiesce să 'l ucidă.)

Româncea. — (incleștându-se de brațul soldatului) Nu da, păgânule, că 'l copilul meu!.. Ucide-mă pe mine; na, lovește! (și arată sinul) Lovește sinul care 'l-o hrănit, dar' lasă copilul!

(Cei-l-alți soldați se răpedu și prindă robii pre Români.)

(Se audă trîmbițele armatei în dreapta. Armata începe a defila în sunetul muzicii și se aședă în rând; după dînsa intră Români robiți și injungați la tunuri.)

SCENA VII.

Sobieschi, Iablonovschi, Potoschi, aghiotanți, statul major.

Potoschi. — (intrând mai înainte și anonțând) Maiestatea Sa craful Sobietki!.. (cătră armată) La front!.. Sus armele

(Musica cântă o fanfară de onoare. Steagurile se plăcă d'inautea lui Sobieschi. Soldații presintă armele.)

Sobieschi. — (se închină la steaguri) Ostași!.. sînt mul-

țemit de voi!.. V'ați purtată cu vrednicie la luptă!..
Unde sântă robi?

Potoschi. — (arătând Românil) Eată'î, Maiestatea Vóstră!

Sobieschi. — Să 'î lege ca să 'î ducă in Polonia,
și care din ei a cerca să fugă, să 'î impuște!

(Potoschi se închină și merge spre ofițerii din fund ca să le comunice poroncile regelui.)

Iablonovschi. — Fie'mî ertat, Maiestatea Vóstră,
a vă observa că acești oameni s'aũ purtată vitejește, și
că nu merită așa asprime...

Sobieschi. — (fără a'l asculta, se primblă posomorit pe scenă)
Neam obraznic și sumeț!.. Niște țerani fără arme să
'ndrăznească a să măsura cu oastea mea și a'mî ucide
o mulțime de viteji de-ai mei!.. Să 'ndrăznească o țară
mică ca aceasta a să improtivi mie, craiului Sobieț-
ki! mântuitorul Vieni! invingătorul Sultanului Moha-
med IV!.. Foc și sânge am să las in urmă'mî, pentru
ca să pomenească vecnic de mine! (tare) Iablonovski!..

Iablonovschi. — (apropiindu-se) Maiestate!

Sobieschi. — (incet) Câți ostași de-ai noștri aũ pe-
ritu, de când amũ intratũ in Moldova?

Iablonovschi. — Mulți, căci Domnul Cantimir...

Sobieschi. — (furios) Cantimir!.. O!.. să mă 'ntorc
eu in Polonia făr' a pune mâna pe el!.. Mișelul! s'o-
ascuns in lagărul Turcilor, in loc să easă la câmp de
bătăle și să dee ochi cu mine!

Iablonovschi. — Asta n'ar fi nimică pentru gloria
Maiestății Vóstre care-o biruit atâți dușmanî mai in-
semnați și mai puternici decât Cantimir Vodă; dar
Moldovenii și cu Tătariii ne-aũ făcutũ mare stricăciune,

otrăvind fontănilor, ardând fenațele de pe câmpuri, urmărind armia noastră, ca o turmă de lupi, și ucigând tot ce găsa în calea lor. Caii noștri au perit mai toți!.. Cea mai mare parte din tunuri au rămas pe drum, și ostașii Maiestății Voastre ceru, în gura mare, a eși din această țară blăstemată, unde-au pățit toate chinurile și toate relele.

Sobieschi. — (cu mânie) Iablonovschi!..

Iablonovschi. — (cu mândrie) Maiestate!.. de-oă ști chiar că 'i urgisi pe bētrānul Iablonovschi, care te slujește cu credință de cānd te-ai suit pe tronul Poloniei, eu 'mă-oă face datorica de a 'ți spune adevērul!.. Mare greșală au fost a noastră că ne-amă dușmānită fără nici o pricină cu vecinii noștri Moldoveni; căci ei ară fi putută fi pentru Țara leșască un zid de apērare improtiva nāvālirilor din Rēsărit. Ar fi trebuit sē dām māna cu densi, în loc sē cāvām a 'i subgiuga.

Sobieschi. — Prea tārđiū imi dai sfaturi, Iablonovschi. Moldova e destinată a fi o provincie a Crăiei leșești, și mē giur pe numele meū că așa va fi, precum dic eu.

Iablonovschi. — Maiestate!.. Acum sūntă 40 de anī de cānd trāesc tot pe cāmpul rēsboaelor; am inbētrānit cu arma 'n mână, ș'am cunoscut ce plătescū Moldoveni la luptă, cānd își apēră țara și neatirnarea lor... Ei plătescū mult, Măria ta!.. Crede-mē pe mine, care 'mă-am jērtfit toată vicața pentru gloria lui Sobieschi; dă poroncă armiei de întors în Polonia, căci de cānd amă intratū în Moldova, cu gānd de a o supune,

amă perdită nebunește găumătate din ostașii noștri; ș'acum, această armie ce s'aŭ luptat ș'aŭ biruită sub zidurile Vieni, samănă mai mult c'o armie pusă 'n risipă decât c'o oaste invingătoare!

Sobieschi. — (pe gânduri, în parte) Are dreptate bătrânul Iablonovschi... (tare) Vrednicul meu general, îți mulțimesc că 'mă-ai vorbit astfel, fără sfială, când s'atinge de gloria mea. Tu ești cel mai bun sprijin al tronului meu, și pe tine te voi asculta... Dă poroncă de plecare.

(Iablonovschi se închină și se apropie de statul major.)

(Se aude bucurând în cetate.)

Sobieschi. — Ce sunet s'aude?

Potoschi. — (înaintând) Un bucur ce răsună în cetatea Neamțului; el chiamă Români la război.

Sobieschi. — Ear'!.. război vreu ei?.. Fie!.. război le voi da!.. Îndreptați tunurile spre cetate.

(Soldații îndreptă tunurile spre culisele din stânga și se pregătesc de război.)

Iablonovschi. — Eă ași dice, Maiestate, să lăsăm cetatea asta și să ne urmăm drumul înainte... Avem tunuri de câmp, nu de asalt.

Sobieschi. — (aprins) Ba!.. pre numele patronului meu!.. Nu va dice lumea că o cetate s'aŭ arătat d'înaintea lui Sobieschi, fără a i să cuceri!.. N'avem tunuri?.. Vom lua-o dar cu mâinile.

Potoschi. — Numele Maiestății tale îi destul tun!

Sobieschi. — Potoschi! pe tine te însărcinez să dai

asalt acestuî cuib de hoți... ș'ascultă: să nu rămăie
peatră pe peatră!

(Potoschi se închină și se întoarce spre oaste ca să dea poroncă de asalt.)
(Se aude între culisele din dreapta un sgomot de luptă.)

SCENA VIII.

Cei de'nainte, Farcaș (prins de Poloni intră, smuncându-se din
mânte lor.)

Farcaș. — Mort mi'ți lua rob, dar' viū niciodată!
(Poloni îl apucă de mână și 'l țină în loc) Ticăloșilor!.. vă pu-
neți dăce împotriva unuî om!

Sobieschi. — Ce este?

Potoschi. — Un ostaș moldovan robit în bătaie,
și care nu vrea să se supuie.

Sobieschi. — Un ostaș moldovan?... să 'l aducă
înaintea Noastră.

(Soldații aducă pe Farcaș d'înaintea lui Sobieschi.)

Sobieschi. — Ce ești tu?

Farcaș. — Ostaș de-a lui Cantimir Vodă.

Sobieschi. — Cantimir!.. Tot ascuns șede în lagă-
rul Turcilor, mișelul?

Farcaș. — Mișel nu poate fi apărătorul Moldovii!..
El îi în țara lui cât și tu în țara ta!

Sobieschi. — Ți'î prea lungă limba, voînice!.. Îe
sama să nu 'ți-o scurtez.

Farcaș. — (cu mândrie) În mâna ta sânt... Poți să 'mî
taî și capul; dar' de plecat nu 'l-oî pleca niciodată
d'înaintea dușmanului țerii mele!

Sobieschi. — Nicî când dușmanul îi învingător ca
mine?

Farcaș. — Învingătoriu, tu?.. care ai intrat hoțeste în Moldova ș'acum te 'ntoreci rușinat în Polonia?.. Mare 'ți este deșertăciunea, dacă te crești învingătoriu!.. Privește-ți oastea obosită și 'ngîmătățită!.. Mergi de vezi drumurile pe unde-ai trecut acoperite cu trupuri de Leși, ș'apoi te fălește că ești învingătoriu. . . Ai năvălit la noi fără veste; 'ți-ai călcat cuvântul ce 'l-ai dat, acu un an lui Cantimir, de a fi prietinel nostru, și ce-ai isbitit?.. Ai ucis câțiva creștini nevinovați, ai ars câteva sate, ai prădat câteva monăstiri, ș'acum te furișezi ca un lup urmărit de zevodii. . . Sobietki! mare 'ți-i numele!.. mici 'ți 'să faptele!

Sobieschi. — (furios, pune mâna pe sabie) Sumetule!..

Farcaș. — (cu un ris spasmodic) Sobietki!.. cât ești tu de mare și de puternic, eă rid de mânia ta; căci noi, Români, sîntem deprinși a videa moartea cu ochii!

Sobieschi. — Dacă ești deprins a videa moartea cu ochii, mori în fața Soarelui! (face un semn soldaților.)

(Soldații trag săbiile și încungfură pe Farcaș.)

Farcaș. — Sobietki!.. să știi, de la Farcaș Românul, că nu 'i vrednic pentru tine să omori voinicii ca mine!

Sobieschi. — Spîndurați'l!..

Farcaș. — (tresărind) Să mă spîndure pe mine!.. Hei!.. că doar' nu pere Românul cu una cu două. (smuncesce un baltag din mînile unui soldat, îl ridică asupra soldaților și 'i poartă rapide) În lături, păgânilor, că eă sînt Farcaș aprodul!

(Farcaș se isbesce p'între Poloni, apucă pe punte, se opresce pușin de strică puntea cu baltagul, ș'apoi pleacă, fugînd spre munte. Soldații se aruncă după el, dar' se opresc la capra punții dîrimate. Vr'o câțiva trag cu pusele în Farcaș.)

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Teatrul reprezintă interiorul cetății Neamțului; în dreapta, pe planul I-ii, poarta cea mare e închisă; în fund, în stânga, se află un turn, în care păzește un plăeș; de la poartă pînă la turn, zidul cetății e cu metereze; de-alungul zidului este o galerie de lemn pe care stau de pază câțiva Români înarmați; în stânga, pe al doilea plan, se află o capelă cu fereste gotice, luminată în intru. La ridicarea cortinei se audă din timp în timp tunuri depărtate care bat în ziduri. Plăeșii cără bolovanii pe galerie. Începe a insera.

SCENA I.

Șoiman, Galu, Ghețu, Mircea, străjerul român,
plăeșii.

Șoiman. — Ha! voinicii... cu inimă! cărați mereu la bolovanii pe galerie ca să 'i aruncăm în capul Leșilor, când or mai cerca vr'un asalt... Ei ne trimetă ghiulele din tunuri... Noi suntem mai darnici și le plătim cu petre... scumpe.

Mircea. — Nu știu de 'să scumpe; dar' știu că 'să grele, și pe care 'l-a agiunge bolovanul ista... halal de densus!... Bună parte a avea. (arată un bolovan mare și 'l duce pe galerie.)

Șoiman. — (spre turn) Străjării!

Străjerul român. — Aud.

Șoiman. — Deschide'ți ochii în patru, și 'i țintește pe lagărul leșesc. De 'i zări vr'o mișcare de oamini, să ne dai de știre.

Străjerul român. — Bine.

Șoiman. — Și tu, Mirceo, primblă-te cu plăeșii de-a lungul zidului, și fiți tot cu mâna pe cucoșul puștii.

Mircea. — N'ai grijă, moș Șoimane... Care Leah a trece prin calea puștii, a și culege un plumb.

Șoiman. — (coborîndu-se în scenă) Eİ! măi, Galule, îți place?.. Luptă cereaİ?.. Eaca luptă.

Galule. — Îmİ place, Șoimane; dar' pare-mi-se că s'apropie funia de par.

Șoiman. — Fie cum a vroi Cel de sus!.. Știu incalte că n'or ȝice Leșii c'o luatū cetatea cu mâna, ca un cuib de rōndunele... De cincİ ȝile-acu, toată oastea lui Sobiețki tabără în valea Neamțului și prin munții de pr'împregiur. Tunurile lor batū zidurile aiste necontentit de cincİ ȝile. În cincİ ȝile patru asalturi o datū cetății, și tot risipiți și rușinați o intratū sub corturi... Mândriți-vē Români!.. Noi, o mână de oamini, ne luptăm de cincİ ȝile și cincİ nopti c'o armie 'ntreagă!

Ghețu. — Așa este, fârtate; dar' am obosit, că, de când s'o început rēsboiul, n'am închis ochii.

Șoiman. — Lasă, Ghețule, că 'n ceasul când 'i-omū inchide, a fi pentru somnul cel vecinic, ca bieții tovarēsii noștri, ca Trotușan, ca Udrea, ca Veveriță și ca ceialalți care-o peritū în luptă.

Galule. — Fie-le țerna ușoară, că mare bine s'o purtatū pēn' a nu cădea!

Șoiman. — S'o luptatū cum trebuie sē se lupte tot Românu pentru țara lui, ș'o muritū cum trebuie sē do-rească a muri tot Românu care se simte mândru de numele lui!.. cum oiū peri și eū ca aȝi, ca mânİ; cum İ peri și tu, Galule, și tu, Ghețule, și toți căți mai rē-

mână teferi acu în cetate; căci altă n'avem de-așteptat, decât moartea!

Galu. — Moarte, dar!.. mai ales că ni s'o sfârșitū și merindele de gură și cele de pușcă.

Șoiman. — Ce spuī, frate? Nu mai este nici earbă, nici plumbi?

Galu. — Numaī câteva încărcături ne-o mai rămasū, și de-abiea putem răspunde din când în când la loviturile dușmanului.

Șoiman. — (pe gânduri) Asta 'ī ră treabă!.. dar' sē nu perdem bărbățiea, căci poate ne-o aduce Farcaș ceea ce ne lipsește.

Galu. — Farcaș?

Șoiman. — Dar... Spre amēdă, când erai tu de strajă 'n turn, Farcaș o eșit din cetate.

Galu. — Pe unde?

Șoiman. — Prin fântāna asta 'n care se deschide-o hrubă tainică ce duce la poalele dealului... El s'o dus sē pāndeascā mișcările dușmanilor mai de-aproape, doar' a afla ceva despre hotărīrea lor, și doar' a putea căpēta ceva merinde pentru noi.

Ghețu. — Numaī de n'ar pune māna Leșii pe dēnsul!

Șoiman. — Pe Farcaș?... El îi în stare sē le fugă d'între degite, ca o șopērlă.

Galu. — Ș'apoī îi tēnēr, frate!.. îi cu focu 'n inimă, și'l trage inima într'acoaci, la Tudora care 'ī închisă cu noi în cetate... N'ai grijă de Farcaș... Un voīnic ca el, cu dragostea 'n suflet, are dēce vieți într'ēnsul.

Ghețu. — Dar' biata Tudora unde'ī, Șoimane?

Șoiman. — Cole, în biserică... Ea poartă de grijă celor răniți în bătaie, și închide ochii celor ce mor.

Ghețu. — Sărmana copilă!.. Ce s'a face ea de-a fi să perim aici cu toții?

Șoiman. — (cu mândrie) Ea, Ghețule?... Ea 'i fata lui Șoiman bătrânul!.. îi Româncă, ș'a muri cu tată-său și cu logodnicul ei la un-loc!

Ghețu. — Pecat de tinerețile ei!

Șoiman. — Tăceți!.. par'c'aud un glas în fundul fântânii.

Ghețu. — Farcaș a fi.

(Se plcă cu toți pe gura fântânii.)

Șoiman. — Zăresc o umbră ce se urcă spre noi de-a lungul păretelui... (strigă în fântână) Farcaș, tu ești?

Farcaș. — (în fântână) Eă!

Șoiman. — Vină 'ncet. băete... Nu te grăbi, să nu 'ți lungece piciorul.

Farcaș. — Întindeți'mi mâna.

Șoiman, Galu, Ghețu. — (întind mâinile în fântână) Eaca mâna... Apucă-te virtos.

Farcaș. — (îvindu-se) Eată-mă's cu bine. (ese din fântână.)

SCENA II.

Cei de'nainte, Farcaș (aducând o torbă.)

Șoiman. — Vină 'n brațele mele, fiule, că mult 'ți-am mai dus grija.

Farcaș. — Dacă puțin o lipsit să nu mă mai vedeți.

Totî. — Cum? Ce felîu?

Farcaș. — Era să mă prindă și să măucidă Leșii.

Totî. — Ferească Dumnezeu sfântul!.. Cum asta?

Farcaș. — După ce m'am coborît ađi în fântână, ș'am dat în hrubă de-am eșit în poala dealului, am cercat să m'apropiîu de lagărul Leșesc ca să prind limbă și să aflu ceva, când, chiar în drumul meu, am dat peste-o ceată de cinci Leși care sta la pândă subt o stâncă. Era un căpitan cu densii, și le 'mpărța praf și plumbi, dicându-le să fie gata pe astă sară, căci Sobiețki o poroncit să ne dee un nou asalt.

Totî. — În astă sară?

Farcaș. — În curënd trebuie să ne lovească, căci Soarele 'i pe-asfințite.

Șoiman. — Ei! și?..

Farcaș. — Auđind de asalt, soldații o începutu a chiui ș'a bea d'intr'o ploscă, ca să prindă la inimă... Eū mă uitam la torba cea cu praf, cum se uită uliul la cloșcă, și, în vreme ce Leșii deșerta plosca, m'arunc de-odată în mijlocul lor ca o arătare, smuncesc torba și plec la fugă p'între stânci... Dușmanii se ieū turbați după mine, impușcând ca într'un iepure și sbierând ca copoii, dar' nu mă nimerescū și 'mî perdū urma... Numai unul din ei, căpitanul, un tinerel fără musteață, nu știū cum dracul face, și 'mî ese înainte, tocmai la gura hrubiî...

Totî. — Și?..

Farcaș. — (cu sânge rece) 'L-am ucis!.. Eaca torba Leșilor!

Gal. — Da bine, trupu lui ce 'l-ai făcut?.. 'L-ai lăsat acolo, la gura hrubi?

Farcaș. — Aș'!.. să deee tovarășii lui de densus, și să descopere hruba?.. Nu, tată; nu's așa de copilandru... Am tras trupul în hrubă, și 'l-am ascuns de lumina Soarelui.

Șoiman. — (deschidând torba) Să trăești, băete, că voi-nic braț și coaptă minte ai la vrista ta!.. Ean să videm ce ne-aduci?.. Îi plină! plină, fraților, de praf și de plumbi! Hei! că multe morți o să mai trimetem în cei păgâni, din torba lor!

Farcaș. — Așa, tată Șoimane!.. dar' și noi trebuie să ne gătim, căci Sobiețki s'o giurat pe steagul crăesc să nu rămâie aji nici peatră pe peatră din cetate, nici om cu vieață în lăuntru.

Șoiman. — Așa s'o giurat Sobiețki? (strigă) Măi, copii, veniți cu toții aici.

(Toți plăeșii, afară de străjer, se coborū și vinū lângă Șoiman.)

Plăeșii. — Eată-ne.

Șoiman. — Ați auditū, voinicilor?.. Ci că craul Sobiețki o giurat peirea noastră pe aji... Ce diceți voi?

Mircea. — Vie să ne ucidă, dac' a putea!

Șoiman. — Copii!.. acuș a să 'nceapă o luptă cum n'amū mai avutū pēnă aji. Hai să facem și noi giurământul de moarte; dar' mai întâi, na, copii... întindeți mânil: Na praf leșesc; na plumbi leșești. (împarte patrone la plăeși) Să le trimetem dușmanului cu dobēndă prin țēvia puștii.

Plăeșii. — Adă, adă.

Șoiman. — S'acum, ascultați și diceți ca mine:

I.

Mărtea ne vine, dar' nu ne pasă!
 Mărtea 'n resboaie noi o dorim.
 Mărtea vitează e mult frumoasă!
 Jurăm cu toții ca să murim!

Toți.

Jurăm cu toții ca să murim!

II.

Pentru Moldova ce pățimesce,
 Pentru Moldova care-o iubim,
 Pentru Moldova ce ne privesce
 Jurăm cu toții ca să murim!

Toți.

Jurăm cu toții ca să murim!

III.

(Șoiman se pune în genunchi.)

O! țără scumpă, rămâi cu bine!
 O! țără dulce, noi ne jertfim!
 O! țera noastră, noi pentru tine,
 Jurăm cu toții ca să murim!

Toți.

Jurăm cu toții ca să murim!

SCENA III.

Cei de'înainte, Tudora (se arată la ușa capelei și ascultă
 jurământul plășilor.)

Tudora. — Faceți giurământul morții și pe mine nu
 mă chiețați!

Plăeșii. — (cu mirare) Tudora!

Tudora. — (înaintând spre plăeși cu un aer inspirat) Cine v'o dat vouă dreptul să uitați pe Tudora, când este a vă jertfi pentru țară?

Șoiman. — Copila mea!..

Tudora. — Numai voi vă cunoașteți datoria?... Voi numai vă iubiți țara?... Eă n'am suflet ca voi? n'am ca voi sânge de Româncă?

Farcaș. — (cu dragoste) Tudoro!..

Tudora. — De și nu sânt decât o biată copilă, dar' de cincî zile, de când trăesc cu voi, 'mî-o crescut în pept inimă bărbătească!.. Aici, în bisericuța asta, singură, fără agiutorii, am închis ochii la opt creștinii răniți în bătăie; am auzit cele de pe urmă cuvinte ale lor, suspinurile lor cele de pe urmă, și m'am diprins a videa moartea 'n față. Cum nu vă 'i frică vouă de densa, așa nici mie!.. și cum vreți voi să vă dați vieța pentru Moldova, așa și eă vreă să 'mî-o dau!

Șoiman. — Tu, fata mea?... tu, în floarea tinereții!

Tudora. — Moartea n'alege!.. ea, când vine, abate și pe cel tare și pe cel slab... Și 'n curênd, diu câți sântem aici, nici unul n'a să mai rămăie cu vieța!

Șoiman. — De unde știi?..

Tudora. — Am auzit tot ce v'o spus Farcaș... Sobietki o giurat peirea noastră, și Sobietki 'i tare!.. Giurământul lui s'a implini; dar' eă nu vreă să cad vie în mânile lui.

Farcaș. — Nu, Tudoro!.. cât oă fi eă lângă tine...

Tudora. — Locul tōă, Farcaș, nu 'i lângă mine;

locul tău îi pe ziduri în fața dușmanului. Datoria ta 'i să mori în luptă lângă tată-meu; datoria mea 'i să vă răsbun pe toți!

Șoiman. — Să ne răsbunî?

Tudora. — (inspirată) Ascultați!.. În noaptea trecută, pe când voi păzați zidurile, eu stam ingenunchiată d'înaintea icoanîi Maicii Domnului și mă rugam pentru sufletele celor morți. Lumina candelilor se răsfrângea pe opt trupuri de voinicî fără suflare, care zacu în biserică... Atunci, am vădut cu ochii mei ridicându-se morții în picioare!.. mergînd să sêrute icoana, și pe urmă apropiindu-se de mine, 'mî-o dis: „Tudoro! de aî inimă „de Romîncă... Tudoro! de țî'i dragă țara Moldovii n'o „lăsa nerăsbunată!“

Șoiman. — (nîmît) Ce dice?

Tudora. — „Tudoro! nu ne lăsa pe noi, nu lăsa pe „tatăl tău și pe Farcaș, logodnicul tău, fără răsbunare!.. „Mergi în lagărul leșesc, și, cu brațul tău, du moarte „dușmanului Romînilor!.. du moarte lui Sobișki!“

Șoiman. — (cătră ceia-l-alti) Îi perdută!..

Tudora. — Aiste cuvinte 'mî-o rostită morții!.. și eă m'am legat cu gîurămînt cătră ei așa să fac.

Șoiman. — Tu să omorî pe Sobișki!.. Cum?.. în ce chip?

Tudora. — (zîmbînd) Ângerul Moldovii m'a duce de mînă!.. Decât să mor aici, ucisă de soldații lui Sobișki, mai bine să cerc o faptă măreață și mîntuitoare pentru țara mea!

Farcaș. — Tudoro, pe mine m'aî uîtat?

Tudora. — (cu îndușoare) Farcaș!.. Dumneșeu n'o vrut să facem casă 'mpreună, de și numai El știe câtă dragoste-am avut și am pentru tine! (vocea îi slăbește) Nu mă sfiesc acu, în agiunul morții, s'o mărturisesc în auzul oaminilor... dar' nu vreș să mă dispart de tine ca o străină, nu, că mi se rupe inima!

Toți. — (cu îndușoare) Tudoro!..

Tudora. — O! lăsați-mă să plâng, ca să 'mă mai răcoresc sufletul... Nu pot gândi fără tulburare c'are să moară tata!.. și tu, Farcaș, și voi toți, oamini buni, și eu!.. în loc de cununie, în loc de fericire... moarte, în floarea vieții!.. Ce-amă făcută noi lui Dumneșeu ca să fim osândiți așa?... (plânge.)

Șoiman. — (luând pe Tudora lângă sinul lui) Tudoro, draga tatii, nu ne face să slăbim tocmai când avem nevoie de bărbăție. Dacă o vrut Dumneșeu sfântul astfelu cu noi, trebuie să ne supunem poronciii lui... Tu singur' ai spus că jertfa pentru țară îi o datorie sfântă!.. Nu mai plânge, draga mea, că 'mă frângi inima. (plânge.)

Tudora. — (incetând de plâns) Eaca, nu mai plâng, tată!.. Cătă 'n ochii mei... Așa 'i că nu mai suntu lacrimii?... Nu băgați de samă, oamini buni... Tudora s'a arăta vrednică de tată-său și de voi!.. Și tu, Farcaș, dă'mi mâna și vin' de 'ngenunche cu mine d'inaintea tată-meu, ca să ne binecuvinteze și să ne unească cu mâna lui! (Iea pe Farcaș de mână, zimbând) Vedți cât ții de veselă mireasa, dragul meu... Fii și tu vesel ca mine, că ne-om găsi uniți în ceea lume!

Șoïman. — (cătră Galu) Galule, mi se sfărșește inima când o vëd astfelü.

Tudora. — Tată, binecuvântarea unui părinte îi sfântă 'n ochii lui Dumneșü!.. unește'ti copiii și'î binecuvintează 'n fața Cerului, unde-o să ne 'ntelnim în curënd.

(Se pune în genunchi, împreună cu Farcaș, la picioarele lui Șoïman.)

Șoïman. — (întinđend mânil pe capetele lor) Unite fie sufletele voastre în vecinicie, precum numele voastre sântü nedespărțite în inima mea!.. Copii!.. priimiți prin graful meu binecuvântarea Cerului ș'a pământului!

Plăeșii. — (uimiți) Amin!

Tudora. — (ridicându-se veselă) Tată!.. dă'mi mâna ș'o sërut... Acu mă simt fericită!

Șoïman. — Vin' în brațele mele, fiică scumpă și vitează. (o înbrăcișază cu dragoste și 'î dice încet) Să mori cu bărbăție, Tudoro.

Tudora. — (încet) În ceasul de pe urmă 'mî-oïu aduceaminte că 's fiica lui Șoïman bătrânul!

Farcaș. — (întinđend brațele) Tudoro, mie nu 'mî dici nimică?..

Tudora. — (aruncându-se în brațele lui Farcaș și serutându'l) O! Farcaș, soțul meu, îi dau cea 'ntei și cea de pe urmă sërutare pe-aist pământ! (încet) Să aperi pe tata, Farcaș!

Farcaș. — Oïu peri lângă densus!

Tudora. — Ș'acum, voinicilor, fiecare la locul său: voi pe ziduri, și eü în lagërul leșesc!.. Rămâneți cu bine! (se îndreptă spre gura fântanei.)

Plăeșii. — Dumnezeu să 'ți agiute și să 'ți apere dilele.

Tudora. — (se suie pe marginea fântanei) Acu mă simt vrednică să mă unesc și eu la giurământul vostru. (cântă:

O! țără scumpă, rămăi cu bine!

O! țără dulce, noi ne jertfim!

O! țera noastră, noi pentru tine

Jurăm cu toții ca să murim!

Toți.

Jurăm cu toții ca să murim!

(Tudora se coboară în fântână și dispare. — Plăeșii grămădiți în preajmura fântanei privesc în întru.)

Farcaș. — Tudoro, să ieși arma Leahului celui ucis.

Tudora. (din fântână) Bine.

Toți. — Noroc bun, Tudoro!

Tudora. — (din fântână) Noroc bun!

SCENA IV.

Șoiman, Galu, Ghețu, Mircea, Farcaș, străjerul român, plăeșii.

Farcaș. — (cu desperare) De-acu s'o sfârșită toate pentru mine 'n lumea asta!

Șoiman. — Și pentru mine!.. Un singur copil am avut și 'l-am perdut!

Galu. — Nu slăbi; Șoimane frate, nici tu, Farcaș băcte, că s'apropie ceasul luptei.

(străjerul român din turn buclumă.)

Toți. — Ce este?

Străjerul. — Oastea leșască vine spre cetate.

Farcaș. — Asaltul cel mare se pregătește!.. La ziduri cu toți!, la ziduri!

Șoiman. — La metereze, copii!.. și chitiți tot subt țipa stângă. Când nu 'ți mai avea plumbi, încărcăți cu nasturi de la chingă; când nu 'ți mai avea praf de pușcă, răsturnați la bolovanii pe capul dușmanilor.

Plăeșii. — (cu entuziasm) La zidii!.. la zidii!

(Plăeșii se răpedu pe galerii și se gâtesc de bătaie. — Afară de cetate se aud răcnete de Leși. — Tunurile trag în ziduri.)

Șoiman. — Auțiți răcnetele Leșilor?.. Tu, Galule, așază-te colo lângă turn cu trii oamini. Tu, Ghețule, la mijlocul zidului. Tu, Farcaș, cole lângă poartă; și eu peste tot locul.. Să vă ved, copii!.. Faceți ca să rămăie pomenire neuitată în Moldova de Plăeșii din cetatea Neamțului.

(Câteva ghivelele cad pe scenă. — Una din ele rănesce pe un plăeș.)

Un plăeș. — Valeu! (remâne cu corpul spânzurat pe galerie.)

Șoiman. — Ce este?.. Un plăeș rănit!

Galule. — Ba 'i ucis, sormanul!

Șoiman. — Dumneșă se 'i erte păcatele!.. (se suie pe galerie și privește preste ziduri) Ce fac Leșii?

Farcaș. — Fugi, tată, că te ucid păgani!

Șoiman. — Atunci s'aglungă!.. Eaca, Leșii așază scările pe ziduri! Luați sama bine, copii!.. Foc în grămadă!

(Plăeșii împușcă de o dată preste ziduri. — Se aud răcnete dure-roase afară din cetate.)

Farcaș. — (privind preste ziduri) În plin!.. opt puști, opt morți!.. și cei mulți înainte!

(Polonii inușcă de din afară. Plășii le răspund cu foc necurmat.)

Ghețu. — (strigă preste ziduri) Măi, pane, mă!.. cel cu musteața de-un cot!.. Ce 'mă dai, să 'ți trimet un plumb în frunte?

Șoïman. — Ghețule, nu fii nebun... pleacă'ți capul.

Ghețu. — (asemene) Ce dăci, mă?.. îl vrei în dar?.. Fie și 'n dar... ține!.. (trage cu pușca) drept în frunte!.. M'am ținut de cuvânt... Să 'ți fie de bine! (se pléacă pe ziduri ridând.)

(Polonii tragă în Ghețu, care cade pe zid rănit, strigând: Valeu! m'o ucis! Farcaș se răpede de 'l ridică și 'l coboară în scenă.)

Farcaș. — Na! c'o pățit'o, Ghețu!.. Apoi dă!.. n'o cată Românul cu luminarea?

Șoïman. — Pecat de el că era bun viteaz!

Farcaș. — (depuind pe Ghețu lângă fântână) Ești rănit de moarte, Ghețule?

Ghețu. — (reînviind) Ba nu; dar' 'mă-o frânt o mână păgâniî. (se întinde la pământ.)

Șoïman. — Farcaș, Farcaș!

Farcaș. — (suindu-se răpede pe galerie) Aud, tată.

Șoïman. — Ce se zărește colo lucind ca un boț de aur?

Farcaș. — Sobiețki, tată!.. craul Sobiețki cu hatmanii leșești!.. Eată'l!.. întinde mâna spre cetate și dă poroncă de asalt!.. Ațineți-vă, fraților, c'acu 'i greul!.. Sobiețki însuși o ridicat steagul crăesc.

Șoiman. — Steag pentru steag... Mă duc s'aduc și cu steagul Moldovii. (se coboară, intră în biserică și aduce stindardul cu marca țerii.)

(Se aud răcnete turbate afară de cetate și inpușcături. Asaltul începe.)

Farcăș. — Eaca Leșii se suie pe scări!.. Plouați cu bolovanii peste dâșii.

(Plăeșii ridică bolovanii și 'i aruncă peste ziduri, strigând: La bolovanii, copii! — Plouați cu petre. — O merță! — Dați de tot! — Nu lăsați păgânii să intre în cetate.)

Șoiman. — (trecând scena cu stindardul) Eată steagul Moldovii!.. Marturul biruințelor lui Ștefan Vodă!.. Pe zidii!.. (se suie pe galerie și aședă stindardul la mijlocul zidului.)

(Polonii la vederea stindardului strigă: Ura!)

Plăeșii. — Ura!

(Lupta se închețează mai tare. Plăeșii tragă cu puscele și aruncă cu bolovanii. Polonii dau asaltul. Câțiva soldați se arată de-alungul zidului. Plăeșii se luptă cu ei și 'i respingă. În timpul luptei cad doi plăeși morți și unul rănit.)

Farcăș. — (cătră un soldat polon ce se ivesce pe zid lângă poartă) Bine-ai venit, pane!.. Ce cați tu la noi?.. Moarte? Na, moarte! (se luptă cu soldatul) Iute mi te-ai suit, dar' mai iute te'i cobori. (il apucă cu brațele și 'l aruncă peste zid.)

(Alți doi soldați se arată în față cu Șoiman și pună mâna pe stindardul Moldovei.)

Șoiman. — (apărând stindardul) Eaca, mă!.. Vă face poftă steagul nostru ș'ați vinită doi odată?.. Așa 'mi place și mie, că două mâni am și eu.

(Șoiman se luptă cu soldații; pe unul îl injunghie, ear' cel-a-lalt rănesc pe Șoiman, lovindu'l cu un baltag în frunte.)

Farcăș. — Nu te da. tată, că vin și eu.

Șoïman. — (scăpând stindardul, cade de pe galerie pe scenă)
Valeu! m'o ucis păgânul!.. La steag, Farcaș!.. Nu
lăsa steagul!..

Farcaș. — (aruncându-se pe Polonul ce a apucat stindardul) Las'
pe mine, tată!..

(Farcaș apucă pe Polon și 'l trage de pe zid pe galerie, și pe urmă
pe scenă, unde se încinge o luptă grozavă.)

Farcaș. — (luptându-se) Dă-te rob, Leahule, că te sting
de pe fața pământului. . . (apucă de stindard și ridică baltagul) Nu
vrei?.. (il lovesce) Morî, dar! (Polonul cade mort.)

Șoïman. — (în genunchi răzimându-se pe palme, urmăză cu
ochii scena acelei lupte, și când cade Polonul, el ține cu voce slabă):
Scăpat-ai steagul?

Farcaș. — (ridicând stindardul în sus) Eată'l, tată!

Șoïman. — Slavă ție Doamne!.. De-acum pot muri!
(cade leșinat.)

Gal. — Ura!.. Biruința 'i a noastră!.. Leșii se retrag!

Plăeșii. — (cu bucurie) Ura!

Farcaș. — (sprijinind pe Șoïman) Zădarnică bucurie, fra-
ților, căci amă perdută pe tata Șoïman!

Plăeșii. — (sărind de pe galerie și viind lângă Șoïman) Moș
Șoïman!.. o murit?

Farcaș. — Îi rănit la cap... Aduceți apă rece să 'i
spălăm rana.

(Plăeșii aduc o cofă cu apă.)

Gal. — (ingenunche lângă Șoïman și 'i ȳea capul în brațe)
Adă 'n coace să 'i vedă eul rana, c'am mai vedut eul mul-
te 'n viața mea... (spală rana) Adâncă 'i!.. (cu îndușogare) Șoï-
mane, frate Șoïmane, nu 'i cu drept să mori tu 'naintea

mea. Vină'ți în simțiri, că doar' nu poți tu peri de-
lovitură de Leah...

Farcaș. — (plângând) Sărmanul tata Șoiman!.. Mai bine muream eu decât el!

Galu. — Tac!, copile, nu plânge, că nu se poate să perdem noi pe Șoiman viteazul. (și pune mâna la inimă) Nu... eaca!.. i se bate inima ca 'ntr'un om verde. (și lăgă rana) Șoimane!.. Scoală, Șoimane, că te plângă tovarășii tăi ca niște femei. (și șterge ochii de lacrimi) Deschide'ți ochii de veți risipa dușmanilor.

Șoiman. — (deșteptându-se) Cine mă chiamă?

Plăeșii. — (cu bucurie) Noi, tată, noi!

Șoiman. — (âncă amețit) Voi?... Cine sânteți voi?... (zimbînd) Ha! tovarășii mei... vă cunosc... eaca și Farcaș... eaca și Galu... Dar' steagul!.. unde'ți steagul?..

Farcaș. — Eată'l, tată.

Șoiman. — (luând stindardul) Nu ni 'l-o luat dușmanii?... Nu... Eată'l!.. eată'l!.. O! par' că 'mă mai vine inima la loc... (il serută plângând) Steagul Moldovii!.. fala țerii!..

Galu. — Destul, Șoimane... Nu te tulbura, că ești încă slab.

Șoiman. — Ba nu, Galule... Lasă, că el imi dă viciață. Când îl simt cole, pe inimă... inima 'mă crește și prinde la putere... Farcaș, tu 'l-ai apărat?

Plăeșii. — El, el!

Șoiman. — Strămoșii noștri să te binecuvinteze din Ceruri... Na, țil' incredințaz de astăzi ție... Să mori pentru dânsul.

(Farcaș Țea stindardul. — Străjerul bucfumă)

Galu. — (mergând spre turn) Străjeriū, ce este?

Străjerul. — Vine călare spre cetate un Hatman leșesc cu steag alb în mână.

Șoïman. — A fi vr'un sol de la craïul Sobiețki.

Galu. — Poate că ne-aduce vorbe de pace.

Șoïman. — Pace?.. Cât praf și plumbi mai avem?

Galu. — Nicî de-o încărcătură!

Farcaș. — Dar' avem topoare și bolovanî!

(Se aude bătând în poartă.)

Șoïman. — Auđiți?.. Solul o sosit la poartă... Galule, mergi de 'i deschide.

Galu. — (mergând la poartă) Cine 'i?

Iablonovschi. — (afară) Sol a craïului Sobieschi.

Șoïman. — (sculându-se) Să 'l primim cum se cuvine...

Copiî, deschideți poarta!.. Și voi, căți mai sunteți în cetate, oamini teferi sau răniți... în picioare cu toți, ca să nu vadă dușmanul Român culcat la picioarele lui!

(Noaptea cade treptat în toată scena asaltului. Scena solului se petrece la lumina torțelor aduse de plăeși din biserică. Ghețu și alți doi plăeși răniți se scoală cu greu în picioare și se apropie de Șoïman. Ei în toată scena următoare stau sprijiniți pe puscele lor. Șoïman se sprijină cu brațul stâng pe umărul lui Farcaș; dar' cu cât vorbește cu solul, el slăbește, se clatină și însfârșit cade în brațele plăeșilor.)

SCENA V.

Ceî de'nainte, Iablonovschi.

Iablonovschi. — (intră fără a se închina, Voïnicilor, sănătate!

Șoiman. — (mândru) Sănătate, domnule!.. Ce poftestî de la noi?

Iablonovschi. — Mărirea Sa, Sobieschi!.. Riga Poloniei și Mare Ducă de Litfania, cere ca să 'i cuceriți cetatea; căci dacă pînă mîni, în faptul dîlei, nu o veți închina lui, el o va dărîma cu puterea sa, și va trece garnisoana sub tăișul sabiei!

Șoiman. — Du răspuns Măriei Sale, că laude și 'ngroziri de-aiste amî mai auditî noi multe, și nu ne-amî spărietî!.. Cetatea ne-o fost incredințată nouă de Domnul Cantimir, ș'o vom păzi cu credință, pînă la cel de pe urmă om! Așă'i, copii!

Plăeșii. — Dar, dar!

Iablonovschi. — Nu vă împotriviți armîilor noastre, că va fi rēu de voi!

Șoiman. — Nu purta grija noastră, domnule, că sîntem cu toții hotărîți a ne 'ngropa în risipurile cetății!

Iablonovschi. — Vē întreb, pentru cea de pe urmă oară... vē închinați ori ba?

Șoiman. — Ba.

Iablonovschi. — (uimît) Sē trăiți, voinicilor! Astfelîu de răspuns așteptam de la voi!.. Pînă acum v'am vorbit ca solul lui Sobieschi; acum vreî sē vē vorbesc ca un vechîu oștean, ce știe a prețui bărbăția chîar în dușmanîi lui. Voi, Românilor, v'ați făcutî dateria! Ați apêratî cetatea cincî dîle de-arêndul împotriva armiei întregî a lui Sobieschi!.. Ați implinitî o faptă măreață, de care se vor fâli strănepoții voștri!.. De ce dar sē

vă îndărătniciți a muri fără nici un folos pentru țara voastră, când cetatea nu o mai puteți apăra de risipă?

Șoiman. — Cum am scăpat-o pînă ađi, așa omu scăpa-o și de ađi înainte, cu agiutoriu Domnului.

Iablonschi. — Vă cred; dar' ce puteți face voi ca să opriți zidurile de a sări în văzduh?.. Temeliile lor sîntu minate cu praf, ș'o singură schîntee vă poate nimici într'o clipă. De nu vă veți supune, în astă noapte cetatea va sălta în nori cu oamenii cu tot, și voi veți fi răspundători cu sufletul de stricăciunea sa!

Șoiman. — (cătră plăeși) Ce diceți voi?

(Plăeșii plécă capetele cu intristare.)

Gal. — Să scape cetatea, și noi murim bucuroși!

Șoiman. — De este așa, domnule... noi ne închinăm; însă fă-ne giurămēt că, eșind noi de aici, vom avea voie a merge unde vom vroi, și că Leșii vor lăsa cetatea întreagă.

Iablonschi. — (intînd mîna) Vă giur că așa va fi!.. Giur că 'ți putea părăsi aceste ziduri, teferi și cu toate averile voastre!

Șoiman. — (arătînd stîndardul) Eată singura noastră avere, steagul Moldovii!

Iablonschi. — (închinîndu-se stîndardului) Aceasta este cea mai nobilă comoară a unor viteji ca voi!.. Adio!.. Sînt fericit că am găsit în voi oameni după inima mea!.. Rămâneți cu bine! și d-ta, bătrînule, dă'mi mîna să o string frățeste într'a mea.

Șoiman. — (dîndu'i mîna) Eat'o.

Iablonovschi. — (îndreptându-se spre poartă) Mânî, în
faptul dilei, vă aștept în lagărul leșesc. (ese.)

Șoïman. — Omă veni cu toții, de-omă trăi...
(cădënd în brațele plăeșilor) Vai de mine!.. că nu mai pot!

(Porțile cetății se închid.)

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Teatrul reprezintă lagărul polon, noaptea pe lună; în stânga, pe planul I-ii, cortul lui Sobieschi; în față cu el, cortul soldaților de gardă. Puscele sîntu aședate în snop d'înaintea lui. În dreapta, pe planurile 3, 4 și 5, începutul lagărului; în fund se vëdū délurile și cetatea Neamțului. Două sentinele se primblă pe d'înaintea corturilor de pe planul I. La ridicarea cortinei se vëdū mai multe grupe de soldați poloni aședați înpregînrul focului din lagăr. Români robiți, încarcați cu lanțuri, staū jos grămadă d'incolo de cortul de gardă.

SCENA I.

Româniți robiți.

(Se aude în grupa lor un fluer sunând o doină jalnică și pe urmă o voce de femece cîntând:)

Frunză verde de sălcie!
Am căđut în grea robie,
Și tot plâng cu amărie
După scumpa mea moșie!

(Reprisă de fluer.)

Frunză verde de nagară!
O! Moldovo, dulce țără,
Din pămēntul tēū afară
Mult e vîcața grea ș'amară!

(Cățiva soldați din cortul de gardă esū și mergū de schimbă sentinelele; pe urmă se ducū în fund și intră în culsele din drēpta. Musică surdă la orhestră.)

(Fluerul sună din nou.)

Flórea smulsă din tulpină,
Se usucă și se 'nclină.
Romānu 'n țără străină
Duce dorul și suspină!

Un român. — (sculându-se) Tac!, nevastă, că 'mă rupi inima cu cânticul ist de robie!.. Destul de nenorociți suntem așa cu lanțurile de mâni și de picioare, ca niște oamini răi!

O română. — (sculându-se și viind în scenă) Când ar fi numai atâta!.. dar' a să ne scoată Leșii din țara noastră, bădică, și să ne ducă robi peste hotar!.. Asta mă omoară pe mine! (plânge.)

Românul. — (ușmit) Apoi dă!.. ce să facem?.. Așa ne-o fost scris, se vede, fa nevastă!.. Tac!, nu măi plânge... ce dracul!.. Fii bărbat, că ne-or videa Leșii cu lacrimile 'n ochi, și 'i rușine!.. (iși șterge ochii.)

Româna. — Geaba!.. Nu pot, bădică, că mă 'neacă plânsul când gândesc să 'mă las eu casa părintască și copilașii, dragii mami!.. Ce-or să se facă ei mititeii, făr' de mama lor?.. S'agîlungă la ușa străinilor!

Românul. — (voind s'o mângăe) Dumnedeu le-a purta de grijă, nevastă; că Dumnedeu îi bun, și nu părăsește pe Român!.. Ean veți cei din cetate, cum se luptă de cincî zile cu agîtorii Domnului, încât nu le-o putut face nimică toată oastea leșască.

Româna. — Așa este; și de cîudă Leșii ne schinguesc pe noi, păcătoșii; ne punu bărbații în lanțuri, ca pe niște fiare, și ne țină aici ca pe-o turmă de oi de căsăpie!

Românul. — Cum nu le-a fi cîudă, dacă peru pe toată ziua cu mulțimea sub zidurile cetății, fără nici o ispravă, încât o începutu soldații a'și perde bărbăția. Unii ceru în gura mare a să 'ntoarce în țara lor. Alții

nu mai vreă s'asculte de poroncile hatmanilor, și cu toții sîntă gata de răscoală.

Româna. — Oare?.. (incet) Ean spune'mi, bădică, dacă s'ar întempla una ca asta, n'amă putea noi cerca să fugim, în vreme cât ar fi vălmășag în lagăr?

Românul. — (incet) Tacă, nevastă, că la scăpare chitim cu toții... Răbdare și bărbăție, că bun îi Cel de sus!

(Sentinela se întoarce, respinge pe Români în fund, și apoi intră în cortul de gardă. Musică surdă la orchestră.)

SCENA II.

Sobieschi (ese din cortul lui. Sentinela îi presintă arma.)

Sobieschi. — (primblându-se posomorit) Soartă! soartă amăgitoare!.. Nebun care se 'ncrede ție!.. Tu astădi făgăduști glorie, putere, fericire, și, ca mână, riđi de noi fără milă și fără osebire de oameni!.. Ce-a țiece Polonia, ce-a țiece lumea 'ntreagă, care răsună de numele meu, că eu, Sobieschi, sînt oprit în calea mea prin o cetățue ticăloasă, pe care de-atătea țile cerc în zădar a o supune!.. Bine făceam de-ascultam sfatul bătrânului Iablonovschi, și'mi urmam drumul fără a o băga în samă... Am pierdut o mulțime de soldați și de ofițeri în asalturi nenorocite!.. Hoții acești de Moldoveni sîntă nătingi ca Zimbrul lor!.. Să vedem de s'or inchina solului meu, Iablonovschi... Dacă ei vor urma poroncilor mele, Iablonovschi trebuie să mă 'nștiințeze printr'un semn... un brad aprins în vârful dealului... (privesce spre cetate)

Nimic încă pîn' acum!.. Nicî o lumină!.. O! de s'or improtivi mai mult oamenii din cetate, mîni, in faptul dîlei, zidîrî și oameni vor sări in vîzduh, și nu s'a alege nimic din cetatea Neamțului.

(Se aude un sgomot depărtat in lagăr.)

SCENA III.

Sobieschi, Potoschi (vinînd din lagăr, rîpide.)

Sobieschi. — Ce este?

Potoschi. — Maiestate...

Sobieschi. — Potoschi! tu ești?.. Ce svoană s'aude de 'n lagăr?

Potoschi. — Nu 'ndrîznesc a o spune Maiestății Tale!

Sobieschi. — Îți poroncesc să vorbești.

Potoschi. — Soldații sîntu in rîscoală!

Sobieschi. — Soldații mei?.. pentru care pricină?

Potoschi. — Dîcî că vreu să părăsască locurile aceste și se se intoarcă in Polonia.

Sobieschi. — Cum?.. Poloniî se lase pe Riga lor!.. Nu se poate!.. nu 'î adevărat!

Potoschi. — Ascultați însuși răcnitele lor.

(Sgomotul se apropie.)

Sobieschi. — (primblîndu-se pe scenă, turburat) Să se retragă d'inaintea unei cetății de nimică, ei, care au apăratură cetatea Vieniî!.. Nu, nu, niciodată!

Potoschi. — Eată'î că vinu spre cortul Măriei Tale.

(Soldații esu din lagăr și vinu in scenă cu sgomot mare. Acei se sîntu de gardă se inarmează și se înșîră d'inaintea cortului lor. Scena e luminată de câteva torțe aduse de revoltanți.)

SCENA IV.

Sobieschi, Potoschi, soldații poloni.

Soldații. — (revoltați) Nu mai vrem să stăm aici. — Să ne 'ntoarcem în Polonia. — Destule-amă pătimită pîn' acum. — În Polonia. — Moarte căruî ne-a opri. — Moarte! (scotă săbiile.)

Sobieschi. — (cu voce detunătoare) Tăcere!.. Cum îndrăzniți voi să ridicați glasul d'inaintea Regelui vostru, d'inaintea lui Sobieschi?.. Ce! voi, tovarășii mei de armă, voi care-ați învinsu pe Mohamed al IV, voi care mî-ați giurată credință, voi care purtați numele de Poloni, v'ați cuprinsu de groază și de descurageare într'o țară mică ca Moldova!.. Vroiți a lăsa nestrîcat și nestîrpit un cuib de hoși ca cetatea Neamțului!.. Dar' pe mine m'ați uitate? (face un pas spre soldați, cari se dau înapoi cu sfială) Ați uitate că brațul acesta, de va cădea peste voi, va face să intrați în pămînt!.. În genunchi d'inaintea stăpînului vostru! (soldații se buimăcesc) În genunchi d'inaintea lui Sobieschi!

(Soldații cadu în genunchi.— O lumină mare apare pe deal, spre cetate)

Sobieschi. — (în parte) A! eată semnalul! Cetatea s'a u închinat! (tare) V'ați săturatū de lupte? Vreți să v' 'ntoarceți în Polonia?.. fie!.. De ađi înainte nu mai am trebuință de voi... Cetatea Neamțului, în ceasul acesta, s'a u cucerit vroiții mele!

Soldații. — (sculându-se) Să trăească Sobieschi! — Pentru ei murim cu toții! — Ura! — Noi sîntemū copiii lui, robii lui pîn' la moarte. — Ertare!

Sobieschi. — Bine!.. Vă ert, ca pe niște copii fără minte, și vă dau de știre că mâni vom pleca spre țara noastră.

Soldații. — (cu bucurie) Ura!

Sobieschi. — Potoschi, dă poroncă să 'mpartă vin pe la soldați, pentru ca să serbeze victoria noastră, și tu, intră în cortul meu de scrie Senatului din Cracovia despre întoarcerea noastră în Polonia. Eu merg singur să vizitez lagărul. (ese prin drépta.)

(Soldații din cortul de gardă presintă armele, și apoi le depun în ear' în snopuri, și intră în cort. Potoschi intră în cortul regelui.)

SCENA V.

Soldații poloni, Români robii (vinu din fund.)

Soldații. — (veseli) Ura!.. Să bem și să jucăm!.. De-acum ne 'ntoarcem în Polonia.

(Cățiva soldați aduc panere cu sticle cu vin.)

Românii. — (măhnii) De-acum ni s'o stins toată mângâerea! săracii de noi!.. Ne ducem din Moldova!

Soldații (bëndă.)

Ura! ura! soldați voïnici,
Să bem, să bem și să jucăm!
Ura! ura! cu toți de-aici
În țera noastră-o să plecăm.

Românii (plângënd)

Amar de noi! sermanii români,
În dor cumplit o să picăm!
Amar de noi! cu toții mâni,
Din țera n'astră-o să plecăm!

Un soldat. — Măi, români!.. Veniți de vă veseliiți cu noi.

Un român. — Veselia voastră 'i mähnicieuna noastră, domnule!.. Lăsați-ne pe noi în pace.

Soldatul. — Dacă nu vreți voi, dați-ne nevestele voastre ca să găucăm cu ele.

O română. — Românele nu găuacă cu dușmanii țerii lor!

Soldatul. — Nu găuacă poate de voie; dar' de nevoie-or găuca. (pune mâna pe femee.)

Româna. — (împingându'l) Ticălosule!.. Omă muri, și n'omă da mâna cu voi!

Soldatul. — (furios) La arme, fraților!.. să'ı ucidem!

Soldatii. — (scoțând săbille) Moarte Românilor!.. Moarte!

Români. — (punându-se d'inaintea femeilor) Voi cu săbi. noi cu lanțuri!.. Veniți, păgănilor, dacă vă dă inima!

(Luptă mică. Incepe a se miși de ăiuă)

SCENA VI.

Români răniți, soldatii poloni, Tudora (în haie de căpitan polon, vine din stânga învelită cu o manta albă și se aruncă între soldatii și Români.)

Tudora. — Stați!

Soldatii. — Un oficeră! (se tragă înapoi.)

Tudora. — Nu vă 'ı rușine!.. voi, înarmați cu săbi, s'amenințați niște nenorociți legați în lanțuri!.. Decât să vërșăți sânge, voinicilor, mai bine să vërșăți

vin, și se vă veseliți ca niște ostași viteji ce sunteți...
Cine 'mi dă un pahar de vin să benchetuesc cu voi?

(Soldații îi dă un pahar cu vin.)

Eată cum trebuie să bee și să cânte un soldat...

Ura! ura! soldați voinici,
Să bem, să bem și să jucăm.
Ura! ura! pe mari și mici
Sub braț de fer noi îi plecăm!
Trăind, murind tot în resboi,
Orî în ce ți, orî în ce loc,
Când noi sosim, când trecem noi,
Lăsăm pustiū, omor și foc!

Soldații.

Ura! ura! soldați voinici...
etc., etc., etc.

Tudora. — (bena) Să trăiți și se vă vedeți țara cât
mai degrabă!

Ura! ura! soldați voinici,
Să bem, să bem și să jucăm.
Ura! ura! pe mari și mici
Sub braț de fer noi îi plecăm!
Plângă amar femeî, copii!
Scoată din pept glas dureros!
Noi ducem mörte la cei vii
Și 'i prohodim cântând voios:

Soldații.

Ura! ura! soldați voinici!..
etc., etc., etc.

(Soldații se retragă, cântând între corturi.)

Tudora. — (viind în scenă) Mă erte Dumneđeu de cu-
vintele ce-am rostit; dar' numai astfelü am putut scăpa

vieața bieților români!.. Acu, s'e'mi împlinesc hotărîrea!.. Sub hañele aste a căpitanului ucis de Farcaș la gura hrubei cetății, am putut pătrunde în lagărul leșesc, făr' a fi cunoscută... Dar' diua 'ncepe-a să ivi... Trebuie să mă grăbesc... Eată cortul crafului... (școate pumnarul) „Ăngerule păzitorii a Moldovii!.. întărește'mi brațul și inima ca să pot răsbuna țara în sângele lui Sobiețchi!..“ Haide!.. (voiesce să între în cort.)

Sentinela. — (oprind-o) Cine'î?

Tudora. — (lepădându'și mantaoa) Aghiotant a crafului, cu poronci:

(Sentinela ridică arma. Tudora intră în cort. Musică la orchestră. Peste puçin se aude vocea lui Potoschi: Ah!.. agiutorii!)

Sentinela. — (strigă tare) Larmă!

(Soldații din cortul de gardă esū iute și se înarméză. Trei din ei alergă la cortul regelui.)

Un soldat. — Ce este? ce este?

Sentinela. — Un omor în cortul crăesc!

(Cei trei soldați intră în cort și esū îndată, aducând pe Tudora cu pumnarul în mână.—Dobele batū. Diua se ivesce în plin. Sgomot mare în lagăr.)

Tudora. — Mă puteți omori de-acu, căci 'mă-am răsbunat țara!.. Am ucis pe Sobiețchi!

Soldații. — (turbați ridică săbiile asupra ei) Pe Sobieschi?

SCENA VII.

Cei de'nainte, Sobieschi (arătându-se în drépta.)

Sobieschi. — Cine dice c'aū ucis pe Sobieschi?

Tudora. — Eū!

Soldații. — Minciună, minciună... Eată Craiul nostru!

Tudora. — Cine?... El?... Tu?... A! (voiesce să se arunce asupra lui Sobieschi. Soldații o țină pe loc.)

Sobieschi. — Unde 'i nenorocitul care-a fost jertfă în locul meu?

SCENA VIII.

Cei de'nainte, Potoschi (ese din cortul regelui, galben și cu brațul legat.)

Potoschi. — Eă, Măria ta!.. Lucram aici în cort, când de odată m'am simțit străpuns de-un cuțit... Dar' nu 'i nimică... O rană la braț numai...

Sobieschi. — Îmi pare bine, Potoschi. (cătră Tudora) Tu ești ucigașul?

Tudora. — Eă!

Sobieschi. — Pentru ce-ai căutat să făptuești o așa nelegiuire?

Tudora. — Nu făptuește nelegiuire acel ce cată să răsbune și să scape țara sa de dușman!.. Dar' o mărturisesc în fața Cerului, că n'am voit să ucig pe Potoschi, ci pe tine, Sobiețchi, care-ai adus foc și sabie în Moldova!

Sobieschi. — Și cine ești tu?

Tudora. — (scoțând șapca polonă de pe cap și lăsând să 'i cadă părul de-alungul corpului) Eă sunt Tudora, fiica lui Șoiman bătrânul care te-o respins cu vitejie de la zidurile cetății!

Români. — Tudora!

Sobieschi. — O fată!.. ș'ancă fata sumețului ce-aū îndrăznit a se măsura cu mine!.. și tu, o copilă, ai cercat să omori pe Sobieschi!.. dar' nu știeai, nenorocito, ce soartă te-așteaptă?

Tudora. — Ba știeam că m'așteaptă moartea!.. însă m'am hotărît a mă jertfi cu mulțemie pentru țară!

Sobieschi. — Împlinească-se jertfa dar! (face un semn la soldați) La moarte!

Tudora. — O! Moldovo! eartă-mă că n'am putut să 'mî implinesc gîurămîntul!

(Soldații ducū pe Tudora spre fundul scenei la osândă.)

Români. — (cătră Sobieschi) Măria ta, fă'ți milă de-o blată copilă! — Nu te 'ndura de tinerețile ei! — Iea-ne vieața la dăce din noi ș'o eartă pe Tudora. (Sobieschi, pe gînduri, trece spre cortul seū.)

SCENA IX.

Cei de'nainte, Iablonovschi (intră prin stînga, în fund și opresce soldații ce ducū pe Tudora.)

Iablonovschi. — (cătră soldați) Stați!.. Unde'î Maiestatea Sa?

Sobieschi. — (pe pragul cortului) Iablonovschi!

Iablonovschi. — (apropiîndu-se) Măria ta!.. solia ce 'mî-ai incredințat am implinit-o. Oaminiî din cetate aū priimită a se supune, cu condiții însă de a fi liberi să meargă unde vor voi, și..

Sobieschi. — Cu condiții?..

Iablonovschi. — Eată ziua... Ei trebuie să easă în curënd din cetate pentru ca să vie să se 'nchine Maiestății tale.

Sobieschi. — Bine.

Iablonovschi. — Vitejia ce-aū arătatū ei în apărarea zidūrilor, și mai cu samă onorul ce-aū avutū de-a să lupta cu marele Sobieschi, le dă lor dreptul de a fi priimiți cu vrednicie în lagărul leșesc.

Sobieschi. — Aī dreptate, Iablonovschi... Dă poroncă să s'adune toată oastea, ca pentr'o mare paradă. (intră în cort.)

(Iablonovschi scoate spada și face un semn. Dobele de la cortul de gardă începū a bate zorile. Corturile lagărului din fund se ridică, și soldații poloni se aședă în linie ca la actul I-ū. Români stau grămadă între șirurile soldaților. Tudora, încungurată de soldați, se află în dosul cortului regesc. Iablonovschi intră la Sobieschi și ese îndată cu el. Fanfare de onor.)

Sobieschi. — (trecënd armia în reviste) Soldați! Astăzi cea de pe urmă cetate a Moldovii s'aū închinat Nouă!.. Țe-lul nostru e implinit!.. Să trăească Polonia!

(Fanfare. Stindardele se plcă d'inaîntea regelui. — Un bucium răsună în cetate.)

Sobieschi. — Ce semnal e acesta?

Iablonovschi. — Plăeșii esū din cetate... Eată, porțile se deschidū!

(Sobieschi, Iablonovschi și Statul-major vinū de se grupază lângă cortul regesc.)

SCENA X.

Cei de'nainte, Plăeșii.

(Porțile cetății se deschid. Un cortej de opt oameni ese și coboară dealul. Farcăș merge înainte purtând stindardul Moldovei. După el patru plăeși, ducă pe Șolman pe un pat de scânduri; în fine, Ghețu și alt plăeș, răniți amândoi, urmăză, sprijinindu-se împreună. — Orheștra sună un marș funebru, pîn' ce cortegiul sosese în scenă. Sobieschi face atunci un semn, și toată armia presintă armele.)

Sobieschi. — (vădînd cortegiul) Iablonovschi!.. Ce oamini sîntu aceștia?

Iablonovschi. — Garnizoana cetății Neamțului!

Sobieschi. — Cum?.. Numai cu-atâți oamini s'au luptatū întreaga noastră oaste?

Iablonovschi. — Atâția au rămasū!

Sobieschi. — (furios) O mână de Plăeși se 'ndrîznescă... O! trebuie pedepsit aspru asemenea sumeție, ca să rămăle pildă la Moldoveni!

Iablonovschi. — (cu energie) Ba se nu faci o asemenea faptă, Măria ta, căci ar fi nevrednică de viteazul Sobieschi! ea ar păta gloria Maiestății tale, și ar călca cuvîntul dat de mine apărătorilor cetății!.. Fii mare precăt 'ți-e numele, și generos precăt se cuvîne unui rigă!

Sobieschi. — (ușmit) Iablonovschi!.. dă'mi mîna!.. ești vrednic să te numesc părintele meu.

(Iablonovschi se închină și dă mîna regelui. În timpul acestui apart, cortegiul s'a coborît și s'a oprit în față cu Sobieschi.)

Tudora. — (vădînd pe tatăl ei, volesce să alerge spre el, strigînd:) Tată, tată!..

(Soldații o oprescū și o tragū de-o parte.)

(În timpul scenei următoare, o parte din armia polonă se înșiră pe coastele delului. Un căpitan polon merge de aședă stindardul polon pe zidurile cetății.)

Sobieschi. — (pășind spre Plăeși). Sănătate vouă, Plăeșilor!

Șoïman. — (cu voce slabă) Să trăești, Măria ta!

Sobieschi. — V'ați purtată ca niște viteji!

Șoïman. — Datoria ne-amă făcută, Măria ta.

Sobieschi. — Câți oamini ați fostă de toți în cetate?

Șoïman. — 18... Dăce o perită din mila Măriei tale!

Sobieschi. — 18!.. Număi 18! (cătră armie) Afle lumea 'ntreagă că 18 Plăeși români s'au luptată cincă zile cu armia 'ntreagă a lui Sobieschi, și că Sobieschi aă sêrutat pe Căpitanul lor! (lui Șoïman) Viteazule, vin' în brațele mele! (se apropie de Șoïman și'l stringe la pept. Fanfare.)

Soldatii și Români. — Ura!

Sobieschi. — Cum te chîamă?

Șoïman. — Șoïman bătrânul.

Sobieschi. — Șoïmane!.. În fața tuturor soldaților mei, eă, Sobieschi, Riga Poloniei, declar că mă simt mândru că m'am luptat cu tine, și că vreă să împlinesc oră ce 'i cere tu de la mine... Spune, ce vreă?

Șoïman. — Dacă vreă să te milostivești cu mine, Măria ta, eartă robii, ca să mă bucur și eă în ceasul morții de bucuria lor.

Sobieschi. — Liberă să fie cu toții! (face un semn.)

(Șirurile soldaților se deschidă. Români esă fără lanțuri și se apropie de Șoïman.)

Șoïman. — Să 'ți dee Dumnezeu putere și mărire!

Români. — Să trăească moș Șoïman!

Sobieschi. — Dar' altă nu dorești nimica, Șoïmane?

Șoiman. — De-acum moarte!.. ca s'o gădesc pe bîata fiică-mea, Tudora, în ceea lume.

Sobieschi. — Ba nu moarte... Vieață și fericire, viteazule! (aduce pe Tudora de mână) Eată fiică-ta!

Șoiman. — Tudora!

Tudora. — (aruncându-se în brațele lui Șoiman) Tată!

Sobieschi. — Și tu, copilă, care-ai vroit să uciđi pe Sobieschi, pentru ca să 'ți răsibunî țara, ține inelul acesta ca un suvenir de la mine pentru cununia ta.

Tudora. — (luând inelul) Măria ta, dă'mi voie să'l pun în degetul bărbatului meu, Farcaș. (merge de dă inelul lui Farcaș.)

Sobieschi. — Farcaș!.. Tu ești, voinicule, care-ai scăpat din mînile soldaților mei?

Farcaș. — Eū, Măria ta!.. Am scăpat atunci, pentru ca să ai acum mulțemire de-a mă erta!

Sobieschi. — (vesel) Fie!.. Îmî place să vă știū uniți împreună, căci aveți amendoī suflete viteze, și sūnteți vrednici de tatăl vostru și de țara voastră!.. Acum e vreme să ne despărțim... Mergeți cu bine, Românilor, și fiți mândri de numele vostru!.. Voi m'ați împăcatū cu Moldova, și de ađi înainte Sobieschi se declară cu mândrie prietinel Românilor!

Românii și soldații. — Ura! ura!

(Plășii urmați de Români, plécă și trecū pe d'înaintea șirurilor de soldați, cari le presintă armele. Ei se urcă pe dël și de la mijloc apucă în stînga. — O parte de soldați se suie după dênșii, și se înșiră pe coastele dëlului. — Musica militară și orchestra sună un marș triumfal. — Salve de tunuri. — Tabloū.)

(Cortina cade.)

LIPITORILE SATELOR

PERSOANE:

Kir Iani Avdelas, arendașul moșiei Haramul.

Jupânul Moïse, orândarul satului.

Vântură-țără, rădeș.

Ion teslarul, rădeș.

Catrina, soția lui Ion.

Nițu, copilul Catrinei.

Gavril sârbul, argat.

Martin, pădurar.

Jupâneasa Rucsanda.

Măriuca, orfană.

Subprefectul.

Un jandarm.

Gheorghe, țeran.

Terani, lăutari, jandarmi.

Iani, grec de 40 ani, îmbrăcat în haine europene ordinare și în cap cu fes mare.

Moïse, evreu de 30 ani, îmbrăcat evreesc ca cărcimariii evrei din sate.

Vântură-țără, de 50 ani, îmbrăcat cu dulamă veche și căciulă brumărie; poartă o gântă cu ispisóce.

Ion, de 45 ani, îmbrăcat mai curat de cât Vântură-țără, cu căciulă neagră și cisme de iuft.

Gavril, de 40 ani, îmbrăcat cu poturi, ilic, brâu roș, pălărie țerănescă și opinci.

Catrina, de 35 ani, îmbrăcată cu rochie, scurteică și în cap cu testemel.

Măriuca, fată de țără de 17 ani, îmbrăcată cu cămașă cu alțiță, fotă, papuci roși și la gât poartă șiraguri de mărgele.

Nițu, Martin, Gheorghe și țerani, sîntu îmbrăcați în haine țerănesci.

LIPITORILE SATELOR

DRAMĂ ÎN 3 ACTE ȘI 2 TABLOURI

Scenele se petrecă în Moldova în satul Haramul, la anul 1860.

ACTUL I.

Teatrul reprezintă interiorul casei lui Ion țeslarul; pe lângă pereți sîntă aședate lațe acoperite cu scoarțe; în fund este o ușă și în stînga altă ușă; în dreapta e o ferestă, lângă ferestă, o masă și două scaune; pe pereți sîntă aninate unelte de țeslărie; lângă ușa din fund se află doi saci plini.

SCENA I.

Catrina, Nițu, Gavril.

Catrina. — (ștergînd masa) Da du-te ađi, bade Gavri!e, du-te la treabă, că Soarele 'i sus, și te-a ocări bărbatumeu, de te-a găsi tot aici.

Gavril. — Ce ocări, ce ocări?.. doar' nu's robu lui.

Catrina. — Nu ești robu lui; dar' ești tocmit cu luna ca să 'i agiuți la duratu casei ce! de inchisoare.

Gavril. — Ard'o focu!.. M'am săturat de densa, și nu mă mai duc, de-oîu ști că m'or închide 'n ea. (aruncă cu mînie uneltele jos.)

Catrina. — Nu te 'ndărătnici, bade Gavri!e, că ți'î găsi beleoa cu bărbatu-meu.

Gavril. — Mai degrabă 'și-a găsi-o el cu mine, cât a da păcatu să se 'ntreacă cu gluma.

Catrina. — Haide, hai, păcătosome...

Gavril. — Ean nu mai lungi și d-ta vorba, lele Catrină, că nu 's în apele mele, și 'î da peste dracu.

Nițu. — (care în toată scena de mai sus înpletea un biclău, se scoală și vine de privește drept în ochii lui Gavril) Cine 'și-a găsi pe dracu, măi sêrbule?

Gavril. — Măta.

Nițu. — Mama?

Gavril. — Și măta și tu, de nu 'î peri acu pe loc din fața mea.

Nițu. — Măi, ai 'nebunit, ori ești bat?

Gavril. — Nițule... nu te pune cu mine, că premelege...

Catrina. — (alergând la Nițu) Nițule... Nițule...

Nițu. — Ean las', mamă, că doar' nu m'ai purtat noue luni în sin, pentru ca să las să te batgiocorească un bețiv chiar d'inaintea mea. Măi, sêrbule, vedî ușa?

Gavril. — Ș'apoi?

Nițu. — Eși!

Gavril. — (ridând) Tu'mî poroncești, țincule? Ha, ha, ha.

Nițu. — Eși, îți dic.

Gavril. — (cu dispreț) Dar' dacă n'oiu vrea?

Nițu. — (răpedindu-se asupra lui) De nu 'î vrea pe ușa, îi eși pe fereastră.

Gavril. — (luptându-se) Eaca mucosu...

Nițu. — (împingându'l pe feréstă) Degeaba te lupți, că 's mai tare decât tine.

Catrina. — Nițule, lasă'l în plata lui Dumnezeu.

Nițu. — Ba nu!.. 'l-oîu invêța cū sē te batgîo-corească.

Gavril. — (furios) Măi, teucid, măi.

Nițu. — Pên' atuncî... ean saî pe fereastră. (ni indoe cū mijlocul pe marginea ferestei.)

Gavril. — Ei! lasă-mē, că es pe ușa.

Nițu. — Ba nu, ticălosule!

Gavril. — Eartă-mē, Nițușorule, că n'oîu mai face.

Catrina. — Eartă'l, copile.

SCENA II.

Catrina, Nițu, Gavril, Vêntură-țără.

Vêntură-țără. — (arătându-se în fund) Bucuroși la oaspeți?

Catrina. — (întorcându-se) Ce vêd? Moș Vêntură-țără?

Vêntură-țără. — Eū!.. Da cine se hârjonește la fereastră?

Nițu. — (lăsând pe Gavril) Eū!.. Îi vêram o țiră de minte lui Gavril.

Vêntură-țără. — Pentru ce?

Nițu. — Pentru c'o batgîocorit pe mama.

Vêntură-țără. — Bine 'i-ai făcut, finule. Copilu îi datoriu sē 'și apere părinții cu vieța. Vin' încoaci la moșu sē te sêrute. (serută pe Nițu.)

Gavril. — (lângă ușa din fund) Bine-o făcut?.. bine?.. Ei! las' că v'oîu arăta cū cine 'i Gavril sêrbu. (ese furios.)

Nițu. — Încă 'ndrăznește să ne-amenințe?... Oiă pune eă mâna pe tine. (voiesce să alerge după Gavril.)

Vântură-tără. — (oprindu'l) Dă'l dracului pomană, și nu vë mai potrivii la vorbele unui bețiv. Pun rămășag că se duce la crăsmă să 'și innece ciuda... Așa rușine! să 'l trântască un băet de ieri de-alaltaieri...

Catrina. — (cu mândrie) Veđi că 'i voinic ca tată-său.

Vântură-tără. — N'ar fi de diochi... Da cumătru Ion unde 'i?

Catrina. — S'o dus la târg să mai cumpere lemne pentru casa cea de închisoare.

Vântură-tără. — Casa de închisoare?... Unde?

Catrina. — Aici, în sat...

Vântură-tără. — (cu multă mirare) Ce în sat?..

Nițu. — Temniță.

Vântură-tără. — (frecându'și urechile) Nu cumva 'mă ține urechile și n'aud bine? Ean mai ăi odată, băete... Temniță în satu Haramu?

Nițu. — Ca în toate satele din Moldova... Da bine, moș nănașule, de unde vii?

Vântură-tără. — De unde 'și-o înțercat dracu copiii.

Nițu. — De-aceea poate n'ai aflat c'o vinit poroncă ca să se facă case de închisoare în toate satele?

Vântură-tără. — Elei! Și pentru ce?

Nițu. — Știm noi?

Vântură-tără. — Și ce are-a face tată-tău cu temnițele?

Catrina. — Să veđi, cumătre. Ion s'o alcătuit cu privighitoriu ca să dureze tot lucru teslăriei, ușile, ferestrele, dușamelile, acoperementu...

Vântură-tără. — Rău o făcut, dragă cumetă, c'a-semine lucru nu 'mă pare lucru curat și cu noroc!.. Știți vorba ceea: Nu săpa groapă altuia, căci cadî în ea.

Catrina. — Aste i le-am dis și eă bărbatu-meă. Apoi dă!.. ce se facă bletu om?.. Nevoia...

Vântură-tără. — Nevoia, nevoia!.. o cunosc și eă, bat'o përdalnicu! că de când vechilu monăstirii 'mă-o rëșluit bucățica mea de rădëșie de-aici din satu Haramu, am rëmas pe drumuri ca un calic!.. Dar' apoi chiar de m'ar mânca de viă stabia cea de nevoie, tot n'ași vrea să pun mână la durat de temniți și la făurit de lanțuri. Mai bine sărac și curat!

SCENA III.

Ceă de'nainte, Măriuca (arătându-se la ferestă.)

Măriuca. — Nițule, Nițule.

Nițu. — Măriuca?.. ce vreă, Măriuco?

Măriuca. — M'o trimes giupineasa să culeg buruene uscate de leac; nu viă cu mine să 'mă agiūți?

Nițu. — Ba vin, Măriuco; caca vin, caca vin...

(ese prin fund, alergând.)

Vântură-tără. — Na, na, na, na! după dënsa, băete... prinde-o, băete... (uștându-se pre ferestă) S'o dus... o sburatū hulubași... (cătră Catrina) Cine 'i Măriuca asta care smonește flăcăii de la ochi?

Catrina. — O copilă fără tată și fără mamă, care slujește în casă la posesoru.

Vântură-tără. — La *kir* Iani Avdela?

Catrina. — La el!.. și sërmana copilă!.. Va! de capu ei, ce mai trage cu găpineasa Rucsanda!

Vântură-tără. — Țiitoarea grecului?

Catrina. — Nu știu ce-a fi... țiitoare... găpineasă?... Na!ba se le-aleagă!.. dar' știu că 'i ră foc cu b!ata Măriuca.

Vântură-tără. — Și se vede că b!ata Măriucă se mângâie cu Nițisor...

Catrina. — (zimbînd) Tineri nu 'să?

Vântură-tără. — Să le fie de bine!.. Treaba noastră 'i să le credem, că, Doamne! mare sburdalnică 'i tinereța!.. și mare bună 'i! (ostînd) Hei, hîc!.. Am fost și eu un pu!u... ș'acu, ean privește... par' că 's un cîung pâr!it.

(Se aude afară un car și vocea lui Ion, strigînd la boi: Ha ho... ha ho.)

Catrina. — O sosit bărbatu-meu. (alergă spre ușa din fund.)

Ion. — (afară) Gavri!e, mă! Gavri!e... vin' de dig!ugă boi!

Catrina. — (pe pragul ușii) Degeaba 'l chîem!i, Ioane, că nu vine.

Ion. — (afară) Da unde'!?

Catrina. — A fi la crăsmă!..

Ion. — (afară) Bată'l mama lui Dumneșeu, bețiv!.. Ho... ha ho... nea b!alan, na...

Vântură-tără. — (în parte) Apoi dă!.. plătește argați!..

SCENA IV.

Vântură-țeră, Catrina, Ion.

Catrina. — (serutând pe Ion) Bine-ai venit, bărbate.

Ion. — Bine-am găsit, nevastă... Eaca și cumătru Vântură-țară! Da ce vânt te-o mai suflat pe la noi?

Vântură-țeră. — Ventu cel de iearnă.

Ion. — Ba cel de primăvară, că ne 'nveseleşti inima când te-arăți, dragă cumătre.

Vântură-țeră. — De 'i așa, noroc să dee Dumnezeu! (bate mâna cu Ion) Să 'ți fie casa casă și masa masă.

Ion. — Și d-ta, cumătre, se'mi fi totdeauna și 'n casă și la masă. Ei!.. de mult nu ne-am vădit! or fi ani! Pe unde-ai mai fost? ce te-ai mai făcut?

Vântură-țeră. — Hei!.. păcatele mele cele grele! am fost la Eși de m'am giudecat pentru peticu cel de rădășie... știți cel rășluit de vechilu monăstirii grecești.

Ion. — Știu, cel de-alături cu rădășia mea.

Vântură-țeră. — M'am giudecat șese ani de zile!.. Am avut a face cu toți cenușerii, și 'n cenușă s'o pri-făcută drepturile mele!

Ion. — Ce dicit, frate? te-o rasu?

Vântură-țeră. — Rasu și smulsu!.. Dumneșeu se le plătească, c'am agiuns la ușile oamenilor cu ispisoacele 'n sin!

Ion. — Bietu cumătru!.. Catrino!.. aleargă de ne adă o oacă de vin, se mai uităm din cele nevoi.

Catrina. — Îndată, bărbate. (esc.)

Vântură-țeră. — Unde-o trimeti? la crășma din sat? la jidan?.. Nu beu vin cușer.

Ion. — Ba, mă ferească Dumnezeu!.. o trimet la crămușoara mea... colea, lângă drum.

Vântură-țeră. — Nu te știam și crășmariu, cumătre; te-am lăsat teslariu...

Ion. — 'Mă-am durat și eu o dugheniță pe rădășia mea ca să 'mă vînd vinu de la pogoanele din deal.

Vântură-țeră. — Și nu ȳice nimică vechilu monăstirii?

Ion. — *Ki* Iani?.. cărnește el din nas, pentru că cei mai mulți români beu de la mine, în loc să meargă la giupănu Moisi orândariu, dar' n'are ce face...

Vântură-țeră. — Cum?

Ion. — D'apoî nu 's slobod eu pe moșioara mea, fie cât de mică?

Vântură-țeră. — Mări nu 'ți face cruce.

Catrina. — (aducend o oca de vin, două pahare și covrigi). Eaca vinu, bărbate... V'am adus și covrigi. Voie bună de-acu, că eu mă duc să fac bucate. (esc.)

Vântură-țeră. — Uscați isă covrigii, cumătră?

Catrina. — (de pe prag) Uscați troscot.

Vântură-țeră. — Da dinți ai adus?.. c'ai mei s'o cam tocită pin giudecătorii.

Ion. — Ha, ha, ha... tot glumeț ești, cumătre. (închinând) Noroc bun și veselie!

Vântură-țeră. — Și la anu cu bine! (bea) Drăguțu moșului, că bun îi! luncă pe gât ca șerpele, și când cați în pahar... tufă.

Ion. — Ânc'o dușcă.

Vântură-țeră. — Ba și două, în sănătatea gazde-

lor. Să le meargă trebile cum doresc, tot în belșug și cu opt boi la giug!

Ion. — (cădând pe gânduri) Opt boi! (ostând) Îmi aduc aminte c'aveam odinioară opt boi de cei de frunte, ș'a-cum am rămas numai cu doi.

Vântură-țeră. — Mări, nu spune. Boii tăi cei frumoși o peritū?

Ion. — Ba 'i-o mâncat de vii giupănu Moisi orendarū.

Vântură-țeră. — Cum asta?

Ion. — Cum?... cu camăta!.. Știi, cumêtre, ce 'i nevoia când se leagă de capu omului.

Vântură-țeră. — Scafu dracului.

Ion. — Ba cade peatra, de 'ți face ogoru una cu pământu; ba vine geru de 'ți îngheață vița de vie... ba una, ba alta, și nevoia te pândește ca un hoț, te paște ca păcatu... Când vrei să te scapi de ghiarele ei, numai ce 'ți esă Iuda 'nainte cu camăta, și ađi iți ie o vacă amanet, mână boii, poimână sumanu din spinare... și tot astfel pînă ce te lasă lipit pământului.

Vântură-țeră. — Apoi, cumêtre, dacă cunoști réu, de ce nu fugi de el?

Ion. — Da, bată'l crucea! poți fugi dac'ai încăput o dată pe mâna lui?... O dată, măi frate, numai o singură dată m'am imprumutat de la el cu 500 de lei, și de-atunci Iuda m'o sărăcit, m'o incurcat în socoteli, încât nici ađi nu m'am putut plăti de tot. Și, ucigă'l trăs-nitu! par' că 'i spune diavolu când am nevoie mare de parale, că numai cât îl veđi viind, știi?... ca vulpea pe furiș, și 'l ađi dicend: „Buna dimineața, bade Ioane.“

SCENA V.

Vântură-țeră, Ion, Moise (viind prin fund.)

Moise. — Buna dimineața, bade Ioane.

Ion. — Na!

Vântură-țeră. — Piei drace!

Moise. — Te-ai întors de la târg, bade Ioane?

Ion. — Precum vești, giupâne Moisi.

Moise. — Ș'ai adus lemne, bade Ioane?

Ion. — Ba nu, giupâne, că n'o vrut giupănu Herșcu să 'mă mai dee pe datorie.

Moise. — Apoi dă, bade Ioane, să fi plătit mai întâi...

Ion. — Și cu ce?.. banii nu se gădescă în drum.

Moise. — Să fi vândut ceva... N'ai vin? n'ai orđ? n'ai popușoi?

Ion. — Lesne 'i de ȱis plăcinte, dar' cine cumpără?

Moise. — Cine, bade Ioane?.. *Ai ve!*.. mușterii nu 'să? Și eă cumpăr, dacă vre!.. Căt lași orđu?

Ion. — Apoi dă!.. Un irmilik mierța.

Moise. — Un irmilik? *Ai ve!*.. Nu face nici chila un irmilik; satu 'i plin de orđ, și toți țeraniă mē roagă cu 5 lei mierța.

Vântură-țeră. — (în parte) Ean auđi lipitoarea!

Ion. — (în parte) Ear' o simțit İuda că am nevoie.

Moise. — Căt ȱici că lași?.. cu cincă lei și giu-mătate?.. Nu pot, ȱeă, bade Ioane. Dacă vreă doă sorocoveși, postim... că noi sintem prietini... (merge de deschide sacii.)

Ion. — (în parte) Ce să fac? De n'oău avea cu ce să

cumpăr lemne pentru ca să măntuîi temnița, sub-prefectu 'î în stare să mă 'mplinească.

Ventură-tără. — (în parte) Bietu om! se sbate ca musca 'n pânza paingênului.

Moise. — Aista 'î orđu, bade Ioane?... prost!

Ion. — Da ce'î lipsește, giupâne?

Moise. — Îi sęc și negbinos... nu face nici trii lei. dic deũ. Câte mîerțe ai, bade?

Ion. — Vr'o dęce.

Moise. — Numai atata?... Dacă vrei un galbin pe tot, il yeũ cu vurta, pentru ca să te 'ndatoresc.

Ion. — Un galbin pe cincî chile?... doar' n'am chel-boșit.

Moise. — Ei, fie 40 de lei.

Ion. — Ține'ți paralele, giupâne, că nu ești de mine.

Moise. — Bani pe șîn, să cumperi lemne, bade Ioane. Nu lăsa kilipirtu... 45 de lei vrei?

Ion. — Ba nu.

Moise. — Ei!... ca să nu facem vorbă multă... dęce merțe câte 5 lei facũ cindęci de lei, cuvęntu cel de pe urmă; dacă nu primești, sluga d-tale. (se îndreptă spre ușă)

Ion. — (în parte, cu desperare) Săracu de mine!.. se duce Iuda și mă lasă cu nevoia de-a spinare.

Moise. — (lângă ușă) Cum ai dis?... dai cu 50 de lei?..

Ion. — Fie!.. adă bani.

Moise. — Douăspre dęce dimerlii la mîerțã, scutate, și una cu virf?

Ion. — Fie!

Moise. — Și sacii pe de-asupra, drept adalmaș.

Ion. — (în parte) Bată'l crucea! (tare) Ha! , meargă și sacii!

Moise. — Ș'un puțu de curchi, *peșkeș*, de bună tocmală.

Ion. — (ridând) Mânca'l-ai fript!.. adă paralele.

Moise. — (cuând pe Ion de mână) Noroc bun să deo Dumnețu! și la anu să facem ear' nighistorii împreună... Eaca banii... Eă sint cinstit, plătesc pe șin. (numeră banii) Unu, doi, trii... opt gologani... un leu... Bade Ioane, nu vinđi și vinu din anu ista?

Ion. — Nu.

Moise. — Unu, doi... opt gologani... doi lei... De ce să nu 'l vinđi?... eă 'ți-oă plăti mai bine decât altu.

Ion. — Nu 'l vënd, giupâne, pentru c'am să 'l trec lă crășma mea cea de la drum.

Moise. — Unu, doi, trii, patru gologani... 20 de parale și cu doi lei, facă un sorocovăț. Bade Ioane, știi d-ta că mă păgubești tare mult cu crășma d-tale? Toți căraușii se oprescū în drum la dumneta și pe mine mă lasă de-oparte.

Ion. — Apo! dă, giupâne... Așa 'să negustoriile... Ađi pagubă, mână câștig.

Moise. — Unu, doi, trii... opt gologani... un leu... Bade Ioane, știi d-ta că afară decât orëndariu nu poate nime să vëndă bături în sat?

Ion. — O știi; dar' eă 'mă-am durat dugheană pe pământu meă, nu pe moșia monăstirească.

Moïse. — O s'avem giudecată, bade Ioane.

Ion. — N'am grijă de asta, giupâne Moïsi.

Moïse. — Trii lei și giumătate și cu unu și giu-
mătate, faci cinci lei... Bade Ioane, știi una? Hai să in-
trăm la tocmală... Dă'mi mie in orîndă, crășma du-
mnitale.

Ion. — Nu pot, giupâne, c'am durat-o de dăstre
pentru fiu-meu, Nițu.

Moïse. — Nu vreî?

Ion. — Nu.

Moïse. — Să nu te căești, bade Ioane.

Ion. — Nu 'mî purta grija, Moïsică dragă. Numără
banii mai bine.

Moïse. — Am numărat arvuna; mai mult ce vreî?

Ion. — Ce arvună?.. Unde-o fost vorba de arvună?
Eă am nevoie acu 'ndată de banii... Numără 50 de lei
și nu mai umbla cu mâța 'n sac.

Moïse. — Ba nu pot, că n'am mai mult acu. Pes-
te-o săptămână 'ți-oîu da tot.

Ion. — O săptămână?.. când pe mine mă stringe
nevoia de gât!.. Da du-te dracului, tărtane, cu banii
tăi... Na'ți gologanii; bate-ți'i in obraz... (și aruncă go-
loganii in obraz.)

Moïse. — *Ai ve!* ce vra să dică asta, mă rog? Ce
strici tocmala și să mă chîforești!.. Da ce te socoîi tu?
volintiroi.

Ion. — Ei apoi, cumetre, n'o cată Îuda cu luminarea?

Vîntură-tără. — Ba o cată de-un ceas și n'o gă-
sește, că te-o domolit nevoia, sêrmane Ioane!

Moïse. — (culegând banii de jos) Unu, trei, opt... un leu... Adică nu se putea să ne 'nțelegem cu binele?... Unu... doi... patru... opt... doi lei... Dacă era să m'aștepti o săptămână pentru bani, mare lucru ar fi fost?... Îmi plăteați dobândă și nu mai era vorba...

SCENA VI.

Ceț de'nainte, jandarmul.

Jandarmul. — (în fund) Unde 'i Ion teslariu?

Ion. — Eă... ce cați?

Jandarmul. — O vinit subprefectu...

Moïse. — Subprefectu o vinit?... Mă duc să dau jalbă că m'ai bătut în casa d-tale, ca un tîlhăroiău...

Ion. — (restindu-se la Moïse) Du-te naibii, Iudă spurcată.

Moïse. — (fugind) *Ai veț, ghevalt!*

Vîntură-țeră. — Voïnicos da fricos... Fuge pe deal ca pe vale.

Ion. — (cătră jandarm) Și ce mă vrea subprefectu?

Jandarmul. — M'o trimes ca să 'ți dau de știre să 'i aduci banii ce ești datoriu giupânului Herșcu pentru lemn... cei 1500 de lei.

Ion. — D'apoi nu s'o implinit vadeoa.

Jandarmul. — Ba ci că s'o implinit chîar astăzi.

Ion. — (în parte) Vai de mine!.. m'am prăpădit!.. (tare) Bine!.. mergi înainte că te-agîung.

(Jandarmul ese.)

Vîntură-țeră. — Dar' asta ce-a mai fi, cumet're?

Ion. — (cu desperare) Ce să fie? pécate!.. nenoroci-

re! prigonirea soartei! Ascultă. De unde eram om în toată mintea, cu stăricică, fără grijă, fără incurcă, am agiuns de nu știu cum să fac ca să scap de rușine și de sărăcie!.. Într'un an de zile 'mă-am vândut șese boi, din pricina unui petre ce 'mă-o fărâmat tot, ogoare și vie. Într'o zi, vine prefectu aici și vestește c'are să se zidească case de închisoare prin toate satele... Ce să 'ți spun, cumêtre?.. Dracu să vede m'o sfătuit ca să mă însărcinez eu cu dulgheria temniții de la noi!.. Am făcut înscris cu prefectu... și pentru ca să pocăiu începe lucru îndată, am fost silit să ieș lemn de 1500 de lei pe datorie de la giupănu Herșcu. Asta 'i toată beleoa.

Vântură-țeră. — De ce nu cei bani de la prefect pentru lucru ce-ai făcut pên' acu?

Ion. — Am cerut, păcatele mele, dar' n'o vrut să'mă dee nici măcar o lițca, subt cuvânt că, după contract, el îi datoriu să 'mă plătească când oiă mântui tot lucru... Săracu de mine!.. unde să găsesc eu acu 1500 de lei?.. Îmi vine să m'arunc cu capu 'n fântână!

SCENA VII.

Ion, Vântură-țeră, Gavril (beat)

Gavril. — N'audă, măi Ioane, giupâne Ioane...

Ion. — Ce vreă, bețivule?

Gavril. — Ce vreă, bețivule?... Vreă bani... bănișorii mei... simbrioara mea, ca s'o beă la giupănu Moșaki...

Ion. — Ce simbrerie, mă? Nu 'ți-ai priimit toată leafa?

Gavril. — Mănânci haram, Ioane, găpâne Ioane... N'am luat nici o leafă... Să n'am parte de Mojsaki de-am vădut para frântă de când te slujesc!

Ion. — Măi, da nu 'ți-am cumpărat suman, opinci, ciubote și pălărie?..

Gavril. — Le-am bcut de mult... d-ta să fii sănătos, Ioane, găpâne Ioane.

Ion. — Nu 'ți-am plătit biru?... Toate-aeste la un loc facū mai mult decât leafa ta.

Gavril. — Eū nu știū... Leafa să 'mī daī, că nu es din casă fără bani... Am să plătesc lăutarilor la crășmă și 'mī trebuē parale... Desnoadă'ți punga, sgârcitule.

Ion. — Măi, du-te și te culcă.

Gavril. — M'oiū culca dac'oiū vra să mă culc... că doar' nu's robu tēū să 'mī poroncești tu. Eū sūnt slobod, de capu meū... De ađi nu mai sūnt la tine argat... te las dracului pomană... Adă simbria.

Ion. — Măi, cată'ți de drum cât îi cu cinste.

Gavril. — (apucând pe Ion de pept) Dă'mī simbria, hoțule, că mă țin de tine pēn' la moarte.

Ion. — (respingându'l) În lăturī, bejivule.

Gavril. — (cădend pe un scaun) Valeū!.. tēlharii!..

SCENA VIII.

Cei de'nainte, jandarmul, Catrina.

Catrina. — Ce este, vaī de mine! ce este?

Jandarmul. — Unde 'sū tēlharii?

Ion. — Ea bețivu ista!.. după ce s'o îmbetat, vine de 'mî face casa de batgîocură.

Gavril. — Valeă! că m'o ucis hoțu... (plînge) și vra să 'mî mănânce simbrioara mea... (furios) Dă'mî baniș, tîlharîule, că te culc la pămînt. (ridică toporul asupra lui Ion.)

Catrina. — Vai de mine!

Jandarmul. — (smuncînd toporul din mâna lui Gavril) Nu da, mă, nebunule.

Ion. — Ai fost martur, Vasile, c'o vrut ticălosu să măucidă... Ridică'l și 'l du la închisoare.

Gavril. — Eă la închisoare!.. care închisoare?.. Să 'î fac eă pocinocu, din pricina unuș procler!.. Nu mă daă odată cu capu.

Jandarmul. — (apucându'l) Nu te clinti că te toropesc, bețivule; hai la temniță.

Gavril. — La temniță!.. Eă! lasă... Ioane... că mi'î plăti tu! În loc de simbric, închisoare! Eă! bădico... lasă, lasă... meșter î dracu!.. (Jandarmul duce pe Gavril afară.)

Ion. — Ticălosu! (cade obosit pe un scaun.)

SCENA IX.

Ion, Vîntură-têră, Catrina, Iani.

Iani. — *Ma* ce este aiçe? Ce galazia?

Catrina. — Bețivu cel de argat s'o îmbetat...

Iani. — Trețeam pe la porta, intorcîndu-ma de la subprefecto, si am auđito strigînd: talhari, s'apoș am

vađuto un zandarmo duchind pe Gavriilo de guleri; a furato ęeva, leliņa Catrinuņa?

Catrina. — Ba nu, *kir* Iani.

Iani. — *Ohi?*.. Mi pare bine... *ma* ęe vedo? mosu Vintura-ņara?

Vęnturā-ņerā. — Eū, grecole, ř'apoī ce?

Iani. — ęe?.. mi pare bine... Aī prapadito proęeso?

Vęnturā-ņerā. — Sta'ņi-ar in gāt!.. 'l-am prāpādit... Maī aī de đis ęeva?

Iani. — *Ohi*... mi pare bine... ha, ha, ha.

Vęnturā-ņerā. — Haī, cumętrā, de-aicī, cā mę umflā nābādāņeile cānd vęd parpalecu ista... (ese prin stānga.)

Catrina. — Haī sę mānāņci ęeva, cumętre.

Iani. — Te duņi, leliņa Catrinuņa?.. *ma* de ęe te duņi?

Catrina. — Apoī dā, *kir* Iani, trebuņe sę'mī cat de oaspe. (ese.)

Iani. — ęe ospe? Un gņuzo nebuno!

SCENA X.

I o n, I a n i.

Ion. — (eu durere, in parte) O mie cincī sute de lei! unde sę 'ī gāsece?

Iani. — Bre, Ione, ęe stai pe ghinduri, tristo si obosito?

Ion. — Cum n'oū fi obosit, *kir* Iani, dacā toate su- pęrāriile cadū deodatā pe capu meū!

Iani. — Ha, știu; mi a spus subprefecto che a venito se te implinesca pentru 1,500 de lei.

Ion. — (ostând) Așa, așa!

Iani. — Sluto la Pruto! 1,500 de lei! soma mare, *simandikosa!* si puno ramasago che n'ai niçi frinta.

Ion. — N'am!.. Nu vre nime să m'agüte.

Iani. — Nime?

Ion. — Nime pe lumea asta!

Iani. — Moï Ione, can priveste la mine.. Cum ma gasesti?.. fioroso? nemilostivo?.. spune, spune, an obrazi de satana?

Ion. — Ba nu.

Iani. — Nu sinto *hristianos?* sint paghino? spune.

Ion. — Ba știu că ești creștin.

Iani. — *Lipon*, ce ai dice daca te asî imprumuta eü cu aței 1,500 de lei?

Ion. — (sculându-se) Dumneta, *kir* Iani? Ași dice că Dumneșü te-o trimes ca să mă scapi de sărăcie.

Iani. — Pre frumoso. Vrei 1,500 de lei batuți? (scoate punga) *Oriste*, poftim. Mai dinioare am vinduto puçintelo grio la prietin a me, la *Mustokside*, si eata-me's che vino si te azuto.

Ion. — Dumneșü să 'ți dee îndecit binele ce 'ni faci!

Iani. — Amin!.. *ma* se façem un sinețelo; nu de alta, *ma* fiind che este viața, este si morte... înțelezi?

Ion. — Cum nu? Ai toată dreptatea. (scoate din saltarul mesei o coală de hârtie, călămări și condeșü) Eaca hârtie și cerneală.

Iani. — Bine; scrie d-ta, cum oïu spune eü.

Ion. — Sânt gata, di. (scrie.)

Iani. — (dictând) „Eă zos iscalitu, ma indatoresco „a plati infaçisatoruluı cu açest sineto...”

Ion. — De ce sê nu pun mai bine numele d-tale?

Iani. — Asa e obiceiü sineturilor... Scrie: „in vade „de o luna...”

Ion. — O lună 'ı prea puçin, kir Iani; pune douë luni.

Iani. — Doua luni?... fie si doua luni, cum dorestı d-ta... Eă sinto *hristianos* si am *hristoitia*. Çe ai scriso?

Ion. — (cetind) „Mê indatoresc a plăti infăçsătoriu-luı cu acest sinet, in vade de douë luni...”

Iani. — *Aksiologo*... (dictézá) Soma de trei miı (eı)...

Ion. — Triı miı pentru 1,500?

Iani. — Ți pare multo, frațico?

Ion. — Da cum, Doamne cartă-mê!.. așa dobëndă numai jidaniı aü obraz sê ceară.

Iani. — Asa? *lipon*, fie 2,500 in loco de 3,000, che eü sinto *hristianos*.

Ion. — Creștin, creștin... (in parte) ca Moısi.

Iani. — Ghindeste, frațico, che subprefecto a venito se te implinesca, se vinda tot, boisorıı, carusoru, casu-ța... çine stie!.. Earna se aropie si ai se ramuı pe drumurı cu nevasta si copilo...

Ion. — Tacı, tacı că mẽ oçereștı... Eaca scriü. (scrie) „2,500 de lei.”

Iani. — Ai scriso? pre frumoso... (dictézá) „pentru care banı puno amaneto raçasia me din mosia Haramu.”

Ion. — Amanet moșioara mea?

Iani. — *Ma cum?.. horis amaneto?* ha, ha, ha...
Unde s'a vađuto imprumuto *horis amaneto?*

Ion. — (sculându-se) Nu mă lasă inima, nu pot.

Iani. — Nu poți?... se'ți fie de bine! Am vruto se te scapo de nacazo; ți am dato doua luni vadea pentru ca se ai vreme de mintuit lucru inchisorii si se intri in banii țe ai se lei de la Prefectura; *ma d-ta nu vrei?..* pre bine... Ți place mai bine ca se'ți bata doba la porta... Gusto *flonikie* nu are... Ma inchino cu plecațune...

Ion. — (in parte) Să 'mă vëndă lucrurile cu doba!..
(tare) Nu te duce... stăi, că scriu cum îi vroi.. (scrie) Eaca am scris ș'am iscălit.

Iani. — *Aferim!* Acum vedo che esti omo... Se videmo. (Tea sinetul și 'l citește) *Aparalakto!*.. Poftim banii. Aițe in punga sinto 1,500 de lei.

Ion. — Adă... Mă duc să plătesc subprefectului. (esc.)

Iani. — Merzi, merzi prosto, *budalas!* Capo de boi!..
'L-am prinso in capcana, si peste doua luni de zile am se'i vindo mosiora, s'o cumpăr ear' eă... Chit pentru badea Ion, 'l-oă lua argat la mine, de hatiro Catri-nuței... care mi place.

SCENA XI.

Iani, Catrina.

Catrina. — (intrând din stânga) Ioane, Ioane, vin' de mănâncă... Eaca!.. unde s'o dus?

Iani. — (cu blândete) S'a duso la subprefecto ca se platesca datoria de 1,500 de lei.

Catrina. — Da de unde-o găsit parale, bțetu om?

Iani. — (apropiindu-se) De unde? de la mine, de la prietinu matale, lelița Catrinuța.

Catrina. — 'L-ai agiutat d-ta, *kir* Iani? Dumne-dēu sē 'ți implinească toate dorințele, că mare bine ne-ai făcut!.. Dă'mi mâna s'o sērut.

Iani. — Nu la muna, Catrinuța draga, *ma* la obrazi, daca vroesti se mi faci feriçito.

Catrina. — Fie și pe obraz; tot is bētrână... (se apropie de Iani și 'l serută pe obraz.)

Iani. — (cuprindēndu'ï talia cu brațele) Batrina?... *Oheske*, Catrinuța draga; esti tinara, esti nurlia, esti hazlia si te iubesc ca pe un garofalo. (voiesce s'o serute.)

Catrina. — Ce face? mă iubești?... (voind să scape) Da șēd'i binișor în colo, omule, că te-or rīde și curcanii de te-or videa.

Iani. — Lasa se rida curcania, che cū sinto amozato de dimțata, Catrinuța; ma sfirsesco de amori! (voiesce car' s'o serute.)

Catrina. — Eaca nerușinatu!.. Lasă-mē ađi, că țip de rēsună satu.

Iani. — *Ohi, ohi*, Catrinuța, nu țipa... Ți daū çe vroesti, rochița, bosmachi, zuncuța... numai se te dai in dragoste cu mine.

Catrina. — (strigând) Ioane! cumētre!.. săriți!

(inserczã.)

SCENA XII.

Iani, Catrina, Ion, Vântură-țeră.

Ion. — Ce'mi vëdură ochii?

Vântură-țeră. — Ho! parpalecule!..

Ion. — (apropiindu-se furios de Iani) Ce te-ai apucat de făcut în casa mea, grecule?

Iani. — (zimbînd mînzesc) O saga, frațico.

Ion. — Șagă cu nevestele oamenilor? (apucă pe grec de gât și 'l zgâlție) Te primesc în casa mea ca pe-un creștin...

Iani. — (spăriet) *Neski... hristianos...*

Ion. — Și tu te legi hoțeste de nevasta mea? N'ai nimică sfînt pe lume?.. ești mai rău decît un păgân!..

Iani. — *Ohi paghinos...* Bade lone, lasa la mine...

Ion. — Te-oîu invêța eü a cerca sê necinstești nevestele oamenilor, după ce calicești bărbații.

Iani. — *Ma* ce vrei se mi faci?... se ma uçiți? (se smuncesce și scapă din mîinle lui Ion) *Panaghia mu!* (alérgă spre ușă și se întîlnesce cu Vântură-țeră, care 'l aține calca.)

Vântură-țeră. — Ho, țapule, că mai sînt și eü pe-aici.

Iani. — *Kirie eleison!* sinto prapadito! (fuge pe feréstă.)

Vântură-țeră. — Prinde 'l, cumëtre...

Ion. — Că nu scapă el... (se aruncă asupra lui Iani.)

Iani. — (fugând înpregîturul mesei) Ionica... frațica... *na se haro!*.. (vëdënd feréstă) A! am scapato! (sare pe feréstă.)

Vântură-țeră. — Ha, ha, ha, ha. O sărit țapu pe fereastră.

Iani. — (afară) Eü! lasa, mozicule, că țî oîu veni eü de hac.

Ion. — (alergând la feréstă) Așteaptă, covrigariule...

Iani. — (dispărând) *Fevghe satana!*

SCENA XIII.

Ion, Vântură-țeră, Catrina, Măriuca.

Măriuca. — (viind spărietă prin fund) Mamă Catrină, scapă-mă de giupineasa Rucsanda, că mă cată să mă ucidă 'n bătaie.

Catrina. — Da unde-ai lăsat pe Nițu?

Măriuca. — La dugheană... Mă rog, ascundeți-mă undeva să nu mă găsască.

Vântură-țeră. — N'ai frică, copilo, că te scapă moșu. Întră colea 'n odae, pên' a inopta bine.

(Se aude afară vocea Rucsandei, strigând: Unde-o apucat.)

Măriuca. — Vai de mine! Eat'o... (fuge în stânga.)

Vântură-țeră. — (peste pușin) O perit stahica!

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Teatrul reprezintă piața satului. În fund zidirea închisorii cu schelele ridicate pînă la acoperement. O parte din schele se perde între culisele din fund în stînga. În stînga casa lui Ion țeslarul cu ușa și ferestă pe scenă; în dreapta cărcîma lui Moise cu șopron de frunzar, și sub șopron o masă lungă cu laițe. La ridicarea cortinei câțiva țeranî stau pe laițe și beu.

SCENA I.

Țeranîi, Moise.

Țeranîi. — (strigînd) Moisi!.. giupîne Moisi!.. Măi, tîrtane!..

Moise. — (eșind din cărcîmă) Ce vreți voi, țeranî nebunî?

Un țeran. — Adă trii sîngepe de rachiü, degrabă.

Moise. — Rachiü?.. car' pe datorie?

Țeranul. — D'apoi cum? doar' ne cunoști că sîntem de-aici din sat.

Moise. — Pe datorie nu pot... La mine astăzi cu banî mîne fără banî.

Țeranul. — Ean nu te mai fasoli pentr'o sîngeapă de rachiü de cel prifăcut.

Moise. — Prifăcut?

Țeranul. — O parte rachiü și două de apă amestecată cu vitriol. Nu te știm noi ce poamă ești? Bine te-o porielit cine îți-o dis leuca dracului.

Moise. — Așa?.. Apoi mergeți la dracu să vă dee rachiü.

Țeranul. — Ei! dă, giupîne Moiscă, nu te mai bo-sumfla, c'ășa glumim noi. Adă-ne ceva de büt ca să mai prindem la putere pîn' a nu eși la culesu popușoilor.

Moïse. — Unde 'sü parale?

Țeranul. — Parale, parale... ce, Doamne eartă-mă!
"Ți-omü da popușoiü drept plată.

Moïse. — Două-deci de parale dimerlia, vreți?

Țeranul. — Fie și 20 de parale, că tot tu, Țudo, ne mănânci toată pânea de pe câmp.

Moïse. — Eü o mănânc și voi o beți. (intră în cărcimă.)

Țeranul. — Ha, ha, ha... Ne și ride lipitoarea, după ce ne sugă. Eaca și Martin pădurariu... Martine, Martine.

SCENA II.

Țerani, Martin (viind din fund.)

Martin. — Bine-am găsit, oameni bun!

Un țeran. — De unde vii, Martine?... din pădure?

Martin. — Vin de la bordeiü să ieü o țiră de rachiü, c'o dat Dumnedëü de 'mă-o făcut nevasta astă noapte pe la cântători.

Țeranul. — Pe la cântători? De-a fi băet, bun cucoș a s'agiungă!

Martin. — Îi băițel... numai atitica și 'i frumos ca un bujor, drăguțu!.. Nu fie de diochiü.

Moïse. — (intră, aducând rachiü) Eaca rachiu... Beți și tăceți din gură că doarme balabusta.

Țeranul. — Eaca mă!.. doarme cucoana balabusta? ha, ha, ha. (chive) Mă Vasile, mă! găsit'ăi boii, mă?

Moïse. — Tac! din gură, țeranoi nebun și obraznic, buțuf.

Teranii. — (ridënd) Hep, hep.

Martin. — Gîupâne Moîsi, fă bine de 'mî umple stecla asta cu rachiü, că mi'î bolnavă nevasta de facere.

Moîse. — Ş'apoî ce 'mî pasă mie?

Martin. — Da'î bolnavă, gîupâne. . .

Moîse. — Cine-o pus'o să facă copii?

Martin. — Dec! da balabusta d-tale cum face pe tot anu câte-un Leibă?

Moîse. — Aşa 'î place dumisale. Nu 'î treaba ta.

Martin. — Vorbă de clacă. Îmî dai rachiü adî?

Moîse. — Ai adus parale?

Martin. — Ba, dëu, nu. De 'î găsi o para frântă în toată casa să 'mî-o baî în frunte.

Moîse. — Apoî dar catăî de drum, moî bade.

Martin. — Da 'mî moare fimeea, gîupâne.

Moîse. — Moară cât a vra. Nu daü rachiü pe datorie.

Martin. — (in parte) Ce 'l-aşî mai cârpi cu astă bardă! (tare) Gîupâne Moîsi, 'îl-oî tăiea la iearnă un stênjin de lemne şi 'îl-oî căra 'n ogradă.

Moîse. — Aşa?.. dar' dacă 'î muri pën' la iarnă eü să rămân păgubaş?

Martin. — Mare lucru o litră de rachiü?

Moîse. — Prost Moldovan!.. Moî prostule, dram cu dram face litră, litră cu litră face ocă, ocă cu ocă face vadră, vadră cu vadră face balercă, balercă cu balercă face antal. . . Ai înţeles?

Martin. — Am înţeles că eşî talpa eadului. Na su-manu din spinare zelog şi 'mî dă rachiü.

Moise. — Așa mai vii de-acasă. (Tea sumanul) Hai cu mine 'n dugheană. (trece pe lângă țeranul.)

Țeranul. — Ean veđi Iuda cum 'l-o disbrăcat pe bțetu român tocmai când s'apropie țearna! Degera-'ți-ar inima cea de litfă!

Moise. — Ba ție, țeranoi nebun. (intră cu Martin în cărcimă.)

SCENA III.

Țerani, Vêntură-țără (eșind din casa lui Ion), Ion

(pe pragul ușii.)

Vêntură-țără. — Crede-mă pe mine, cumătre, că 's mai bêtrân, mai pățit. Nu te-apuca de lucru ađi că 'i ți de sərbătoare și 'i pecat.

Ion. — Te cred, cumătre, d'apoî ce se mă fac? Nevoia mă silește. De n'oîu mântui tot pênă 'n două luni, ca să 'mă priimesc plata de la Prefectură, cum m'oîu cftui de datoria lui Kir Iani? El îi în stare să 'mă vëndă moșioara.

Vêntură-țără. — Ai dreptate să te temi de cațaon; dar' tot ar fi bine socot să te lași pe ađi de lucru.

Ion. — Ba nu... o ți pentru mine 'i mult. Aștept numai să 'mă gătească Catrina de mâncat și să 'mă ascut uneltele, și merg îndată să m'apuc de șindilit închisoarea. Să ne videm sănătoși, cumătre. (inchide ușa.)

Vêntură-țără. — (singur pe gânduri) Nu știu ce am de astă noapte, că nu 's liniștit... O cântat o cucuvei-

că pe casa lui Ion... și asta mă îngrijește... par' că nu 'i a bine.

Un țeran. — Moș Vântură-țară...

Vântură-țără. — Cine mă chîmă?

Țeranul. — Nu vii să cinstești cu noi un pahar de rachiū?

Vântură-țără. — Cum nu, feții mei? Vorba ceea: La voe bună, Români s'adună. (se apropie de țeran.)

Țeranul. — Da de ce n'o vinit cu d-ta și badea Ion?

Vântură-țără. — El are treabă și nu 'i dă inima să bee.

Țeranul. — Bietu om!.. de când s'o prins cu lucru temniții, ard'o focu!.. i s'o pricăjit norocu; îi tot posomorit și pare că fuge de oameni.

Vântură-țără. — A fi avînd și el grijile lui, sërmanu!

Țeranul. — Apoi dă, moșule, s'o cuvinit tocmai el să puțe mâna la zidirea uniî temniții, în care Dumnedcū știe câți români aū să pătimească?

Vântură-țără. — Că se căește și el amar, sërmanu! dar' ce să facă? îi legat.

Țeranul. — (arătînd casa de închisoare) Poftim batgîocură pe satu nostru!.. Ean privește cum se uită dihania la noi... par' c'ar vra să ne 'nghită...

Vântură-țără. — Ci că 'n toate satele o să se ri-dice bisuniî ca asta.

Țeranul. — Așa! ca și când țara Moldoviî ar fi o țară de tîlharî și de ucigași!.. Ea! batgîocură, moșule... Poftim un pahar de rachiū, să ni se mai schimbe gîndurile.

Vântură-țeră. — Mulțemim... Noroc bun! și se vă scape Dumneșă de posesor ca *kir* Iani.

Teraniș. — Amin! (beșă.)

SCENA IV.

Cei de'nainte, Martin (ese din cărcimă fără suman.)

Martin. — (oșerindu-se) Valeș!.. că răcoare mi'ș... İuda spurcată!.. Nicș că s'ò indurat se 'mș lase sumanu.

Un țeran. — (dând luș Martin un pahar de rachiuș) Na, măș frate Martine, trage astă dușcă ca se te 'ncăldeșș.

Martin. — (bend) Mulțemescu'șș, frate. Să dee Dumneșă se n'ăș nicș odată nevoie de jdan.

Vântură-țeră. — Nicș de *kir* Iani, Martine!

Martin. — Aud?

Vântură-țeră. — Ean vin' de-o parte se 'șș spun o vorbă.

Martin. — Eată că vin.

(Se ducș amendoș de-o parte.)

Vântură-țeră. — (incet) Ce face Măriuca?

Martin. — Șșede ascunsă in bordeșu meș de astă noapte de cândăș adus-o.

Vântură-țeră. — Veșș se n'ò așe cineva.

Martin. — N'ăș nicș o grijă... Cine-a s'ò cate pin fundu păduriș?

SCENA V.

Cei de'nainte, Iani (vine din fund furios cu un biciu în mână.)

Iani. — Unde sînto moziçii? la chirçma?

Un țeran. — Vine greçu, măi; am pățit-o!

Iani. — Çe faceți aice, talhari? La bauto de dimineța, si papusoi a mea ramune neculeso pe chimpo... ha? *Kakohrononaki*, capo de boș!..

Ventură-țără. — (în parte) Ean auți țapu cum bat-giocorește Româniî în țara lor!

Iani. — La lucro, moziçi!.. la boeresco acu indata pana çe nu ma aprindo ca un zaratico.

Ventură-țără. — Dacă ați îi sərbătoare, *kir* Iani, și nu se lucrează.

Iani. — Çine a chirenito?

Ventură-țără. — Eü, Ventură-țără.

Iani. — Dimiata? un ghïuzi? Nu vorbesco cu tine... Pornit-ați ați la culeso, țeranoi?.. Va uçido in batae... la falanga.

Ventură-țără. — Pune'ți posta 'n cuiü despre bătăe, kirjaliule că s'o ridicat bătăla.

Iani. — *Kirzali!*..

Ventură-țără. — S'o ridicat... Șterge-te pe bot de-acu.

Iani. — S'a ridicato bataea!.. si çe s'a puso in loco?

Ventură-țără. — Ha, ha, ha, mare poznaș îi!

Țeraniî. — Ha, ha, ha.

Iani. — (*furiOS*) Ride la obraz a mea, niste țeranoi!.. bre! *epanastasis!*.. revoluția!.. s'a burzuluito prosti!

Țeraniș. — (cu hohot) Ha, ha, ha.

SCENA VI.

Cei de'nainte, Moïse.

Moïse. — Moï, tăceți că doarme balabusta.

Iani. — Țe balabusta? Nu veți, Moïșaki, che s'a rasvratito moziți?.. Rido de poronca a me. *Panaghia mu!* ma ducO s'aducO pistoalele si eartaganu, se ve invețO eū a fațe ho, ho, ho, la *ipokimen* a me.

Vântură-țeră. — Mări nu vė mai potriviti, oamini bunī, că numai lauda 'i de capu lui. El iī voinic de cei care intră in doī ca 'n doīspredēce, și nu 'l scotū nicī 24... Vine pe ușă furios și sare pe fereastră rușinos.

Țeraniș. — Ha, ha, ha...

Iani. — (*in parte*) M'a lovito la fesi.

Vântură-țeră. — Măi! dacă u'veți cap voi nicī in și de sėrbătoare sė beți cu liniște un pahar de rachiū de la jidan, haī copii la crășma lui Ion teslariū sė bem vin creștinesc și curat.

Țeraniș. — (*sculându-se*) Haī, haī.

Moïse. — Ce este, mă rog?.. la badea Ion?.. (*voind sė oprėscă țeraniș*) Nu se poate, mă rog. Voi sinteți datori sė beți numai de la dugheana mea.

Țeraniș. — (*inpingėndu'l*) Du-te draculuī, ūdă...

(Vântură-țeră ese cu țeraniș prin fund.)

SCENA VII.

Iani, Moïse.

Iani. — (turbat) Bre! mi vine *paroksismos* la crieri!

Moïse. — (furios) A! *ghiraș șvart!*.. Mi se sburlescă perciunii.

Iani. — Asta 'i revoluția!.. *epanastasis!*.. sfirsito lumii!

Moïse. — Blăstămatu cel de bade Ion imi smonește toți mușteriii!.. am să mă calicese din pricina lui! Nu pot mai mult să țin orênda... Cucoane *kir* Iani...

Iani. — Țe vrei si tu? — —

Moïse. — Poftim, mă rog, de'ți găsește alt orêndariu, că eu nu mai sint.

Iani. — *Skasmos!*.. Na si alta belea!.. De țe vrei se mi lasi?

Moïse. — Pentru că mofluzu cel de bade Ion imi strică neghițitoria.

Iani. — Teslaris?

Moïse. — Bade Ion, care șede cole în față cu mine.

Iani. — (intorcându-se și privind casa, ȝice în parte) Ghidi, mo-zico obraznico!.. Am jurato se me rasplatesco odata si bine...

Moïse. — Poftim, mă rog, să ne răfuim socotelile...

Iani. — (mușcându'și mustețile) Zupine Moïsi.

Moïse. — Ha?

Iani. — Ion teslaris e dusman a me si a dimitali!

Moïse. — Dușman de moarte.

Iani. — El ti calițesti pe dimițata, si pe mine a vruto se mi ripesca ȝilele.

Moïse. — Ce spuî, mă rog?

Iani. — El are ghindo reû pentru noi doi.

Moïse. — (cu spaîmă) *Vuûs?* Ce?

Iani. — (apucând de mână pe Moïse) *Lipon* ce mai așteptăm?

Moïse. — (buîmăcit) Ha?

Iani. — Dechit se perimo noi, mai bine el... Nu 'i asa?

Moïse. — (sără a înțelege) Așa, așa...

Iani. — Vra se dica ne-am înțeleso?

Moïse. — Cum?

Iani. — Taçi!.. Çine vine?

SCENA VIII.

Iani, Moïse, Gavril (legat), jandarmul.

Gavril. — Unde mă mai duci acu? Nu 'i destul că m'ați ținutû închis toată noaptea?

Jandarmul. — Te duc, după poroncă, să 'ți găsească un *kezeş*.

Gavril. — Un *kezeş*? ca pentru cei din Ocnă?.. Nu merg.

Jandarmul. — (împingându'l) Fă 'nainte și nu mai lungi vorba.

Gavril. — (furios) Și toate-aste pentru ticălosu cel de Ion teslariu!.. (în parte) Helbet!

Iani. — (în parte) Ion teslariu!.. Si el e dusman lui Ion teslariu?.. *aksiologo!* (tare) Zandarmi.

Jandarmul. — Ce poroncești?

Iani. — *Ma unde 'l duçi pe bïetu Gavrilasi?*

Jandarmul. — Cat un român care se dee *kezeşie* pentru dînsu.

Iani. — *Kezeşie* eü daü, che il cunosco; e omo bun, harnico si cu frica lui Dimîdeco.

Jandarmul. — Dacă 'i așa, il las pe *kezeşia* d-tale.
(deslégă braçeale lui Gavril.)

Iani. — Lasa, lasa.

Jandarmul. — (lui Gavril) Mergî sănëtos, și de-acu fiy cu minte.

Iani. — Zandarmi...

Jandarmul. — Aud.

Iani. — Subprefecto tot aiçe 'i?

Jandarmul. — Aicî.

Iani. — Se spuî la dimîlalui c'am se me zaluesco de țerani che s'a burzuluito.

Jandarmul. — Bine. (ese.)

SCENA IX.

Moise, Iani, Gavril.

Iani. — (în parte) Este o vorba prosta: Che la bețivo si draco ese cu oca inainte. (arătând pe Gavril) Am gasito chipo se me rasbuno de bade Ion... (lui Gavril) Gavrilaso... *ma* çe aî pațito, draga me?

Gavril. — Ce se pățesc, cucoane?.. M'o inchis hoțu cel de teslarîü.

Iani. — Te-a inchiso el!.. pe dimîyata? *More*, cum se pote? Si pentru çe, *kaimene?*

Gavril. — Pentru că 'i-am cerut simbria mea.

Iani. — *Lipon*, in loco se 'ți dee dreptu dimitale, te-a puso la duba? Bre! ce *katergaria!* Auđi, zupine Moısaki, 'i-a muncato simbria de haram. *Ma* el nu 'i omo, 'i lupo... Ce ȃiđi, zupine Moısaki?... Nu 'i asa?

Moıse. — (răsărind) Ha?

Iani. — Teslaris e lupo nu 'i omo paminteano.

Moıse. — (pe gânduri) Dar, dar, lup pămintean.

Iani. — (călnând pe Gavril) Sermano bĭeto Gavrilasi!.. N'ai muncato nicĭ bauto nimic de ȃerĭ dimineța?

Gavril. — (ostând) Nu, nu, pĕcatele mele!

Iani. — Moısaki, ai auđito che n'a bauto nimica crestinu? Ada degraba zumatate de oca de rachio... Eũ platesco.

Gavril. — Dumneta?... *Bogdaprosti.*

Moıse. — (cu distracție) Adă parale.

Iani. — Ce ȃiđi?

Moıse. — Ba nu, nu... te-oũ scădea la căștũ... O ocă și ġumătate?

Iani. — *Ohi*, zumatate numai acu de o data, si daca a mai trebui, omũ mai ĉere.

(Moıse intră in cărcimă.)

Gavril. — (așezându-se in capĕtul mesei despre public) Așa stăpân sĕ 'mĭ fi dat Dumneđĕũ, ear' nu ca Ion, lovi'-ar trăsniu!

Iani. — (in parte) *More* Iani, se te vedo; acu trebuie mestesugo si *iskuzarliki.*

(Moıse aduce rachiul.)

Moıse. — Ține, bade Gavriile, bea sãnĕtos.

Iani. — Be, be Gavrilasi, se mai uîți necazu țe 'l-ai traso de la teslaris.

Gavril. — (bënd) Să 'l uît?... ba cât oiă trăi nu 'l-oiă uîta!

Iani. — *Aferim!* asa mi plăce omo... cu inima, nu *budalas* fara *filotimia*, care maninca batzocora, maninca batae si taçe. (turnând lui Gavril) Nu 'i asa, Moîsaki?

Moîse. — Bade Gavril îi voînicos.

Gavril. — (bënd) Lasă! 'i-oiă arăta eă cine sânt! Pentru că 's sărac, un biet om din lume, fără căpătăi... să 'și bată gioc de mine un mișel ca Ion?... Da ce 'i el?

Iani. — (turnând car) Asta ziçem si noi, țe 'i el?... boîeri nu 'i... Un ticaloso mofluzo care maninca simbrile oamenilor.

Gavril. — Că n'a duce-o 'n raîu, n'ai frică.

Iani. — Țe raîu?... *ma* el este bun de trimis in eado.

Gavril. — (ametiindu-se) În ead... da! acolo a să meargă... și asta nu târăi.

Iani. — (in parte) Se ameteste! minunato!

Moîse. — (in parte) În ead?... *ai ve!* (se oçresce.)

Iani. — *Ma* spune-mi, Gavrilaki, chita leafa aveaî la teslaris?

Gavril. — 60 de lei pe an ș'o păreche de opinci.

Iani. — Numai atita, un flecheo ca dimiata?... auđi, Moîsaki?

Moîse. — Pentru nimic.

Iani. — *Ma* asta 'i o talharja de țelegogonate! Un voînico ca dimiata plateste o mia de lei pe ano... nu 'i asa, Moîsaki?

Moïse. — Nu 'i mult nici două miș, ȕic ȕeă!

Iani. — Nișii trii miș.

Gavril. — Trii miș; da unde sē 'i găsesc?

Iani. — Unde? la muna dimitale.

Gavril. — (căutându'și mâna) Mâna 'i goală.

Iani. — *Neski*, ma lucru de la dinsa faȕe o suta de galbină.

Gavril. — Face dar, că eă am lucrat mai toată dulgheria temnișii și Ion o luat plata.

Iani. — Veđi, Gavrilaki, sermane?.. tot Ion!.. D-ta te ostenesti, asuđi, lucrezi de dimineța pana in sera si badea Ion inghite paralușia.

Gavril. — (aprinđându-se) Asta dreptate 'i?

Iani. — (la urechea lui Gavril) Veđi che din prișina lui nu poșii trai?

Gavril. — Din pricina tēlharăului celuă.

Iani. — Che daca n'ar fi Ion, dimăata, Gavrilușta, ai ramunea singur stoler aișe in sato, si atunci dimăata ai avea tot lucru, si a satenilor si a stapunirii, si ai castiga paralușii multe... Nu 'i asa, Moșsaki?

Moïse. — (oșerindu-se) Așa cred și eă.

Gavril. — (frecându'și ochii) Bine ȕic, cucoane *kiv* Iani. Oră el, oră eă!.. amēndoă nu putem fi la un loc...

Iani. — Doua sabie la un teca nu incape...

Gavril. — (răpit de patimă) Dar!.. cu chipu ista imă rēsbun și 'mă rēmăne tot lucru din sat... Haă...

Moïse. — Unde, mē rog?

Gavril. — (ameșit și încruntat) Mē duc sē desprind că-

teva schindurî de sus de pe șchele... și când s'a sui el la lucru ș'a pune picîoru...

Moïse. — (spăriet) A cădea ș'a muri?... *Ai ve!*.. Nu face...

Iani. — (încet) Taș, Moïsaki, che astfel castiga orinda dimitale.

Moïse. — (căgînd pe laișă) *Mein Gott! mein Gott!*

Gavril. — (clătînîndu-se pe picîoare) Par' că 'mî esă foc din ochî... Ha, ha, bade Ioane, mă 'nchiđi pe mine in temnișă?... temnișă a sê 'ți mînînce capu... (se îndreptă spre închisoare, se sule rîpide pe șchele și intră in culise.)

Iani. — *Aferim!*.. treaba merze de minune. (își frîcă mînile cu muștemire.)

Moïse. — (tremurînd) *Mein Gott! mein Gott!*.. dacă s'a afla, am murit!

Iani. — *Ma* nu te teme, Moïsaki. Nu vedî che Gavrilu e bat? Acu fașe pozna si chindo s'a trezi, a uita-to... Țe vedo? teslaris?

SCENA X.

Iani, Moïse (sub șopron), Ion, Catrina (eșind din casa lor.)

Ion. — Geaba te mai rođi, Catrino... trebuie sê mă duc la lucru numai decăt, ca sê nu 'mî perd đua.

Catrina. — Ascultă-mê și pe mine, bărbate; lasă-te pe mînî, că nu știu ce 'mî vestește inima a rêu.

Ion. — Da nu fiî copilă, Catrino, că doar' nu merg peste lume; mă duc cole lîngă casă.

Catrina. — Bărbate... te rog... nu te duce, că eaca... îmi spune sufletu să nu te las.

Ion. — Ei! apoi mă superi. Du-te 'n casă și 'ți cătă de gospodărie.

Catrina. — Bine, bărbate; fă cum îți vrea. (și șterge ochii.)

nu? Ion. — Adică, dacă 'l parte femească, tot copil... (se apropie de Catrina) Vin' să te sêrut, Catrino, că astfelu 'mî-a fi diua cu noroc.

(Catrina îl înbrățișează plângend.)

Moïse. — Vedî, vedî, cucoane *kir* Iani?

Iani. — Vedo, si me temo che 'l-a gasi pe Gavriilo stricând schelea.

Ion. — Hai, intoarce-te de-acu 'n casă, Catrino, ș'a-lungă cele gândurî posomorite. (se îndreptă spre schele. — Catrina intră în casă.)

Moïse. — Eaca... se duce la moarte... Nu pot să 'l las. (volesce să strige pe Ion; Iani îi astupă gura.)

Iani. — Nu face pozna, Îuda. (îl împinge în cărcimă.)

SCENA XI.

Iani, Moïse, Ion, Vêntură-țeră, Nițu, Martin, țerani, jandarmul (vinu din drépta.)

Țerani. — Ne cheamă subprefectu?... pentru ce?

Jandarmul. — Adunați-vă cole în piață că vine și el îndată.

Ion. — (cătră Nițu) Da de unde vinu oaminiî, Nițule?

Nițu. — De la noi, tătucă. O vinit jandarmu să 'i cheme aici din partea subprefectului.

Ion. — Oare ce să fie?

Vântură-țeră. — A fi giudecata cu grecu care cere să rupă oaminiî popușoiî fără pănușî, ca să rămăe pănușile pe strujeni...

Iani. — *Ama* cum, mozicule?... să mi faci risipa de panusi?

SCENA XII.

Cei de'nainte, subprefectul.

Teraniî. — Eaca și subprefectu. (își scotă pălăriile.)

Subprefectul. — Oamenî bunî! v'am adunat pentru ca să vă fac cunoscut că în sat la Măcieni o murit un om vëduvoî, anume Toader Sălceanu, la care s'o găsit stare, o rădășie cu livadă, dăce boî, 50 de oi și 300 de galbinî îngropați sub vatră. 'L-ați cunoscută d-voastră, oamenî bunî?

Vântură-țeră. — Eă 'l-am cunoscut; era om de omenie și gospodar bun.

Subprefectul. — El o lăsat cu limbă de moarte toată averea lui unei fete care s'o perdut din sat de la Măcieni, la vrista de 5 anî, și pe care el n'o mai putut-o găsi pën' ce-o murit. Acea copilă trebuie să fie acum de vr'o 15 anî, cu ochii albastri, cu përu castaniü, și se numește Măriuca... Nu cumva ați vedütü-o undeva, oamenî bunî?

Iani. — [în parte] Mariuca bogata!

Nițu. — Măriuca?.. Ba este o fată întoemai care slujește în casă la *kir* Iani, posesorul.

Subprefectul. — [cătră Iani] Așa'î, *kir* Iani?

Iani. — A fosto, *ma* a fuzito asta nopte...

Nițu. — O fugit!

Ion. — [încet lui Nițu] N'ăi grijă, băete, că 'î în loc sigur.

Nițu. — Unde, tată?

Ion. — Tacî.

[În timpul acestei scene, Gavril se coboară pe schelea de din dos, ce este ascunsă în culise, se furișează pe după șerani și se apropie de Iani.]

Gavril. — [încet lui Iani] Gata... am desprins schîndurile...

Iani. — Bine...

Subprefectul. — Și nu știi, *kir* Iani, pentru ce-o fugit Măriuca din casa d-tale?

Iani. — Nu știu, che eū nu pazesco fetele.

Vântură-țeră. — Ba sē 'ți spun eū de ce; pentru că biata copilă era gazda bătăilor, pentru că slujea de-geaba, pentru că n'avea nici măcar o rochiță de îmbrăcat, și pentru că murea de foame în casa d-sale...

Iani. — Mințunî.

Vântură-țeră. — Așa este, cumêtre Ioane?

Ion. — Așa; o știe tot satu.

Iani. — Mințunî, blastamaților.

Subprefectul. — Ei! destul, nu batgiocori oamenî. Bade Ioane, am primit poroncă de la prefectură ca sē te înlesnesc cu vr'o două miî de lei. Sē viî mânî la subprefectură.

Ion. — Slavă Domnului c'am scăpat de gree!

Iani. — (*furious*) *Skasmos!*

Subprefectul. — Dar' când mântuî lucru, bade Ioane?

Ion. — Cât mai degrabă, domnule subprefect... Ah! 'mî-o mai crescut inima!.. Oîu sê lucrez și noapte; ș'așa mă și suîu pe șchele acu 'ndată.

Subprefectul. — Da nu 'î cea grabă... Lasă, că aîi îî sêrbătoare.

Ion. — Ba nu; Stăpânirea 'mî plătește; trebuie sê lucrez. (*se îndreptă spre șchele.*)

Iani. — (*in parte*) Merzî, merzî.

Ion. — (*suindu-se pe șchele*) Cumătre.

Vêntură-țeră. — Aud.

Ion. — (*rițând*) Își pusese ochîu grecu pe rădêșia mea... spune'î sê se spele pe dinți.

Țeraniî. — Ha, ha, ha...

Iani. — (*in parte*) *Pola kala*, bine... Omû videa noi acus çine a ride.

Ion. — (*sosesce în capêtul șchelei*) Nițule.

Nițu. — Aud, tată.

Ion. — Du-te de sêrută pe mîta, ș'o roagă sê 'î spuie unde se găsește căprioara. (*Nițu alêrgă în casă.*)

Iani. — (*in parte*) Capriora?

Ion. — (*începe a pîși pe partea șchelei ascunsă în culise și cântă:*)

Frunđă verde de dudău
Scăpat'am de ceasul rêu.

(Se aude de o dată o mare prăbușire de lemne între culise și vocea lui Ion strigând: Valeu! m'am ucis!..)

Totî. — (*spălmîntați*) S'o prăbușit șchelea!.. (*alêrgă în culise.*)

Iani. — (în parte) *Natos!*.. a facuto tumba.

Gavril. — (cu mulțemire) *A!*.. 'mî-am răsrunat! (bea rachiu cu lăcomie.)

SCENA XIII.

Ceî de'nainte, Moise.

Moise. — (galben și spăriet ese din cărcimă) Ce este?

Iani. — S'a prabusit'o schelea.

Moise. — *Mein Gott!*.. ș'o murit?

Iani. — Asa credo...

Moise. — *Veî, veî, veî, veî!* (tremură.)

(Se audă în culise cuvintele: O murit, sërmanu!)

SCENA XIV.

Ceî de'nainte, Ion (adus pe braçe de cătră țeranî),
Catrina, Nițu.

Țeranîi. — Sërmanu Ion!.. sërmanu om!.. Ce păcat!

Vêntură-țéră. — Sê 'l ducem acasă că poate-a scăpa... (se îndreptă spre ușa casei lui Ion.)

Catrina. — (eșind) Ce este?.. Bărbatu-meî!..

(Oamenii așcađă pe Ion lângă prag. Catrina și Nițu ingenunche lângă el.)

Catrina. — (cu desperare) Bărbatu-meî!.. o murit! nu se poate una ca asta... Ioane... Ioane... deschide'ți ochii; grăește, că 'nebunesc.

Nițu. — Tată, tată!

Catrina. — Bine 'mî spunea inima... (plîngînd) Ioane, nu muri... Fie'ți milă de mine... Ioane...

Ion. — (deșteptîndu-se) Cine mă cheamă?..

Totî. — Trăește, trăește!..

Ion. — Ce-am pățit?.. Se invîrtește lumea cu mine... Unde 's?

Catrina. — Lîngă nevasta ta, Ioane. Uită-te la mine; nu mă cunoști?

Ion. — Catrina... Nițu... Cumătru... Valeu!.. nu mă lăsați! mor!.. mor!.. (cade mort.)

Catrina. — (tresare drept în picioare cu ochii rătăciți) Mort!.. O murit! Ah! (leșină în brațele lui Nițu.)

(În toată scena acésta, Iani se uită cu ochii țintiți la Ion, lăsînd a se ceti mulțemirea pe fața lui. Gavril bat tresare și rămîne incremenit cînd aude pe Catrina dicînd: *O murit!* car' Moise tremurînd și bătîndu-se cu pumnul în pept se furișeză pe lîngă păretele cărcîmei și se aruncă spăriet în intru.)

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Teatrul reprezintă o pădure; în fund o cărare ce sue la deal; în dreapta altă cărare pîntre copaci; în stînga bordeful lui Martin pădurea, și pe planul I-lui se află o rădăcină de arbore.

SCENA I.

Gavril. — [cu haîne rupte și cu o pălărie pe ochi, vine pe cărara din fund.] Valeu!.. valeu!.. de-abia mă țină picfoarele!.. N'am mîncat nici o fărâmică de două zile... [își scoate traista și se pune pe rădăcină] Să mă mai odihnesc pușin... Valeu! [privesce înpregiturul lui] Eaca pădurea de pe moșia Haramu... Eaca bordeiul lui Martin pădurariu!.. M'ași duce să cer o bucată de mămăligă... dar' mă tem. De când, acu șese luni, o cădută de pe șchele bîetu Ion teslariu... mă spariu și de umbra mea... Par' că 'l tot vîd pe Ion după mine... [oșerindu-se își face cruce] Doamne! Doamne! fă'ți milă de mine și mă cartă... [se scoală] Așa'i păcatu când se leagă de om!.. M'am potrivit grecului și jidanului, ș'am făcut moarte de om!.. Bată'i urgia lui Dumneșeu! cum m'o împinsu în prăpastie, ș'apoî, pentru ca să se disfacă de mine, 'mî-o spus că subprefectu ar fi avînd prepusurî asupra mea... Am fugit, după sfatul lor, diparte de sat, tocmai la Galați, pentru ca să mi se peardă urma. Iani și Moși imî daseră făgăduință că 'mî-or trimete acolo bani de cheltueală ca să trec Dunărea... Așa!.. lor le-o fost să mă vadă dus de lângă ei, și m'o lăsată muritoriu de foame pîn'acu... Hoși dracului!.. dar' 'i-oîu pune eu la cale!.. M'am întors

inadins de la Galați pentru ca să le vîr în suflet o groază de care-or pomeni ei multă vreme... Ce s'aude? [se ascunde după arbori.]

SCENA II.

Gavril, Măriuca.

Măriuca [cântând:]

Cine-a ȕice Nițu vine
Da'î-ași tot ce am pe mine;
Cine-a ȕice c'a venit
Da'î-ași ce n'am juruit.

[Intră pe ȕirarea din dreapta, aducȕnd un paner cu provisiil.]

Băta mana. Catrina!.. 'ȕ-am dus de mȕncat și n'o vrut să ȕee nimic în gură; șede sȕermana în ȕintirim și se bocește la mormȕntu bărbatu-sȕu!

Gavril. — [în parte] Ce vȕd?... Măriuca!.. oare nu s'ar îndura să 'mȕ deee ceva de mȕncat?

Măriuca. — [în parte] Aȕi sȕntu șese lunȕ de cȕnd o murit badea Ion!

Gavril. — [apropiindu-se] Copilă, dragă copilă...

Măriuca. — [tresărinȕ] Ce 'ȕ?

Gavril. — [cu voce slabȕ] Fă'ȕi milă și pomană de 'mȕ aruncă o bucată de mălău, că 's un bȕet sȕrac și n'am pus nimică la inimă de douȕ ȕile.

Măriuca. — Sȕermanu bȕebi om!.. [dȕndu'ȕ panerul] Na, bade; caca mălău, și ouȕ, ș'o bucată de carne, ș'o stȕclă de viȕ; ȕe tot.

Gavril. — Tot! imȕ daȕ tot? [ȕea provisiile cu lȕcomie și

le pune în traistă] Bogdaproste, bogdaproste! Dumnezeu s'îi umple câmpii cu roadă și calea cu flori.

Măriuca. — Și d-tale, bade.

Gavril. — Și mie!.. O! de te-ar auzi Cel de sus; dar' nu se poate, săracu de mine! [în parte] Nu vrea Ion. [tare] Rămâi sănătoasă, copilă. [ese prin dreapta, în parte] Merg să m'ascund în pădure.

Măriuca. — [cu milă] Bietu om! Cine știe ce păcat 'l-o fi agiuns de-o rămas cerșitoriu! [stă pe gânduri.]

SCENA III.

Măriuca, Nițu [arătându-se la colțul bodefului.]

Nițu. — Măriuco?

Măriuca. — [întorcându-se veselă] Nița!.. Cât te-am așteptat! De ce n'ai venit să mă vezi tomai de-alaltaieri?

Nițu. — [trist] N'am putut, Măriuco.

Măriuca. — N'ai putut?.. da înainte cum puteai să vii de trii patru ori pe zi? Nu știi tu că afară de tine n'am pe nime 'n lume?

Nițu. — [cu dragoste] Dragă Măriucă!.. de știu ceva, știu atâta că 'mî-ași da viața pentru tine, că m'ași prinde să 'ți fiu rob.

Măriuca. — [zimbînd] Rob?.. Ean spune, Nițule... dacă 'mî-ași fi bărbat tot astfelu ai gândi?

Nițu. — Eă? bărbata tēu, Măriuco? [cade pe gânduri.]

Măriuca. — [observându'l] Da ce ai, Nițule? Par' că nu ești în apele tale... Ai ceva și te tănuștii de mine.

Nițu. — [după o scurtă tăcere] Ei!.. sē'ți vorbesc drept,

Măriuco. Nu pot să mă mai căsătoresc cu tine... Asta mă omoară!

Măriuca. — [îngrijită] Nu?.. și de ce? Ce 'ți-am greșit?

Nițu. — Pentru că... tu ești bogată și eu sunt sărac... *Kir* Iani ne-o calicit de ne-o lăsat pe mama și pe mine lipiți pământului. În ziua când o murit tata, subprefectu o luat tot din casă; căci tata avea datorii, și astăzi se vinde la subprefectură toată starea noastră... Are se ncapă blata moșioara noastră pe mâna posesorului, și noi o s'agîngem pe la ușile oamenilor!.. Giudecă tu singură, Măriuco, dacă 'mi mai este ertat a hrăni visurii de căsătorie... A dice lumea că m'am uitat la banii tăi pentru ca să 'mi cârlesc sărăcia.

Măriuca. — Asta te muncește, Nițule?.. Apoi, fii liniștit; averea voastră n'a intra niciodată în ghiarăle lui *Kir* Iani.

Nițu. — Cum?

Măriuca. — Îi videa... Așteaptă să vie moș Vântură-țară.

Nițu. — Spune'mi-o tu, Măriucă; că de este să'mi vie vr'o veselie 'n lume, să 'mi vie 'ncalte de la tine.

Măriuca. — De 'i așa, ascultă: Am rugat pe moș Vântură-țară ca să'mi scoată el din giudecătorie averea rămasă de la bletu tată-meu, și să s'ație la mezat pentru ca să cumpere pe numele meu moșioara voastră.

Nițu. — [cu veselie] A! slavă Domnului c'am scăpat de-o grijă!.. Când gândeam c'o să șadă Iani în casa noastră... turbam de supărare... În calte 'i șidea tu, Măriuco, și 'i gândi câte-odată la noi.

Măriuca. — Ba omă şidea cu toţii împreună, cu mama Catrina, cu moş Ventură-ţară şi cu tine, Niţule, ş'omă pitrece dila fericite.

Niţu. — [cu dragoste stringând la pept pe Măriuca] Draga mea Măriucă!

SCENA IV.

Niţu, Măriuca, Vântură-ţeră [se ivesce pe cărarea din fund.]

Vântură-ţeră. — [în parte] Hulubaşii moşului! [stărnută tare] Nôroc!

Măriuca. — [depărtându-se lute de Niţu] A!

Niţu. — Eaca moş Ventură-ţară.

Măriuca. — [veselă] Moş Ventură-ţară?

Vântură-ţeră. — Eă, dragii mei. [coborindu-se în scenă.] Am vinit de la târg numai într'o fugă ca să vă dau veste bună.

Măriuca. — [apucând pe Vântură-ţeră de braţ] Spune, spune degrabă, moşule.

Niţu. — [de ceea parte] Ce veste?

Măriuca. — [răpide] S'o sfârşit mezatu?

Niţu. — [asemene] Grăeşte.

Măriuca. — Aĭ cumpărat moşioara lui badea Ion?

Niţu. — Aĭ vinit de hac lui *kir* Iani?

Vântură-ţeră. — Încet, încet, nu mă grămădiţi că v'ouă da la toţi. Vai de mine, că ūţî copii!

Măriuca. — Da răspunde aĭ, moşule, şi nu ne mai chinui.

Vântură-țeră. — Apoi dați'mi vreme să grăesc.

Măriuca. — Eaca tăcem.

Vântură-țeră. — Chitic?

Măriuca. — Chiticel.

Vântură-țeră. — Găciți ce-am făcut la giudecătorie?

Măriuca. — Te-ai luptat la mezat cu greco?

Vântură-țeră. — M'am luptat virtos.

Nițu. — Și 'l-ai biruit?

Vântură-țeră. — 'L-am!.. 'Î-am suflat moșioara pe sub nas. Ha, ha, ha! Să fi vedut ciudă la el... Par' că era un țap străchiet. Tot așa bodogănea în limba lui: *Skasmos diavole!.. kakohrononaki pusti...* Ha, ha, ha, mult oîu mai ride! Vroea, parpalecu, se se facă numai decât cu moșioară, fie cât de mică, numai se prindă rădăcină 'n țară... Dar' las' că mi 'l-am frecat cu de gălci.

Nițu. — Care vra să dică, de-acum rădășia și casa sîntu a Mărioarei?

Vântură-țeră. — A ei... Eaca adeverința de baniî ce-am depus în giudecătorie.

Măriuca. — (sărind de bucurie) I!.. bine 'mi pare, bine 'mi pare!.. Vin' să te sêrut, moșule. (îl sêrută.)

Vântură-țeră. — Sêrută, draga moșului, doar' oîu mai întineri.

Măriuca. — Mă duc să dau de știre mamei Catrinei, ca să se mute ear' în casa d-sale. (voiesce s'alerge în drépta.)

Vântură-țeră. — (oprind'o) Stăi pe loc că eat'o, vine singură aici.

SCENA V.

Cei de'nainte, Martin, Catrina (înbrăcată în negru plânsă și obosită, aduce un braț de vreascuri.)

Martin. — (aducând o sarcină de lemne) Da adă 'n coacă la mine aiste vreascuri, lele Catrino, că de-abia umbli de slabă ce ești.

Catrina. — Ba nu, bade Martine, lasă-mă să fac și eu măcar atâta treabă în bordeiu d-tale, unde mă găzduiești de când o murit bîetu bărbatu meu... Dumne-dău să'l erte!.. (plânge.)

Ventură-țeră. — (cu jale) Sărmana femeie! tot îl plânge și noapte.

Măriuca. — (alergând la Catrina) Mamă, mamă Catrino.

Catrina. — (ștergându-și ochii) Tu ești, Măriucă?

Măriuca. — Ce 'mî-ai da să-ți spun o veste bună?

Catrina. — (zimbînd cu durere) Veste bună?.. mie?

Măriuca. — Dar, mămucă; ce mi'î da?

Catrina. — Ce 'ți pot da, Măriucă dragă, că nu mai am nimic.

Măriuca. — (ascundându-și obrazul în sinul Catrinei) Mi 'l-îi da pe Nițu de bărbat?

Catrina. — Pe Nițu?.. (sărutând pe Măriuca) apoi nu 'i a tîu?

Măriuca. — Audî, Nițule?.. De-acu n'ai încotro șovăi... Eaca vîstea, mamă Catrină: Am rugat pe moș Ventură-țară să impiedice pe *kir* Iani de a se face stăpân pe moșia d-voastră.

Catrina. — (cu bucurie) Și cum asta, fata mea?

Măriuca. — Am cumpărat'o că pentru ca să trăim împreună în casa d-tale. Bine-am făcut?

Catrina. — (cu îndușoșere stringând pe Măriuca la sin) În casa mea?.. să mor în căsuța unde m'am măritat!.. unde-am trăit cu bletu Ion! (ștergându'și ochii) Ah! nu mai nădăjduiam o asemenea fericire. Vină, vin' cole pe inima mea, dragă Măriucă, că de mult n'o bătut ca acu de bucurie.

Vântură-țeră. — (ștergându'și ochii și suflându'și nasul) Na!.. eaca că 'ncepe-a bura și la mine.

Măriuca. — (coborînd ochii) Mamă Catrino... să meargă moș Vântură-țară ca să scoată un peciu pe numele lui Nițu și pe-al meu?

Vântură-țeră. — Mă duc numai într'o fugă la popotropu. Încalic eapa lui Martin și să te duci duluță...

Catrina. — Fă cum îi ști, cumătre, ca să fie copiii fericiți.

Măriuca. — (incet lui Nițu, rîdînd) Mai dîci de-acu, uritule, că nu te poți însura cu mine?

Nițu. — Nu mai dîci nimică, Măriucă, că 's fericit. (o scrută pe frunte.)

Măriuca. — Dacă 'i așa, știți una? Aleargă 'n sat de cheamă locuitorii la dugheană și desfundă un poloboc în sănătatea noastră.

Nițu. — Mă duc ca vîntu.

Măriuca. — Ba mai încetîșor, mă rog, ca să te pot întovărăși măcar pînă la poeana din pădure.

Nițu. — Haide.

Măriuca. — Mamă Catrină... mamă soacră...

Catrina. — (rîdînd) Aud, noră dragă.

Măriuca. — (scrutând pe Catrina) Mergî de te odihnește 'n bordei, că eă mă 'ntorc acuș... Și d-ta, moșule, fă-te săgeată și te du țintă la potropop. (ese veselă prin drepta, alergând cu Nițu.)

Vântură-țeră. — M'am dus...

SCENA VI.

Vântură-țeră, Catrina, Iani.

Iani. — (în capătul cărării din deal, vorbesc în culise) Moș, Gheorgi, merzi cu caruța si me astepta în vale, la pod. Merzi tot înțeto se nu mi striči carota.

Catrina. — Vine grecu pe-aici... Fug să nu 'l vęd în ochi.

Vântură-țeră. — Întră 'n casă, că eă am două vorbe cu el. (Catrina intră în bordei.)

Iani. — (privind între culise) Moș, Gheorghî, pune chedica la caruța che mi desali telegari.

Vântură-țeră. — Auđi, telegari? două mărtoage de pripas.

(Începe a însera. Cerul se acopere încet cu nori.)

SCENA VII.

Vântură-țeră, Iani.

Iani. — (coborîndu-se iute se împedcă de o rădăcină) *Karnaksi!*.. era se cado.

Vântură-țeră. — Ține-te bine să nu dai rēu.

Iani. — Ce?... ear' ghiuzi ačesta?... Îl intilnesco peste tot loco.

Vântură-țeră. — Âncă n'ai scăpat, grecule. Ai să dai cu ochii de mine pênă și lângă căldarea cea cu smoală clocotită, unde-o să te fearbă draciil pe ceea lume.

Iani. — Draçii cu caldare de smola?... Pusche la limba ta!

Vântură-țeră. — Așa, nelegiuitule!.. Și când îi giuca tananaoa în căldare, am să te 'ntreb: ce-ai făcut cu rădășia mea?

Iani. — Ce tanana? Ce rađasia?

Vântură-țeră. — Rădășia mea care 'mă-ai mâncat-o de haram cu cărți minciunoase, cu plastografii. Te faci că uii?

Iani. — Plastografia!.. Moil, țeranoil, stii tu cu çine vorbesti?

Vântură-țeră. — Cu cine?... cu un venetic pripășit în țara Moldovii; cu un cațaon alungat din țara lui, și care își batgiocorește numele de grec prin fapte mirsave, prin coțcării de cafene și prigoniri de săraci.

Iani. — Eil, taçi, *more*, che me amețesti cu prostiile dimitale.

Vântură-țeră. — Ba n'oiu tăcea, că eil am cunoscut greci detreabă care 'și cinstea neamu și murea pentru țara lor; am cunoscut pe căpitaniil Costea și Farmaki din eterie cu tovarășii lor... Aceia era oamini, era greci cu inimă; ear' nu ca tine, care stii numai să sugi sângele românului.

Iani. — [furios] Ce ail dis che sugo?

Vântură-țără. — Sânge!.. Tu nu ești om; te tragi din neamu lipitorilor.

Iani. — Aî 'nebunito!.. Moî prostole, moî capo de bovo, eû mi chema Avdela; *ma* nu sinto *avdela*. Stii greșeste?

Vântură-țără. — Ba nu.

Iani. — [intorcându'i dosul] *Lipon*, du-te la *diavolo*.

Vântură-țără. — Dar' știu să 'ți spun românește, că am să mă leg de capu tău ca boala de om sănătos. Am să te fac să fugi de mine ca de tîmte.

Iani. — *Ma* eû draco sinto, se fugo de tamue? [făcându'și cruce] *Kirie eleison!*

Vântură-țără. — Geaba 'ți faci tu cruce, că nu se prinde de tine.

Iani. — [se întoarce cu mânie și se apropie pe Vântură-țără] *More!* ce vreî tu cu mine, *telos panton?*

Vântură-țără. — Vreî să te fac să turbezi.

Iani. — *Skasmos* la tine, *budalas* mozico! Nu pot se me resuffo de tine; nu pot se mi fac negustoriile din pričina ta. Aî burzuluito țerani de la sat a me; aî oprito pe locuitorî se mi aduca *peskesi*; aî dato de stire la subprefecto che se găsea cai de pripaso la mine; aî facuto o mulțime de *katergarîș*, si insfirsito mi aî luato din palma mosiora lui Ion teslaris... Asa este?

Vântură-țără. — Așa.

Iani. — Si ce aî folosito cu asta?.. Aî facuto vre un bine la veduva lui Ion teslaris, la Catrina?.. niș de cum, che averea a trecuto la muna straina, la Ma-

riuca, si ea tot seraca ramune. Numai chit m'ai pagu-bito pe mine.

Vântură-țeră. — Ba te 'nșeli, lipitoare, c'am instă-rit ear' pe Catrina.

Iani. — Cum?

Vântură-țeră. — Cum?.. Măriuca o cumpărat rădășia lui Ion, pentru că se mărită cu fișoru lui, cu Nișu. Ai înțeles?

Iani. — Bre!

Vântură-țeră. — Sbeară tu, grecule, de-acum cât îi vrea.

Iani. — Breee!

Vântură-țeră. — Ai vrut să stingi casa lui Ion tes-lariu; dar' n'ai gândit că Dumnedău cetește in inima ta.

Iani. — [incremenit de tot] Breeee!

Vântură-țeră. — Ha, ha, ha... O incremenit țapu. [se pornesc rîdînd pe cărarea din fund și dispăre.]

Iani. — [după o scurtă tăcere] Se marita Mariuca cu Ni-șo!.. *Lipon* de-acum fișoru lui Ion teslaris a se fie de doua ori mai bogato dechit reposatu tataseu dimisale, che a se aiba doua stări, si pe a Mariucăi si a lui!.. *Li-pon*, sinto perduto! Nișo e dusman a me, si a se faca tot ca se me alunze de pe mosia Haramu. Poate che se vree si posesia mai terșio... Sinto perduto! (se primblă turburat) Cum se faco?... cum se drego? (se opresce, lovindu-se peste frunte) Na!.. o idee nastrusnica!.. Se me insor eu cu Mariuca... Se me faco eu bogato, si Nișo se ramue tot seraco!.. *Aferim Iani!.. aferim kapioldas!..*

SCENA VIII.

Iani, Martin (eșind din bordelă.)

Martin. — (vorbind de pe prag în odaie) Ba nu, nevastă, nu mă aștepta în astă noapte, că am să car lui *Kir* Iani un stânjin de lemne. (închide ușa.)

Iani. — Ha! Eaca și Martino.

Martin. — (privesce la Cer) Par' că se gătește-a ploaie ș'a furtună. Să întunecă Ceriu.

Iani. — Martine, mo Martine.

Martin. — Cine mă cheamă? *Kir* Iani!

Iani. — Unde merzi?

Martin. — Mă duc în pădure să 'ncarc lemnele...

Iani. — Care mi ești dator? bine; numai cauta se fie bune și uscate.

Martin. — Apoi dă; ți le-oîu aduce și eu cum le-oîu lua din pădure.

Iani. — *Ma* în padure sînto verđi, și chînd ardo faco fîss...

Martin. — Las' că le-a usca el focu.

Iani. — Siretole!...

Martin. — (în parte) Auđi, *pehlivanu*? ci că eu sînt șiret.

Iani. — Mo, Martine; can spune, Mariuca acasa este?

Martin. — Ba o eșit.

Iani. — A esito?... singura?

Martin. — Știü eu?... nu eram acasă.

Iani. — Mo, Martine, Martinasi, de 'i spune tu la mine adevero, eu daü la tine un fîfirighi *baksis*.

Martin. — Ba decât *bakşis* mai bine m'ai agiuta să 'mî plătesc sfertu.

Iani. — Azuta, azuta, Martinasi. Chito ți trebuie?

Martin. — Două-deçi de lei.

Iani. — Doua-deçi de lei!.. multe parale!.. soma *simandikosa!*.. *ma* cu toate așeste eū sinto milostivo si vreū se te inlesnesco la nevoe. Na 20 lei, bade Martine. (numeră banii lui Martin) Se mi platești peste o luna 25 de lei, si se mi cari doi stinziui de lemne la curte. Te primestî?

Martin. — Mă primesc. Ce să fac?

Iani. — Veđi che eū totdeuna ve azuto; *lipon*, spune si tu la mine adevero.

Martin. — Ce adevăr?

Iani. — Mariuca are vre un amorezi?

Martin. — Ce mîncare 'i aceea?

Iani. — Amorezi...

Martin. — Ai orez?.. mîncă'l sănētos.

Iani. — *Ma* nu asa, prostole. Amorezi, stiū ibovnico de amori, cum le plaçe la fete.

Martin. — D'apoī eū știū? Ce mă 'ntrebî pe mine? Par' că eū is pristav pe fete? Întreb'o pe dēnsa. (se îndreaptă spre fund.)

Iani. — Bade Martine, un *baksis*.

Martin. — Mări, fugi in colo. Nu 'ți îi rușine, om bētrân, să vorbești asemenea fleacurî?.. Dacă, te-or cărai și cĳoarēle de te-or aūdi. (se sue in drēpta și dispore.)

Iani. — Du-te la zugo, bovole.

SCENA IX.

Iani, Măriuca.

Măriuca (cântă în culise.)

Vântule, du-te de 'i spune
 Că zăbavele nu 'să bune,
 Că lelița 'i duce dorul
 'I-a înțelenit ogorul.

Iani. — *Oriste?* Audo glasul Mariuca!

Măriuca. — (în scenă) O ȃis Nițu c'a veni mai într'un târziu să facem ședetoare pe prispă. (stă puțin pe gânduri.)

Iani. — (în parte) Eat'o!.. s'a facuto frumusica ca un *zarnakade!* (aproptindu-se) Mariuca, *psihhi mu.*Măriuca. — (tresărind) Ce 'i?... *Kir* Iani!Iani. — (zimbînd și gudurându-se) *Neski... Enakis...* stapunolo dimitale, care te a crescuto, *ke* te a hranito, *ke* te a incaldito, de ai inboțito ca un *triandafilo.*

Măriuca. — Ce se spun?... M'ai hrănit cu răbdări prăjite, și giupineasa Rucsanda cu bătăi. Îmi aduc aminte.

Iani. — *Ma* nu, Marula draga. Nu cu prazituri, cum ȃiți, che eă te am iubitito ca un copilo a me... *omos* Rucsanda daca a facuto suparare la dimăta, a facuto fara stirea a me. Rucsanda este zupinesa prosta...

Măriuca. — Proastă; dar' te poartă de nas.

Iani. — Nu me porta de naso, *ma* fiindo che me sluzeste de multo a luato obrazi.Măriuca. — Ean las', *kir* Iani, că ea 'i stăpână 'n casă... Nu cumva te croește și pe d-ta câte-odată? Spune drept.

Iani. — Feresca Hristos!.. Eü sinto *arvaniti*, *ke* ar fi rusine se me las se me *kelfanesca* o zupinesa..

Măriuca. — Ean las'... nu te-am vădüt eü?

Iani. — Țe aï vădütö era in saga, Mariuca.

Măriuca. — Apöi dä; șagă saü inadins nu se ca-tă; dac'o iubești.

Iani. — Eü o iübesco pe Rucsanda?.. Doară n'am chelbosito... (cu sentiment) Nu, Mariuca, *matia mu*, nu iübesco pe Rucsanda; *ma* iübesco un alto *ipokimen*.

Măriuca. — Së 'ți fie de bine... (voiesce së se ducă.)

Iani. — (țîindu'ï calea) Un *ipokimeno* tinerelo, frumu-selo, sprintinelo, nurlio *ke* hazlio; o fetica cu care vreü se me insoro, ca se o țino tot in bumbachi ca pe un puisor de canarasi.

Măriuca. — Dumneđëü së 'ți agiute... (voiesce së plece)

Iani. — (oprind'o) Amin... Ah! Marula! nu m'aï pri-çeputo?

Măriuca. — (cu mirare) Ce së pricep?

Iani. — *Ma* tu estï ațel canarasi, Marulița, *fos mu*. Cu dimiata vreü se me insoro.

Măriuca. — Cu mine?

Iani. — *Neski*, se ti faco *evghenista*, cocona...

Măriuca. — Ha, ha, ha, ha!

Iani. — Țe riđi?

Măriuca. — Cum n'öü ride de-așa vorbă?

Iani. — (serios) *Ma ohi*, Marula, nu glumescö... Se crepo daca đico *kabazliki*.

Măriuca. — (serioasă) Vorbești cu tot dinadinsu?

Iani. — Cu inadinsö.

Măriuca. — (stă puţin pe gânduri de privesce la Iani, apoi se apropie de el şi 'i dîce) Vra s'ă dîcă, mă iubeşti?

Iani. — (cădînd în genunchi) Ah! Mărulo!.. te iubesc cu amori si cu dragoste. Priveşte la mine; am căduto si la zenunchi.

Măriuca. — S'a'î cređut d-ta vr'odată, *kir* Iani, că eă aşi putea iubi şi lua de bărbat pe-un om care n'o avut căt de pučină milă de copilăria mea?

Iani. — Aud?

Măriuca. — Cu un om care-o tras asupra'î blăstēmurile unu' sat întreg?

Iani. — Blestemuri?

Măriuca. — C'un om care, după ce-o prigonit pēnă la moarte pe badea Ion teslariu, cată şi după moartea lui s'ă 'i prigonească vėduva şi s'o lese goală?

Iani. — (sculāndu-se furios) Ţe? prosta, me batgıocoresti de la ochi, chind eă faco metani' la piçioarele dimitale?.. Te a'î fudulito pentru che a'î clironomisito un bucaçica de pamunto si chiteva boi?.. *Ma* o'ă sti eă se te silesco a nu dîce ba.

Măriuca. — (cu dispreţ) A'î 'nebunit, s'ėrmane!

Iani. — Si se te silesco ca se te intorçi inapo' la casa me.

Măriuca. — Eă, s'ă ma' pun picioru 'n bizunia ta? Atunc' s'ag'lungi tu!..

Iani. — Mariuca... nu te zuca cu mine! Nu me sco-te din țipinia.

Măriuca. — Ha, ha, ha... M'ă faci, d'ėu, s'ă rid, ticălosule!

Iani. — (furios) *Kakohrononaki*, pașeavura! Me duc la subprefecto se me zaluesco că mi ai furato o mulțime de lucruri chind ai fuzito de la curte.

Măriuca. — (indignată) Eū, 'ți-am furat ceva?

Iani. — *Neski*, si am se te aduco pe sus cu zandarmi ca se te faco se mi diçi *aman*.

Măriuca. — De 'i face una ca asta, să știļ tu că nu scapi teafēr din mările lui Nișu.

Iani. — Chit pentru badița Nișo, amorezi, ibovnico dimitale, am se 'l inchido ca partas la talharie.

Măriuca. — (in parte, spărietă) Vai de mine! să 'l inchidă pe Nișu! (tare) Ascultă, *kiv* Iani, mă gļur pe momentu tată-meū că eū nu 'ți-am luat nimic din casă. Nu 'ți face blăstēm să 'npingi pe Nișu 'n urgie!

Iani. — Viļ cu mine acasa?

Măriuca. — (oșerindu-se) Cu d-ta?.. Mai bine să mor. (se îndrēptă spre bordeiū.)

Iani. — (amenințând'o) Eļ!.. Iasa che eū ve sinto popa.

Măriuca. — (pe pragul ușii) Că doar' n'a erta Dumne-dēū, unuļ nelegļuit ca tine, să 'ți implinești gāndu. (intră in bordeiū.)

[Incepe a tuna incet și a fulgera.]

Iani. — (singur) Nu vrea diavoloica se me asculte... *Puski* cel de Nișo a amețit-o... Cum se faco?... Des-trea eļ mi scapa p'ntre dezite... Nișo, dusman a me, pote se se faca de primezdie pentru mine... *More*, ce atita vorba? Mariuca este singura la bordei; ghļuzi de Vintura-țara s'a duso; Martino s'a duso; nu mi ramune dechit se o ripesco... Haļde... (se apropie de ușă și de odată

se opresce) *Ma* singuro... e cam greu... *Ma* bine se chîemo si pe Gheorghî vezeteo. (ese alergînd pe cîrarea din drépta.)

SCENA X.

Moïse (se coboară spăriet pe cîrarea din fund.)

Moïse. — (strigă) *Cucoane kir* Iani... *kir* Iani!.. *Ai ve!*!.. unde-o apucat?.. M'am intîrîiet la tocmală cu Martin pentru un car de lemne, ș'am remas singhir in codru. (tăgeră și tună) *Ai ve!*!.. par' c'o trisnit in mine!.. Acuș o s'e 'nceapă a ploua... ba chîar și plouă... Cum o s'agîung acasă?.. Satu nu 'i diparte, dar' ploaca poate s'e 'mî strice halatu, s'e 'mî faciă pagubă mare... In pădure s'e staū mi 'i frichi... poate s'e fie talharoî.

(In timpul acesta Gavril ese din drépta și se apropie pe d'napoi de Moïse.)

SCENA XI.

Moïse, Gavril (ascuns la față.)

Gavril. — (in parte) Par' că zăresc pe Moïsi?

Moïse. — (in parte) *Ma* bine s'e fug digrabă acasă... (se întoarce ca s'e plece și se întîlnesc cu Gavril.)

Gavril. — (schîmbîndu'și vocea) *Giupâne.*

Moïse. — (spăriet) *Vuăș?*.. (tremură.)

Gavril. — Fă'ți milă și pomană de mă miluește cu ce te-a lăsa inima.

Moïse. — Pomană?.. (in parte) Nu'î talharoî. (tare) Fugi in colo, calicule. (voiesce s'e plece.)

Gavril. — (aștîndu'î calea) Giupâne... uu te 'ndura de-un bîet sărac care moare de foame.

Moïse. — (dirz) Morî și crăpî... nu 'mî pasă mie...

Gavril. — (luându'î de mână) Giupâne... gîndește, că cine miluește pe săracî îi cartă Dumneșă pîcatele... și poate că aî și d-ta vr'un pîcat mare de ertat!

Moïse. — (îngrijit) Un pîcat? Ce știi tu?

Gavril. — (stringîndu'î de mână) Știu! (încet la ureche) Ean cată înapoi că te-alungă Ion teslarîu.

Moïse. — (privînd înapoi cu spaîmă) Ion?.. bade Ion?

Gavril. — (întorcîndu'î cu fața la el) Cată și 'n coacî de veđî cine sînt și eă?

(Fulgeru mare.)

Moïse. — Gavril! (îu parte) *Ei veđ!*.. Gavril!

Gavril. — Ha! mă cunoști acu, Îudo?.. Gavril, ear' Gavril, care s'o întors pentru pîcatele tale ș'a greculî.

Moïse. — (tremurînd) Bade Gavriile... .

Gavril. — Așî cređutū voi că 'șî scăpa de mine? M'așî purtatū cu minciunî de era sē per de foame pe la Galașî!.. m'așî depărtatū din sat ca sē n'aveșî nici un martur de uciderea lui Ion teslarîu?

Moïse. — Ba nu, bade Gavriile... đeă nu...

Gavril. — Dar' am venit sē strig îu gura mare că noi trii sîntem ucigașii lui; voi cu sfatu, eă cu fapta! ticălosule!.. 'mî-așî datū rachiū, spirt, pentru ca sē'mî perd minșile și sē cad îu pîcat de moarte!.. ș'așî cređutū că dup'o asemine nelegîuire, eă, un beșiv, nu 'mî-oșū maî aduce-aminte de nimică... dar' știi tu, Îudo, că de-atuncî eă n'am un ceas de odihnă?.. că mă muncește

cugetu și și noapte?... că mă urmărește pretutindene umbra mortului?

Moïse. — (tremurând) *Veî, veî, veî!*... fereaschi Dumneșcū!

Gavril. — (în delir) Eacăt'o... colo... pe deal... pe după copaci... vine... vine!...

Moïse. — (spăriet, privește în urma lui. Un fulger luminează pădurea. Moïse cade obosit în genunchi) *Aî! veî, veî, veî... mein Gott!*...

Gavril. — (în delir) Ioane... Ioane, n'o fost cu vocea mea... (arătând pe Moïse) Eaca unu din adevărații vinovați... nelegiuitu ista!... El m'o împins în calea păcatului... el! (apasă mâna pe umerul evreului.)

Moïse. — *Aî veî!*... *ghevalt!*... am murit!

(Se aude între cullisele din dreapta vocea lui Iani, strigând: Gheorghî, Gheorghî.)

Moïse. — (tresărind la vocea lui Iani) Ha... Gheorghî?... (se scoală și strigă) Bade Gheorghî... bade Gheorghî!

Gavril. — Chîemî agîutorîŭ, İudo? Las' că te-oîŭ găsi eŭ mâni în sat... (se depărtéză pe cărarea din dól și se opresce în capăt.)

Moïse. — Bade Gheorghî, bade Gheorghî.

SCENA XII.

Gavril (în dól), Moïse, Iani, Gheorghe.

Iani. — (intrând din dreapta) Çine striga aiçe?

Moïse. — (alergând la Iani) Bade Gheorghî, nu mă lăsa.

Iani. — Dimîtata strizî, zupine Moïsi?

Moïse. — (bușmăcit) Bade Iani... Gavril, o vinit Gavril!..

Iani. — Ce Gavriilo?... ai nebonito?... Evreo tot fricoso.

Moïse. — (privind cu spaîmă inpregtur) Gavril... Gavril, dic deû.

(Se deschide ușa bordeiului și Măriuca etc.)

Iani. — Taçi! (un fulger) Mariuca!

SCENA XIII.

Cei de'nainte, Măriuca (lângă ușa).

Măriuca. — (în parte) Par' c'am audît pasurî afară; nu cumva 'î Nițu? (ascultă.)

(Iani și Gheorghe se apropie încet de bordei, fără a fi văzuți de Măriuca. — Moïse îi urmăzează cu spaîmă.)

Iani. — (în parte) Cruce azuta...

Măriuca. — Nițule, Nițule... tu ești?

Iani. — (astupându'i gura cu basmaoa) Gheorghii, umfla digraba la dinsa. (Gheorghe ridică pe Măriuca în brațe și se îndreptă răpide în culisele din dreapta.)

Moïse. — (cu mirare) *Vas ist?* (remâne incremenit.)

Iani. — (urmând pe Gheorghe) Am prinso prepelița... (esc.)

Măriuca. — (desfăcând basmaoa de la gură) Agîutorî, agîutorî!.. Mamă Catrină!.. Nițule!..

SCENA XIV.

Catrina, Moïse, Gavril.

Catrina. — (eșind din bordei) Vaî de mine!.. ce-o pățit Măriuca de strigă? Măriuco, Măriuco...

Măriuca. — (in culise) Mamă Catrino!

Catrina. — Măriuco, unde ești?

Gavril. — (coborîndu-se) O răpit-o greco, *kir* Iani...

Catrina. — Când?

Gavril. — Acu; am zărit tot din deal.

Catrina. — Vai de mine!.. (alergă desperată în culisele din dreapta) Măriuco... Măriuco.

Gavril. — Măriuca m'o hrănit ađi, când era să mor de foame... De-oîu ști chiar că 'mî-oîu perde vieața, mă duc s'o scap pe copilă din ghiarële grecului. (zărind pe Moise, se răpede și 'l apucă de gulerul halatului) Ha! eaca Iuda. El trebuie să știe tot! (tare) Spune, tărtane, unde-o duceți pe Măriuca?

Moise. — (tremurând) Nu știu, n'am vădut.

Gavril. — (sgâlțîndu'l) Ba ști, litfă spurcată. Vin' cu mine.

Moise. — (sbătîndu-se) *Ai ve!* *ghevalt!* bade Gavriile, ce vreî să faci?

Gavril. — (trăgînd pe Moise) Tacî, pângăritule, că te ucid!

Moise. — (perdîndu'și papucii) *Ei ve!* mamă-nieü!

(Tunete și fulgere.)

(Cortina cade.)

TABLOUL I.

Teatrul reprezintă o odaie mobilată ordinar; o ușă în dreapta, o ușă în stânga; o ușă și o fereastră în fund; între ele un dulap; o masă de lemne în stânga, pe planul I-ii și scaune. Furtună afară. Se aude un vuet de trăsură.

SCENA I.

Iani, Măriuca (leșinată), Gheorghe.

Iani. — Gheorghii, pune digraba pe Mariuca cole pe divano...

(Gheorghe, care a adus pe Măriuca în brațe, o așează pe canape.)

Iani. — Bine, *polu kala*... Acum alerga la pro-topopo se scoți un peți pe numele meu și a Marulei... *Ma* digraba, înțelesu-mu?.. Na și parale... (și dă ban) Haide...

(Gheorghe ese.)

Iani. — (privind cu satisfacere la Măriuca) Si muni zupin-nesa Mariuca are să fie *keru Avdela*.

(Se aude afară vocea Rucsandei, zicând cu mânie: Ce face? un peciu pe numele Măriucăi?)

Iani. — (îngrijit) Audo glasu Rucsandei...

(Rucsanda de afară, de după ușa din fund strigă: Un peciu! 'Î-oîu da cî peciu grecului!)

Iani. — (spăriet) Vine aici, strigoica! (Alérgă la ușa din fund și se luptă în toată scena cu Rucsanda, care, d'încolo de ușă, cercă să o deschidă ca să între în odaie.)

(Rucsanda de-afară, cercând la ușă, strigă: Cine-o închis ușa?)

Iani. — Eü...

(Rucsanda strigă de-afară: Așa? te-ai închis cu parșiva cea de țerancă?.. Las' c'oîu sătura-o cî.) (împinge ușa.)

Iani. — (respingând ușa) Mințiună... che nu este parsiva... Tu estî parsiva si obraznica.

(Rucsanda strigă de-afară: Eă... eă?... Vai! mânca-te-ar cîoarăle, capră rîtoasă... te-oîu invêta eă sê mē bat-gîocorești!..) (împinge tare în ușă.)

Iani. — Nu lasa, Gheorghe.

(Rucsanda furioasă, strigă de-afară: Hoțule!.. enicerîule!..)

Iani. — Asculta, muere nebuna, țî poronçesco se esi acu indata din casa me, se lipsești, che puno argați se te dee pe porta de spate.

(Rucsanda strigă de-afară: Așa? M'alungî după ce te-am slujit fără leafă dēce anî? Bine, mē duc; dar' sê dee Dummedeă sê te vêd în temniță!) (se depărtează.)

Iani. — Merzi la draco... Uf! am scapato.

Măriuca. — (deșteptându-se, cu voce slabă) Mamă Catrină...

Iani. — (întorcându-se rapide de la ușă) S'a trezito?... (se apropie de Măriuca.)

Măriuca. — (sculându-se pe divan) Mamă Catrino... Unde sînt?..

Iani. — (cu blîndețe) Estî la casa me, *psihi mu*, Marula.

Măriuca. — (întînd ochii asupra lui Iani) *Kir* Iani!

Iani. — *Neski*, Marulița, *kir* Iani, supuso sluga a mataluți. (îi Iea mîna.)

Măriuca. — (oțerindu-se) *Kir* Iani! (se scoală și se depărtează de el cu înflorare.)

Iani. — Țe fuzî ca o capriora selbatica, che nu vreă se te maninco.

Măriuca. — (voind să-și aducă aminte) Cum mē aflu aici?.. Ce mi s'o întēplat?..

Iani. — (apropiindu-se) Ți sa intimplato un lucru care se intimpla ades' la fetele cele frumusele... Te am furato ca pe un zuvaero...

Măriuca. — Dar!.. acu 'mī-aduc aminte toate. (cu desperare) Vai de mine!.. pe-acuī mână am cădut!

Iani. — Pe muna unuī omo ținstito, Marula; un amorezi care vroeste se faca nunta cu dimiata.

Măriuca. — Nuntă?.. *Kiv* Iani, dă'mī drumu sē mē duc.

Iani. — Drumo?.. Ha, ha, ha... De-acu nu mai scapī din cusca; che am hotarito se te faco *nikokera*.

Măriuca. — Eū? M'oīū da mai digrabă cu capu 'n fōntānă. (alergă spre fund.)

Iani. — (opriind pe Măriuca de mână) Asculta, Mariuca, nu face nebuniū dezeaba, che eū chind hotaresco un lucru, nițī Sultano nu'l pote schimba. Aī se fiī nevasta me; *lipon* nu mai dīce ba.

Măriuca. — (plângēnd) Cucoane Iani, fă'ți milă de mine... Nu mē nenoroci, te rog în genunchi. (cade în genunchi.)

Iani. — Ha, ha... façı acu metaniī si dimiata?.. *ma* nu se prinde.

Măriuca. — Cucoane Iani... mi'ī drag Nițu; ȳ-am gīuraț ca sē'l ȳeū de bărbat... nu mē pot cununa cu d-ta.

Iani. — Nițo? (în parte) O!.. minunata idee! (tare) Nițo?.. Nițo este incliso la groso.

Măriuca. — (sculându-se) Nițu inchis?

Iani. — *Neski*... Eū m'am zaluito la subprefecto che mi a furato ceva, si 'l-a puso la duba.

Măriuca. — Nițu închis! Nițu o furat?.. Pentru ce-ai făcut așa păcat. (plânge.)

Iani. — Pentru che te iubesc!.. si daca vreți se fi blinda... daca vreți se me induro de Nițo, se'l scoto de la inchisore... spune la mine che me iubesti si che do-resti se chintam impreuna: *Isaia horeve!*

Măriuca. — (in parte) Nițu?.. nu se poate!.. mă 'nșală greco pentru ca să mă sparie.

Iani. — *Oriste?* Cum?

Măriuca. — (in parte) De-ași agiunge penă mână ca să aflu adevăru...

Iani. — Priimesti?

Măriuca. — Făgăduesti că 'i scăpa pe Nițu?

Iani. — Fagaduesco tot; *ma* dimiata fagaduesti?

Măriuca. — Omă videa mână. (se îndreptă spre stânga.)

Iani. — (cu bucurie) *Aksiologo!* minunato!

Măriuca. — (in parte) 'Ți-oii giuca-o eă, grecele... lasă...

Iani. — *Aferim* Iani!.. s'a inblindito capriora! (închide ușa cu cheța) *Çe 'i in muna nu 'i mințuna.*

SCENA II.

Iani, Moise (intră prin fund spăriet.)

Moise. — Cucoane *kir* Iani, *ghevalt!* sintem pră-pădiți!

Iani. — *Karnaksi!*

Moise. — (tremurând) *Ai! veș, veș, veș!* am murit!

Iani. — *Ma* ce ai? ce ai pațito, Moșaki?

Moïse. — (privind spre uşă) Gavril! o vinit Gavril!

Iani. — Gavriilo?

Moïse. — M'o prins Gavril! m'o bătut Gavril! mamă-nică!

Iani. — Țe spuî, omole?... Țe bodoganestî?

Moïse. — Nu bodo... do... dogănesc... Gavril s'o întors di la Galați.

Iani. — Chind? unde 'î?

Moïse. — Vine, vine-aici! Inchide uşa.

Iani. — Vie sanatoso, che nu mi pasa.

Moïse. — Nu 'ți pasă? *Ex! ve!* tare ești voïnicos!

Iani. — (cu mândrie) Sinto stranepoto lui *Pentedeke*.

Moïse. — *Pentedeke?*

Iani. — *Neski!*.. *Lipon* nu mai tremura, Moïsaki, che ești cu mine. Vie saptedeçi de Gavriilo; nu am niçi o griza, che sinto feriçito. Destrea Mariucăi a intrato la buzunar a me. Mi vine se chinto, se zoco si se faco un guleaî.

Moïse. — *Gulia?*

Iani. — *Asa.* (aduce din dulap pâne, o farfurie cu masline, o sticlă cu vin și două pahare) Am Țeva minunato si delicato de muncato... Asteapta.

Moïse. — Ce se fic? Un budinchi cu usturoî?

Iani. — Ba nu. (arătând maslinele) Priveste.

Moïse. — Masline?

Iani. — Bucate imparatesco de la țara me.

Moïse. — Usturoî nu 'î?

Iani. — Nu; *ma* este Țeapa... (aduce o ceapă) Na, Moï-saki, maninca, se façem zaiçeti. (se pună la masă și mănâncă.)

Moïse. — Bună ceapă... Chit ai cumperat oca, chi-coane *kir* Iani?

Iani. — N'am cumparato, che eü nu cumparo nimic aiçe in sato. Mi a aduso *peskesi* badea Gavriilo.

Moïse. — (tresărind) Gavril sërbu?

Iani. — *Ohi...* Gavriilo bulgaris, çeel cu gradina de zarzavaturı... *Ma* çe ai, Moïsaki, de estı galbino ca un lemoni?

Moïse. — Ghindese la bade Gavril sërbu că 'l-am intilnit in pădure.

Iani. — *More*, nu sugestı?

Moïse. — Nu, ñic și ñeü! Bade Gavril îi tare mânios pe noi și 'mı-o ñis că vine se spue la toți che noi amü ucisü pe Ion teslarıu.

Iani. — (bënd și turnând lui Moïse) Asa a spusö?

Moïse. — (bënd) Eü me tem se nu ne facä o poznä, fiind che nu 'ı-am trimes parale la Galați.

Iani. — Bețivo este in stare se ne dee de gol...

Moïse. — *Mein Gott!*.. apoi sintem prăpädiți, *kir* Iani!

Iani. — (pe gânduri) Primezdie!

Moïse. — (späriet) Haa?

Iani. — (pe gânduri) Ün mozico se me ție de naso!.. Se atirna soarta me de dinso... nu se pote!..

Moïse. — Ce vorbește singhir?

Iani. — Zupine Moïsaki, stii una?

Moïse. — Una?

Iani. — Bea mai intii un paharo de vino...

Moïse. — (bënd) Pentru ce?

Iani. — *More*, frațiço, chind vine un chine turbato se te maninçe, çe façi?

Moïse. — Eü?.. fug.

Iani. — Fuzi, *ma* te aziunze chinele, te musca si mori.

Moïse. — (tresărind cam ametit) Morî?

Iani. — *Lipon* çel maî sigur este se uçizi chinele daca vreî se scapi viața!.. Vreî se scapi viața, Moïsaki?

Moïse. — Vreü, vreü, vreü.

Iani. — Prea bine, ne am ințeleso... Gavriilo este chine turbato pentru noi, si trebue se 'l...

SCENA III.

Moïse, Iani, Gavril (se arată la ușa din fund.)

Gavril. — Eată-mă și cü!

Moïse. — (tresărind cu groază) *Ai! rei!..* Gavril!

Iani. — Gavriilo!.. (în parte) Draco 'l-a aduso.

Gavril. — Ei!.. bine v'am gäsit, tovarëșilor.

Iani. — (zimbînd și gudurându-se) Bine ai venito, Gavrilasi... prietino, frațica... Esti sanatoso?.. Mi pare bine che ti vede sanatoso.

Gavril. — İți pare bine, hâtrule? De-aceca m'ai lăsat muritorü de foame la Galați?

Iani. — Ți 'i fome, Gavrilaki? Vina de maninca cu noi... Ean priveste bucate bune si vino... *ma* çe vino... face cu ochi... poftimo, poftimo.

Gavril. — (în parte) Së gudură hața...

Iani. — Sermano Gavriluța!.. Ai patimito la Galați?.. N'ai primito bani care ți am trimiso?.. çe reü

mi pare?.. Vino la masa. Façe loc, zupine Moisi, intre dimiata si mine.

Gavril. — (in parte, apropiindu-se de masă) Unde sē fie Măriuca? Oŭă afla cū.

Iani. — Aiçe, aiçe, Gavrilaki, linga prietini, ca se fim la un loco trustrei.

Gavril. — (la masă) Așa, ca cei trii crai de la Răsărit.

Iani. — (ridēnd) *Neski... neski...* de la Rasarito... ha, ha, ha!.. Veselo birbanti!.. Nu 'i asa, Moisaki?

Moise. — (cu spaŭmă) *Ia... ia...* trii crai...

Gavril. — Trii ucigași... Nu 'i așa, Moisaki?

Iani. — (serios și spăriet) Tași, bre. (privind cu îngrijire la ușa din stânga.)

Gavril. — Da ciue ne-aude? (in parte) Aice 'i Măriuca.

Iani. — Poate s'audă zupinesa Rucsanda.

Gavril. — Așa? eaca tac; dar' ce 'mă dași?

Iani. — Maslini *ke* vino... Poftimo. (Tea talerul cu masline și 'l intinde lui Gavril) Zupine Moisaki, torna lui Gavriluca...

(Moise toarnă vin in paharul lui Gavril; mâna lui tremură.)

Gavril. — Da ce tremuri, giupâne Moisi?.. Gândești poate la bțetu Ion teslaru? (bca.)

Moise. — (turnându'î ear') Maș poftim, bade Gavriile.

Gavril. — Sērmanu!.. o murit!.. 'l-amū ucisū noi!.. Sē 'i fie sufletu 'n pace!

Iani. — *Ma* tași, diavole.

Gavril. — Poate că ne-aude Măriuca?

Iani. — Da... ba, nu Mariuca... Rucsanda. (privesco in stânga.)

Gavril. — (în parte) În odaca ceea îi închisă copila. (tare) Voi îl visați câte-odată pe Ion teslaru?

Iani. — *Kakohrononaki*, bețivo!.. Ce vrei se'ți dan ca se astupî gura la tine?

Gavril. — (bînd și începînd a se ameu) Să'mî dați tot ce-aveți la sufletu vostru, banî, galbinî...

Moise. — Galbinî? N'am, dic deû!

Gavril. — N'aî, giupâne? (tare) Bietu Ion! or fi șese lunî acum de când 'l-amû...

Iani. — (astupîndu'î gura) Tați, bre afurisito... Na banî... (scoate din buzunar un pumn de banî și 'î toarnă pe masă) Na, lupule, maninea.

Gavril. — (lui Moise) Da d-ta nu daî ceva de sufletu lui Ion?

Moise. — (dînd trei gologani) Poftim, mă rog.

Gavril. — Triî gologani?... nu 'î destul... Mai scoate, giupâne, din cel chimir, mai scoate.

Moise. — Nu mai am, dic deû.

Iani. — (face semne lui Moise) *Ma* nu te scumpi, Moîsaki; daî, daî lui Gavrilaki, che el este frațica a nostru.

Moise. — (scoate o pungă lungă în a cărei fund sună câțiva banî, și o dă lui Gavril, ostînd) Eaca tot... m'am calicit.

Gavril. — Las' că te 'î mai imbogăți tu din sudoarea țeranilor... Vra să dică, să nu mai pomenim de Ion?

Iani. — } *Ohi, ohi...*

Moise. — } (de-odată, cu rugăcîune) Nu, nu, mă rog...

Gavril. — Apoi dar' să vorbim de Măriuca; unde-ai ascuns-o, grecele?

Iani. — Mariuca?... Nu pricepo...

Gavril. — Eî! nu te priface, că nu mă 'nșeiî tu pe mine... Ai furat pe Măriuca de la casa lui Martin... te-am vădut eü... Spune ce-ai făcut cu ea?

Iani. — Sugestî, bade Gavri!e?... Eü am venito acasa cu zupino Moîsi, si el pote marturisi adeveru... Am aduso eü pe Mariuca?

Moîse. — Nu știü, n'am vădut.

Gavril. — N'ai vădut?... Te giuri pe oasele lui Ion teslariu? [mai tare] a lui bîetu Ion, care-o murit din pricina...

Moîse. — [astupându'i gura] Ba am vădut... îi aici.

Gavril. — [voind să se scoale] Unde 'î? în care odae?

Moîse. — [arătând ușa din stînga] În odaea ceea.

Iani. — [în parte] *Skasmos!*

Gavril. — [sculându-se] Mă duc să 'î dau drumu...

Iani. — *Ma* ce vreî se faci cu dinsa?

Gavril. — Vreü s'o scot din ghiarële tale și s'o duc înapoi la bordeiu lui Martin.

Iani. — *Ma* pre bine, bade Gavri!e, daca poftesti, omü duçe-o impreuna muni dimineța la Martino. Acu este nopte, intuneric, vinto, furtuna... Lasa se odihnesca copila, si cum s'a face ziua, fagaduesco che o duçem unde a vroi dimiaî.

Gavril. — Nu te cred.

Iani. — Daca nu credî, sedî aiçe si dimîata pana dimineța.

Gavril. — Bine; fie ș'așa... Eaca șed. (se pune pe scaun.)

Iani. — Țe? m'ai socotito che sinto strigoî? che su-go sinze de fete?... Ha, ha, ha... *katergari!*

Gavril. — Apoi dă, *kiv* Iani, te știu ce poamă ești.

Iani. — (ridând) Sinto poma buna *ke* am vino bun... Ean se 'l mai gustamo. (toarnă lui Gavril și lui Moïse.)

Gavril. — Să 'l gustăm... (bea) Bun, dă!... îți inveselește inima și te face să uiți păcatele... Nu 'i așa, giupâne?

Moïse. — (bând) Cum vreî d-ta...

Iani. — Eă me simto mai tinero chind il vedo stre-luținđ in paharo, si chind il inghit mi vine tot se chinto si se zoco... da dimiata, bade Gavrilasi?

Gavril. — (bat) Și cū, grecoșorule... imi sburdă inima.

Moïse. — (mai vesel) Inchi și cū sburd.

(împreună)	}	Gavril (cântă):
		Frunđă verde de călin, Îmi innec aleanu 'n vin.
		Iani (cântă):
		<i>Az! zepà Μαργιόλα</i> <i>Έλθε ο άνδρας σου.</i>
		Moïse (cântă):
		Balabusti mititichi Draga nău...

Gavril. — (scotând fesul lui Moïse și aruncându'l jos) Tacî, İudă, că 'mî spurci cânticu.

Moïse. — *Ai ve!*

Gavril. — (se scoală clătînându-se) Începe-a mă furnica prin picioare... Mi'î poftă să trag un gîloc... Vin' în-coacă, balabustă, să gîucăm brêu... (apucă pe Moïse de brêu) Ean așa... Prindeți-mă voi, tu de mijloc, și să dați virtos.

(Se prindă de brêu, punând pe Moïse în mijloc.)

Iani. — Daî, daî, *more...* (în parte) s'a imbatato mezico.

Gavril.

Merge lupul după oi
 Și le cîntă din cimpoi
 Pîn' le-apucă de le 'nbucă...
 Să n'ai grijă, Măriuică.

(Gavril bat, joacă, trăgînd danțul după el, și cîntă versul cel de pe urmă când trece pe la ușa unde 'î închisă Măriuica. Pe urmă trage danțul spre ușa din dreapta, când ajunge lângă prag, ȳice: Am amețit! și cade în odaea din dreapta.)

SCENA IV.

Iani, Moïse.

Iani. — A căduto amețito, bețivo?

Moïse. — (privind în odae) O căđut gîos pe scânduri și nici nu se mișcă.

Iani. — Acuma este vremea... (se duce de ȳea un cartagan ce se găsește pe dulap) *Ghidi, hoțo!*... (se îndrăptă spre odae.)

Moïse. — (spăriet) Ce vreî să faci?

Iani. — (apucând pe Moïse de mână) Vino se vedî.

Moïse. — Da ce vreî?

Iani. — Se uçoigo chinele ęel turbato. (intră in odac.)

Moise. — *Mein Gott!* (intră fără voce in odac, tras de Iani.)

(Se aude o lovitură de cartagan și vocea lui Gavril strigând cu durere: Valeu! — De odată fulgeră și trăsnesce cumplit afară. — Iani galbën la față și Moise nebun de spaîmă esū din odac. — O lumină mare se arată in depărtare.)

Moise. — O murit?

Iani. — Murit!

Moise. — Nu ne-a vęđut cineva?

Iani. — Nu.

Moise. — Da ce facem cu dînsu?

Iani. — Oîŭ spune lui Gheorghî se 'l ridiçe ca se 'l ingrope.

SCENA V.

Iani, Moise, Vântură-tără (intră Iute prin fund.)

Vântură-tără. — Bucură-te, grecule, că 'ŭ aduc o veste bună.

Iani. — (spăriet) Țe?

Vântură-tără. — Îŭ arde aria... O căđut fulgeru pe ea.

Iani. — (scăpând cartaganul) Aria?.. m'am caliçito!
(alergă Iute afară.)

Moise. — Foc?.. *Vaŭ!* crișma nleu! (ese alergând.)

Vântură-tără. — Îmî pare bine că 'ŭ-am adus cū vestea asta... Aleargă tu, grecule, că nu se stinge focu aprins de fulger.

(Se aude un gemet in odaca din drepta.)

Vântură-țără. — Cine geme-aici? (se apropie de ușa din dreapta și privește în odaie. — Un fulger) Vai de mine! Un om ucis! Gavril!

SCENA VI.

Vântură-țără, Rucsanda (intrând prin fund.)

Rucsanda. — Un om ucis! Unde?

Vântură-țără. — Ici, în odaia grecului.

Rucsanda. — El a fi ucigașu. (merge spre dreapta și se împedecă de cartagan) Eaca cartaganu lui; il cunosc! (intră în odaie.)

Vântură-țără. — (cuându'l) Plin de sânge! Eaca marturu și dovada!.. Bine c'o știu... Hei! lipitoare spurcată, 'mî-ai cădut în mână, de-acu cu ți 's popa!

SCENA VII.

Vântură-țără, Rucsanda, Gavril.

Gavril. — (sprijinit de Rucsanda) Valeu!.. se 'ntoarce casa cu mine.

Rucsanda. — Sprijină-te pe mine, și hai pîn' nu se 'ntoarce grecu.

Gavril. — (mergînd spre ușa din fund) Hai!..

Vântură-țără. — Unde te-o lovit, Gavrilu?

Gavril. — La cap, trăsnească'l Ceriu!.. Of! am să mor!.. Nu mă lăsați nerăbunat!

Rucsanda. — Nu, nu; dar' hai mai degrabă.

Gavril. — Moș Vântură-țeră, pěn' a nu eși de-aici, dă drumu Măriucăi, care 'i închisă colo, in odaea ceea.
(arată in stânga.)

(Gavril și Rucsanda esū prin fund.)

Vântură-țeră. — Măriuca 'i aici?.. a fi răpit-o *ka-
faonu!*.. Litfa draculu! e'o mână fură și cu alta ucide!
(merge de deschide ușa din stânga. Măriuca se aruncă in brațele lui.)

(Cortina cade.)

TABLOUL II.

Teatrul reprezintă decorul actului I, cu deosebire că inchiisoarea este gata și schelele lipsesc.

SCENA I.

Moïse. — (șede în capătul mesei de sub șopron, murmură din gură, scărpinându-se în cap și făcând socotele) A! *Ghiraishwartz!*.. Nu mai pot să 'mă fac socotelile. (murmură în evreesc) *Zwantsig paräs...* De-asăară par' că sint tot bat și nebun... (murmură) *Zwantsig paräs...* *Ai ve!* în mare bele am intrat!.. Nu știu dacă 'l-o îngropat pe Gavril... și mă tem să nu se aște. (murmură) *Zwantsig paräs...*

SCENA II.

Moïse, țerani, jandarmul.

Jandarmul. — [intrând urmărit de țerani] Gîpăne orîndariu, disfundă'ți poloboacele, c'o poroncit d-nu subprefect să ne dai de bîut cât omă vrea.

Moïse. — Ha?... și cine platește?

Jandarmul. — Domnu subprefect, că ađi îi nun mare și cunună pe domnu posesor, pe *kir* Iani.

Țerani. — Să trăească subprefectul!

Moïse. — Se 'nsoară *kir* Iani cu Măriuca? [în parte] Nu știu, deș, cum îi dă inima să se 'nsoare tocmai ađi.

Jandarmul. — Ha! ște, gîpăne, c'o să aște aliș-veriș bun.

Moïse. — Eaca merg. [intră în cărcimă.]

Un țeran. — Vădută-ăși, măi, așa poznă și minune?..

se 'nsoară cuconu *kir* Iani, de și 'Y-o ars toată pânea din arie astă noapte... Tare 'Y de fire!

Țeraniș. — Tare ca chiru.

Țerantul. — Poate de-aceea 'și dice *kir... kir* Iani.

Țeraniș. — De-aceea, ha, ha, ha.

Țerantul. — Ci că vorba ceea: Dumneșă ferească grădina de știr și pământu de chir!

Jandarmul. — Tac!, mă române, să nu pați rușinea.

Țerantul. — Ce rușine?

Jandarmul. — Să te vire boeriu în închisoarea asta.

Țerantul. — Ci că nu 'Y pentru cine să gătește, dar' pentru cine să nimereste... O gătit-o el, grecu, după moartea lui Ion teslariu, dar' slavă Domnului!.. De patru luni de când îi gata, încă nu 'Y-o făcut săfte nici un român.

Jandarmul. — Da ce? Grecu o mântuit-o?

Țerantul. — El... Ci că 'Y-ar fi plătit gros Stăpânirea.

Jandarmul. — Măi, Moși!.. tărtane! adă aji cea bătură.

(Moise intră cu ulcelele cu vin în mână.)

Moise. — Eaca aduc, nu răcniți așa, dacă sinteți oaminî ditreabă.

Țerantul. — Giupâne Moși, ean cată la mine.

Moise. — Ce vreî tu?

Țerantul. — Mare galbên și slab ești la față!.. ce-ai pățit? ești bolnav?

Moise. -- Eū, galbên?.. Nu știi ce spuî.

Țeranul. — Ba Țeș, gîupâne, ești spălăcit și sarbéd, par' c'aî eșit acu din mormént.

Țeraniș. — Că bine Țicî, Vasili.

Moise. — [măntos] MergeȚi la dracu și 'mî daȚi bună pace. [intră în cărcimă.]

Țeranul. — Ean sê videȚi că n'o duce mult jidanu; samênă a fi în anu morȚiș. [Țeraniș beș.]

Jandarmul. — În sănătatea subprefectuluș, oaminiș bunî!

Țeranul. — Ș'a mireseș!

Jandarmul. — Dar' a mireluș, nu?

Țeranul. — Doar' sîntem prea bunî gospodariș ca sê dorim înflorirea chiruluș... ȘtiȚi hora ceea?:

Earba rea din holde peară,
Peară tot chirul din țeră!..

SCENA III.

Ceș de'nainte, NiȚu, Catrina.

NiȚu. — Oaminiș bunî, aȚi auȚitū așă nelegiuire?

Țeraniș. — Ce 'i, NiȚule?

NiȚu. — *Kir* Iani, posesoru, o furat astă noapte pe Măriuca.

Țeraniș. — De unde?

Catrina. — De lângă mine, oaminiș bunî. El o vinit hoȚește, noaptea, la bordeșu luș Martin pădurariș ș'o răpit-o, cum răpește lupu oașca.

Țeranul. — A fi făcut-o de dragoste, lele Catrino.

Nițu. — De dragostea banilor ei. Ticălosu!.. 'mă-o amărit sufletu!

Țeranul. — Da bine, Măriuca nu se mărită de bună voiea ei?

Nițu. — Nu, că ea se iubea cu mine.

Țeranul. — Măi, măi, măi!.. mare antihirt!

Nițu. — Și bine?.. voi, oamin' bun' , iți suferi asemenea batjocură in satu vostru?.. İeri o răpit pe Măriuca, mână 'Y-a plăcea fata d-tale, bade Vasili, poimâne 'și-a pune ochiu pe nevasta d-tale, bade Neculai.. și voi nu 'ți dice nimică? İți inchide ochii și 'l-ıți lăsa să vă necinstească casele?

Țerani. — (sculându-se) Ba, odată cu capu.

Nițu. — Apoi se cuvine să lăsăm astăzi pe blata Măriuca in ghiarële lui?.. Și ca 'Y d'ntre noi, că 'Y fată de rădeș, și vroeste să trăească cu nevestele și cu copiii voștri aici in sat, ear' nu să umble pribeagă in lume după Iani.

Țerani. — (aprinđându-se) Să nu se ducă, să nu se ducă.

Nițu. — Asară ați inchinatū toți in sănătatea Măriucăi, 'Y-ați doritū an' mulți cu fericire. Cum o s'o lăsați ca să peară de scărbă in casa unui om pe care 'l urêște ca moartea. N'ar fi păcat, oamin' bun'?

Țerani. — (aprinș de tot) Ba păcat, mare păcat!.. Să n'o lăsăm... să sărim cu toți!..

SCENA IV.

Cei de'nainte, Vântură-țeră (întră posomorît ascunzînd ceva sub suman.)

Vântură-țeră. — Stați locului, copii, nu faceți bunt, că iepurile nu se prinde cu clopot.

Nițu. — Nănașule, nănașule, nu opri românii...

Vântură-țeră. — Ei sîntu niște copii ca și tine, hinule... Cum o să oprească nunta, când subprefectul însuși îi nun mare?

Nițu. — Sărmanu de mine, mamă, is perdut! (plînge pe umerul Catrinei.)

Catrina. — (plîngînd) Apoi dă, fîtu meu, așa vrea soarta, se vede!.. trebuie să plecăm capu și să răbdăm.

Vântură-țeră. — Nu te teme, cumetă, că bun îi Dumneșeu! doar' n'a lăsa fapta nelegiuitului fără plată!.. Un calic vine din lume în țara Românilor, mort de foame, lipsit de toate, și, sub cuvînt că 'i nepot de egumen grec, se face stăpîn pe pămînt românesc; bate, pradă, sugă ca o lipitoare sîngele locuitorilor, se ingrașă din sudoarea lor, și apoi cînd 'și-o umflat gușa de banî, merge de se face om în țara lui, rîdînd de noi cu tot soful de batjocuri, și trimete alți calici în locu lui. Unul schingiește oamini, alții necinstește femeile, mai dihai de cât Ienicerii, și toți strigă că țara noastră îi moșie monăstirească, avere grecească; ear' noi vite de giug, bunî numai de imbogățitî litfele străine!.. Hei! copii! veni-va diua dreptății de 'și-a lua romănu dreptu lui, și atunci țara a fi curățită de buruenile cele rēle și otrăvitoare!..

Teranii. — Amin! să te-audă Dumnezeu!

(Se aude între culise în dreapta chiote de nuntași.)

Jandarmul. — Eaca, nunta vine. Faceți loc, măi!

Vântură-țeră. — Cumetră, și tu, Nițule, viniți în coaci cu mine.

(Vântură-țeră, Catrina și Nițu se duc în stânga lângă casa lui Ion. Teranii stau sub șopron.)

SCENA V.

Cei de'nainte, (Nunta e precedată de lăutari cari cântă: *Lado, lada*.

do. După lăutari vin doi jandarmi, și după acestia:) **Iani**,

Subprefectul, Măriuca și musafiri. (Mări-

uca tristă și obosită vine între Iani și subprefectul.)

Iani. — Măriuca, *psih-mu*, zimbeste puținica la mine, che azunzem acus la biserica...

(Măriuca își pune basmaoa la ochi.)

Nițu. — Vedî-o cum plânge, blata Măriuca! N'o pot lăsa să fie jertfă grecului. (voiesce să se răpedă.)

Vântură-țeră. — (oprindu'!) Stăi locului, lăete... nu face nebunie.

SCENA VI.

Cei de'nainte, **Moise** (ese din cărcimă urmărit de un copil ce poartă o tabla acoperită cu un tulpan cusut cu fir pe margine.)

Moise. — (mergând înaintea lui Iani) Cucoane *kir* Iani... la mulți ani cu fericire!.. Să 'ți fie ziua de astăzi cu noroc și cu chiștig!.. nunta voioasă și mireasa frumoasă,

ca să am parte și eu de veselie d-voastră... Duduchi Măriuchi, te rog să primești poclonu ista (arată tablaoa) de la balabusta mea... De la noi pușin, de la Dumnezeu mult.

Iani. — Mulțemesco, zupine Moșaki, mulțemesco prie-tine. Hăldemo *lipon* la biserică. (voiesce să plece.)

Vântură-țeră. — (vînd în fața lui Iani) *Kir* Iani...

Iani. — (cu fudulie) Ce vrei, moș?

Vântură-țeră. — Dă 'mî voie să te urez și eu de nuntă și să 'ți fac un poclon... D-ta ești un *palikar* din țara grecească, și cred că nimică nu 'ți poate fi drag ca armele; te rog dar' să primești din parte'mî eartaganu ista. (scoate eartaganul lui Iani de sub suman și 'l presintă.)

Iani. — Eartagan a me!

Vântură-țeră. — A d-tale?... il cunoști?... îi roș încă de sângele lui Gavril sîrbu!

Iani. — (turburat) Ce?

Moșe. — (spăriet) *Vas?*

Vântură-țeră. — Gavril sîrbu, pe care 'l-ai ucis astă noapte acasă la d-ta... Adă 'ți aminte, *kir* Iani... eaca sângele lui.

Subprefectul. — Ce dicit, omule?... *kir* Iani au ucis pe Gavril?

Vântură-țeră. — Astă noapte 'l-am vădut eu cu ochii... mort!

Iani. — (buimăcîndu-se) Mințunî, mințunî... Gavri-lo lipsește din sat de sase luni... El e duso la Galați...

SCENA VII.

Cei de'nainte, Gavril, Rucsanda (se arată lângă casa închisorii, eșind din stânga.)

Rucsanda. — (sprijinind pe Gavril) Minciună, hoțule!

Gavril. — Minciună, ucigașule!

Iani și Moïse. — (ingrozit) Gavril!.. N'o murit?..

(tremură.)

Gavril. — Încă nu, pentru păcatele voastre.

(În această scenă persoanele sîntu astfel grupate: Teranî sub șopro-nul cărcîmei. În fund, în drépta, o nunta. Catrina și Nițu lângă casa lui Ion. Mijlocul scenei este deșert.)

Iani. — (în parte, obosit) Gheorghî vezeteo m'a vinduto!

Moïse. — (lângă Iani, asemenea) Am murit!

Gavril. — (cu capul legat și plin de sânge se razimă pe un toeag și se apropie încet de nuntă) Oaminî bunî! Videți voi pe iști doi oaminî? grecu și jidanu?.. aeste douë lipitorî?.. Depărtați-vë de densii!.. că 'sü doi ucigași!.. Fugi, Măriuco, de lângă Iani, că 'î sîntü mânile pline de sânge!.. (se opresce ca să se mai resufe.)

(Nuntașii și Subprefectul se depărtéză de Iani și de Moïse. Doi jandarmî ieș loc îndērătul lor. Măriuca înspăimântată privesce înpregiur-ul ei, și zărind pe Nițu, se aruncă în brațele lui.)

Nițu. — (întindënd mânile spre Măriuca) Măriuco!

Măriuca. — Nițule!.. Mamă Catrină!..

Gavril. — Ascultați, oaminî bunî, că nu mai am mult de trăit... și pe pragu morméntului omu nu minte... astă noapte grecu m'o îmbétat în casa lui... ș'o cercat să măucidă!

Subprefectul. — Da pentru ce, bade Gavril?

Gavril. — Pentru ce? Asta 'î taîna cea mare!..

Pentru că... Dumneșeu o vrut să fiu pedepsit!... (șovășesc)
 Pentru că, îndemnat de sfaturile lui Iani ș'a lui Moisi...
 într'un ceas de turbare și de beție... Beția, stârpeasc'o
 Dumneșeu!.. beția m'o dus în păcat! (cade pe genunchi)
 Oamini buni, ertați-mă!.. cine-a face ca mine, ca mine
 să pășască... (se resuflă greu ca un om în ora morții.)

Subprefectul și Vântură-țeră. — (sprijinind pe Gavril care se luptă cu moartea) Da ce păcat ai făcut, Gavril?

Gavril. — (deșteptându-se) Ce păcat?... Lele Catrino, eartă-mă!.. eartă-mă și tu, Nișule, că rău v'am greșit!.. Numai Dumneșeu să 'și facă milă de sufletu meu!.. (se scoală în genunchi) Eaca temnița cea blăstemată!.. Eaca unde-o murit Ion teslariu!.. Eă, cu mâna mea... povățuit de grec și de Moisi... am tăiet șchelea!.. Ah!.. mor!.. (cade jos mort.)

(Catrina și Nișu scotă un țipet dureros.)

Toți. — (cu groază) O! Dumneșeule!

Subprefectul. — (cătră Iani și Moise) Așa este?

Iani. — (tremurând) O...o...o...hi...

Moise. — (tremurând, cade în genunchi) Nu știu, n'am vădut.

Subprefectul. — (cătră jandarmii, arătând temnița) La închisoare!..

(Jandarmii apucă pe Iani și pe Moise de brațe și 'i ducă la închisoare. Ușile temniței se deschid.)

Rucanda. — (lângă ușă, rîde cu spasmuri) Ha, ha, ha, ha! mi s'o implinit blăstemu!

Vântură-țeră. — Tot păcatu 'și cată vinovatu!

(Cortina cade.)

SGÂRCITUL RISIPITOR

PERSOANE:

Antohi Sgârcea, de 50 de ani.

Şatraru Sandu Napoila.

Polidor, copil de suflet a lui Antohi.

Clevetică, }
Tribunescu, } amici a lui Antohi.

Tachi Ischiuzarliu.

Maiorul Ivan Stacanovică Ibrailof.

Maşa, fca maiorului.

Contesa Irina de Pupăzamberg, bătrână cochetă.

Enache Rufinescu.

Enăchiţa Rufineasca, soşcia lui.

Doctorul.

Costică Dducescu.

Martin, serv vechiă a lui Antohi.

Un comisar de poliţie.

Gheorghe, fecior a lui Polidor.

Dame, cavaleri şi servi.

SGÂRCITUL RISIPITOR

DRAMĂ ÎN 4 ACTE

Scenele se petrecă în Bucurescî, la anul 1860.

ACTUL I.

Teatrul reprezintă un salon cu mobile vechi și stricate; câteva scaune desperechete sîntă împrăstiate pe lângă pereți; o canape în dreapta, pe planul 1-iu și lângă dînsa o mesuță pe care se află două sfesnice de alamă, o calamare proastă și hîrtie; trei uși, una în fund, a doua în dreapta, și a trela în stînga. La ridicarea cortinei începe a insera. În camera din dreapta se audă cîntice vesele și ciocnete de pahare; în cea din stînga tușesece din cînd în cînd un bolnav.

SCENA I.

Martin. — (aprindeînd luminările) Ce 'i lumea asta!.. Colea 'n odaea din dreapta cîntice și bencheturi; dincoaci în stînga, gemete și dureri. Aci bietul cuconu Antohi trage de moarte, și alătura cu el cuconașul Polidor, fiul seü, trage pe gât vin de cel cu spumă... Hei, hei... De nu 'l-ași sluji pe stăpânul meu de treizeci de anî, și de nu 'mî-ar fi milă de el, sermanul, ași fugi în lume ca să nu mai vîd ce se petrece aci în casa asta... Ean audî...

(Se aude în camera din dreapta vocea lui Polidor chiuint: În sănătatea secsului frumos! Alte voci strigă: Ura! — Pe urmă se aude vocea slabă a lui Antohi chemând pe Martin.)

Antohi. — Martine, Martine. (tușesc)

Martin. — Aud, cucoane. (alergă la ușă.)

Antohi. — Acasă 'i Polidor?

Martin. — Acasă.

Antohi. — Ce face, drăguțul?

Martin. — Drăguțul benchetuește cu prietini d-sale.

Antohi — Bine face... Martine, chemă'l să vie puțin aci.

Martin. — Îndată, cucoane. (în parte) Mare oarbă 'i dragostea părintească! (merge la ușa din dreapta) Cuconașule...

Polidor. — (din cameră) Ce vreți, modirlă?

Martin. — Te poștește boșerul.

Polidor. — (din cameră) N'ani vreme acu. (tare) Fraților! în sănătatea mea! Ura!

Martin. — Da 'i bolnav de moarte bietul boșer și dorește să te vadă, cuconașule.

Polidor. — Hai, lipsesci de-aci.

Martin. — (în scenă) Ci că 'i copil de suflet!.. Copil fără suflet.

SCENA II.

Martin, Doctorul (intrând pe ușa din fund.)

Doctorul. — Martine.

Martin. — A! bine-ai venit domnule doftor.

Doctorul. — Cum îi mai este boierului?

Martin. — (ostând) Rău, rău!

Doctorul. — Dormit'a ceva?

Martin. — Ba nici n'a închis ochii, sermanul! a tușit toată ziua.

Doctorul. — Ce face acum?

Martin. — Se vaetă și așteaptă pe fiul său ca să-l sêrute... ci că numai asta îi mai alină pușin durerile.

Doctorul. — Și unde 'i Polidor?

Martin. — Colea... ascultă.

(Polidor strigă: În sănătatea lui Nastratin Hoge.)

Nastratin Hoge a crăpat,

Parapanghelos!

Ș'apoi n'a mai strênutat,

Parapanghelos!

Doctorul. — (cu înflorare) O!.. ticălosul bea, ride și cântă în ora de agonie a tatălui său. În ce timp am ajuns! (intră în stânga.)

Martin. — (urmând pe doctor) De-acum se apropie sfârșitul lumii!

SCENA III.

Polidor (cu frac și cravată albă), Clevetică, Tribunescu, Ischiuzarliu (toți în toaletă de bal intră rișând cu pahare de Champagne în mână.)

Tribunescu. — Vivat Convenșiunea și discușiunea!

Clevetică. — Și diarismul!

Polidor. — Și Șampania!

Ischiuzarliu. — Și stosul!

Polidor. — Fraților, vivat libertatea!.. Astăzi e cea de pe urmă zi a vieții mele de om liber. Astăzi îmi îngrop independința în mormântul căsătoriei. Vă mulțumesc că ați asistat la prohodul meu.

Ischiuzarliu. — Macar de te-amă prohodi în toate zilele tot astfel cu *Champagne* și cu *Bordeaux*.

Clevetică. — Vinațe progresiste, introduse în țeară și vândute pentru deșteptarea neamului românesc!

Tribunescu. — La câte ore e nunta?

Polidor. — Curând trebuie să vie socrul meu, maiorul Ivan Stacanovică Ibrailof cu fiica sa, domnișoara Mașa și cu nuntașii.

Tribunescu. — Maiorul Ivan Stacanovică Ibrailof?.. Aceste nume sună a Moscal.

Polidor. — Dar; însă maiorul e român din Basarabia. Pîn' a nu 'și anima un *of* în coadă, el se numea Ion Stacană. Întrând de tîner în oastea rusească și ajungînd a fi maior, după luarea Brăilei, socrul meu a găsit de cuviință a 'și stropși numele, pentru ca să 'și inlesnească cariera.

Tribunescu. — Cum?.. pentru asemenea ambițiune s'a desromănisat!.. a avut curajul să abandoneze numele părinților seî?

Ischiuzarliu. — Ce te miră așa, Tribunescule?.. Apoi tu nu te-ai poreclit Tribunescu, de unde tatăl tîu se numea Stigleț?

Tribunescu. — Cer cuvîntul... Nu e vorba de mine,

e vorba de maiorul; și mult mă mir cum fratele nostru Polidor, un om cu idei liberale, un patriot, un cetățean român, are curajul a se infrăți cu Prutul?

Clevetică. — Poate că are șteare bună, domnișoara Mașa?

Polidor. — Ba nu, Clevetică. Ștearea e cam pe sponci; dar' apoi...

Clevetică. — Îți place virgina poate?.. o amă?.. Domnilor, respect pasiunii și amoarei!

Polidor. — Nicăi amor, nicăi amoare, fraților. Să vă spun în câteva cuvinte cum stă pricina. Am cunoscut pe maiorul la Mehadia d'înaintea unei mese de cărți; adoua di el m'a poștit la densus, la ceai; a treia di m'a lăsat singur cu fata lui; a patra di maiorul a pretins că am compromis pe Mașa și 'm'i-a hotărit că mă inpușcă de n'oă lua-o de nevastă.

Tribunescu. — Așa? Vrea să dică, ai fost victima unei presiuni!.. ai fost atacat în libertatea ta individuală!.. Protestă, amice, în numele Convențiunii și a pudoarei publice.

Polidor. — Vroeam să urmez precum mă sfătuesci, dragă Tribunescule? dar' din nenorocire tatăl meu însuși 'm'i-a declarat că voiesce să mă vadă căsătorit pen' a nu muri, și 'm'i-a hotărit că numai cu astă condiție imi va lăsa averea sa clironomie.

Clevetică. — Ce tiran!

Tribunescu. — Ce conservator!

Clevetică. — Ce strigoii!

Tribunescu. — Ce tonpatera!

Cleveticî. — Am să 'l terfelesc ca pe un moderat în foaea mea, în *Gogoşa patriotică*.

Tribunescu. — Să mi'l interpelezî de moarte; căci, în adevăr, fiecare om nu se nasce liber? Şi în această condiţiune nu are el dreptul a dispune independaminte de soarfa sea?.. Părinţii nu sîntu decăt nisce tirani! Ei pretindû a mărgini libertatea absolută a copiilor! Ei vroiescû să conserve cu deasila o autoritate himerică, absurdă, nelegală, neconstituţională, ca nisce conservatori ce sîntu!.. Şi cu asemenea oameni societatea 'î în pericol, libertatea 'î ameninţată în tot ce e mai sacru, egalitatea dispare sub violinţa şi egoismul privilegiurilor, Patria pere fiind lipsită de cetăţeni independinţi, Naţiunea română întreagă se găseşte pe malul unui pecipiciu adânc, spăimântător, fără fund, beant ca gura infernului, larg ca haosul crunt, amar, grozav, oribil!..

Ischiuzarliu. — Destul, oratore, că dai de ripă... Unde 'î clucerul Stigleţ să te-audă cum declamî şi să 'î tragă o sfîntă de bătae în puterea despotismului părintesc? Mare haz aşî face!

Tribunescu. — Fie!.. sînt gata a fi martir!.. sînt deprins a suferi, a fi chîr ecsilat; căci am mai mâncat pânea amară a ecsilului.

Ischiuzarliu. — (ridînd) Dar; la Paris, în cafeneoa englezască.

Cleveticî. — (se apropie de Tribunescu şi 'l strînge de mână cu înduioşare) O! Tribunescule, Tribunescule!.. Eşti cel mai mare patriot din România!

Tribunescu. — Şi tu, amice Cleveticî, idem.

Ischiuzarliu. — V'ați invoitū cu târgul!.. Noroc
să dea Dumneđeū! să bem aldamașul. (deșertă paharele.)

(Se aude afară vuet de trăsură.)

Polidor. — Fraților, ascundeți paharele că vinū nuntașii.

SCENA IV.

Cei de'nainte, Mașorul, Mașa (în toaletă de mireasă), Duceșcu, Rufinescu, Rufineasca, Contesa și alți invitați (toți sūntū în toaletă elegantă; Contesa e înbrăcată ridicul; mașorul e în uniformă rusă.)

Mașorul. — (până a nu intra) Acasă *hazain?*

Polidor. — (mergând la ușa din fund) Domnule mașor, poftim.

Mașorul. — *A! zdraste, brateț... Zdarov?*

Polidor. — (închinându-se la dame) D-nă contesă... domnișoară Mașă...

Contesa. — *Bonjour, cher, bonjour.*

Rufinescu. — Polidor, primesce felicitările mele.

Duceșcu. — Și ale mele.

Polidor. — Îți mulțemesc Rufinescule, și ție Duceșcule.

Rufineasca. — Dar' mie nu 'mī dicit nimică?

Polidor. — Doamnă Rufinească... (se apropie de Rufineasca și 'i dicit încet.) Fericirea mea ar fi deplină dacă 'i fi dummeta în locul Mașei... (și sčrută mâna.)

Rufineasca. — (lovindu'l în glumă cu evantallul) Berbantule.

Maiorul. — *A... hazain* babaca-tëu tot bolnav?

Polidor. — Tot, sermanul!.. Nu poate eși din pat.

Maiorul. — *Boji moi!*.. Eū când luat Braila, fost ranit și ședut culcat trei luni de zile; dar' caștigat la mine Vladimir.

Tribunescu. — (cu intenție) De aceea poate vë și numiți Ivan Stacanoviči Ibrailof?

Maiorul. — Da, da... Dibici numit la dinsul Zabalcauschi; eū numit la mine Ibrailof. A... *d-ta zdarov*, domnu Tribulescu?

Tribunescu. — Sănëtos ca și Brăila de când ai luat-o; însă nu mă numesc Tribulescu, ci Tribunescu.

Maiorul. — Așa spus și eū la dumneata, Tribule...

Tribunescu. — Te înșeli, domnul meu. Nu Tribule dar' Tribune, Tribunescu.

Contesa. — *Ah! mon Dieu! encore des discussions politiques? Vous êtes insupportables!*

Maiorul. — *Ah! Comtësse, vous toujours charmante...* Polidor, faci curte la Mașa, faci curte, *dușinca*.

Polidor. — (aproplindu-se de Mașa) Domnișoară, de când sūnt pe lume... nimic nu am așteptat... cu atăta nerăbdare... ca ziua această... de fericire... în care mă simt ca un om beat...

Mașa. — (încet) De aceea miroși a vin, domnul meu, și îți se leagă limba? (se depărtază de Polidor supărată și se apropie de Duducescu.)

Duducescu. — (încet Mașei) Ah! Domnișoară, când ai ști ce sufăr în sufletul meu!

Mașa. — (coborînd ochii) *Helas!*

Rufineasca. — (incet lui Duducescu) Ce 'i-ai spus la ureche ?

Duducescu. — (incet Rufinească) Nimica... un compliment...

Contesa. — Polidor, *mon cher*, *votre petit coeur* doit joliment battre aujourd'hui ?

Polidor. — Ah! contesă, ađi e đina cea mai fericită pentru mine.

Contesa. — (cu sentiment) Unde este amor, Polidor, este și norocul în favor.

Mađorul. — A! contesa facut versurđ! amor, Polidor, favor! *Prekrasnai, charmant!*

Contesa. — (cochetând) Contele de Pupăzamberg, rēposatul meu consorte, mē numea Musă.

Mađorul. — A! Pupăzamberg?.. cunoscut la dinsul. El fost la Braila cu mine; el nu fost ranit, cū fost ranit, el nu fost.

Contesa. — Contele a fost rănit după bătălie de săgeșile ochilor mēi, ș'atuncđ m'a luat.

Mađorul. — Avut mare curagđu la dinsul.

Contesa. — (atinsă) Ce face? *Vilain ours*.

SCENA V.

Cei de'nainte, doctorul.

Doctorul. — Vē rog, domnilor, mai pușin șgomot de se poate, fiind că bolnavul suferē gređ.

Mađorul. — A! doctore, cum este *gospodin* Antohi?

Doctorul. — Rēu... Vē poștesce sē intrăți la d-lui,

căci voesce să vadă pe nora sa, ca să 'i dea binecuvântare înainte de nuntă.

Maîorul. — *Harăşo!* Doamna contesa, *faites moi l'honneur.* (dă braçul Contesei.)

Contesa. — *Allons voir le malade.*

Maîorul. — Polidor, dai braçul Maşei... *Harăşo!* Acum, *naleva crugon*, marş! (intră în stânga cu Contesa.)

Polidor. — (incet Maşei) Nu vă scieam așa de îute, domnişoară.

Maşa. — Nicî eă, că 'ți mângâi amorul cu Şampanie. (intră în stânga amendoî.)

SCENA VI.

Doctorul, Rufinescu, Rufineasca, Clevetică, Tribunescu, Ischiuzarliu, Duducescu.

Rufineasca. — (cu dragoste) Enăchiță... .

Rufinescu. — (cu sentiment) Aud, *mon ange.*

Rufineasca. — Îți aduci aminte acum doi anî?

Rufinescu. — Dar', *mon tresor.* Tu erai în toaletă de mireasă și eă eram înamorat ca un nebun.

Rufineasca. — Eraî?... Și acum numai ești, *mon adoré?*

Rufinescu. — (sărutându'i mâna) Eată răspunsul meă, *cher ange.* (incet) Ai poftit pe Duducescu să vie deseară la partida de cărți?

Rufineasca. — Poftit.

Rufinescu. — Ești un juvaer. (se apropie de Duducescu și 'l aduce lângă nevasta lui.)

Ischiuzarliu. — Și, Țe, domnule doctor, socoți că bietul cuconul Antohi n'are s'o ducă mult?

Doctorul. — Nu, sermanul!.. se stinge vedându'l cu ochii. O minune a Naturei să fie ca să scape... Vre o turburare mare ar putea să producă o crisă; dar' slabă speranță!..

Ischiuzarliu. — Se Țice că lasă o avere mare; căci toată viața lu'i a trăit sarac ca să moară bogat.

Doctorul. — Nu 'ți-oțu putea spune, domnul meu.

Ischiuzarliu. — Cu adevărat, d-ta ești sosit de curând din străinătate și nu poți sci; dar' de s'ar crede ce se vorbește în lume, apoi crișul Polidor!.. sciū că va avea de unde să taie stosul!

Clevetică. — (incet lu'i Tribunescu) AuȚi, amice?

Tribunescu. — Aud.

Clevetică. — Polidor e frate cauzaș. Măne îi durez un articol în *Gogoașa patriotică* și 'l depingū ca ce-tățeanul cel mai generos.

Tribunescu. — Sē 'l privighem de-aproape în interesul causei. (se depărtează amendo'i în fund.)

Doctorul. — (apropiindu-se de Rufneasca) Cum vē mai aflați, doamna mea, de când v'am prescriș hapurile cele de fer?

Rufneasca. — Prea bine, domnule doctor. (incet lu'i Duducescu) Nicī nu le-am luat.

Rufnescu. — (luând pe doctor de braț și depărtându'l de nevasta lu'i) Domnule doctor, dă 'mī voie să te consult asupra unei mîncărimi la frunte care mă supără foarte mult.

Duducescu. — (încet Rufinească) Se poate să aruncați hapurile, doamna mea? Nu vă e milă de sănătate?

Rufineasca. — Nu!.. aș dori să mor tânăra.

Duducescu. — Să muriți d-voastră?.. Ah! cum puteți dice o vorbă atât de crudă?

Rufineasca. — (cu sentiment) 'Ți-ar părea rău dac' aș muri?

Duducescu. — Nu știți cât vă iubesc?

Rufineasca. — Tacă, să nu te-audă barbatul meu.

SCENA VII.

Cei de'nainte, mașorul, contesa, Polidor, Mașa.

Mașorul. — (pe pragul ușii) *Harășo, harășo, brateț.*
Să te gasim sanatos.

Contesa. — *Au revoir, cher malade.*

Mașorul. — (în scenă) *No, paidyom la biserică?*

Contesa. — *Allons à la noce.* (se apropie de Mașa) *Ma chère enfant,* nu fiți spăriată, că azi e ziua cea mai plăcută din viață pentru d-ta. Eu când m'am cumunat cu Pupăzamberg nu mă ținea locul de bucurie.

Mașa. — (plângând) Dumneata îl iubeați pe domnul Pupăzamberg...

Contesa. — Nu plânge, *cher ange,* că amorul... (plânge) amorul e trecător, sbrător, înșelător... (se pe Mașa în brațe de o scretă.)

Mașorul. — Polidor, vin *suda.* (îl trage de oparte) Eu vrem spune la tine ceva. Polidor, eu fost la Braila, eu

fost ranit, eă fost decorat cu Vladimir, eă inpuşcam la tine ca pe un *sabaca*, daca tu nu faci fericita pe Maşa.

Polidor. — (tresărind) N'ai grijă, maiorule. [in parte] Pare-mi-se c'am intrat in *chichion*.

Maiorul. — *No, pădôm.* (tea pe Contesa la braç) *Comtèsse, faites moi l'honneur.* Polidor, dai braçul la Maşa. (ajungënd la uşa din fund se opresce) A! *Monsieur Tribule* nu vine cu noi?

Tribunescu. — Ba vin, domnule Stacană.

Maiorul. — *Haraşo, haraşo.* (ese cu Contesa; după ei Polidor, dând braçul Maşei; pe urma acestora vine Dducescu şi Rufineasca, apoi Clevetică, Tribunescu şi Ischiuzarliu.)

Ischiuzarliu. — Da rău te păcălesce maiorul, vere Tribunescule!

Clevetică. — Lasă că 'l-o-iă păcăli eă in *Gogoaşă patriotică.*

SCENA VIII.

Doctorul, Martin.

Doctorul. — Am să mai cerc încă o doctorie cu bolnavul... cea de pe urmă. A! eată călămări de scris receta. (se pune la masă şi scrie.)

Martin. — (eşind din stânga) Domnule doftor.

Doctorul. — Ce este, Martine?

Martin. — Boferul se simte mai liniştit şi m'a trimis să poftesc aci pe prietenul d-sale, cuconul Sandu Napoilă. Nu 'i vrea să şedă puşin cu dumnealui in lipsa mea?

Doctorul. — Oîă şedeă. Na, sã treci pe la spişerie ca sã 'î aducî decoctul acesta.

Martin. — Adã... Bietul boşer!.. Nu ştiî un lucru?

Doctorul. — Ce?

Martin. — Dupã ce-aũ eşitũ cu toîiî din etac, el a vrut sã se scoale ca sã vie aci în salã.

Doctorul. — (cu bucurie) Deũ? Semn bun, Martine. Mẽ duc sã 'î ajut ca sã se maî misce. (intrã în stãnga.)

Martin. — (pe gãnduri) Semn bun? ba 'î semn de moarte!.. Nu maî poate suferi patul. Dumnegeũ sã 'şî facã milã de el. Mie unul mi se rupe ivima cãnd îl vød cum se luptã... Of! Of! (ese prin fund, dupã ce aprinde luminãrile.)

SCENA IX.

Antohi, doctorul.

(Se audũ gemete şî tusa în odaca din stãnga. Peste puşin intrã Antohi slab, scarbød, sprijinit de doctor şî merge cãtrã canape, trãgẽndu-se cu greũ pe scenã.)

Antohi. — Auleũ! Auleũ!.. ũine-mẽ bine, doftore, cã 'mî vine ameşcalã... Stãî, stãî... (se opresce de tuşese) Auleũ! tusa asta mẽ omoarã!

Doctorul. — Lasã-te pe mine, cã te ũin eũ.

Antohi. — Mulţemesc, dragã... O! fericit trebuie sã fie tatã-tẽũ cã are aşa copil bun. (ajunge la canape şî se întinde pe dẽnsa) Cine-a aprins, douẽ luminãri aci? Cheltuealã degeaba. (volesce sã stingã o luminare, dar' nu 'l ajunge suflarea.)

Doctorul. — Nu te osteni, cucoanẽ Antohi, c'oîũ stinge-o eũ. (stinge o luminare.)

Antohi. — Polidor a fi aprins-o de nunta lui. Drăguțul tati! Când n'ar fi așa de cheltuitor, n'ar avea păreche 'n lume.

Doctorul. — Îi tîner, cucoane Antohi, trebuie să'î ertîi.

Antohi. — Hei, doftore!.. și eă am fost tîner, dar' am știut ce 'î nevoă, ș'am strins para de pa... (tușește.)

Doctorul. — (dându' un pahar cu apă) Destul, nu te osteni cu vorba... Poftim, bea un pic.

Antohi. — (bînd) A! m'am mai rîcorit.

Doctorul. — (pipîindu' mîna) Cum te simți?

Antohi. — Mai binișor... Cine-o deschis ușa?

SCENA X.

Antohi, doctorul, Sandu (intră prin fund.)

Doctorul. — Cuconul Sandu Napoilă.

Antohi. — Tu ești, Sandule?

Sandu. — Eă, vere Antohi.

Antohi. — Bine c'ai venit. Am să 'ți grăese ceva în taină.

Doctorul. — Dacă aveți de vorbit, vă las împreună. Oă trece mai pe urmă.

Antohi. — Bine; te rog, doftore, să nu mă uți.

Doctorul. — Fii liniștit și nu 'ți osteni peptul. Eă merg la un consult și mă întorc. (ese.)

SCENA XI.

Antohi, Sandu.

Antohi. — Vere Sandule, vină colea pe scaun, lângă mine.

Sandu. — (se pune pe scaun) Eată-mă's ; cum te mai simți, vere Antohi?

Antohi. — (tostând) EY! Sandule, Sandule! s'a apropiat funia de par.

Sandu. — Ba, să ferească Dumnezeu! Nu 'ți meni singur a rău.

Antohi. — Că de-acum oiu meni, n'oiu meni... tot doi lei ș'un ort... Doară mă simt că cum mă sfârșesc pe mică pe ceas... 'Mă-a slăbit glasul, mi s'a întunecat vederea.

Sandu. — (aprinde o luminare) Ți se pare, vere, unde'î prea întuneric în casă.

Antohi. — (stinge o luminare) Ba nu 'î de-accea. Îi că mi s'a împlinit sorocul!.. Dar' nu mă îngrijesc de mine, Sandule, că eu 'mă-am trăit traiful și 'mă-am îndeplinit datoriile de părinte și de creștin. Am adunat toată viața mea pentru Polidor, ș'acum mor cu mulțumire că 'l las în lume om cu minte sănătoasă, cu nume lăudat și cu avere indestulătoare.

Sandu. — Îi lași tot lui?

Antohi. — Tot ce-am agonisit cu sudoarea mea. (tostând) Hei! vere Sandule, de multe m'am lipsit pentru cel copil în dăilele mele!.. dar' nu mă căesc, drăguțul!

că încăi a fi el mulțemit pe lume, și a binecuvânta totdeauna pe bietul tată-său.

Sandu. — Așa se cuvine să faci dacă 'i fiu cu durere, că tu, vere, 'i-ai fost nu părinte, ci slugă, rob!

Antohi. — Apoi, dacă mi 'i drag!.. dacă 'l-am crescut eu din fase, de când 'l-am găsit la ușa bisericeii din mahalaoa noastră, lepădat, degerat de frig, sufletețul!.. Vere Sandule, tu nu știi ce 'i dragostea de părinte, că ai trăit tot holteiū.

Sandu. — Nu face nimica. Mi 'sū dragi copiii de mor.

Antohi. — Deū?.. vrea să dică, il iubești pe dorășul meu?

Sandu. — Cum nu?..

Antohi. — Și dacă ți 'l-ași lăsa ție după moartea mea, te-ai îngriji de el, Sandule?

Sandu. — Ce fel, să mi 'l lași mie, că 'i mare?

Antohi. — Mare, da 'i tot copil, fără ispită, nemernic, cheltuitor. (sufă cecalaltă luminare.)

Sandu. — Da ce faci, Antohi?.. Ne lași pin intuneric?

Antohi. — Am cređut că 'sū amēdouē aprinse... m'am înșelat; aprinde una... ai chibrituri?

Sandu. — Sūntū pe masă. (cearcă vr'o douē chibrituri care se stingū.)

Antohi. — Lasă, frate, că nu poți. Strici numai bunătate de chibrituri degeaba, și ținū câte-un firig cutiea. Mai bine-omū ședea pin intuneric.

Sandu. — (aprinđend o luminare) Cum, Doamne cartă-mē! că nu sūntem hurezī.

Antohi. — (cu jale) Nu ne cunoaştem la faţă?.. Pe amândouă le-ai aprins?

Sandu. — Ba, numai una.

Antohi. — Destul e una, că mă supără lumina... Ce 'Ńi spuneam?

Sandu. — Vorbeai de Polidor.

Antohi. — Aşa, chitiseam, vere Sandule, să 'l las sub epitropia ta, ca să nu poată risipi averea. El e încă un copil nevinovat! crede că câte paseri sborū toate se mănâncă. Are nevoie de cărmă, şi am gândit la tine, Sandule. Cred că nu 'l refusa rugămintea unui vechi prieten în *ceasul* morŃii. (se induşoşă şi plânge.)

Sandu. — (ştergându'şŃ ochii.) Nu, Antohi, nu. OŃu face cum Ńi vrea tu.

Antohi. — (stringend mâna lui Sandu) ŃŃi mulŃemesc din toată inima, frate. De-acum pot muri liniştit. Ah! Sandule, când n'oiŃu mai fi, să vē aduceŃŃi aminte de mine; să veniŃŃi câte-odată la mormentul meŃu, că 'mŃ-a tresări cenuşa de fericire! (uŃmindu-se) DrăguŃul tatiŃ!.. n'o să 'l mai vēd, n'o să 'l mai desmierd! Numai de asta 'mŃ pare rău că mor!

Sandu. — Da nu fii copil, Antohi; nu te tulbura aşa... EŃŃi bărbat... nu plânge ca o femece. (plânge.)

Antohi. — Apoi dă, Sandule, dacă mi'Ń jale de densusul, sufletelul!.. ce-o să fac?.. Lasă-mă, că par' că mă mai răcoresc plângend.

(Mică tăcere.)

Sandu. — AstădŃ se însoară Polidor?

Antohi. — AdŃ. Acum e dus la biserică.

Sandu. — Bună copilă Yea?

Antohi. — Bună; dar' nu prea are ȃestre.

Sandu. — Dacă 'i-a plăcut băeatului...

Antohi. — Așa este; 'i-a plăcut!.. însă baniî nu strică. Îubirea trece, averea rămâne.

Sandu. — Rămâne, rămâne; mai ales dacă 'i în pământ... Lași lui Polidor vr'o moșie?

Antohi. — Ba nu, nici o avere nemișcătoare.

Sandu. — Pecat!

Antohi. — Am gândit de multe ori să 'i cumpăr vr'o moșioară; însă...

Sandu. — Nu te-ai îndurat de bani?

Antohi. — Cum era să mă despart de dênșii, sermanii! Ne deprinseserăm împreună de atâția ani! Pare că nu mă lăsa cugetul să 'i înstrăinez.

Sandu. — Și cât îi lași lui Polidor în numărătoare?

Antohi. — Eă, cât îi las? Saracul de mine!.. dar' unde am ceva?

Sandu. — Ean tacă, vere Antohi, că știe o lume întregă...

Antohi. — Ce știe, ce știe?... Mincăunî!.. N'am nimic... is lipit pământului. (tușesce.)

Sandu. — Apoi dar il jălesc pe bietul Polidor.

Antohi. — (cu voce trăgănată) Sandule! Sânduțule, nu ai vrea tu să 'i faci clironomul tău?

Sandu. — (sculându-se) Da unde se poate una ca asta, Antohi? Eă n'am rude, nepoți de soră?

Antohi. — Dacă mă iubești, Sandule.

Sandu. — Te iubesc; dar' pên' acilea.

Antohi. — (ostând) Ah! ah! nu mai sîntu prietenî pe lume! (cade cu capul pe pernă.)

Sandu. — (primblându-se turburat pe scenă) Şi, deû, Antohi, eşti gol ca degitul?

Antohi. — Gol, gol, p catele mele!.. că chiar casa asta in care şed de 20 de ani e a ta, nu 'i a mea. M'ai lasat s  locuesc intr'insa de pomană, de prietenie.

Sandu. — (pe g nduri) Bietul Polidor! de unde 'l credeam bogat, s'ag ung  peritor de foame!.. R u im  pare!

Antohi. — (deşteptându-se ca din vis) Peritor de foame? cine?.. Polidor, copilul meu?.. Odoorul meu să n'aibă nimica de la tată-s u?.. Sandule, Sandule, du-te colea... in etacul meu...   găsi un sipet l ng  pat, un sipet gre .

Sandu. — Să 'l deschid?

Antohi. — Ba, ba nu. Trage'l incoace de toartă; dar'  ca seama să nu rupi toarta.

Sandu. — Bine. (intră in st nga.)

Antohi. — (singur) Să 'i ar t e  lu  Sandu cum   las e  peritor de foame pe dodoraşul tati ... 20,000 galben  in naht neatinş , to i noi, noişori de' i  ca  vederile... Ean să mai aprind o luminare ca să 'i văd mai bine, dr gu i! (aprinde o luminare ş  stinge pe cealaltă) Aşa!.. să fie lumină mult  ca să nu 'mă scape nici unul din ochi. Sandule, Sandule.

Sandu. — (tr g nd sipetul) Eaca vin; da gre  e, frate.

Antohi. —  ncet, Sandule, incetişor să nu 'l sminţeşti. Nu 'l hurduca; trage lin; a a, așa. Ad 'l aci l ng  mine... mai  coaci... bine. Acum să ve i, foame.

(scoate o chee din buzunar) Na cheia și deschide... Nu 'i nime în odae?... deschide.

Sandu. — (deschizând sîpetul) Brece!

Antohi. — (văzînd galbenii) A!

Sandu. — Toți sîntu galbenii?

Antohi. — Nu pune mîna... Toți!.. 20,000, Sandule!.. 20,000, adunați unul câte unul într'ales, căști-gați cu sudoare.

Sandu. — 20,000!

Antohi. — Eată 'i juvaerii!.. Rodul unei vieți întregi de lipsă și de trudă. Eată 'i... O! comoară dulce și fermecătoare!.. căci nu mă pot scîlda în tine ca să te simt pe tot trupul!.. Nu mă satur să te ating numai cu mînile... Nu!.. îni vine să te sorb. (se pleacă pe sîpet.)

Sandu. — (îndu'!) Îea seama că 'i cădea, frate.

Antohi. — Ține-mă, Sandule, ține-mă ca să 'i pot desmierda și sêruta, că poate acum îi privesc pentru cea de pe urmă dată... Am să mor, iubiții mei, să mor și să nu vă mai văd!.. Veniți cu mine pe ceea lume, gîlbiorii mei!.. Nu mă lăsați să plec singur, c'amă trăitū bine împreună. Nu v'am jêrtfit pentru ca să 'mî implinesc poftete. V'am slăvit o vieață întreagă, ș'acum, o! Dumneșcule! să mă despart de voi! (cesaltându-se) Nu se poate, nu!.. mai bine luați'mî pelca de pe trup; luați'mî dîlele; dar' galbenii nu, nu, nu!.. (îl apucă tusa și cade leșinat pe canape.)

Sandu. — (spăriet) Antohi, Antohi, vină'ti în simțiri... Antohi! (cu groază) Vai de mine!.. Nu se mai

mișcă!... A murit! (alergând nebun la ușa din fund) Săriți, ajutor, ajutor!

(Se aude afară șgomot de trăsură.)

SCENA XII.

Antohi, Sandu, mașorul, contesa, Polidor, Mașă, Rufinescu, Rufineasca, Duducescu, Clevetică, Tribunescu, Ischiuzarliu.

Mașorul. — (deschizând ușa din fund) *A cîto?*

Toți. — (intrând rîpide) Ce este? ce s'a întemplat?

Sandu. — Veniți, veniți c'a murit Antohi.

Toți. — (spălmîntați) A murit!.. *Ah! mon Dieu!..*

Boji moi!

Polidor. — Tatăl meu! (voiesce să se apropie de canape.)

Mașorul. — (oprind pe Polidor) Polidor, *dușinca moia*, trebuiești liniștește la tine; trebuiești să arați la tine barbat... *Pravoslavnicul* Antohi murit?... Dumnedeu erte la dinsul!

Sandu. — Amin!

Toți. — Dar când a răposat?

Sandu. — (tremurînd) Acu chiar, o răposat în brațele mele... A să m'apuce frigurile.

Mașorul. — A! d-ta nu 'i fost la Braila, nu 'i vîdut morți miș ca mine, nu 'i deprins.

Sandu. — (încîndu'și cruce) Ferească-mă Dumnedeu!

Polidor. — Domnilor!.. înțelegeți durerea de care mă simt cuprins... Vî rog să mă lasați singur.

Mașorul. — *Harășo!*.. Mergem cu toți la mine

acasă... A! tu, Polidor, nu desnadejdut la tine... Gândește la Mașa și fiu la tine cu curagiu, cum fost eu la Braila... Noi așteptam pe tine acasă... *Paixrom!*... și tu, Antohi *bratet*, Dumne-deu erte la tine!

Toți. — (eșind prin fund) Dumne-deu se 'l erte!

SCENA XIII.

Antohi, Polidor.

Polidor. — (lângă ușa din fund) Sermanul tată! sermanul bătrân! a murit pe mâna străinilor! (se apropie încet de canape) A murit tocmai în ziua... (zăresce sipetul deschis) în ziua cu... nu... ni... cî... Eaca bani!.. un sipet plin!.. plin?.. Ean se vedem. (bagă mâna în galben) Plin! îi plin ca un sac!.. Vin' încoaci, sătulule! (trage sipetul la mijlocul scenei) Vină se facem cunoștință împreună, că destul ați muședită la tata. (intorcînd spetele la Antohi, se pleacă cu lăcomie) Să vă mai ved și cu cum sînteți la față și câte butelci de Șampanie plătiți? Una, două, trei, o sută, o mie!.. Cine vă poate numera! că de când sînteți închiși v'ați făcută de cap, berbanților! v'ați înmulțit ca frunzele, v'ați plodit ca locustele. (privesce galbenii cu estaz și cântă:)

Locuste scumpe și aurite!
Din acest sipet ce vă înghite
Eșiți la aer, sburați la Sore,
Să gustăm vieată veselitoare.

(În timp ce Polidor cântă, Antohi deșteptându-se din leșin, întinde mâna spre sipet, și cu ochii închiși pipăe pe lângă canape.)

Polidor. — Acum v'am vădut din partea asta, se vă privesc și din cealaltă parte, ca se mă incredințez dacă suferiți de gălbănare. (trece dincolo de sipet și cu fața spre Antohi, vântură galbenii cântând :)

Văi de-acel ce galbeni n'are
Că mi'l prinde gălbănare.

(Antohi deschide ochii și ear' îi închide, zărind scena ce se petrece în salon. Pe urmă ridică capul și ear' îl lasă să cadă pe pernă, ca și când ar fi ademenit de un vis grozav. În fine se ridică încet cu privirea ațintită la Polidor, întinde brațele și voiesce să strige, dar' vocea i se curmă. Polidor la finele cântecului vede pe tatăl său sculat și rămâne increment.)

Antohi. — (după o luptă cu sine, strigă cu voce înădușită) Ti... că... Iosule! Nelegiuitule!.. Cânti de bucurie că m'ai cređut mort!

SCENA XIV.

Antohi, Polidor, doctorul, Martin [intră prin fund.]

Doctorul. — Ce vėd?

Antohi. — Tu, care te-am avut de cel mai bun copil din lume! Tu!.. încă n'am apucat a intra în morment, și mă prădi? Cânti fără muștrare de cuget!.. Te veselești într'un ceas ca acesta!.. O! Dumneđeule! în care vreme-amă ajunsă, dacă copiii se bucură astfel de moartea părinților!

Doctorul. — [văind lângă Antohi] Cucoane Antohi...

Antohi. — Blăstem asupra'ți, nelegiuitule!.. Blăstemul Ceriului și al meu se te-alunge cât îi trăi!.. Fugi, eși din casa mea!.. Să nu te mai vėd, să nu mai

aud de tine, că mă 'nfioresz în suflet când mă gândesc c'am crescut un șerpe la sinul meu!.. Fugi de-aici, ești!..

Polidor. — O Dumneđeule! [ese prin fund, abătut.]

Doctorul. — [apucând pe Antohi de mână] Cucoane Antohi. . .

Antohi. — Doftore, doftore, dă'mi ȝile s'e'mi r'esbun!.. fă-m'e s'e tr'ăesc numai un an, numai șese luni... 'Ți-o'ŭ da ce 'i vrea... nu m'e l'asa s'e mor.

Doctorul. — Liniștește-te, c'o'ŭ face toate chipurile... Na, bea doftoria aceasta. [Iea o sticlă cu doctorii adusă de Martin și o dă lui Antohi.]

Antohi. — [tremurând] Adă, adă. [pune sticla la gură și bea.]

Martin. — Nu 'l l'asa, domnule, că bea tot.

Doctorul. — Lasă, că b'eutura asta are s'e 'l adoarmă.

Antohi. — Un an de ȝile, doftore, s'e tr'ăesc, numai un an!.. [cade cu capul pe pernă, enprins de slăbiciune.] S'e'mi r'esbun!.. Doftore, 'Ți-o'ŭ da... 'Ți-o'ŭ da... [începe a dormi.]

Martin. — Vai de mine, își dă duhul! [merge de închide sipețul.]

Doctorul. — Ba nu, adoarme... Somnul poate s'e 'l scape. . .

Martin. — S'e dea Dumneđeŭ!

Antohi. — [prin somn] Dodorașul tatii!..

[Cortina cade.]

ACTUL II.

Teatrul reprezintă un salon înpodobit cu oglinzi și mobile scumpe; în fund perdele mari de matasă care ascund o masă mare acoperită cu cristaluri, porcelane și argintării de lucș; în dreapta ușă de geamuri, p'ntre care se zărește o grădină cu flori; în stânga altă ușă ce duce în apartamentul lui Antohi. Pe planul I, în dreapta, o masă elegantă cu tot ce trebuie pentru scris; ear' în stânga o canape înbrăcată cu stofă bogată.

SCENA I.

Antohi [șede d'inaintea unei oglinzi. Un fecior în livrea îi frisează părul]. **Clevetică, Tribunescu** [scriu la masă.]

Antohi. — [cătră fecior] Nu m'ai încrețit destul la temple. Adă părul mai pe frunte ca să se mai ascundă sbărcelele... Așa, bine!.. Croitorul a adus haïnele?

Feciorul. — Dar, domnule!.. le-a adus ađi dimineață la 10 ceasuri; dumneavoastră dormeați încă.

Antohi. — Câte suntu acum?

Feciorul. — Două după ameađi.

Antohi. — Și unde 'i croitorul?

Feciorul. — Așteaptă în sofragerie.

Antohi. — Bine; du-te de 'i spune că vin îndată să cerc fracul cel nou. [se gătesce la oglindă.]

[Feciorul intră în stânga.]

Clevetică. — [scriind] „În consecință, cerem punerea Ministrilor în acușațiune.“

Antohi. — Ai sfârșit articolul, cetățene Clevetică?

Clevetică. — Finit, domnule Antohi.

Antohi. — S'ai atacat vartos pe Miniștri?

Clevetică. — 'i-am făcut de dărvală. [cu mulțemire]

Sunt convins că acest articol are să aducă cel puțin 10 abonați *Gogoșei patriotice*.

Antohi. — Cetește-mi'l, să vedem cum răfuești Guvernul.

Cleveticî. — [cetind] „Am dis-o și o vom mai repe-
ta-o pînă ce va amorți vocea noastră de cetățean liber
și liberal: la epohă nouă oameni noi! Ministeriul de
astăzi, compus din oameni moderați și diplomați, nu
este la înălțimea situațiunei aptuale. Acest Cabinet în-
setat de setea nestingibilă a puterei și lipsit de orî
ce pudoare politică, lasă a să comite toate abuserile
trecutului, permite toate călcările de convențiune.“

Tribunescu. — Bravo, bravo, minunat!

Antohi. — [aprinzînd o țigară] Ți înainte.

Cleveticî. — [cetind] „Convențiunea asigurează cetă-
țenilor români: egalitatea, legalitatea, inviolabilitatea
domiciliului, libertatea individuală, etc. Cum oare se res-
pectă aceste sacre principii sub Ministeriul de astăzi?..
două incidente grave, întemplate de curînd în capitală,
vor convinge pe leptorii noștri despre tendințele anti-
constituționale ale Cabinetului.“

Antohi. — Care incidente, Cleveticî? Spune înainte
că mă interesez.

Cleveticî. — [cetind] „Îeri, pe la 10 oare, casa ono-
rabilului cetățean Barbu Măcelărescu a luat foc în lipsa
lui, fiind onorabilul cetățean dus în piață ca să'si ec-
sercite meseria sa de măcelar pentru îndestularea po-
pului. Ce face poliția? Ce face corpul pompierilor?..
Lucru de necreșut în secolul nostru de civilizațiune!!!

„Pompierii și polițaii aleargă la domiciliul onorabilulu
 „cetățean Măcelărescu, și găsind ușa casei închisă cu la-
 „căt, își permită a o sforța și a pătrunde în intru ca
 „o sălbatică oardă de Eniceri. În adevăr, incendiul a fost
 „stins, casa a fost salvată, și cu dânsa poate mahalaoa
 „intreagă; dar' aceste considerațiuni sîntu secundarii pe
 „lângă actul flagrant de calcare a domiciliului... Unde
 „este dar inviolabilitatea domiciliului consacrată de Con-
 „vențiune? Răspundă Ministeriul d'inaintea pretoriului
 „opiniunii publice reprezentată de *Gogoasa patriotică*,
 „diar politic, 2 galbeni pe an.“

Tribunescu. — [cu entusiasm] Admirabil! perfect! su-
 blim! Cer cuvîntul...

Antohi. — Dămol, dămol, Tribunescule! Nu te aprinde
 ca un stog de paie... Ascultă pîn' în sfârșit. Urmează
 Cleveticî.

Cleveticî. — [cetînd] „Secundo! Astă noapte poliția
 „a avut audacia a aresta pe d. Buzunărescu, sub pre-
 „text că 'l-ar fi surprins spărgînd o boltă de lipscănie.
 „Fără a prejudeca cestiunea, dacă onorabilul cetățean Bu-
 „zunărescu este seû nu spărgător de bolte, noi, în nu-
 „mele libertății individuale consacrată de Convențiune,
 „întrebăm pe d. șef al poliției... mergem mai departe
 „încă!.. întrebăm chiar pe Ministeriû cu ce drept se
 „arestează cetățenii în ecsercițiul funcțiunilor lor?.. Noi
 „chîemăm dar încă odată pe Cabinet d'inaintea preto-
 „riului opiniunii publice, adică d'inaintea *Gogoasei pa-*
 „*triotice*, diar politic și comercial (40 lei pe jumătate
 „de an), ca să răspundă dacă acest act de arestare nu

„constitue o flagrantă calcare a Convențiunei, un atac monstruos în contra libertății individuale? Și conchidem că Patria și drepturile naționale sînt în pericol de moarte sub acțiunea politiceî infernale a Ministeriului de astăzi!“

Tribunescu. — [nebum] Ura... a... a! Ura!.. a... a! Cleveticî, ești mare! sublim! piramidale!

Antohi. — [sculându-se] Cleveticî! ești un gogoșar de frunte! Ha, ha, ha, ha! Adio! vĂ las sĂ puneți țeara la cale... Ha, ha, ha. EĂ merg sĂ'mĂ cerc fracul... Ha, ha, ha... [intră în stînga.]

Tribunescu. — [indignat] Ce-a spus? Cum 'ți-a ȑis?..

Cleveticî. — M'a găsit nostim.

Tribunescu. — Amice, articolul tĂu e destinat a rĂsturna Ministeriul, și 'l va rĂsturna!

Cleveticî. — [zimbînd cu mulțemire] Așa sper.

Tribunescu. — Amice... o idee! Nu ar fi apropo-sito sĂ urzim vre o manifestațiune în onoarea *Gogoșei*?

Cleveticî. — [cu amărîre] Manifestațiune?.. Nu, amice, cĂci moderațiî dracului... dar' vre un banquet n'ar strica, un banquet cu Șampanie multă și cu *Bordeaux*, pentru impulsunea comerciului.

Tribunescu. — În acest banquet vom cere cuvĂntul, vom espune profesiunea noastră de credință, și sînt convins cĂ vom cĂștiga multe voturi.

Cleveticî. — Nu am nici un dubiĂ despre aceasta, cĂci banquetul va fi sub direpțiunea lui IschĂzarliu; dar' trebuie sĂ ne gĂndim la cei 400 de galbeni venit, ce sîntĂ indispensabili spre a putea rĂmănea în Came-

ră. Eū n'am nici un ban; căci am sacrificat tot pentru Patrie!

Tribunescu. — Și eū, idem!.. dar' avem la mână pe patriotul Antohi.

Cleveticī. — Cetățeanul Antohi? Un adevărat Mecena!.. Am publicat un articol elocinte în onoarea lui.

Tribunescu. — [zimbina] Sciū, articolul ce pregătiseși în onoarea lui Polidor, fiul seū.

Cleveticī. — Tocmai!.. am schimbat numai numele. Polidor fiind desheritat, 'l-am dat de-o parte ca pe un netrebnic. Antohi însă e bun de cultivat ca un dovleac plin cu simburī.

Tribunescu. — Am deșteptat în el ambițiunea gloriei; 'l-am indemnat să se urce pe scena politică și să se folosească de avere ca să se aleagă deputat... împreună cu noi.

Cleveticī. — Acum rămâne ca să 'l convingem a ne asigura fiecăruia câte un venit de 400 de galbeni.

Tribunescu. — E lesne!.. Generosul Antohi, sublimul Mecena care ne-a deschis casa și brațele sele, nu se va scumpi ca să ne dea fiecăruia un sinet de 4000 de galbeni, cu care să probăm un venit de 400, și astfel, având toate condițiunile necesariī, devenim reprezentanții Națiunei.

Cleveticī. — Bine dicit, bravo!.. *Hupsana!* [face o ptrueta] Amice, ești mare ca și Cavar! Vină să te string la peptul meu de cetățean. [se înbrăcișează amândoi.]

SCENA II.

Cleveticî, Tribunescu, Ischîuzarliu [Intră prin dreapta.]

Ischîuzarliu. — Ce-ați pățit, amicilor, de vă sêrutați ca la di de târg?

Tribunescu. — Tu ești, Tachi?... Bine c'ai venit, sê ne faci o comisiune.

Cleveticî. — Dar; alcargă îndată la tipografie cu articolele aste douê.

Ischîuzarliu. — Alcargă, alcargă... doar' nu 's cal de poștă. Mai alergați și voi, că eui am obosit.

Tribunescu. — Tachi, interesele causei reclamă acest sacrificiū din parte'ți.

Ischîuzarliu. — Mări, mai slăbește-mê cu cauza!.. Causa ceea e cauza că mor de foame de ađi dimineață.

Tribunescu. — Tachi! un adevêrat cetățean, patriot, moare bucuros pentru Patrie!

Ischîuzarliu. — Ean sê lăsăm, vê rog, vorbele aste pompoase, că le sciū... Cunosc marfa din prăvălie. Dacă Patria și cauza aui nevoe de comisionari, mai alergați și voi.

Cleveticî. — Noi sîntem obosiți, că pên'acum amui scrisu aci pentru apêrarea drepturilor naționale.

Ischîuzarliu. — Aci?... dar' aci in salonul domnului Sgârcea ați mutatū cabinetul vostru de redacție?

Cleveticî. — Aci, de ieri dimineață, de când Mecena s'a însănêtoșat și s'a aruncat in valurile unei esistențe de lucș, noi 'l-amui imbibatū cu principiile noas-

tre de frățietate, și acum casa lui e a noastră, averea lui e a causei, inima lui e a Patriei!..

Ischîuzarliu. — *Aferim!*.. Dacă 'ți așa treaba, poronciți să 'mă aducă ceva de mâncat că mor de foame.

Clevetică. — Ba chiar și de băt, dacă vrei. Să 'ți dai un *Bordeaux* cum n'ai mai gustat. [strigă] Martine!

SCENA III.

Cei de'nainte, Martin [în livrea, ese din fund.]

Martin. — Aud.

Clevetică. — Cetățene Martine! pregătește un dejun pentru cetățeanul Ischîuzarliu... cu *Bordeaux*.

Martin. — (în parte) Poroncește ca în casa lui.

Clevetică. — Ce dăci, cetățene Martine? E gata dejunul?

Martin. — Gata pentru cuconul Antobi.

Clevetică. — Prea bine. Mergi, Tachi, de 'ți po-
toale foamea.

Ischîuzarliu. — Unde?

Clevetică. — În sala de prând. Cetățene Martine!
du'l pe amicul Tachi în sofragerie.

Martin. — (în parte) Ce v'ași mai lua că cu toropala, cetățenilor, de-ași fi în locul boșerului!

Ischîuzarliu. — Ha! cetățene!.. marș înainte grab-
nie. [împinge încet pe Martin.]

Martin. — Încet că nu ne-alungă Turcii... Nu
împinge.

SCENA IV.

Cei de'nainte, Sandu [intrând prin drépta.]

Sandu. — Martine, acasă 'i vèrul Antohi?

Martin. — Întreabă pe dumnealor. [arată pe Cleveticî și Tribunescu] Ei sîntu stăpîni aci. [ese cu Ischîuzarliu prin fund.]

Sandu. — [inchinându-se] Domnilor... vèrul Antohi acasă 'i?

Cleveticî. — Acasă dar; însă nu 'și-a gătit toaleta. De-abia acum 'și-a frisat pèrul.

Sandu. — Ce face? Antohi își increțește pèrul ca un *bonjurist*? și nu 'i gata la ceasul ăsta?

Tribunescu. — S'a schimbat boșerul, nu e cum îl scii.

Sandu. — Mare minune! Eū acum am picat de la țeară și nu mai știū ce s'o fi întēplat în lipsa mea... Ean veđi mobile! bogății!.. A lui Antohi sîntu astea toate?

Cleveticî. — A domniei sece și a fraților seî cauzași.

Sandu. — Care frați?

Cleveticî. — Noi, domnul meū. [aratând pe Tribunescu] Stanciu Tribunescu, patriot! [inchinându-se] și servul d-tale Chichiță Cleveticî, redactor al diarului *Gogoașa patriotică*, 2 galbeni pe an, 40 lei pe un semestru și 25 de lei pe un trimestru; nu poștiți a vè abona?

Sandu. — [tresărind] Gogoașa?... D-voastră sînteți gogoșarii astei foi?

Tribunescu. — [cu demnitate] Domnule!..

Sandu. — D-voastră batjocoriți oamenii și ne nu-

miți pe noi boșerii: strigoii, *tonpatera*, conservatorii, ba chiar și cîcoii, fără a vă gândi că însuși părinții voștri au fost boșerii?

Tribunescu. — Domnule, când interesele Națiunii...

Sandu. — D-voastră cereți neconținut ca să ne supe pe noi boșerii la capitație, să ne puie bir pe pământ, să ne ȳea moșiile, să ne calicească, să ne facă de o potrivă cu țerani și cu țigani, să ne alunge din slujbe, într'un cuvânt să ne îngroape de vii?.. Frumos lucrări pentru Patrie, drept să vă spun!.. frumos prefaceți lucrurile! *Aferim!*.. Dar' unde mergem? ba nu, vă 'ntreb, unde mergem?

Tribunescu. — Cer cuvântul! Nu mă mir că aud asemenea discurs din partea domnului preopinent, căci d-lui este un conservator!

Sandu. — Na!.. Eaca vorbă!

Cleveticii. — Nu intrerupe, domnule.

Tribunescu. — Și ce este un conservator?.. Un om care... conservează!.. un om care voiesce să conserve privilegiul de a nu fi supus la nici una din îndatoririle cetățenesci. Însă e!.. A! doară sermana noastră Romănie să zacă mult timp încă sub o rugină atât de... inconstituțională! Nu! căci e! voi! susține, voi! apăra totdeauna: [răpide] dreptatea, libertatea, egalitatea, fraternitatea, inviolabilitatea... [se resuță lung.]

Sandu. — Dirrrr! Ha!de, ha!de, ha!de, dăi, dăi, dăi... S'a pornit moara.

Cleveticii. — Nu intrerupe oratorul, domnule.

Tribunescu. — [urmând rapide] Drepturile naționale, autonomia, independența, gloria națională, garda națională, sufragiul universal. . .

SCENA V.

Ceț de'nainte, Antohi [în frac, ese din stânga.]

Antohi. — Ce este? ce este? Cine se certy aci?

Sandu. — Vere Antohi, vin' degrabă s'ascuți toaca de la Balamuc.

Antohi. — Sandu aci?.. Când ai venit, frate Sandule? [il stringe în brațe.]

Sandu. — Chiar acum; dar' ascultă, frate, ascultă. [lui Tribunescu] Ean mai spune, domnule, că ești hazliu de tot.

Antohi. — Ce s'ascult?

Clevetică. — O discuțiune de principii între d-lui și noi, adică între partida ultraretrogadă. . .

Antohi. — Și partida ultraprogresistă?

Clevetică. — Așa. D-lui nu vrea să se lase de privilegii. Nu vrea să dea nimic.

Sandu. — Și voi vreți să luați tot.

Clevetică. — Dumnealui vrea să ție țeara în loc.

Sandu. — Și voi vreți s'o dați de ripă.

Clevetică. — D-lui ne numește pe noi revoluționari, nebuni.

Sandu. — Și voi pe noi, strigoii!.. Cine are dreptate, vere Antohi? judecă însuși.

Antohi. — Cine? Noî.

Sandu. — Noî doi?

Antohi. — Ba nu!.. noî, lumea cea nouă.

Sandu. — Lumea nouă?.. Şi tu eşti din ceea lume?.. Ei! apoi unde mergem? ba nu, vă 'ntreb...

Antohi. — Şi că!.. Să vezi tu, Sandule. Am stat de m'am socotit, care vrea să meargă înainte, tinerii sîu bătrânii? Am vădut pe bătrânii înţeleniţi în obiceiurile trecutului; am vădut pe tinerii aspirând cu entuziasm cătră un viitor... oare care... şi m'am dat cu tinerii.

Tribunescu şi Clevetică. — Să trăească cetăţeanul Antohi!

Sandu. — Tu, Antohi?.. Vrea să dică şi tu mă credi ruginit?

Antohi. — Te cred, Sandule.

Sandu. — Şi tu vrei să puî bir pe pămînt?

Antohi. — Vreî, cu atât mai mult că n'am nici un palmac de moşie.

Sandu. — Şi tu ceî împărţirea proprietăţii?

Antohi. — O cer, ca şi d-lor, că nu 's proprietar.

Sandu. — Ca d-lor?.. Vrea să dică eşti comunist, Enicer?

Antohi. — [ridena] Comunistul comuniştilor, vere!

Sandu. — Apoi dar rămăi sănătos!.. Mă due de unde-am veuit. [voiesce să plece.]

Antohi. — Ean stăi locului, frate Sandule; nu fi aşa de iute.

Sandu. — [cu mîhnire] Tu comunist, Antohi!.. tu, care în vreme de 30de de anî ai strins para cătră para!..

tu, care ai fost cu frica lui Dumnezeu un veac de om întreg, s'ajungi a lua câmpii la bătrânețe!.. să dai mâna cu niște tufă 'n buzunar! Unde mergem? unde mergem?

Clevetică și Tribunescu. — [ridând] Ce conservator!

Antohi. — Ha, ha, ha, sermane Napoia! te cunoști că ești de la Telineasa și că nu îți cunoști veacul! Astăzi, vere, trăim în timpul șarlatanismului!.. Cine strigă mai tare, cine face și spune mai multe ghidușii, ăla 'i creșut, ăla isbutește!.. Vrei s'ajungi om însemnat? fă-te slut, posomorește-ți sprincenele, îngroașe-ți glasul, și critică fără cruțare tot ce eșistă în țeară, bun se'u rău. Oamenii te-or crede un geniū mare, se vor teme de tine ca copiii de cauza, te-or admira fără să te înțeleagă, te-or respecta și se vor pune pe brânci ca să te acați pe umerile lor, pentru ca să te înalți la putere. Asta 'i lumea, vere!.. o comedie mucalită jucată de cei proști în folosul celor dibaci!

Sandu. — Da bine, unde vrei s'ajungeți? Ce doriți?.. că eu, deū, nu vă 'nțeleg.

Antohi. — Ce vrem?.. întreabă pe Clevetică.

Sandu. — Ce vrei, domnule Clevetică?

Clevetică. — Vreū să răstorn tot!.. ori ce institut. ori ce Guvern!

Sandu. — Și ce ai de pus în loc?

Clevetică. — Asta nu e treaba mea; e treaba d-vos-tră. Misiunea mea e să dobor!

Sandu. — Vrea să dică, d-ta ești meșterul strică?
[făcându-și cruce] *Pater imon o en Uranis...*

Antohi. — Ha, ha, ha! Nu 'ți mai face cruce, Sandule, că toate aste 'sū glume. Nicī eū, nicī d-lor, nu sūntem înțărcați de Scaraoțchi, că nu 'i în firea Românului să facă răul pentru plăcerea de a face rău. Sūntem numai niște ischīuzarī cu mai mult seū mai puțin spirit, care ne jucăm de-a Baba-oarba pe scena politică.

Sandu. — Așa 'i treaba? Apoi dar se rid și eū... Ha, ha, ha, ha!

[Toți ridū cu hohot.]

Cleveticī. — Hai Tribunescule la tipografie.

Tribunescu. — Hai!.. A revedere, domnilor.

Cleveticī. — [apropiindu-se de Antohi] Domnule Meceno, 'mī-ar trebui vr'o 50 de galbeni pentru susținerea *Gogoșei*.

Antohi. — [dându'i bani] Bine; na cincī... (în parte) O gogoșă 50 de galbeni!.. scump! S'aū scumpitū gogoșele în țeara noastră!

Cleveticī. — A revedere, domnule Sandu... [ese prin dreapta.]

Tribunescu. — Domnule Sandu, a revedere! [ese prin dreapta.]

Sandu. — Cu plecăciune. (în parte) Sē vē vēd când 'mī-oū vedea ceafa.

SCENA VI.

Antohi, Sandu.

[După ce au eşitŭ Cleveţicii şi Tribunescu, Antohi şi Sandu se uită lung unul la altul.]

Sandu. — (cu măhnire) Antohi, Antohi, ce-ai păţit? Ce 'i de capul tău? Ce păcat s'a legat de tine, frate?

Antohi. — Aşa 'i, Sandule, că nu mă mai cunoşti?

Sandu. — Nu, pre legea mea!

Antohi. — Ascultă-mă, Sandule. Toate câte le veđi aci şi câte le auđi din gura mea trebuie negreşit să te mire şi chiar să te măhnească!.. o înţeleg! Tu priveşti la mine şi te întrebă de sŭnt tot cŭ vechiul tău prieten, Antohi Sgârcea, adică sgârcitul cel mai nesăţios de bani, care s'a lipsit în vreme de 30 de ani de cele mai mici mulţemiri ale lumii?.. În adevăr; am fost un nebun toată viaţa mea, căci m'am chinuit ăi şi noapte pentru un copil nerecunoscător!.. Ah, Sandule! numai Dumnezeu poate şti ce durere grozavă am simţit în sufletul meu când am cunoscut adevărul!.. Frate!.. cŭ imăi dam duhul, şi el cânta, vânturând galbenii din si-pet!.. Cânta de veselie, ticălosul, lângă trupul tătâni-seu!.. O! Dumnezeule! cum de n'am murit atunci!..

Sandu. — Ce spui, frate? Nu le şticam astea!..

Antohi. — Nu le ştieai?.. Apoi e bine să nu le mai ştii, prietene, pentru că 'mă-ai da dreptate când 'ŭi-aş spune că, în desperarea ce m'a cuprins, de mai multe ori 'mă-a venit să mă 'npuşc!..

Sandu. — [spăriet] Să te 'npuşci, tu? Ferească-te Dumnezeu de-un păcat ca ăsta, că nu te-or îngropa la

biserică! [în parte, făcându'și cruce] Sermanul! *Pater imon o en tis uranis...*

Antohi. — Nu; m'am luptat cu ademenirea păcatului și pěn'acum am scăpat de el; însă am luat o hotărîre care mă va răsbuna de ticălosul de Polidor...

Sandu. — Care hotărîre?... Să nu fie ear' vr'o nebulie?

Antohi. — Judec'o însuși. Când 'mī-am deschis ochii la lumină am hotărît, de și cam târziu poate, a începe o viață nouă, a mă scalda în toate plăcerile lumestii pěn'a nu cădea în mormânt. Am vrut să gust mulțemirile luscului, și eată!.. privește, Sandule... m'am căptușit cu stofe de matasă. Am dorit să cunosc fala ș'am închiariat doi trimbițași, cariî, pentru o sumă oare care pe lună, imî trimbiță meritele ce nu le am în foaea lor. în *Gogoașa patriotică*.

Sandu. — Cum? domnișorii ăia primescū simbrie? Scump te ținū?

Antohi. — Cam scump; dar' prin meșteșugul d-lor, am ajuns a fi o putere în țeară. Laud séu batjocoresc cum imî place și pe cine 'mî place; însă mai mult batjocoresc pentru ca să 'mî mai recoresc veninul, căci simt o ură neînpăcată în contra omenirei.

Sandu. — Care cum s'ar prinde, te-ai făcut negustor de laudă și de ocară?... frumoasă marfă!

Antohi. — Marfa cea mai prețuită, cea mai căutată la noi în diua de astăzi.

Sandu. — Și bine... ce mulțemire alli în asemenea negustorie?

Antohi. — Mulțemirca de a vedea ticăloșia omenirei sub toate formele.

Sandu. — Marî sîntu minunile tale, Doamne!.. Și pentru o asemenea tristă plăcere ai dat mâna cu Cleveticî și cu Tribunescu?

Antohi. — Dar; ambiția și interesul lor mă slujesc cît se poate de bine. Cleveticî, Tribunescu și eu alcătuim o treime nedespărțită, cu legătură iutre noi de a ne admira unii pe alții ca pe niște idoli, de a ne proclama oamenii cei mai cu cap, cei mai patrioți, cei mai necorupți din toată țeara. Ear' cît pentru ceea-lalți ce nu sîntu din taraful nostru, îi stigmatism cu numele de procleți, vîndători, proști, moderați, strigoî, conservatori, etc. Cum îți pare *karaghjozlikul* ăsta, ve-re Sandule?..

Sandu. — (in parte) Sermanul! s'a cam smintit de cînd a fost bolnav!

Antohi. — Așa 'î că 'mî cheltuesc bine banii in folosul Patriei? Spune.

Sandu. — De cheltuit vîd că 'î cheltuești; insă nu pricep nevoea de a'î cheltui?..

Antohi. — Nu pricepi?

Sandu. — Nu.

Antohi. — (serios) Pentru ca sî se nu rîmăie nici o para lui Polidor, după moartea mea. Asta mi'î rîsbunarea.

Sandu. — (incremenit) Breee!

SCENA VII.

Antohi, Sandu, Martin (vine din fund.)

Martin. — Cucoane Antohi...

Antohi. — Ce este, Martine?

Sandu. — Eaca pozna! Martin cu livrea?

Martin. — (supărat) Păcate, cucoane Sandule. La bătrânețe m'am făcut paiaț!..

Antohi. — Lasă, Martine, că așa e moda. Dar' ce aveaî să 'mî spuî?

Martin. — Cucoane, a adus vinurile cele străine de la magasie... Eaca și socoteala.

Antohi. — (cettînd contul) Șampanie, *Bordeaux*, vin de Rin, etc... peste tot 240 de galbenî! (spăriet, în parte) 240 de galbenî pe vin!.. eû, care toată viața mea n'am pus decât apă 'n gură... de economie.

Sandu. — 240 de galbenî pe vin prefăcut!.. Nu cumva te-ai dat și la beție, Antohi?

Martin. — Cine? boșerul?... nu se află!.. Dumnealui nici nu gustă vinul; dar' prietenii d-sale chilescû vîrtos...

Antohi. — Martine, ce dicî tu? Să primim sticlele?

Martin. — Ba eû socot, dacă m'ai asculta, să le trimitem înapoi.

Antohi. — Fie!.. Spune negustorului că nu 'mî trebuie. (în parte) O economie de 240 de galbenî.

Sandu. — Bravo, Antohi!.. Așa mai viî de-acasă. Începusem a crede că ești mai risipitor decât însuși Polidor.

Antohi. — Polidor!.. Martine, pune sticlele la pinișă și spune negustorului să mai aducă pe-atâtea.

Sandu. — Ce faci, Antohi?

Antohi. — (incet lui Sandu) Scad 480 de galbeni din averea mea, ca să nu 'i găsească Polidor.

Sandu. — (cu mirare, Breee!

Martin. — (ducându-se) Sermanul boier!.. Mai bine nu se mai deștepta!

SCENA VIII.

Antohi, Sandu, contesa; *mai pe urmă* maiorul.

Contesa. — (vînd din dreapta) *Peut-on entrer?*

Antohi. — (mergînd înaintea contesei) Doamna contesa!.. poftim, mă rog, poftim... Vere Sandule, adă un fotoliu.

Contesa. — *Merci*, nu vă derangeați!.. Am venit să 'ți dic *un petit bonjour*, *mon cher* Antohi.

Antohi. — Serut mânele.

Contesa. — Și să te rog ca să mă ajuți la o faptă bună. Sciū că ești generos și chiar *gentilhomme* de maniere, de și nu te coborî dintr'o familie...

Antohi. — Nu, slavă Domnului!.. încă nu m'am coborît din ceea ce sînt.

Contesa. — *A la bonneheure!* Eată pentru ce vreū să te rog. Facem o loterie în folosul copiilor lepădați și am cređut că d-ta vei fi cel întei a subscrie.

Antohi. — *Pardon*, cucoană; nu daū nici o para.

Contesa. — *Comment?*... D-ta care ai înființat o casă de orfanotrofic, refuzi a lua parte la o binefacere!..

Antohei. — Refus.

Contesa. — A!.. nu mă așteptam la un asemenea răspuns. Fiul d-tale, Polidor, s'a arătat mai *aimable*; a luat 10 bilete.

Antohei. — (în parte) Polidor! (cătra contesa) Am glumit, doamna mea. Binevoii a'mi da 50 de bilete. Câte cât e biletul?

Contesa. — Câte un galben... Bravo! *mon cher* Antohei, *vous êtes charmant*. Eată biletele.

Antohei. — Mulțumesc... Eată banii. (dă contesei un fișic de 50 de galbeni, în parte) 50 de galbeni mai puțin în clironomie.

Contesa. — (luând banii) *Merci, vous êtes un brave homme...* (îi dă mâna) *Au revoir*.

Antohei. — Serut mânele. (serută mâna contesei) Nu uitați, doamna mea, că astăzi mâncăm împreună aci.

Contesa. — *Comment donc!* (ajungând la ușa din dreapta se oprește) *A propos...* uitasem. Mai am un comision pentru d-ta.

Antohei. — Poronciți.

Contesa. — Sciiți cu cine-am venit pên' la poartă?

Antohei. — Cu cine?

Contesa. — Cu maiorul, socrul lui Polidor.

Antohei. — (rece) A!

Contesa. — Maiorul dorește foarte mult să se întâlnească cu d-ta ca să 'ți vorbească într'o chestie se-

rioașă; dar' n'a vrut să intre fără a fi autorizat de stăpânul casei.

Sandu. — Da de ce?.. Ești certat cu maiorul, vere Antohi?

Contesa. — Sântu în delicateță amendoî din ziua cununiei lui Polidor... nu știu din care pricină.

Sandu. — (în parte) Înțeleg.

Contesa. — Să 'î fac semn să vie sus?

Antohi. — Poștiți'l... însă vă rog să 'î spuneți că'l aștept în cabinetul meu. *Adieu*, contesă. Vină, Sandule. (se închină și intră cu Sandu în stânga.)

Contesa. — (ridând) *Quel original!* (de pe pragul ușii din dreapta face semn afară și chiamă pe maiorul) Pst, pst, *major*.

Maiorul. — (afară) *Cito?*

Contesa. — Vină sus...

Maiorul. — Unde 'î *dvorenin* Antohi?

Contesa. — În cabinetul seü... Întră colo.

Maiorul. — *Harașo... merci, chère comtesse.* (merge țeapên spre ușa din stânga) *Pașdrom...*

SCENA IX.

Contesa, Ischîuzarliu (cu chef.)

Contesa. — (singură) Ce conversație se aibă oare împreună?.. Negreșit asupra lui Polidor, căci tatăl seü nu 'î-a dat nici o para de când 'l-a însurat, ba încă nici a vrut să 'l mai vadă... Numai de nu s'ar apuca la cêrtă... Îmî vine să staü ca să aflu rezultatul... (se pune pe un fotoliü.)

Ischïuzarliu. — (clătinându-se puçin pe picioare) A! m'am săturat cât șapte! Am mâncat, am bătut... Să 'mă fie de bine!

Contesa. — Ce vëd? Tachi!

Ischïuzarliu. — Eaca și contesa mea! (în parte) Să te vëd acu, Ischïuzarliule, dacă ești ischïuzar.

Contesa. — (cu sentiment) Tachi?

Ischïuzarliu. — (asemenea) Irino...

Contesa. — Am să 'ți fac reproșuri...

Ischïuzarliu. — Pentru ce?

Contesa. — Ați început a mă neglija. N'ai venit de trei zile la mine, și eu te-am așteptat cu nerăbdarea unei inimă infocate. Ah! când ai sci cât am plâns singură!

Ischïuzarliu. — Deu, Irino? 'ți-a fost dor de Tăchiță?

Contesa. — Și tu în timpul ăsta poate alergai prin mahalale?

Ischïuzarliu. — Eă?... A! Irino! cum poți să 'ți inchipuești asemenea bazaconiș? Nu mă cunosc, se vede...

Contesa. — Ba te cunosc, te prea cunosc din nenorocire!.. de-aceea am avut slăbiciunea a te distinga într'o mulțime de tineri cari arău fi fostă flatați de amorul meu.

Ischïuzarliu. — (în parte) Aude, baba? (tare) Norocul meu a fost să fiu iubit între toți!.. dar' decât m'ai muștra, mai bine m'ai plange, Irino!

Contesa. — (cu îngrijire) Ai vr'o supărare, *mon chéri*?

Ischïuzarliu. — (ostează) *Oui, ma chérie.*

Contesa. — Spunemî-o mie, *cher* Bibi... Vin' încoaci de 'mî spune necazul ce ai... (Ischiuzarliu se pune pe canapeluță la picioarele contesei) Știi că eu vreau să fiu providența ta.

Ischiuzarliu. — (cu dragoste) Ești adorabilă, Irino!.. A! câți tineri ară vrea să fie-acum în locul meu!..

Contesa. — (astupându'i gura cu mâna) Tacî, berbantule...

Ischiuzarliu. — Lasă-mă să te serut macar numaî odată.

Contesa. — (sculându-se turburată) Ba nu, nu aici, că ne-a surprinde cineva. Menagează pudoarea mea, Tăchiță, dacă mă iubescî.

Ischiuzarliu. — (în parte) Slavă Domnului c'am scăpat!.. (tare) Nu vrei, porumbo?

Contesa. — Nu aici... dar' lasă polisoneriile și 'mî mărturisește supărările ce ai.

Ischiuzarliu. — Ah! am jucat aseară cărțile cu Polidor ș'am perdut 50 de galbenî.

Contesa. — Și?..

Ischiuzarliu. — Și n'am de unde să 'i plătesc... O datorie de onoare!.. imî vine să turbez de desperare.

Contesa. — Tacî diu gură că mă infiorezi... (dându'i un fișic) Ține, eaca baniî, Tachi; du-te de plătesce.

Ischiuzarliu. — (în parte, luând baniî) *Pil!* (tare) Ah! contesă!.. Irină!.. ai o inimă de crăeasă și meriți respectul generațiunii.

Contesa. — (cu sentiment) Ba sînt numaî o biată femeie care iubesc și vreau să fiu iubită.

Ischîuzarliu. — Îubită ești și vei fi... Lasă-mă să te serut.

Contesa. — Fie!.. Fă degrabă să nu ne vadă cineva. (întinde obrazul.)

Ischîuzarliu. — (în parte) Am pățit-o! curagiū, Tachi... (o serută.)

SCENA X.

Contesa, Ischîuzarliu, Sandu.

Sandu. — (eșind Iute din stânga, se oprește vădend serutatul) Eaca pozna!

Contesa. — *Ah! mon Dieu! je suis compromise!* (fuge prin dreapta.)

Sandu. — (în parte) Și babele se dau în dragoste! Unde mergem? ba nu, vă 'ntreb...

Ischîuzarliu. — Ce e?... Ce? (se întoarce și vede pe Sandu) Cuconul Sandu?

Sandu. — Frumos! Un tînăr de 25 de ani ibovnicul unui *pol veac*.

Ischîuzarliu. — Ha, ha, ha! D-ta ai spărieat porumbița de-a fugit?

Sandu. — Ce demoralisație! De-acum nu 'i departe potopul.

Ischîuzarliu. — Sciī că te găsesc nostim, cucoane *ton patera!*.. Te mirī de-un lucru simplu și firesc.

Sandu. — Auđi?... lucru firesc, să te ciugulești cu Pupăzambergoaca?

Ischiuzarliu. — Ha, ha. ha! Nu 'nțelegi, boțerule, că Irina e pentru mine o moșie cu venit sigur?... Eă nu sânt decât un arendaș cu capital de 25 de ani.

Sandu. — Și moșia ce exploatezi se numește Scandaloașă!

Ischiuzarliu. — Așa s'a fi numind prin satul d-tale, pe la Prosteni.

(Se aude în apartamentul lui Antohi ceartă mare.)

Antohi. — (în odaia de alături) Nu vreă să 'i daă nici o para frântă.

Mașorul. — (idem) *Nyet?*

Antohi. — (idem) Nu.

Ischiuzarliu. — Ce s'aude?

Sandu. — Mașorul și Antohi se ceartă împreună. Hai să 'i despărțim. (Sandu și Ischiuzarliu trecă spre ușa din fund.)

SCENA XI.

Sandu, Ischiuzarliu, Antohi, mașorul.

Mașorul. — A! d-ta nu părinte, d-ta dușman la Polidor.

Antohi. — N'am să 'i daă socoteală d-tale.

Mașorul. — Ba daă socoteala. Eă silesc la d-ta. Polidor insurat cu Mașă. Eă dat fata pentru că creăut Polidor cu stare. A! d-ta înșelat la mine.

Antohi. — Ean ascultă, domnule: te poftesc să 'i măsori vorbele.

Mașorul. — *Nyet*, nu masuram. D-ta înșelat la

mine! D-ta spus la mine: *Brat Ivan*, facem cuseri la noi? — Eū respuns: *Harașo, brat Antohi*, facem. — D-ta ȝis: *Davaș* mâna cu mine, *brat Ivan*. — Eū respuns: Bucuros, *brat Antohi!*.. și batut mâna împreună. — Pe urmă eū întrebat pe d-ta: Cât dai ȝestre lui Polidor? — D-ta fagăduit dai tot, și nu dat nimic!.. Dumneta nu *pravoslavnik*.

Antohi. — Chȝar așă să fie. Nu vreū să dau nimi-că... m'aī înțeles?... După moartea mea, Polidor a avea tot ce-a ȝăsi.

Maȝorul. — *Ma* nu gasi el nimic. D-ta pus pe cheltueli. D-ta destrămat, berbant.

Antohi. — (mântindu-se) *Maȝorule*, mă batjocorești în casa mea? Ea seama să nu te-arunc pe fereastă.

Maȝorul. — (furios) Pe mine?... Eū, maȝor! eū fost la Braila! eū fost ranit! Eū nu tem la d-ta.

Antohi. — Te temi ori nu... eșī afară, c'acuș intru într'un pecat...

Maȝorul. — *Cȝto pacat? Cȝto pacat?*.. D-ta bē-trân nebun.

Antohi. — (voșesce să s'arunce asupra maȝorului) Ei! 'ȝi-oū arata eū, podanule...

Maȝorul. — Podan? eū podan!.. (voșesce să s'arunce asupra lui *Antohi*) *Ah! ti șelma!*

Sandu. — (oprind pe *Antohi*) *Antohi*, vină'ȝi în simțiri.

Ischȝuzarliu. — (oprind pe maȝorul) *Maȝorule*, liniș-tește-te...

Antohi. — Lasă-mē, frate, s'el invēȝ eū... (el apucă tusa.)

Maiorul. — *Niet, niet*, liniștește. Eū vrem mancam la dinsul.

Sandu. — Da vĕ faceți de ris, pentru numele lui Dumnezeu! cā sūnteți bătrāni.

Maiorul. — *Harāšo!*.. eū stapānim la mine, *ma* desparțim pe Mașa de Polidor... Aūdīt d-ta?

Antohi. — Du-te dracului cu Polidor cu tot!.. Sĕ nu mai aud de voi. (tușesce.)

Maiorul. — Tu mergi la dracul!.. Eū mergem la decasterie!.. *Paidom!*.. *brat* Ischĭuzarlovicĭ, vinā cu mine... (pe pragul ușei din drĕpta) Punem eū la tine minte, *șelma!*.. (ese cu Ischĭuzarllu.)

Antohi. — (tușind) *Pașol*, crapusnoĭule!.. Auleū! cā reū m'a tulburat! (se aruncă pe canape) Ear' m'a apucat tusa... Vere Sandule, mergi te rog de caută pe doftorul și mi'l trimite. (se vaetă.)

Sandu. — Vere Antohi, pune sĕ'ți facă un ceaiū de gutui, cā 'i bun de tusa... cu pușin candel.

Antohi. — Aș!.. Doftoriĭ băbești! Du-te, Sandule, unde'ți spun eū, și nu uita sĕ vii la masă.

Sandu. — Mĕ duc, vere Antohi; dar' crede-mĕ, ceaiu de simburĭ de gutui e minunat. Am avut un unchĭu care-a bĕut tot ceaiū de āsta pĕn'a murit. (ese.)

Antohi. — (singur) Toate supĕrările 'mĭ vinū de la ticălosul cel de Polidor!.. E destul numai s'aud pronunțānd numele lui, pentru ca sĕ mi se amāreascā sufletul... (indușoșāndu-se) O! Dumnedeule!.. un copil crescut cu atāta dragoste, cu atāta cheltuealā!.. (plānge) Ce n'am făcut pentru el?.. Ce nu 'i-ași fi dat?.. avere, viață,

tot!.. Și chiar acum... ce 'Y slăbiciunea omenească!..
 chiar acum, după crunta lovire ce-am primit de la el,
 mă simt câte-odată că mă trage inima spre densusul!..
 Înăi vine s'el chîem, s'el string în brațe, s'el desmierd
 ca mai înainte... (sculându-se) O!.. nu!.. ar fi în stare
 să mă muște de inimă cănele!.. Nicî s'el v'ed, nicî
 s'aud de el cât oîu trăi... .

SCENA XII.

Antohi, doctorul (între prin drepta.)

Antohi. — A! doftore, bine-ai venit.

Doctorul. — M'am întelnit în stradă cu domnul
 Sandu Napoilă și 'mî-a spus...

Antohi. — Dar; eî 'l-am rugat să te poftească ca
 să trecî pe la mine.

Doctorul. — Este cineva bolnav în casă?

Antohi. — Doftore... Privește în fața mea.

Doctorul. — Pentru ce?

Antohi. — Spune 'mî drept de credî că mai am vr'o
 șese lunî de trăit?

Doctorul. — (zîmbînd) Ba și șese anî, dacă vei urma
 un regim regulat.

Antohi. — (în parte, cu bucurie) A! slavă Domnului! Am
 vreme să mă ruinez.

Doctorul. — V'am mai spus-o, cucoane Antohi; după
 boala din care aîi scăpatî, trebuie la vîrsta d-voastră
 să v'epăziî de emoîiunî tarî și de...

Antohi. — Bine, bine; să lăsăm vorba asta. Spune-mi cum merge casa de orfanotrofic ce am instituită amândoi?

Doctorul. — Merge de minune. Am pînă acum vr'o 20 de copii cari prosperă ca nisce flori și cari când vor ajunge în vîrstă, te vor binecuvînta pe dumnea-voastră, binefăcătorul lor.

Antohi. — M'or binecuvînta pentru c'am dat ajutor casei o sumă de 4,000 de galbeni?.. Nu te înșela a crede una ca acêsta doctore. Ei m'or blăstema poate, că astfel e omenirea! Recunoștința e o simțire dușmănească, un soțu de bir nesuferit pe care pușinți oameni vreă a'î plăti.

Doctorul. — A! cucoane Antohi, sînteți misantrop.

Antohi. — Sînt și am dreptate să fiu, după ceea ce-am pășit. Nu mă mai încred în lighioanele aste fa-carnice ce se numesc oameni. Când sîntu mic, te ne-căjesc; când sîntu mari te înșeală.

Doctorul. — Cu toate aceste, ați făcută o faptă omenească instituind o casă de orfanii. Vedeți că nu sînteți tocmai așa de reu precum vreți a vă arata.

Antohi. — Nu'ți închipui căi pe păreți, dragul meu. Știi d-ta pentru ce-am dat 4,000 de galbeni, și pentru ce am de gînd să mă dau o mie? Pentru ca să nu se măi întempe nici unui creștin să culégă, ca mine, la ușa unei biserici, un șerpe cu chipul de copil.

Doctorul. — Ori cum să fie, fapta dumnevoastră este una din cele măi demne de laudă.

Antohi. — N'am sete, de laudă, am sete de răsbu-

nare! Vină, doftore, s'e'ți dau și rămășița banilor, ca să împlinim suma de 5,000 de galbeni. Ha! în cabinetul meu! (în parte) 5,000 de galbeni mai puțin în clironomia lui Polidor! . . . (intră în stânga cu doctorul.)

SCENA XIII.

Rufinescu, Rufineasca (viind prin dreapta)

Rufinescu. — Da vină, *mon ange!* intră, nu'ți fie rușine, că doar' facem o vizită unui amic.

Rufineasca. — (intrând) Ce idee ai avut, *mon chéri*, ca să vizităm pe d-nul Antohi?

Rufinescu. — O idee prea simplă și nevinovată. Domnul Sgarcea e un amic vechi, un om cum se cade și *bon vivant*. El dă mese mari, baluri, și sunt incredințat că a fi prea măgulit de a vedea în salónele séle o floare ténără și rară ca *mon doux tresor*.

Rufineasca. — (cochetând) Ei! *mon bijou*, nu'mi face complimente.

Rufinescu. — Ba nu, de! D-nul Antohi e amator de tot ce 'i frumos. E galant, generos, și poate chiar să mă împrumute cu ceva bani la nevoie. . . Trebuie menageat, mai cu sémă că am pierdut aseară la cărți.

Rufineasca. — Ear' ai pierdut?

Rufinescu. — *Guignon*, soro! . . . am pierdut pênă și mobilele salonului.

Rufineasca. — Mobilele mele?.. și cine le-a câștigat?

Rufinescu. — He! cel de Duducescu.

Rufineasca. — Așa ți se cade, dacă 'l mai primesci prin casă... un tînăr lipsit de orî ce moral, care te imprumută dimineața cu bani și seara ți'î lea în cărți... Eū una 'î-am hotărit să nu'î mai calce piciorul în budoarul meū.

Rufinescu. — Deū?... și de ce. *mon adorée?*..

Rufineasca. — Pentru că 'î un ștregar ce compromite femeile. Ađî face curte uneia, mîne altelea. Acum s'a înamorat de doamna Polidor... (în parte, cu mînie) Berbantul!

Rufinescu. — Bine-ai făcut, *cher âme!*.. Cu toate că eū, sci'î mata, nu 's barbat tiran, nu 's zulfar... Îmî place din contra să te vėd că petreci cu toate mulțemirile...

Rufineasca. — Te sciū... .

Rufinescu. — Dar', precum ăci dragă foarte înțelept, societatea unor tineri e cam... compromitantă câte odată, pentru că tinerii sūntū lăudăroși... nu 'sū discreți. Eū de-ași fi femeie, așa prefera de-o mie de orî mai mult adunarea și chîar curtea barbaților mai în vîrstă... pentru că cel mai mic favor e prețuit de dênși precum merită... Ei sūntū gata a face jertfele cele mai mari pentru a dobîndi o ochire dulce, o zimbire grațioasă, o...

Rufineasca. — (în parte) Pricep unde 'î bate gîndul.

Rufinescu. — Eaca, de exemplu, cuconul Antohi. Ce om convenabil! Ce suflet delicat! El e în stare s'arunce mi' de galbeni pe fereastă, pentru ca să facă mulțemire persoanelor ce iubește.

Rufineasca. — Deū? e astfel de generos și galant?

Rufinescu. — Singurul defect ce are e, că nu'l trage inima cătră secul frumos.

Rufineasca. — Bătrâneța. . .

Rufinescu. — Bătrâneța ar fi din contra un motiv mai mult pentru a face nebunii, judecând după toți bătrânii cari îi vedem schimbați în fluturi ologi; dar' se vede că secul frumos nu poate avea destulă influință asupra minții lui cuconu Antohi.

Rufineasca. — Ha, ha, ha. Eă cred că nici o femeie n'a vrut să-și bată capul cu o asemenea conquestă.

Rufinescu. — Te înșeli, *mon tresor*. Eă cunosc vr'o două destul de frumușele care s'aă cercatū a'î găsi cheia inimei și a sipetului. . . Inșă n'aă isbutitū.

Rufineasca. — Or fi fostū proaste. (in parte) Când ași vrea. . .

Rufinescu. — Proaste? nici de cum!.. dar' veđi tu, Bibi, inima lui Sgârcea e ca turnul Malacofului; trebuie un meșteșug mai deosebit ca să'l ȳea cu asalt.

Rufineasca. — (in parte) ȳmȳ vine să cerc.

Rufinescu. — Și generalii cei dibaci sântū rari.

Rufineasca. — Câte sute de galbeni ȳȳ trebuie, *mon chȳri*?

Rufinescu. — 400, *mon ange*.

SCENA XIV.

Rufinescu, Rufineasca, Antohi, doctorul.

Antohi. — (fără a vedea pe Rufineasca) Bani! ți 'i-am numărat, doctore; acum mergi degrabă de cumpără cele trebuincioase pentru institutul orfanilor.

Doctorul. — Mă duc, și vă mulțimesc din partea lor.

Antohi. — Păstrează mulțemirile pentru d-ta! Adio.

Doctorul. — A revedere. (intorcându-se) A! Doamna Enăchița?

Antohi. — Ce vęd?.. cucoana Enăchița cu barbatul dumisale? Ce întemplare fericită!

Rufinescu. — Trecend pe la poarta casei d-tale, am dorit să te vęd, cucoane Antohi, și am luat îndrăzneală a intra cu soția mea.

Antohi. — Cuconiță, dați'mi vole să vă serut mânele pentru o vizită atât de plăcută și neașteptată. (și serută mâna) Poftim, vă rog, de ședeți. (o aduce pe canape) Martine, adă dulceți.

Rufineasca. — Nu vă supărați, cucoane Antohi, că acum am luat.

Antohi. — Ce să fac ca să vă dovedesc mulțemirea mea? A!.. (scoate din buzunar o cutie cu bomboane) Cred că nu veți refusa bomboane de Paris. Îsă dulci și plăcute ca și d-ta, cuconiță... (dându'i cutia) Poftim, vă rog.

Rufineasca. — Sunteți foarte amabil. *Merci.* (Iea cătera bomboane.)

Antohi. — Cucoane Rufinescule, nu doriți?

Rufinescu. — Eă vė multemesc; nu obicinesc, cã mē dorū dinții.

Antohi. — Da, te rog, macar una... Ean sē'ți aleg eă pe plac. Eaca un melc de zahar.

Rufineasca. — Ha, ha, ha. Un melc? are cornițe?

Antohi. — Ba nu; le-a ascuns, șiretul.

Rufinescu. — Ha, ha, ha. Altul s'ar supēra în locul meă.

Doctorul. — (incet) Dar d-ta ești deprins cu glumele, așa 'i?... Ha, ha, ha. (ese prin drépta.)

Rufinescu. — Ce vrei sē dicit, doctore? (în parte) E mucalit doctorul!

Rufineasca. — Cucoane Antohi, vėd cu mare multemire cã acum sūnteți bine de tot.

Antohi. — Slavă Domnului! mē simt sãnetos.

Rufineasca. — Înmi aduc aminte din ziua nunții domnului Polidor. Erai grozav de bolnav.

Antohi. — (trist) Așa!.. N'a vrut Dumneđeă sē mor atunci.

Rufineasca. — (privind galiș la Antohi) Și bine-a făcut!

Rufinescu. — Dumneđeă scie ce face, cãci acum pare cã ești întinerit de 20 de anī. Nu 'i așa, *mon ange*?

Rufineasca. — Doar' nu e bētrân cuconul Antohi ca sē aibă nevoie de întinerit.

Antohi. — Eă, cuconiță?... sūnt din vremea potopului.

Rufineasca. — Nu dicit asta, c'oă crede cã ești un berbant.

Antohi. — Pentru ce?

Rufineasca. — Pentru cã potopul a fost trimis ca sē inee berbantiș de pe timpul lui.

Rufinescu. — (ridând) *Charmant! charmant!* Cucoane Antohi, a d-tale 'î grădina asta?

Antohi. — A mea.

Rufineasca. — Prea frumoasă! (privind prin geamuri) Aî și o seră, mi se pare?

Antohi. — Dar.

Rufinescu. — Îmî dai voie să mă duc ca să culeg o floare pentru Enăchița?

Antohi. — O floare, nu'ți dai voie; dar' un bouquet întreg...

Rufineasca. — Ești foarte galant, cucoane Antohi.

Rufinescu. — Ce 'ți spuneam eu, *mon trésor?*

Antohi. — Ce 'î spuneaî?

Rufinescu. — Întreab'o pe dânsa. Eă mă duc în seră. (ese prin drăpta.)

SCENA XV.

Antohi, Rufineasca.

Mică tăcere. Antohi e foarte jenat de a se găsi singur cu Rufineasca.)

Rufineasca. — (în parte) Îî genat, moșneagul, ca un tînăr de 18 ani.

Antohi. — (în parte) Ce dracul am de 'mî-am perdut cumpătul?

(Rufineasca oftează.)

Antohi. — Oftezi, cuconiță?

(Rufineasca ear' oftează.)

Antohi. — Vrei să chîem pe barbatul dumitale?

Rufineasca. — (in parte) Eaca prostul! (tare) Ba nu, cucoane Antohi, nu te supăra.

Antohi. — Apoi dar, spune'mi drept, ai vr'o supărare?

Rufineasca. — Ba nu; nu baga de seamă... Mi s'a părut nu știu cum să mă găsesc de-odată singură cu un străin...

Antohi. — (in parte) Drăguța! (tare) Te-ai temut că te-a mânca moșul?

Rufineasca. — (zimbând) Mai ști?.. Moș lupul mănâncă oița...

Antohi. — (prinzând la curagiă) Și bine face dacă oița e frumușică ca...

Rufineasca. — (provocându'l) Ca cine?

Antohi. — (cu sfială) Ca... oare cine. (in parte) Mă prostesc vedând cu ochii.

Rufineasca. — Dar' ce stai așa departe?.. Te temi de mine?

Antohi. — Eă, de d-ta?.. (se pune pe canape aproape de Rufineasca) Vrei să glumești, cuconiță?

Rufineasca. — Ba nici de cum... Am auzit că nu mă poți suferi.

Antohi. — (cu mare mirare) Eă, pe d-ta? Cine-a putut născoci o bazaconie ca asta?

Rufineasca. — Dar; mi s'a spus că mă găsesci proastă, urită ca o stafie! Așa este?

Antohi. — D-ta stafie?.. Dacă de-ar avea casa mea o stafie ca d-ta m'ași include în casă și n'ași mai eși, pre legea mea!

Rufineasca. — (ridând) Veđi că ești din timpul potopului?.. Bine te-am numit cū berbant!

Antohi. — (cu dragoste) Te-ai mánieat?

Rufineasca. — (privind galiș la Antohi) Gáci.

Antohi. — (scrutându'Y mâna) Am gáciit.

Rufineasca. — (dându'Y ușor o palmă în glumă) Ean veđi'l, veđi'l cât e de sburdalnic!

Antohi. — Ba ți că 's nebun, că, deș, m'ai 'nebnit de tot!

Rufineasca. — Și 'ți pare reș?

Antohi. — Ím pare reș că n'am 20 de aní mai pușin în spinare.

Rufineasca. — Pentru ce?

Antohi. — Pentru ca sē pot fi íubit de un ángerăș ca d-ta.

Rufineasca. — N'ai nevoie de asta d-ta ca sē plací unei femeí de spirit.

Antohi. — (scrutându'Y ear' mâna) Ángerășule!

Rufineasca. — Adicá o femeie íubescē numai tine-reșta într'un barbat? Nicí de cum. Înainte de toate ea caută sē găseascá o inimă nobilă și delicată, o natură blândă și generoasă, un suflet măhnit pentru ca sē'l mângâe prin íubirea ei.

Antohi. — Apoi dar fii mângâerea mea, Enăchișo; căci nime n'a suferit ca mine. Toată viașta mea a fost íntunecată. Lumineaz'o tu însfêrșit c'o zimbire, și mē jur sē'ți fiú rob pēn' la moarte.

Rufineasca. — Ce-aud?.. Mē íubescí?

Antohi. — Te iubesc ca un om care n'a iubit de când e.

Rufineasca. — Și nu mă 'nșeli?

Antohi. — Nu! mă jur pe ce am acum mai scump în lume, pe ochisorii d-tale!

Rufineasca. — Te-ași crede poate... dacă 'mă-ai da dovedii.

Antohi. — Poronțește. Ce dovedii vrei să'ți dau? Sânt gata la toate poroncele d-tale.

Rufineasca. — Îmi vine să te cerc. Ce-ai dice, dacă 'ți-ași propune o nebunie?

Antohi. — Spune, care?

Rufineasca. — Un voiajiu împreună la Paris!

Antohi. — Un voiajiu?... bucuros! Când vrei să plecăm? Acum îndată?

Rufineasca. — Ba nu, mâne... Primesci?

Antohi. — Din toată inima!.. însă ce-a dice barbatul d-tale?

Rufineasca. — Nimic; oiă pretesta că 's bolnavă, și cât 'i-oiă lasa banii de jucat cărțile, a închide ochii.

Antohi. — Așa?... de ăst tachim e?... minunat!.. Cât îi trebuie?

Rufineasca. — Vr'o patru, cincii sute de galbeni... Inprumut.

Antohi. — O bagatelă... Deseară îi trimit banii, și mâne noi amendoii plecăm.

Rufineasca. — Noi doi... și un al treilea tovarăș.

Antohi. — (îngrijit) Care?

Rufineasca. — (cu dragoste) Amorul.

Antohi. — Amoraşule! (o serută cu foc.)

(Rufinescu s'aude tuşind afară.)

Rufineasca. — Îea seama că vine barbatul meu.

Antohi. — (sculându-se de pe canape, în parte) Ştie să tuşescă la vreme, *puşchil!*

SCENA XVI.

Antohi, Rufineasca, Rufinescu (aducând un buquet de flori.)

Rufinescu. — Eaca şi buquetul, *mon trésor*, un buquet vrednic de d-ta!.. numai camelia şi flori de portocală, amblema nevinovăţiei.

Rufineasca. — *Merci, mon chéri.*

Antohi. — (în parte) Are şi apropo, galantomul.

Rufineasca. — Ce frumos buquet! Păcat că nu'vre un bal!.. ar face minunat efect.

Antohi. — Dacă doriţi, cuconiţă, deseară dau înadins o soarea cu condiţie însă că mi'ţi face mulţemirea, împreună cu domnul Rufinescu, a şedeă astăđi aci la masă.

Rufineasca. — Eşti atât de amabil că nime nu te poate refusa.

Antohi. — (în parte) M'a fermecat de tot porumbiţa! (*strigă*) Martine, Martine.

SCENA XVII.

Cei de'nainte, Martin (vine din fund.)

Martin. — Aud, cucoane.

Antohi. — Masa gata 'î?

Martin. — Gata; numai să vie musafrii.

Antohi. — Mai pune două tachimuri.

Martin. — Ascult. (în parte) Ean să veđi că o să hrănească tot târgu de-acum. (ese.)

(Se aude în grădinhă egomot de voci.)

SCENA XVIII.

Cei de'nainte, Clevetică, Tribunescu, Sandu.

Tribunescu. — (afară) Cer cuvântul.

Sandu. — (afară) Cere, că nu'ți daū nimic.

Clevetică. — (la ușa din dreapta, poftind pe Sandu să intre) Domnule conservator, poftim.

Sandu. — (asemenea) După dumneata, domnule Goșescu.

Tribunescu. — (asemenea) Domnule Strigoiu...

Sandu. — (intrând mânios) Ghidi, comunistule!

Antohi. — Ce este, Sandule?.. ear' te sfădești cu frații mei cauzași?

Sandu. — M'a întâlnitără, frate, la poartă și s'a legatără de mine ca boala de om sănătos.

Tribunescu. — A! Domnule conservator, această es-presiune nu este parlamentară, e afară din uz.

Sandu. — Afară din uz?.. Ce mâncare 'î aca?

Antohi. — Apropo de mâncare; ne punem la masă?

Sandu. — Ne punem, că mie mi s'a lungitără urechile de foame.

(Cleveticî se apropie de Sandu și se uită la urechile lui.)

Sandu. — Ce te uîți la urechile mele, domnule Gogoșilă?

Cleveticî. — Nimic; am vrut să constat cât s'aî lungitū de mult.

Sandu. — (în parte) Ghidi, măscăriciū obraznic!

Rufinescu. — Ha, ha, ha!.. E plin de duh domnul Cleveticî.

Rufineasca. — *Charmant! plein d'esprit!*

Cleveticî. — (închinându-se la Rufineasca) Doamna mea, mă confuzî..

SCENA XIX.

Ceî de'nainte, Contesa, Ischîuzarliu (vinū împreună prin drepta.)

Contesa. — (intră sprintenă) *Me voici!* Am venit numai într'un sbor.

Antohi. — (mergînd înaintea ei) Ca o lebădă frumoasă.

Sandu. — (în parte) Cu lebădoiul alătura.

Contesa. — (dând mâna Rufinească) *Bonjour, chère belle...*
(încet) *Comment vont vos amours?*

Rufineasca. — (încet) *Trés bien, et les votres?*

Contesa. — (cu sentiment) *Il m'aime à la folie!* (privește în taină la Ischîuzarliu și oftază.)

Clevetică. — (închinându-se contesei) D-nă contesă, primiți omagele mele.

Contesa. — (cu mândrie) A! d-ta ești?

Clevetică. — Al d-voastră respectuos serv...

Contesa. — Spune-mi, mă rog, d-ta ai deschis un *magasin de haine* la noi?

Clevetică. — *Magasin de haine?*.. Doamna mea, asta franțuzesce însemnează magazie de ură... și nu înțeleg...

Contesa. — Dar'; am cetit chiar acum de-asupra unei prăvălii: *magasin de haine*.

Clevetică. — Ați cetitū poate, *magazin de haine*, scris cu litere latine?

Contesa. — Nu știū; eū am cetit franțuzește și am gândit la d-ta.

Clevetică. — (lui Antohi) E furioasă baba pentru un articol în contra nobleței.

Antohi. — Și de-acea te-a păcălit așa de frumos?

SCENA XX.

Cei de'nainte, Martin.

(Perdelele din fund se deschidū și doi feciorī aducū în scenă o masă bogată.)

Martin. — Poftim la masă.

Antohi. — A!.. vere Sandule, dă brațul contesei. (apropiindu-se de Rufinésca) Doamna mea... (și dă brațul) Domnilor, vă poftesc astăzi la masa de adio.

Toți. — Cum de adio?

Antohi. — Măne plec la Paris.

Sandu. — Tu la Paris, Antohi?.. Unde mergem! unde mergem!

Antohi. — Unde mergem?.. la Paris!

(Contesa se aşedă la mijlocul mesei, având în dreapta pe Sandu şi în stânga pe Ischîuzarliu. Antohi şi Rufineasca ocupă capul mesei din stânga, Clevefici, Rufinescu şi Tribunescu în faţă cu Antohi.)

Tribunescu. — Domnul Antohi, Mecenul nostru ne lasă?.. cer cuvântul.

Contesa. — *Pardon*, îi vorbi după mine, domnule orator. Fiind că amicul se duce din cercul nostru, propun să începem masa şi s'o sfârşim cu un toast în sănătatea lui.

Toţi. — (ridicând paharele) În sănătatea lui Antohi Sgârcea!.. Ura!..

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Teatrul reprezintă un salon elegant în casa lui Polidor, cu o ușă în dreapta, altă ușă în fund și a treia ușă în stânga ce se deschide pe o scară care duce în grădină. Pe planul al 2-lea, în dreapta, o masă de cărți gata cu luminările aprinse. Pe planul I-ii, în stânga, o canape, alături o mesuță și în fund o ferestă.

SCENA I.

Mașa. — (scrie pe mesuță și din timp în timp își șterge ochii de lacrimi) Nu!.. orî cât de mare să fie dragostea mea pentru el, nu pot a'î împlini rugămintea... Să'î răspund dar cum mă sfătuesce cugetul, nu cum mă îndeamnă inima. (scrie și se oprește pe gânduri) El mă roagă să fug cu el în străinătate... O! Dumnezeu! ce vis frumos!.. să fim împreună, singuri, fără nici o temere de a ne iubi!.. Să ved realizat acel raiu de fericire ce am dorit în taină!.. (cu hotărîre) Nu, nu se poate, n'am curajul să fac un asemenea pas... Mai bine 'm'oi-ii împlini datoriile mele!.. mai bine-oiu suferi ș'oiu muri! (scrie plângend.)

SCENA II.

Mașa, Polidor (intră prin fund și se apropie încet de femeia lui.)

Polidor. — Cuî scrii, Mașo?

Mașa. — (tresărind) Barbatul meu!.. (voiesc să ascundă scrisoarea.)

Polidor. — (întinzend mâna spre scrisoare) Nu ascunde scrisoarea, că știu cătră cine 'î adresată. Sluga lui Duducescu așteaptă la porțița grădinei.

Maşa. — Nu crede...

Polidor. — Să nu cred?.. (cu mânie) Să nu cred ce vîd cu ochii? (anuntesce scrisoarea.)

Maşa. — (spărietă) Ce faci? (cade obosită pe canape.)

Polidor. — (cetînd rîpide) Frumos!.. stil pasionat!.. Eû sînt zugrăvit ca un tiran şi Duducescu ca un ânger iubit... (întorcînd scrisoarea) Ean privesce!.. O coală întreagă de frase amoroase împrumutate din romane... Vrea să şică, doamna mea, viaţa d-tale e o robie crudă sub asprimea tiraniei mele? Eşti o victimă interesantă ce cauţi mîngăere?.. Aşa este?

Maşa. — (ridicându-se cu demnitate) Vrei poate ca să 'Ńi-o spun eû insamî în faţă?.. Aşa este!.. De cînd m'am măritat cu d-ta, care 'Ńi-a fost purtarea cu mine? Purtarea unui om lipsit de orî ce delicateţă...

Polidor. — (cu mânie) Maşa! nu mē...

Maşa. — Ai cerut să 'Ńi mărturisesc adevărul? Ascultă dar, căci în fine trebuie să'Ńi spun odată pentru totdeauna ce am pe inimă. Din ziua cununiei noastre te-ai arătat plin de patimi rele şi nepăsător de soarta mea. Te-ai încungîurat de tovarăsi cu cari petreci şilele şi nopşile în desfrînări. 'Ńi-ai prefăcut casa în cafenea, în tarabă de cărţi, şi după ce 'mî-ai pierdut destrea cu stosul, după ce m'ai înşelat de 'mî-ai luat toate juvaerele ca să le dai în cărţi, ai ajuns a nu 'Ńi mai putea şinea casa decăt cu mijloace ruşinoase, cu împrumutări de bani neplătite.

Polidor. — (apucând cu violinţă pe Maşa de braş) Tacî, Maşa, tacî!.. nu mē infurica...

Maşa. — (esaltându-se) Nu tac, chiar de mă 'Y ucide! N'am frică de moarte, după câte-am suferit. N'am témă de tine, ticălosule; căci ori când oîu privi drept în ochii tîi, vei fi silit s'Y coborî de ruşine!..

Polidor. — (lăsând braçul Maşei şi depărtându-se) Eşti o nebună!..

Maşa. — În adevăr sînt o nebună că m'am potrivit pîn' acum sfaturilor unui om fără cuget! Am fost o nebună că nu 'Ńi-am p'etruns gîndul cînd ai făcut toate chipurile pentru ca s'ă mă împingî pe calea unor femei nefericite ce 'şî speculează tinereţele în interesul barbaţilor lor!

Polidor. — Ce vrei s'ă dici?

Maşa. — M'ă înţelegî prea bine. Ai ajuns, sermane! a fi perechea lui Rufinescu, şi ai vrea s'ă mă veđi urmînd pilda femeii lui, care acum mînăncă banii tată-lui t'eu pe la Paris. De asta 'l-ai atras în casa noastră pe Duducescu!

Polidor. — Ha, ha, ha. Nu te sciam aşa de iscusită!

Maşa. — Nicî eū nu te scieam atît de mârşav!.. Cînd ai perdut tot în cîrţî, ai aruncat ochii asupra lui Duducescu, ca asupra unui v'nat sigur. El e t'ener, are avere... 'Ńi-a plăcut dar a'l arunca în braçele mele cu condiţie de a fi partaş în averea lui... Acesta 'Ńi-a fost planul? Prea bine... ai isbutit!.. Ai voit bani drept plata onoarei? ai bani!.. ce pretinđi mai mult?.. Cere că te-a milui Duducescu.

Polidor. — Eşti minunată cînd te mîni; dar' eşti o copilă, Maşo, o copilă orbită de dragoste... UŃi cu

cine vorbești; uîți că te am în mîna mea; căci scrisoarea aceasta e o armă cu care m'ași putea răsbuna ori cînd de vorbele... nebunesci ce ai îndrăznit a'mi dice.

Mașa. — Răsbună'ti dacă vrei; mă aștept la toate din parte'ti.

Polidor. — La toate?... și... la moartea lui Duducescu?

Mașa. — (îngrijită) Moartea lui?..

Polidor. — Dar. Scrisoarea aceasta, această dovadă de relațiile criminale ce ecsistă între voi doi, îmi dă mie dreptul de a'l ucide, fără nici o considerație.

Mașa. — (spăimîntată) Pe dînsul?... dar' el nu 'i vinovat... Tu ești vinovat, că 'l-ai atras în casa ta cu plan de a'i întinde o cursă fatală.

Polidor. — Ori care s'e'mi fi fost planul, Duducescu s'a atins de onoarea mea și trebuie s'e 'mi răsbun.

Mașa. — Onoarea ta?... Tu vorbești de onoare?... Ce profanare!

Polidor. — Fie!.. cel pușin n'oiu rêmânia nerăsbunat.

Mașa. — Polidor, ar fi o crimă!

Polidor. — Crimă pentru crimă, mă duc... (voiesce eș casă.)

Mașa. — (oprindu'l) Stăi!.. Unde mergi?

Polidor. — Merg s'e 'l găsesc pe Duducescu și s'e 'l pîlmuesc cu ravașul ăsta!

Mașa. — (apucându'l de braș) Stăi, pentru numele lui Dumnezeu!.. Nu face asemenea scandal, că sîntem perduți cu toți!

Polidor. — Ce 'mî pasă!

Maşa. — Polidor... Polidor!... (cade în genunchi) te rog în genunchi, nu te duce... Ucide-mă pe mine dacă vrei răsbunare... Eartă'l pe el.

Polidor. — (respingând'o) Nu sînt ucigaş de femei.
(se îndreaptă spre uşa din fund.)

Maşa. — (în genunchi întinde mânele spre Polidor) Eartă'l, eartă'l de nu vrei să mor aci pe loc!

Polidor. — (oprindu-se la uşă) Să'l ert?... fie!... însă cu o condiţie.

Maşa. — (cu bucurie) A!.. Ce condiţie? spune... (se scoală.)

Polidor. — (aprofundu-se) Să te supui la toate voinţele mele.

Maşa. — Mă jur că mă voi supune.

Polidor. — Ascultă dar: Am o datorie de 800 galbeni, şi termenul se împlinesce mâne. Îmi trebuie bani.

Maşa. — Nu mai am nimic. Ai pierdut în cărţi tot ce-am avut.

Polidor. — Îmi trebuie bani, îţi dăc! Scrie lui Duceşcu să te împrumute.

Maşa. — Eu să primesc bani de la el?... nici odată!.. Mai bine să mor!

Polidor. — Nu vrei?... prea bine... Ştiu ce 'mî rămâne de făcut.

Maşa. — (cu desperare, plîngînd) Apoi nu 'nţelegi?... O! Doamne! cum să 'i cer eu bani?... ar fi ca şi când 'i-aş cere plată!.. El ar avea drept să mă despreţuească ca pe-o nenorocită care se vinde!.. Nu pot, nu

pot!.. Pentru numele lui Dumnezeu! nu mă sili să mă fac de batjocură.

Polidor. — Ei bine!.. Văd că 'l iubesci și nu se cuvine să ceri lui bani... o înțeleg; însă ai putea face ca să mă ajute altul careva.

Mașa. — Altul? cum?

Polidor. — (se apropie și 'l ține incet) Cunoști pe banul Sandu Napoila?

Mașa. — Prietenul părintelui d-tale?

Polidor. — El e bogat, e bătrân... ș'o femeie cu pușină coquetărie îl poate lesne ameți...

Mașa. — (in parte) Ticălosul!

Polidor. — El vine să ne vadă în toate zilele, și negreșit că nu vine pentru mine.

Mașa. — Ce vrei să ții?

Polidor. — Mă 'nțelegi... Dacă te interesezi de viața și de amorul lui Duducescu, eă primesc a închide ochii; dar' pretind ca numai decât să dai astăzi un *rendez-vous* lui Sandu aci.

Mașa. — (indignată) Un *rendez-vous*? Eă! lui?

Polidor. — Dar!.. vei face cum vei sci, asta 'i treaba d-tale. Eată cheia de la porțița grădinei. Vreă să 'i-o dai ca să vie la meșul nopții în salonul acesta, pe ușa asta. (arată ușa din stânga) Vreă să 'l primesci câteva minute prin întunerec.

Mașa. — Dar' ce ai de gând să faci?

Polidor. — Eă sciă.

(Un fecior intră pe ușa din fund.)

Feciorul. — (anunțând) Cuconul Sandu Napoila. (ese.)

Polidor. — El e! (cătră fecior) Poftescel în salon. (Mașei) Eū merg să mă ascund colea, după ușa, (arată ușa din dreapta) ca să ascult tot. Gândește la Duducescu, dacă l' iubesci. (intră în dreapta și lasă ușa puțin deschisă.)

Mașa. — (cu desperare) O! Dumneđeule!.. imi vine să 'nebunesc! (cade pe canape.)

SCENA III.

Mașa, Sandu (intră prin fund.)

Sandu. — Sărut mâna, cuconița.

(Mașa se închină.)

Sandu. — Cum vă aflați astăzi? sănătoasă?

Mașa. — Mulțemesc.

Sandu. — Dar' Polidor unde 'i?... A eșit poate?

Mașa. — Așa mi se pare... Nu știu bine.

Sandu. — 'L-am întelhit ađi dimineața și m'a pof-tit pe astă seară la ceaľu. Se vede că încă n'a venit nime. Eū sânt cel întei.

Mașa. — Trebuie să sosească în curënd prietenii lui Polidor, că 'i așteaptă masa de cărți cu nerăbdare.

Sandu. — Stosul și laschernetul. petrecerea de mo-dă a capitaliei.

Mașa. — Și ruina averilor.

Sandu. — Bine ției, cuconița!.. Mare boală 'i jo-cul cărților!.. Lasă că barbații își perdū stările și 'și strică sănătatea; dar' apoi ei se și facū *adiazor* de casa lor, de nevestele lor și chiar de copiii lor.

Mașa. — Adevărat.

Sandu. — Ba nu, adică vă 'ntreb, n'am dreptate?.. Mai dăunădî vorbeam cu un prieten vechi al meu, cu satrarul Faraonescu, care a fost *baş cîhodar*...

Maşa. — Nu 'l cunosc...

Sandu. — Ghiţă Faraonescu, cel ce 'şi-a pierdut starea în cărţi jucând faraonul... un om cu o casă de copii, cari ai rămasă muritorî de foame din pricina lui. — Măi vere, 'i-am dîs, un om ce pune în risic pe o masă de cărţi pânea copiilor sei, nu 'i nici creştin cu *hristoitie*, nici părinte bun, nici om cinstit.

Maşa. — D-ta nu joci nici odată, cucoane Sandule?

Sandu. — M'a ferit Dumnezeu de stosuri şi de faraone! Tot ce *metahirisesc* câte odată e concina seî măriuşul... câte două parale partida.

Maşa. — Ai dreptate, cucoane Sandule.

Sandu. — Ba nu, deî, adică vă 'ntreb?... Eu îmi ştiu rîndueala mea. De cărţi şi de femeile altora am jurat să nu mă leg nici odată, şi slavă Dommului! n'am cădît în ispită pîn' acum.

Maşa. — Nici odată?

Sandu. — Nici!.. ba numai odată, îmi aduc aminte de mult. Când trăea bietul tatăl meu, Dumnezeu se 'l erte! mi se aprinseseră călcăile după o *nikokera* mări-tată, şi 'i scrisesem un ravaş în care o *postoream* ca să se îndure de flacăra unui muritor; dar' închipuiţi-vă păcatul, cuconiţă!.. Căde ravaşul, nu seî cum, în mâna tatiî, şi 'mî trage răposatul o flacăra pe spinare care 'mî-a pus minte pentru vecîi vecilor...

(Uşa din dreapta se deschide încet. Maşa zăresce pe Polidor.)

Maşa. — (în parte) Ticălosul! e după uşă! (silindu-se a zimbii lui Sandu) Deî, cucoane Sandule, dacă 'Ńi-ar da a în-Ńelege o damă că... îi placî... asta nu 'Ńi-ar pricinui nici o mulŃemire?

Sandu. — Ei!.. despre mulŃemire nu dic, că doar' om sînt şi eî, nu 's tatar.

Maşa. — (în parte, cu durere) La ce rol sînt supusă!.. (tare) Dacă, de exemplu, o inimă de femece tîneră şi... frumuşică... ar suspina de amor pentru d-ta... inima d-tale ar rîmînea nesimŃitoare?..

Sandu. — Poate c'ar ofta şi ea, mai ştiî eî? dar' aşi sili-o sî tacă ca pîmîntul.

Maşa. — Ai avea curagiul sî 'î înîduşi dorinŃele?

Sandu. — Le-aşi înîduşi, cum înîduşa evreîi pe cei cariî morî.

Maşa. — Nu 'mî vine sî te cred... Cum se poate!.. un om ca d-ta, în floarea vieŃei... căci nu 'î fi avînd mai mult de 45 de ani?

Sandu. — Pe-aproape; am împlinit 50 la Grîciun.

Maşa. — Un om ca d-ta, care ai toate calitîŃile pentru a face pe o femece fericită, ai fi astfel de nepăsător la ademenirile amorului?.. Ai închide ochiî când o damă ar privi cu dragoste la dumneata?

Sandu. — (uîmît, în parte) Eaca... eaca!

Maşa. — Ai fi surd la vocea unei nenorocite care 'Ńi-ar mărturisi că te îubesc!.. (în parte) O! DumneŃeule!

Sandu. — (în parte) Ce vrea sî dică?..

Maşa. — Şi în fine te-ai face că nu înŃelegî când ea, în delirul nebanielî sîle, 'Ńi-ar declara că te aşteaptă

deseară aci, pe la 12 ore?.. și 'ți-ar pune în mână cheia porțiței de la grădină? (se scoală turburată și lasă cheia în mână lui Sandu.)

Sandu. — (increment pe canape) Vai de mine!

Mașa. — Sss!.. să nu aște nime... adio!.. la 12 ore... pe porțița grădinei... (ese prin drépta, ascundéându'si obrazul de rușine și dicénd în parte) O! Dumne-deule, ce rușine!

Sandu. — (singur) Sânt deștept orî visez?.. Nevasta lui Polidor m'a îndrăgit pe mine!.. m'a poftit să viū pe la međul nopții aci!.. Ce vrea să facă cu mine?.. Eaca și cheia de la porțiță!.. Sandule, Sandule, fétul meu, deschide'ți ochii, că pare că nu 'i lucru curat. (se scoală cu hotărîre) Mă duc să spun tot vărului Antohi care a sosit mai dimioare de la Paris, și să mă sfătuesc cu densusul. Bree! veđi lucrul dracului!.. Eū alergasem aci ca să daū de știre că s'a întors Antohi din călătorie, și tronc! mi se întéplă și mie ca lui Iosif cu Putifar-roaca... Haī la Antohi. (se întélnesc în fund cu Duducescu.)

SCENA IV.

Sandu, Duducescu (viind prin fund.)

Duducescu. — Cu seara bună, cucoane Sandule!.. în cotro?.. Nu ședī să petrecī cu noi?

Sandu. — (amețit) Nu, mă duc la Iosif... ba, vreau să dic la Putifar. (ese Iute).

Duducescu. — Ce-a pățit bétrânul de vorbește într'aīurea? (ridénd) A fi béut poate un păhăruț de Odobesci mai mult. (viind în scenă) Dar' unde 'sū oare stăpânii casei?..

Tremur de grijă și nerăbdare așteptând răspunsul Mașei... Dacă ar primi să fugă cu mine peste hotar, toate sînt gata, și pasaportul, și trăsura... A! cată 'i că vină.

SCENA V.

Duducescu, Polidor.

Polidor. — (cu amiețite) Duducescule, aci ești?... De mult ai venit? (îi dă mâna.)

Duducescu. — Ba chiar acum; dar' unde 'i doamna Mașa?

Polidor. — Scrie un ravaș... nu știu ce. Trebuie să vie îndată.

Duducescu. — (în parte, cu bucurie) A fi răspundend la ravașul meu.

Polidor. — Ei! Duducescule, îi tragem un stos în astă seară?

Duducescu. — Cum vei pofti.

Polidor. — Ce 'ți pasă ție? Ai un noroc orb... Ne-ai luat baniî la toî cu ridicata!.. ba încă 'ți-am rămas și dator... Cât am să'ți dau?

Duducescu. — Trei sute de galbenî din cărți și 500 galbenî împrumutaî. Dacă ai putea, frate, să'mi plătești, m'ai îndatora prea mult, că oîu să am mare trebuință de bani chiar mâne.

Polidor. — (curmându'i vorba) Eaca și Mașa. (merge spre ușa din fund.)

SCENA VI.

Duducescu, Polidor, Mașa.

Duducescu. — (dând mâna Mașei) Întrebam tocmai acum de d-voastră, doamna mea.

Mașa. — Am avut ceva de scris.

Duducescu. — (încet) Răspunsul la scrisoarea mea?

Mașa. — (încet, dând un ravaș lui Duducescu) Eată'l.

Duducescu. — (luând ravașul) Ești un ânger!..

(Se aude afară vuet de trăsură.)

Polidor. — Ce s'aude pe scări?... Ne vină prietenii.
(merge de deschide ușa din fund.)

Duducescu. — (încet Mașei) În astă noapte, la 12 ore, voi fi la poartă cu un *coupé* ș'oiu da semnalul cu biciul vezeteului.

SCENA VII.

Duducescu, Mașa, Polidor, mașorul, contesa,
Ischîuzarliu.

Polidor. — Poftim, poftim. Ce-ați întârziat așa de mult?

Contesa. — Mașoru 'i pricina.

Mașorul. — *A! nîet, pardon.* Dumneta așteptat pe Ischîuzarliovici.

Contesa. — (supărată) *Major, vous êtes un ours.*

Mașorul. — (ridînd) *Excellent! très aimable, très aimable.*

Contesa. — (serutând pe Maşa) *Bonsoir, chère; votre père est agaçant.*

Maşa. — Audî, papa?

Maîorul. — Auđim, *duşinea moăa, ma* nu asudam. (privind inpregtur) A! ceaiu gata?.. masa de cărţi gata?.. Eă când fost la Braila ranit, cū beut patru sacale de ceaiu cu rom, două ceaiu, două rom.

Contesa. — Şi n'ai murit?

Maîorul. — A! *năet* murit. La mine *zdarov!* (scoate din busunar un glonte) Când lovit la mine plumbul ista, cū cađut jos strigând: *zdrasti ciolovec!*

Totî. — Acesta 'i glontelee?

Maîorul. — Da. Eă pastrat la dînsul ca un *souvenir*.

Contesa. — *A! cher major,* dă-mi'l mie sê'l port ca un talisman.

Maîorul. — *Pardon, comtesse.* Eă dam pe dînsul Maşei ca un juvaer de familie.

Maşa. — (luând glontelee) *Merci, papa...* 'L-oiiŭ purta cu mine cât oiiŭ trăi.

Maîorul. — (serutând pe Maşa) *Duşinea moăa!..* Bun suflet la tine!

Ischiuzarliu. — (in parte) Bre! că anoşti mai sîntu'!

SCENA VIII.

Cei de'nainte, Rufinescu, doctorul (viind din fund)

Rufinescu. — *Bonsoir, Polidor...* (dă mâna lui Polidor.)

Doctorul. — (inchinându-se Maşei) *Doamna mea...*

Maîorul. — Bravo! Mai venit doi prietenî la stos..

D-le doctor, d-ta nu cunoști vr'o doftorie pentru vindecat de pagubă la stos?

Doctorul. — Ba cunosc. Receta cea mai sigură este ca să nu joci stosul.

Rufinescu. — Te înșeli, doctore; receta pentru ca să nu păgubesci este să câștigi.

Maiorul. — A! bravo Rufinescu! Dumneata nu prost; *ma* de ce cheamat la dumneata Rufinescu? d-ta italian?

Rufinescu. — Poate... Armoariile familiei mele poartă o cumpănă și o spadă, sennele dreptății și a biruinței; car' devisa noastră francesă este: *Pèse et...*

Maiorul. — (curmându'l) *Et cetera...*

SCENA IX.

Cei de'nainte, Cleveci, Tribunescu (intră prin fund.)

Cleveci. — *Servus!*

Tribunescu. — Sănătate și frăție.

Cleveci. — (apropiindu-se de Mașa) Doamna mea, al d-voastră devotat.

Mașa. — De mult nu v'am vădut, domnilor!.. Ne-ați uitat?

Cleveci. — Incapabil, doamna mea, de a uita o cetățeană ca dumnevoastră. Amă avută o absentă.

Mașa. — Din capitală?

Tribunescu. — Dar, doamnă. Ne-amă dusă în provincie ca să luăm parte la luptele electorale. Amă voită să dejucăm intrigile conservatorilor, și în conformitate cu articolul IV din aneasă, să surprindem fraudele.

Maiorul. — *A! bonsoir monsieur Tribule...* Spune la mine: fost lupta mare la alegere?

Tribunescu. — Luptă de principii, domnule Stăcană, luptă de moarte!

Maiorul. — A! Dumneata nu fost ranit?

Tribunescu. — Nu; eu cu amicul meu Cleveticî am fost ales deputați.

Maiorul. — Avută noroc. Eu când luptat la Braila, fost ranit de glontele acesta; (arată un al doilea glonte) *ma eu tot zdarov.*

Contesa. — *Comment!.. alt glonte?.. ha, ha, ha!*
Maiorul a fost rănit de doi glonți tot într'un loc.

(Toți ridă într'ascuns.)

Maiorul. — *Cito? cito?* (în parte) Ce spus nebuna?

Polidor. — Domnilor, ne perdem timpul cu vorba, și masa de cărți ne așteaptă. Poftim.

Toți. — Bucuros! (se duc de se pun la cărți, afară de: doctorul, Cleveticî și Tribunescu.)

Maiorul. — *Harășo!* începem răsboiul. A! *monsieur Cleveticî, monsieur Tribule*, nu jucați?

Tribunescu. — Baniî mei îi păstrez spre a'i consacra în serviciul causei, ear' nu în serviciul stosului.

Maiorul. — *Excellent!..* A! Doamna contesa nu vine la masă?

Contesa. — Ași veni, *volontiers*, dar' rămâne Mașa singură. (merge la masă.)

Maiorul. — *Niț!* Mașa cântă la noi *une romance.*

Mașa. — *Pardon*, nu sânt dispusă ca să cânt.

Toți. — O! Doamna mea, vă rugăm cu toții... faceți-ne plăcerea.

Mașa. — Mă ertați că, deșu, nu pot în astă seară.

Polidor. — Mașa, adă'ți aminte că 'mă-ai promis mie să cânti romanța cea nouă de amor. Cântă, dragă.

Mașa. — (în parte) O! Dumneșeule! de-abiea mă pot stăpâni de plâns și el mă silește să cânt!

Polidor. — Dragă, începe mai degrabă, că stăm gata să te aplaudăm.

(Mașorul, contesa, Polidor, Ischiuzarliu, Duducescu și Rufinescu jocu stosul; Clevetic și Tribunescu se așează pe canape; doctorul aduce Mașei un caet de musică.)

Mașa (cântă:)

Ah! te iubesc, și drag 'mă-e de-a 'ți-o spune,
Ș'orî cât de mult în lume voiă trăi,
Tot voiă să'ți spun, să'ți spun, dulce minune.
Că te iubesc și vecinic te-oîă iubi.

Contesa. — *Charmant! délicieux!*

Toți. — Minunat!

Mașa (cântă:)

Dar; te iubesc și 'mă dau sufletul ție;
Căci pre pământ și 'n raial anșeresc
Nu pôte fi mai dulce armonic,
Ca glasul lin ce șice: te iubesc!

Contesa. — *Ah! Dieu! quelle expression!*

Toți. — De minune!

Mașa (cântă:)

O! de-ar suna acuma pentru mine
Ceasul dorit al sborului ceresc,
Eă ași muri ferice lângă tine;
Căci ași muri șicându'ți: te iubesc!

Contesa. — *Ah! je n'y tiens plus!* Trebuie să te sêrut, Mașo. (merge de serută pe Mașo.)

Totî. — (sculându-se de la joc) Admirabil!.. Perfect! *Prekrasna!* Ce voce frumoasă!..

Duducescu. — Am cređut că aud cântând un ânger.

Rufinescu. — Și cū, doamna mea, o privighitoare!

Tribunescu. — Și cū... aquila romană!

Maiorul. — *No! harașo, harașo,* destul compliment. Punem ear' la joc... *Mașinca, gatești ceaful.*

(Jucătorii se pună ear' la cărți. Un fecior duce un serviciu de ceafu și 'l depune pe mesuța de lângă canape. Mașo se ocupă cu ceaful, umple cescele și le împarte.)

Doctorul. — (apropiindu-se de Clevetică și Tribunescu, în timp ce jucătorii se pună la cărți) Domnilor, așî dori să am o explicație cu d-voastră.

Clevetică. — Cū noi?

Doctorul. — Dar, domnilor.

Tribunescu. — În ce cestiune?

Doctorul. — Într'o cestiune foarte serioasă ce s'a ivit în jurnalul ce redigeați, în *Gogoașa patriotică*.

Tribunescu. — Sântem gata, domnule, să dăm explicațiunile ce veți dori.

Doctorul. — Bine voiți a'mî spune... (vorbescū încet și discută cu foc.)

Maiorul. — A! cine tale stos?

Polidor. — Duducescu. El e *banquier-bașa*.

Duducescu. — Bucuros!.. (tale stosul. Ceia-l-altî ponteză.)

Mașo. — (laî Tribunescu și Clevetică) Domnilor, nu poștiți o ceașcă de ceafu?

Tribunescu. — Mulțenim, doamna mea. Principiile noastre liberale nu ne permit să bem asemenea *liquoare*.

Mașa. — (zimbînd) Nu sînteți prietenî cu Chinezii, se vede?

Duducescu. — Stos!.. (dă cărțile) Contesă, ați perdut; Polidor, aî perdut; domnule maîor, aî câștigat...

Maîorul. — *Prekrasnaî! Paroli... Mașinca, davaî ceaîu la mine.*

Mașa. — Eată, cum îți place, într'un pahar. (și duce un pahar mare de' ceaîu.)

Duducescu. — Stos!.. Rufinescule, aî perdut; Polidor, aî perdut; maîorule, aî perdut.

Maîorul. — *Sacrament!.. Mașinca, davaî rom la mine.*

Polidor. — Ce goană!

Totî. — D'apoî eî!

Maîorul. — Numai Duducescu avut noroc. A! Duducescu, de ce chîemat la dumneta Duducescu?

Duducescu. — Pentru ca să mă 'ntrebî dumneata.

Maîorul. — *A! harașo! Excellent!.. Mașinca, davaî pandespan.*

(Jucătorii urmăză partida lor. Mașa toarnă ceaîu în tase, și feciorul le duce pe la musafiri.)

Doctorul. — (urmînd discuția) Nu 'î vorba de convenție, domnilor. Eî vă 'ntreb: cine din dumneavoastră a scris un articol ieri în contra institutului de orfanî ce este sub direcția mea?

Tribunescu. — Cine? Eî, domnule! Am curagiul a o declara. Nu sînt de opiniune ca fiî Românilor să fie

crescuți ca nisece plante sub oale de sticlă, pentru că acest fel de creștere *etufă* în generațiunea fiitorului simțul libertății individuale.

Doctorul. — Te-ai primi mai bucuos să vezi copiii lepădați pe uliți, de cât să'ți scii adăpostiți într'un institut, unde să aibă îngrijirile trebuincioase?

Tribunescu. — Dar, domnul meu! Copilăria e ca un arbore june ce prosperă liber în aer, la Soare, și care se ofilește în *seră*, în închisoare. Copiii Românilor trebuie să fie lasați pe strade, pe câmp, fără nici o privighere despotică, fără nici o deprindere de moliciune, pentru că numai astfel ei vor deveni cetățeni liberi, tari, curajoși, demni de a se bucura în viitor de principiile mântuitoare (rapide) a libertății, egalității, fraternității, inviolabilității...

Doctorul. — (întrerupându'l) Și cele-l-alte... Prea bine; asta 'ți opinia d-tale?... o respectez, orî cât să fie ea de greșită; însă pe lângă espunerea acestor principii în foaia d-voastră, ai mai adăogat și următoarele reflecții, care mă privesc pe mine personal. (scoate o foaie și cetesce.)

(Jucătorii lasă cărțile și ascultă.)

Doctorul. — (cetind) „Noi conchidem acest articol angajând pe Guvern de a pune capăt șarlatanismului interesat a unor medici, cari, sub cuvânt de a organiza institute filantropice, fac subserieri în societatea română și se folosesc fără control de sumele ce adună...” (cu energie) Dumneata le-ai scris aceste rânduri, domnule?

Maiorul. — (cătră jucători) *A! Cito?*.. să ascultăm...

Doctorul. — Dumneata le-ai scris aceste?.. te 'ntreb.

Tribunescu. — Eă. Dacă nu 'ți placă, ești liber să răspunzi.

Clevetică. — Răspunde, domnul meu. Articolul amicului Tribunescu ne-a câștigat 5 abonați. Răspunsul dumneitale ne va aduce alți atâți, de-a fi elocint și... scandalos.

Doctorul. — Domnule, gândit-ai că, aici în capitală, eă sânt singurul medic care am făcut o subscriere în folosul unui institut de orfană?

Tribunescu. — Astă nu e treaba mea, domnule... Presa e liberă!

Doctorul. — Presa?.. dar' dumneata scii ce e presa?.. Cunoscă misiunea sântă și luminătoare a presei?.. Ai idee de rolul sublim a unui publicist?.. Domnule, un jurnalist este apostolul adevărului, apărătorul dreptății, propagatorul cunoștințelor folositoare; el e devotat cu sinceritate și cu abnegare intereselor Patriei seă, și când se servă de presă, el o întrebuițează ca o făclie cerească pentru a răspândi lumină mântuitoare în mințile și cugetele oamenilor... Avem în societatea noastră câțiva oameni de merite ce 'și consacră viața la această nobilă misiune; car' d-ta, domnule Tribunescu, și d-ta, domnule Clevetică, nu sunteți demni să vă puneți în rându lor, n'aveți dreptul de a purta mândrul nume de jurnaliști, căci nu sunteți jurnaliști, dar nisce mișei pamfletari, nisce hulitori publici ce aduceți discredit presei!

Tribunescu. — Cer cuvântul...

Doctorul. — Și prin urmare nu voîți răspunde la insultele voastre prin publicitate; vă voîți da numai o lecție de bună cuviință, precum meritați. Domnule, sunt hotărît să 'ți taiu urechile. Care este ora la care ne putem întelni mâne dimineață?

Totți. — O! provocare?

Tribunescu. — Duel vreî, domnule?.. Prea bine! primesc provocațiunea dumitale; însă îți declar de mai înainte, că eu nu mă bat nici cu pistolul, nici cu floreta.

Maîorul. — (sculându-se) A! cu ce bate la d-ta, cu tunul?

Tribunescu. — Eû, domnule, mă bat cu hapurî!

Maîorul. — *Cito?*.. hapurî!.. Dumneata spițer?

Tribunescu. — Vomă pune într'o cutie două hapurî, unul otrăvit și unul neotrăvit...

Maîorul. — Ei!.. pe urmă?

Tribunescu. — Fie care din noi doi va lua un hap, într'un noroc, și 'l va înghiți. Cine-a avea parte de cel otrăvit, va muri!!!

Totți. — Ce nebunie!

Doctorul. — Ba nu; eû primesc și vreî chiar acum aci să terminăm duelul.

Tribunescu. — (îngrijit) Ce fel? N'avem armele necesariî.

Doctorul. — Tocmai se 'ntemplă să am asupra'mî... armele d-sale. Eată o cutioară în care se găsesc hapurile trebuincioase. (întinde cutiea lui Tribunescu) Poftim, d-le, de Iea un hap și'l înghite.

Tribunescu. — Domnule...

Cleveticî. — Domnule, acesta'î un act de premeditațiune din parte'îi... Cum de posedî asemenea ingrediente asupra'îi?

Doctorul. — Le pregătisem pentru un alt duel de felul acesta, care s'a amânat pe altă dată. Ele ne vor sluji nouă... Poftim, domnule, de alege, că eă sînt gata.

Tribunescu. — Domnule!.. d-ta poî fi gata; eă însă nu!.. Am sē 'mî fac oare care pregătiri... am sē termin un articol... și în fine, eă... am fost ales deputat!.. Viața mea nu 'mî aparține, și nu pot dispune de dēnsa...

Doctorul. — (furios) Așa?... vrea sē dică, daî îndărăt?... î'î frică?

Tribunescu. — Domnule! Patria...

Doctorul. — Meriți dar sē te tratez ca pe-un pamfletar, și te pālmuiesc chîar cu foaia ta, mișelule! (și aruncă foaia în obraz.)

Tribunescu. — (indignat) Domnule...

Contesa. — *Ah! mon Dieu!*

Maîorul. — *Boji moi!* un palma!

Tribunescu. — (luî Cleveticî) Haideți de-aci, amice, că ne găsim între inimiçi politici!

Cleveticî. — Haî, amice. Sē ne retragem cu demnitatea noastră!.. (se îndreaptă amēndoi spre fund.)

Maîorul. — (alergând după Tribunescu) Tribule, Tribulescu, trebuie bate la tine la duel, *bratișca*.

Cleveticî. — Arma noastră este condeîul, domnule! (e-e mărăț cu Tribunescu.)

Maîorul. — *Pașol, padleți!*

Contesa. — (cătră Maşa) *Ah! mon Dieu, chère, je suis toute émue!*

Doctorul. — (Maşei) Doamna mea, vă cer ertare în genunchi pentru acest scandal.

Maşa. — Te ert, domnule doctor, căci asemenea mişei desonorează numele de jurnaliştii români.

Doctorul. — (scrută mâna Maşei) Sânt fericit de aprobarea d-voastră.

(Sună 12 ore.)

Contesa. — *Ah! mon Dieu! déjà minuit! Monsieur Tachi, poronceste, te rog, să 'mă tragă caleasca.*

Ischiuzarliu. — Numaî decăt, contesă. (esc.)

Contesa. — *Adieu, chère. Am petrecut une soirée charmante...*

Toţi. — (închinându-se) *Adieu... a revedere... (esă)*

Contesa. — *Majeur... vii cu mine să te duc acasă?*

Maşorul. — *Akagji!.. Maşinka moşa, noapte bună... A!.. de fost Tribule la Braila, el murit de frica.* (ese împreună cu contesa. Polidor îi întovărăşesc până la uşa din fund.)

Duducescu. — (apropiindu-se de Maşa) Peste câteva minute voi fi lângă poartă... Vă aştept! (esc.)

Maşa. — Bine...

Polidor. — (întorcându-se lângă Maşa) S'aun dusă cu toţi!... Medul nopţii a sunat. Ai dat lui Sandu cheia de la grădină?

Maşa. — (cu vocea slabă) 'Î-am dat-o.

Polidor. — Trebuie să vie el în curând aci, pe uşa asta... Primesce'l prin întunerec. (sună luminările) Eă sta!

ascuns în camera de alături... (cu amenințare) m'ai aud
dit? (intră în dreapta)

SCENA X.

Mașa. — (singură) Ticălosul!.. în ce infamie mă 'n-
pinge!.. Eă, se primesc la mine, prin întunec, pe pried-
tenul tatălui seă!.. Martur 'm'c Dumneđu c'am re-
sistat cât am putut pornirii inimei mele, și c'am voit
se nu calc peste datoriile mele conjugale... dar' când
insuși barbatul meu... el, care e dator se mă sprijine
și se mă apere!.. când chîar el mă silesce a uita ju-
rămëntul ce 'l-am făcut înaintea altarului... O! nu 'm'î
rămăne decăt se fug dintr'un locaș ca acesta, unde domi-
nescă nerușinarea și crima... (privesce cu spaîmă la ușa din
stânga) Par' c'am audîit un pas colea... 'M'c groază se
mă uît la ușa asta care duce 'n grădină... O! Doamne!
aud cheă!.. ușa se deschide, și Duceescu întărdie!..
Ce-o se mă fac?... mințile mi se perdă. Eată'l vine, vine
aicî... Dumneđu! sînt perdută! (se aude o întorsătură de
chele în broasca ușei din stânga. Ușa se deschide încet) Ce-aud? (alér-
gă spre fund și privesce pre fereastă) Am audîit semnalul! (se
aude un pocnet de biciu afară) El e!.. (cu bucurie) Duceescu
mă așteaptă!.. Slavă Domnului!.. sînt scăpată! (e
alergând prin fund, în timp ce Antohi intră pe ușa din stânga.)

SCENA XI.

Antohi (învălit în manta înainteză prin întunec), **Polidor**
(ese din drépta, purtând un pistol și o luminare aprinsă.)

Polidor. — Am auzit pași în apartamentul Mașei...
(vede pe Antohi fără să 'l cunoască) A! Dumneata ești, domnule Sandu?... Dumneata întri pe la meșul nopții la femeea mea? Imi strici casa?... mă desonorezi?... ș'ai crezut poate că 'i scapa de mine?... că mi'i fura ce am mai scump pe lume, nevasta și onórea, fără să plătesci scump o asemenea faptă?... (amenințând) Scoate baní, ghíuj bė-trán și nerușinat ce ești!.. Imi trebuie 800 de galbeni... Baní, că te ucid ca pe-un căne. (întinde pistolul) Baní... baní!..

Antohi. — (descoperindu'și obrazul) Ucide!!!

Polidor. — (îngrozit) Tată-meú! (scapă pistolul din mână.)

Antohi. — Ticălosule!.. (se întoarce și ese încet pe ușa din stânga.)

Polidor. — (nebu de groază) Tată-meú!.. aci? (tremură.)

SCENA XII.

Polidor, feciorul (intră prin fund.)

Feciorul. — Cucoane, eată un ravaș de la cuconița.

Polidor. — Un ravaș?... (cetesce) „Te las ca pe un nelegiuit în mustrarea cugetului și fug departe de tine, pentru toată viața mea.“ (vorbit) Mașa!.. Mașa a fugit!.. A! 'nebunesc... mor!.. (cade abătut în brațele feciorului.)

(Cortina cade.)

ACTUL IV.

Teatrul reprezintă decorul actului al II-lea. Un sipet se vede în fund.
La ridicarea cortinei e zori de ziuă.

SCENA I.

Martin (dormiteză pe canape), **Sandu** (intră prin dreapta.)

Sandu. — Martine, Martine.

Martin. — (deșteptându-se) Aud?.. Cine mă chîamă?

Sandu. — Eă. Ce face vărul Antohi?

Martin. — Ce să faci?.. Umblă prin odae derbedeă Tanase ca un strigoii. Aseară, după ce-ai fost d-ta aci, a eșit pe la 11 ceasuri și jumătate, și de când s'a întors acasă n'a încetat de a se primbla, oftând și vorbind singur. Am stat toată noaptea de pază la ușa asta.

Sandu. — Bine-ai făcut, Martine... Dar' oare ce-a fi avînd?

Martin. — Nu mai înțeleg nimic, cucoane Sandule... par' că nu 'i lucru curat!.. Boșorul nu 'i în toate apele; 'i lipsește-o sîmbătă...

Sandu. — Poate c'a pățit vr'o pacoste pe-acolo, prin străinătate, unde-ai fost?

Martin. — Așa 'mă pare, că de unde se aședase pe ședute în Paris, de-odată ne-amă pornit, ca și când ar fi năvălită Tatarii, și tot drumul n'a dis un cuvînt macar.

Sandu. — Mare minune!.. Martine, cređi c'ași putea să intru la el?

Martin. — (ascultând) Tacă că vine în salon.

(Se retragă amîndoi în fund.)

SCENA II.

Sandu, Martin, Antohi.

Antohi. — (cu fața turburată, intră și se preumblă pe scenă, fără a vedea pe Sandu și pe Martin) Dar... dar!.. alta nu'mi rămâne de făcut. Cu pușcă și cu un glonte pun capăt unei vieți amărite! Am cheltuit tot ce-am avut... am rămas ear' sarac, precum eram în tinerețe... Ce'mi mai rămâne din toată averea mea? (scoate din buzunar o pungă) că vr'o sută de galbeni... Să'i arunc și pe dânzii pe ferreastă ca să nu'i găsească Polidor... Ticălosul! în ce grad de mârșăvie a ajuns!.. Să'si precupească soția, pentru ca să aibă cu ce'si îndestula patimele!.. O! Dumnezeu!.. Nu s'a vădut nici odată asemenea crime în societatea română!.. Ce corupție!.. ce degradare!.. O societate pere când legăturile cele mai sfinte a familiei sântu calcate în picioare cu asemenea dispreț! Ticălosul!.. Mă întorsesem din Paris cu gând să'mi fac milă de ei; și în loc să'l găsească pocăit... (cu furie) O! de nu m'ași fi stăpânit în minutul acela, 'Ŷ-ași fi smuncit pistolul din mână ca să'lucid ca pe-un câne!..

Sandu. — (înaintând) Vere Antohi!

Antohi. — (întorcându-se) A! tu ești, Sandule?

Sandu. — Am venit să te văd de dimineață, vere Antohi, că aseară de-abia te-am zărit un minut. Ce-ai făcut după ce 'Ŷi-am dat cheia de la porțița grădinei lui Polidor?

Antohi. — (luând pe Sandu de o parte) M'am dus în locul tău, căci presimțeam o infamie din parte'Ŷi.

Sandu. — Și ce s'a întemplat?

Antohi. — Nelegînitul, te aștepta ca să te prade!

Sandu. — El!.. pe mine?

Antohi. — Și poate chiar să te și ucidă.

Sandu. — Vai de mine!.. da ce 'i-am făcut eu?

Antohi. — Nimic... Inșă banii, trăsnească 'i Cerul!.. setea banilor!.. focul patimelor!..

Sandu. — (tăcându'și cruce) *Kirie eleison!* În ce primejdie am fost!

Antohi. — Trebuie să te ferești de dînsul, Sandule, că 'i în stare... Ai tu vr'un pistol, vr'o armă?

Sandu. — Ba nu...

Antohi. — Ei apoi, nă... du-te în târg și cumpără o cutie cu pistoale.

Sandu. — Dar' ce să fac cu ele?

Antohi. — Eă oîu lua unul și tu celalalt, pentru ca să ai cu ce te apăra. (dîndu'și căștra galben) Na!.. du-te lute și vină curînd.

Sandu. — Să port eu arme cu mine, ca un arnăut?... (în parte) Ba mai bișe-oîu da de știre la poliție că Polidor a avut gînd să mă omoare astă noapte...

Antohi. — Nu te-ai pornit încă astăzi, Sandule?

Sandu. — Eaca mă duc. (în parte) Mă duc drept la aga... Breee!.. cum s'a stricat lumea!.. Unde mergem? unde mergem? (ese prin dreapta.)

SCENA III.

Antohi, Martine.

Antohi. — (în parte) De s'ar întoarce mai curând cu pistoalele, să mă... (vede pe Martine) Martine, ce faci acolo?

Martine. — Grije, cucoane.

Antohi. — (în parte, cu milă) Bietul bătrân! slugă credincioasă și cu durere de stăpân! (tare) Martine, vin' încoaci... mai aproape.

Martine. — (în parte) Ce are?

Antohi. — De câți ani mă slujești tu pe mine?

Martine. — D'apoi mai știu eu, cucoane? Or fi vr'o 30 de ani.

Antohi. — Un veac de om!.. și ean spune'mi: în toată vremea asta pus-ai tu ceva de-oparte pentru bătrânețe?

Martine. — Ba, deș, nici n'am gândit, că nădăjduese să mor în casa d-tale.

Antohi. — Bine, Martine; dar' dac' ași muri eu înaintea ta?

Martine. — Ferească Dumnezeu de una ca asta! Nu se poate.

Antohi. — Toate se pot, dragul meu. Nu știți tu vorba cea veche: Omul ca carba, țigilele lui ca floarea câmpului!..

Martine. — (ștergându'și ochii) Ean lasă, cucoane, nu mai spune de astea.

Antohi. — (în parte, ulmit) Curios lucru!.. 'Mi-e jale să mă despart de dânsul! (tare) Martine, adă sipetul cel

cu haïne... (în parte) Într'o vreme a fost și el plin cu galbeni!

(Martin trage sipetul din fund aproape de Antohi.)

Martin. — Eată'l, cucoane.

Antohi. — Deschide'l... Ce bulendre mai sântă în intru?

Martin. — Haïnele și rufele dumitale.

Antohi. — (plecându-se pe sipet) Dar' asta ce 'i? (scote o ulică de lut.)

Martin. — Știi, cucoane, ulica cea care ai găsit-o îngropată în grădină; știi, de mult...

Antohi. — Îmi aduc aminte... Acum or fi vr'o 28 de ani... Eram sarac... Într'o zi săpând în grădină, am găsit o comoară ascunsă în ulica asta... 100 de galbeni! De-atunci am început a avea stare... Bine-ai făcut, Martine, că ai păstrat-o, căci poate când oîu muri...

Martin. — Ear?..

Antohi. — (zimbînd) Eî!.. dă!.. n'oîu muri... Nu te mai măhni, Martine... Cum se poate să mor eî, stăpânul tîu cel iubit?.. eî care sînt în floare!.. Nu 'i așa, Martine, că 's în floare?

Martin. — D'apoî cum?.. Brîndușa de toamnă nu 'i floare?

Antohi. — De vreme ce 's brîndușă, acum 'mî-e vremea să trăesc, să mă veselesc, să gust plăcerile lumii... nu 'i așa?

Martin. — Numai să fî sănătos.

Antohi. — De-aceea am hotărit să fac ca șérpele,

să 'mî schimb haînele. Vreü haîne noue, și aceste câte sîntü in sipet ți le dăruesc ție, Martine.

Martin. — Mie?.. da ce-oïü sê fac eü cu atâtea lucruri?..

Antohi. — Le 'i da și tu de pomană, dacă 'i vrea... de sufletul meü.

Martin. — Dacă 'i așa, nu primesc. Ține'ți averile, cucoane.

Antohi. — Lasă, dragă Martine. Nu veđi tu că glumesc?.. İea sipetul și 'l du in odaea ta... Ce mai am eü aci in odae?

Martin. — Nimic. Când ai plecat la Paris te-ai desfăcut de toate.

Antohi. — Cu adevărat... Vrea sê ȝică, de-ar fi cineva sê mă clironomisească n'ar găsi nimica?

Martin. — Afară de baniü d-tale, n'ar găsi nici macar un pahar cu apă.

Antohi. — (in parte, cu mulțemire) Minumat!.. Căt pentru baniü, (arată punga) cată tot ce 'mî mai rêmâne. (tare) Martine.

Martin. — Aud.

Antohi. — Ți-am plătit eü ție leafa?

Martin. — Plătit tot, cucoane.

Antohi. — Ba, pare-mi-se că te 'nșeli. Am sê ți mai daü încă mult; știü eü bine socoteala.

Martin. — Mult nu, cucoane... Vr'o 50 de lei numai.

Antohi. — Cincideci de lei numai?.. Ce spuï tu, omule?.. vreï sê ți mănânc baniü de haram?.. Ce më

socotești tu?.. Să mă lăcomesc eu la dreptul unei slugi vechi și credincioase ca tine? (îi dă punga) Na'ți leafa, Martine.

Martin. — Da 'mă-ai plătit-o, cucoane. Să n'am parte de pânea care o mănânc, dacă...

Antohi. — Nu te jura, frate, că eu știu mai bine decât tine. Îea'ți dreptul tău și nu mai face vorbă. Haide, du'ți sipetul în odaie, și 'ți stringe bine tot ce ai, ca să se nu te afle Po...

Martin. — Cine?

Antohi. — Orî și cine... Haide, du-te.

Martin. — (luând sipetul se duce prin fund) Ei! nu 'i lucrul curat, nu!..

Antohi. — (singur) A! slavă Domnului!.. nu mai am nimic la sufletul meu! Sînt sarac, lipit pămîntului!.. Cine vine?.. doftorul? (merge vesel înaintea lui.)

SCENA IV.

Antohi, doctorul (intrînd prin dreapta.)

Doctorul. — Cucoane Antohi, am aflat chiar acum c'ați sosită din străinătate ș'am alergat să vă ved.

Antohi. — Îți mulțumesc, doftore. (îi stringe mîna) Cum mă găsești?

Doctorul. — Bine de tot. Se vede c'ați petrecută cu mulțumire în voiajă?

Antohi. — Cât se poate. Am cheltuit sumedenie de bani pe șaluri, pe dantele, pe diamante...

Doctorul. — Ha, ha, înțeleg. Cucoana Enăchița 'și-a făcut provisiile de Iearnă?

Antohi. — Și eu, Dănilă, am plătit de m'am spetit.

Doctorul. — Da unde 'i domnia ei?.. s'a întors cu d-voastră?

Antohi. — Ba nu... am lăsat-o la han, în Paris.

Doctorul. — La han?

Antohi. — În compania unui actor. Pune'ți în gând, doctore, că domnișoara s'a înamorat în Paris de un actor, ș'acum ȳea lecții de comedie.

Doctorul. — Nu credeam să aibă nevoie de asemenea lecții.

Antohi. — Nu; căci ȳ comediantă de frunte. Să veđi!.. După ce m'a scos din minte ca pe-un prost, jurându'mi amor, credință și tot felul de... parascovenii sentimentale; după ce m'a scurs bine de banii prin Viena și prin Paris, eată rezultatul romanului nostru; (scoate un bilet) un răvășel parfumat, adresat pomenitului actor, în care mă descrie pre mine în chipul următor: (cetease) „*Cher ange, ne sois pas jaloux de mon grotesque compagnon de voyage; c'est mon caissier*. Adică: Ângerul meu iubit, nu fii zulfar de pocitul meu tovarăș de călătorie; el e casierul meu!

Doctorul. — Ha, ha, ha, frumos stil!

Antohi. — Cum am prins la mână acest document interesant, am și plecat din Paris, și eată-m'e's.

Doctorul. — Îmi pare bine că ve ved scapat de farmecele ei.

Antohi. — Am scapat, slavă Domnului!.. și acum,

când mă gândesc, 'mă-e rușine de nebuniile câte le-am făcut la vîrsta mea.

Doctorul. — (zîbind) Amorul...

Antohi. — Amorul, dragă doctore, e partea tinerimii; și cât pentru noi, bătrânii, când ne împinge păcatul a cădea în mreșile lui, părem ca niște muște uscate în pânză de păianjen. Ne facem de risul lumii, și femeile își bat joc de noi.

Doctorul. — În fine ce-a fost s'a trecut. Mie 'mă pare bine că v'ați întors în țeară, pentru ca să vă bucurați de starea în care a ajuns institutul orfanilor.

Antohi. — Copilașii sîntu sănătoși?

Doctorul. — Ți'î mai mare drag să'î privești.

Antohi. — În ce număr se găsesc?

Doctorul. — Ca vr'o 40.

Antohi. — Și cei mulți înainte! Să trăească, să crească mari și să facă datorie prin Paris! Asta le doresc.

Doctorul. — Ce Țiceți, cucoane Antohi? Nu vă 'nțeleg.

Antohi. — Țic că le doresc să crească mari, ca să facă datoriile în Paris, ca mulți din compatrioții noștri.

Doctorul. — Cum? compatrioții noștri?..

Antohi. — Vrei să ai o idee de numărul celor ce sîntu datori și nu plătesc?

Doctorul. — Sîntu mulți?

Antohi. — (scoate o listă foarte lungă și o desfășură) Privește!.. eată lista!.. un pomelnic nesfîrșit!

Doctorul. — Par' că 'î lista lui *Don Juan*. Ei bine! ce Țic creditorii?

Antohi. — Ce Țic?.. astupă'ți urechile de rușine,

doftore. Numele de Român are să ajungă a fi sinonim cu... (se pleacă la urechea doctorului și 'i vorbesce.)

Doctorul. — (cu adâncă mirare) Cum se poate!

(Se audă voci în grădină.)

SCENA V.

Antohi, doctorul, maïorul, Sandu.

Maïorul. — (afară) *Monsieur* Antohi venit de la Paris?

Sandu. — (afară) A venit aseară.

Maïorul. — (intrând prin drépta) Unde 'i?... A! *zdrasti*.

Antohi. — Maïorul la mine?... Ce postești, domnule, aci?

Maïorul. — Eū vrem să vorbim cu dumneata serios.

Antohi. — Vorbește; te ascult.

Maïorul. — Polidor, fiū a dumitale e un *șelma* ticalos!

Antohi. — Acum o știți?

Maïorul. — *Mașa* fugit aseară de la dinsul.

Toți. — Cum se poate?

Maïorul. — *Mașa* scris la mine că Polidor silit la dinsa ca să dea *rendez-vous* lui Sandu, pe la međul nopții. Adevărat, *brat* Sandu?

Sandu. — Adevărat.

Maïorul. — Asta 'i batjocură mare, infamie!.. Trebuie resbunat la mine... Eū fost adinioare la Polidor, chie-mat pe dinsul la duel... el nu vroit!.. Eū palmuit la dinsul, și acum venit spunem la d-ta, că despartim pe

Maşa; nu vrem ca *Maşa* să se mai numească la din-sa *Maşa* Sgârcea... Numele Sgârcea e necinstit.

Antohi. — Necinstit! numele meu?... şi ăci că Polidor a refuzat a se bate după ce 'l-ai pălmuit?

Maşorul. — Da, refuzat!

Antohi. — Apoi dacă lumea astăzi e astfel de coruptă încât să se găsească oameni carii n'au curagiu a'şi spala palmele de pe obraz... ca să'ţi dovedesc, domnule maşor, că numele meu nu 'i desonorat prin mişelia lui Polidor, primesc eu ca să mă bat în locul lui.

Maşorul. — *Haraşo.*

Sandu. — Tu, Antohi, la duel? (în parte) Unde mergem?

Antohi. — Tac, Sandule, că tu nu ştii ce sufăr în sufletul meu! Ai adus pistoalele?

Sandu. — Eată-le. (arată o cutie cu pistoale.)

Antohi. — D-le maşor!.. din dosul casei mele este un maidan deşert. Pe la *ceasul* acesta nu trece nime prin el. Haide!.. eată pistoale... eată marturii mei, doftorul şi Sandu.

Sandu. — (spăriet) Eă, martur la duel! (în parte) *Ki-ric ton dinameon...*

Maşorul. — Bucuros! mergem... Eă am marturii pe Tachi şi pe Rufinescu.

Antohi. — Prea bine; haideţi. (în parte) Tot era să mă 'npuşc astăzi.

Maşorul. — (oprindu-se lângă uşă) Antohi, *bratişca...* dacă omorî tu la mine, trimite să îngroape pe mine la Braila cu decoraţia Vladimir, care câştigat când fost ranit la asalt... Fagadueşti la mine, Antohi?

Antohi. — Îți făgăduesc.

Maiorul. — (dându'î mâna) A! mulțemim. *Excellent.*
Dumneata *pravoslavnik ciolovek.* (esc.)

Sandu. -- Și, deș, Antohi te duci să te bați?

Antohi. — Mă duc.

Doctorul. — Cucoane Antohi... nu ai nici o dispoziție de luat înainte duelului?

Antohi. — Doftore, de-oïă fi ucis, să scrii pe momentul meu devisa sgârcitului: „Da? n'ai!”

(esă cu toșii.)

SCENA VI.

Martin. — (intră prin fund, pe gânduri, înbrăcat în hafne de ale lui Antohi) În zadar mă gândesc și car' mă resgândesc... nu pot să'î dau în pîrte!.. Boierul are ceva!.. Tot de moarte vorbește!.. Ferească sfântul să nu i se întempe vre o primejdie, că astă noapte 'l-am visat înbrăcat în alb... Mare minune, Doamne! cum s'a prefăcut de vr'o șese luni!.. de unde era Sgârcilă, s'a făcut Dănilă; de unde nici căta la femeî, s'a dat în dragoste cu o zăpăcită; de unde nu eșia nici macar la primblare în grădină, a luat câmpii de odată până... hăt, la Parisul ăla, peste nouă mări și nouă țeri!.. ba încă m'a dus și pe mine prin fundul lumii și m'a purtat pe unde 'și-a înțercat dracul copiii. Nu 'să a bine toate astea... Nu... nu!.. (oftează și stă trist adâncit pe gânduri.)

SCENA VII.

Martin, Rufineasca (intrând rapide prin dreapta.)

Rufineasca. — Martine, Martine.

Martin. — Ce este ?

Rufineasca. — (scotându-și voalul) Acasă 'i stăpănu-tău ?

Martin. — Ce'mi vędură ochii? Dumneata ești, cunoniță?.. Da când ai venit de la Paris ?

Rufineasca. — Am sosit chiar acum. M'am pornit îndată după stăpănu-tău și 'l-am urmărit din poștă în poștă... Unde 'i ?

Martin. — A eșit mai adinioarea cu doftorul și cu maiorul. Nu 'i-ai intălnit ?

Rufineasca. — Nu... Ean spune 'mi, Martine: vorbitu'tă-a ceva de mine pe drum.

Martin. — Pe drum?.. N'a spus un cuvânt dece dăle de-a rëndul.

Rufineasca. — (in parte) Ȫi mănios, tot mē iubescē!.. și eū, nebună, sē'mi perd mințile după un actor, un calic care 'mi-a furat toate juvaerele! (tare) Martine, ce credi tu c'ar dăce când m'ar videa aci ?

Martin. — Știū eū?.. poate că s'ar mai insenina la față... că așă 'i omul când își perde cararea.

Rufineasca. — (in parte) N'am sē'l las in pace până ce nu 'l-olū videa ear' la picioarele mele.

SCENA VIII.

Martin, Rufineasca, contesa.

Contesa. — (aducând o perină de catifea cusută, întreabă până a nu intra) Antohi *est arrivé?*.. Unde 'i, unde 'i?

Rufineasca. — *Ah! mon Dieu!*.. vine cineva...
(iși coboară voalul)

Contesa. — (intrând) *Bonjour, Antohi...* (se înșală de Yea pe Martin drept Antohi) Bine-ați venit, *mon ami!*.. (se răpede ca să 'l scrute) *que je vous embrasse.*

Martin. — Te înșeli, cucoană; eă sânt Martin, nu 's boșerul. (se retrage în fund.)

Contesa. — (oprindu-se) *Fi! quelle horreur!* (zărind pe Rufineasca) *Ah! une dame?*

Rufineasca. — (ridicându'și voalul) *Chère comtesse!* nu mă cunoști?

Contesa. — Enăchița!.. Dumneata ești, dragă?.. când ai venit?.. cum ai petrecut?.. ai fost sănătoasă?.. ean să te vęd mai bine. *Toujours belle!*.. *que je vous embrasse...* (scrută pe Rufineasca.)

Rufineasca. — *Chère amie...*

Contesa. — Spune'mi... *racontarisesce'*mă ce-ați mai făcut pe la Paris?.. Făcut'ai *conquete* multe?.. cum përatu'ți-ai lucruri frumoase?.. toalete... bijuterii?.. Să mi le arăți pe toate... *Ah! chère amie!* cât doream să te vęd ca să mai vorbim despre a le tinereții, despre amor, căci fără amor viața 'i o ilusie, un pustiū întunecat.

Rufineasca. — *N'est-ce pas?*

Contesa. — *Helas! oui...* Ce'ți folosesce să fiî tēnēră? să fiî frumoasă, dacă nu profiți de tinerețe și frumusețe?.. Dar' te vorbesce lumea?.. Las'o să vorbească și nu băga de seamă, că doar' ea nu 'i mai detreabă.

Rufineasca. — *N'est-ce pas?*

Contesa. — De aceea eū una 'ți daū dreptate, Enă-chișo, că nu 'ți perdi timpul *comme une sottē*, jertfin-du'ți viața și pornirile inimii unui barbat ce nu scie să te prețuească și nu merită nici un sacrificiū.

Rufineasca. — *N'est-ce pas? Ah! chère comtesse!* cât sūnt de fericită că te aud vorbind astfel!

Contesa. — D'apoī cum?.. încăi dacă eū am fost o proastă, nu vreū să fiū egoistă.

Rufineasca. — Cum?

Contesa. — (cu măhnire) Proastă! proastă, soro!.. n'am sciut să gust mulțemirile lumii!.. Bată-mē pustia! cine 'mī-a diș să fiū așa de cinstită!

Rufineasca. — (in parte) Auđi? (tare) Ce mai face Tachi?

Contesa. — *Ah! chère amie*, nu'mī vorbi de dēnsul!.. un berbant, un nestatornic, un infam care 'mī-a māncat o mulțime de banī, și pe urmă m'a *plantarisit*.. Ah! ah! (scapă perna jos.)

Rufineasca. — Ce pernă 'i asta?

Contesa. — O pernă câștigată de amicul nostru Antohi la loteria orfanilor... Sciī că luase 50 de bilete.

Rufineasca. — De cine 'i cusută?

Contesa. — De copilele orfane... Am adus-o s'o daū lui Antohi ca un *souvenir* de binefacere.

Rufineasca. — Hai de s'o aședăm pe crivatul lui, ca să'î menaglăm o surprisă.

Contesa. — Da Antohi nu 'î acasă?

Rufineasca. — Nu.

Contesa. — Minunat! Hai degrabă în etac. Unde 'î etacul?

Rufineasca. — (arătând în stânga) Aci.

Contesa. — (zimbînd) *Ah! petite friponne!*.. (între amîndouă în stânga rîdînd.)

Martin. — Eaca, eaca! Unde se ducă?.. Cucoană contesă. . .

SCENA IX.

Martin, Tribunescu, Cleveticî.

Cleveticî. — (arătându-se la ușa din stânga) Pst, pst, ce-tățene Martine.

Martin. — Ce mai este?

Cleveticî. — S'a deșteptat Mecena?

Martin. — Care Mecenă?

Cleveticî. — Mecena Sgârcea, amicul nostru politic.

Martin. — Ba. . .

Cleveticî. — Ba?.. Încă tot stă în brațele lui Morfeu?

Martin. — Care brațe? Care Morfeu?.. Ce spui, domnule?

Cleveticî. — (în cantoadă) Întră, amice Tribunescule, că Mecena încă tot doarme.

Tribunescu. — (intrând) Tot! pe la 11 ore? Somnul lung e pernicios!

Martin. — Cine doarme? Cine v'a spus că doarme? Se vede că visați.

Clevetică. — Ha, ha, ha! E *kabaz* cetățeanul Martin!.. Mecena aromează și noi visăm!

Martin. — (în parte) Vorbesc într'afurea, pre legea mea!

Tribunescu. — Amice Clevetică, să așteptăm aci până se va deștepta. Cetățene Martine, ai ceva cald pentru dejun?

Martin. — (cșind prin fund) Ba nici rece. Puneți-vă pofta 'n cuiu.

SCENA X.

Clevetică, Tribunescu.

Tribunescu. — Mi se pare că acest împiegat subaltern nu ne dă respectul cuvenit. Trebuie înfrânată plebea.

Clevetică. — Nu scie, ignorantul, că noi am fostu aleși de curând în provincie!

Tribunescu. — O! Clevetică, scumpul meu amic! De când mă sciū cu mandat, amoarea mea de Patrie, de glorie și de popularitate a dezvoltat dispusecunile mele de orator într'un grad astfel de mare, încât imi vine să cer cuvântul neincetat. Am să inund Camera sub valurile elocinței mele și să fac pe Ministri a tremura pe banca lor.

Clevetică. — Nu am dubiū că 'î vor apuca frigurile; căci o sē prefacem banca ministerielă într'o adevărată bancă de criminaliști.

Tribunescu. — O! Clevetică, scumpe frate cauzaș! trebuie sē 'ți fac aci confesiunea că șērpele ambițiunii m'a mușcat de inimă de când m'am vęđut chīemat a represinta Națiunea. Scaunul de deputat, pe care mē simt *deja* așędat, mē face a visa la fotoliul ministerial, și chīar... la tronul lui Mihaī Viteazul! și de ce nu?... cer cuvęntul... Aū doară nu posed toate calitățile unui om de Stat? n'am patriotism, n'am esperiență, n'am elocință, n'am inițiativă?... Spune, Clevetică, spune.

Clevetică. — Frate! confesiunea ta deschide un nou orizon d'inaintea ochilor mei... Dar! de ce nu? Stăi!.. (se lovesce cu palma peste frunte) Un plan machiavelic *spuntă* din *cervela* mea, precum odinioară Minerva din capul lui Jupiter!

Tribunescu. — Un plan?... și eū am unul.

Clevetică. — (primblāndu-se pe scenă inspirat) Întrānd iu Cameră, sē facem o implacabilă opozițiune la toate actele Guvernului!

Tribunescu. — (asemenea) *Secundo*. Sē dām *incontinuo* voturi de blam Ministerelor, și chiar sē cerem punerea lor în acușațiune, pentru ca sē le resturnăm!

Clevetică. — Perfect!.. astfel împedcām carul Statului de a merge înainte.

Tribunescu. — *Tertio*. Sē perdem tot timpul sesiunii iu discuțiunii violinte, pentru ca sē nu se voteze nici budgetele, nici proiectele de legi a Ministrilor.

Clevetică. — *Quarto.* Să dăm mâna cu inimizii noastre politice, de câte ori se va arata vr'o ocaziune de a pune pe Guvern în pozițiune critică, pentru ca să 'l silim de a conta cu noi.

Tribunescu. — *Quinto.* Ministeriul cădând, noi ajungem la putere!

Clevetică și Tribunescu. — (oprindu-se fașă în fașă) Eată-ne Miniștri!

Clevetică. — Îndată ce ne-amă suită pe fotoliul ministerial, să pretindem schimbarea tuturor amplotațiilor civile...

Tribunescu. — Și militari, pentru ca să producem o confuziune generală în țeară.

Clevetică. — Să suspendăm diarele și să închidem diariștii, pentru ca să invenimă presa în contra Guvernului.

Tribunescu. — Să luăm un șir de măsuri arbitrare, care să producă turburări, conflicte între cetățeni și oamenii Guvernului, spre a da Camerei motive de interpelațiunii, de protestațiunii, de acușațiunii și de discuțiunii pentru mai multe sesiuni...

Clevetică. — Și în fine să disolvăm Camera, pentru a mări confuziunea, etc. etc. și în tot timpul acesta proiectele utile de drumuri de fer, bănci și îmbunătățiri publice rămân nediscutate, nevote, și discreditul Guvernului se lățește, se mărește pe nesimțite de la o margine la alta a țerii.

Tribunescu. — Sublim!

Clevetică. — Însă mă gândesc, amice, la un lucru.

În acel discredit generale poate chiar și numele noastre să fie înecate?

Tribunescu. — (într'o pauză tragică) Peară aceste nume glorioase! Causa să reușeze!

Clevetică. — *Ișala!*.. Acum să ne preocupăm de altă cestiune, amice.

Tribunescu. — Care?

Clevetică. — Când se va face verificarea titlurilor, cum vom proba un venit de 400 galbeni, potrivit anecsei?

Tribunescu. — *Audaces fortuna juvat!* Bine că s'a întors Mecena. El ne va da negreșit fiecăruia câte un sinet de 4000 galbeni, precum ne-a promis, ș'atunci luăm tribuna cu asalt în *otcup*.

Clevetică. — (făcând o piruetă) *Hupsana!* Antohi are să ne scape de rușine, căci fără ajutorul lui sîntem rași.

Tribunescu. — (cu demnitate) Rași?..

Clevetică. — Adică dați afară din Cameră. *Ergo,* Antohi să trăească!

Tribunescu. — Antohi să trăească!

Clevetică și Tribunescu. — (cu entusiasm) Antohi să trăească! Ura!

SCENA XI.

Clevetică, Tribunescu, Sandu, Martin, contesa, Rufneasca.

Sandu. — (arătându-se galben și spăriet la ușa din dreapta) A murit Antohi!

Contesa. — }
 Rufineasca. — } (viind iute pe scenă) Ce?
 Martin. — }

Sandu. — (tremurând) A murit Antohi!

Totî. — A murit!.. cum? Unde 'î?

Sandu. — L'a împuşcat maiorul la duel!

Totî. — La duel!.. Da unde 'î?

Sandu. — Îl aducă aci, sermanul!..

Martin. — (alergând nebun la uşa din dreapta) Stăpânul meu!

SCENA XII.

Cei de'nainte, Antohi, doctorul, Ischiuzarliu, Rufinescu.

Doctorul. — (de afară) Tot incet, tot incet, mergeţi

lin. (Pe urmă el intră în salon împreună cu Rufinescu şi Tachi, carii aducă în braţe pe Antohi rănit şi leşinat.) Culcaţi'l pe canapea. . .

Martine, Martine.

Martin. — (buimăcit) Aud?

Doctorul. — Adă o pernă.

Martin. — Nu mai avem nici o pernă în casă. . .

Contesa. — Ba este perna orfanilor!.. (intră în etac şi aduce perna.)

Rufineasca. — (se apropie spărietă de Antohi întins pe canape) A murit?.. murit? A! (îi vine slăbiciune.)

Rufinescu. — Enăchiţa! aci?.. (se răpede de susţine pe Rufineasca şi o duce de o pune pe fotoliul de lângă mesuţa din dreapta.)

Contesa. — Eaca perna. . . Cine credea c'a să 'î slujească la moarte!.. (merge de aşedă perna sub capul lui Antohi.)

Doctorul. — Martine, adă pușină apă ca să spălăm rana.

Martin. — (plângend) Sermanul! sermanul!

Contesa. — Doctore... Nu mai este nici o speranță?

Doctorul. — (pipăind mâna lui Antohi) Nu cred... Nenorocitul e în agonie!

Tribunescu. — (încet lui Clevetic) În agonie!... mandatul nostru e în pericol, amice!..

Clevetică. — (oftând) De-a muri, suntem sterși din rëndul deputaților!.. Trist!

Tribunescu. — *Alea jacta est!*

Antohi. — (se mișcă gemând) A!.. Polidor!.. Polidor!..

Sandu. — Sermanul!.. tot la fiul seü gândește până și în *ceasul* morții!

Antohi. — (deschidënd ochii) În mine?.. în mine vrei să trag, Polidor!.. O!.. (închide ochii)

Toți. — (însălmântați) Ce ăice?

Antohi. — (se scoală de se razimă pe pernă. Ochii sântă țințiși și fața turburată. Îi apucă delirul) Eaca, colo... colo... un sipet plin cu galbeni!.. o comoară!.. se deschide?.. ad'o încoaci... adă!.. Ba nu... nu îi sipet... îi un cosciug!.. un cosciug?.. cine mă 'npinge în el?.. Polidor!.. tu?.. tu, pe mine?.. Lasă-mă... nu vreu să mor... 'mî-e frică de moarte!.. (tipând) A!.. m'ai lovit drept în inimă!.. ai tras în tată-tëü, nenorocitul!.. (respiră greu.)

Rufineasca. — (cu spaîmă) A! nu pot să mai stau aci... (volesce să se scoale de pe canape, dar' se opresce îngrozită, în-telnind ochii lui Antohi.)

Antohi. — (privind la Rufineasca) Cine-a vorbit?... (privesc lung la Rufineasca, își freacă ochii și apoi zimbesc cu durere) Enăchița!.. aci?... Ai venit după mine, draga mea?... nu te-ai săturat de bani?... mai vrei încă?... aud?... Ai nevoie ca să 'ți hrănesci barbatul?..

Rufineasca. — (cădând pe fotoliu) O! Dumnezeu!

Antohi. — Barbatu-tău n'are altă avere decât frumuseța femeii lui?... n'are altă meserie decât să te preocupască?... Sermană femeie!.. mare ticălos barbat ai!.. Ei! vină să te mai ajut... na'ți un sinet... na!.. (scoate ravașul Rufineascăi din buzunar.)

Doctorul. — (in parte) Ravașul ei!

(Rufineasca scoate un țipet și leșină. Barbatul se ude și îi dă ajutor.)

Antohi. — Na o *trată* la actorul din Paris... Mergi de scoate nume rău în străinătate damelor române!.. fă-le de ris și de rușine!.. na!.. (scapă ravașul) Apă... apă... dați-mi un pahar cu apă, că mă arde coala în pept.

Martin. — (dându-i o ulcică) Ține, cucoane.

Antohi. — (bea cu lăcomie) Adă... adă... (dă ulcica lui Martin) Martine! mor, dragă Martine!.. vești tu?... nu 'ți spuneam că ați dimineață c'oîu să mă pornesc inaintea ta?..

Martin. — (plângând) Ai vorbit într'un *ceas* rău, cucoane!

Antohi. — Lasă... lasă, frate, nu mai plânge, c'asa a vrut Dumnezeu!.. Vină de stă coala lângă mine... și Sandu și doctorul... și... (vede pe Clevețic și Tribunescu) Cine 'să ăștia?

Clevetică. — Amicii dumneavoastră, Clevetică și Tribunescu.

Antohi. — Patrioții cei falși?.. cei cari, în loc să cate a înfrăți pe toți Românii într'o familie... îi desbină cu cuvinte seci de partidă progresistă... partidă moderată... partidă retrogradă... partidă națională... partidă trădătoare?.. Cei cari facă din patriotism o speculație și din presă o tarabă de marfă minciunoasă?.. Ați venit să vă dați bani?.. să vă dați sinete ca să înșelați lumea c'aveți stare?.. s'ajungeți printr'o minciună a fi reprezentanții țerii? (ostează) Ară vrea șarlatanii să se bage în rândul adevăraților patrioți, precum au cercat să lua loc în rândul adevăraților jurnaliști!.. Ară vrea să 'mă încheie viața cu trădarea Patriei mele!.. Apă... apă... adă, Martine. (Tea ulcica, și până a nu o da îndărăt lui Martin, rămâne increment la vocea lui Polidor.)

SCENA XIII.

Cei de'nainte, Polidor.

Polidor. — (de afară) Tată-meu!.. tată-meu a murit!.. (deschide ușa din dreapta și zărind pe Antohi, întinde mâinile spre el și cade în genunchi, strigând:) Tată!.. tată, ertare!

Antohi. — Polidor!.. tu aci, nelegiuitule! ai alergat ca să mă vezi murind?.. ai socotit că 'ți găsi ear' un sipet cu galbeni?.. să joci și să cânți de bucurie?

Polidor. — (plângând) Ertare!.. fie'ți milă!

Antohi. — Milă de-un ticălos care 'și vinde nevas-ta?.. Ertare unui mișel care n'are curagiu decât a pri-

mi palme?.. milă de-un nelegiuit ce m'ă-a amărit sufletul și m'a adus acum la gura morții?.. Blestem! blestem! blestem!

Toți. — (cu înfiorare) O! Dumnezeule!

Antohi. — (în delirul morții) Ce mai vreți de la mine?.. Banii?.. (ride cu spasmuri) Ha, ha, ha!.. 'Î-am mâncat pe toți!.. Din toată averea mea n'a rămas cliromonie decât ulcica asta... și nici asta întregă... Na!.. culegeți!.. (aruncă jos ulcica de o strică, apoi cade pe pernă, dă un gemet lung și moare.)

Doctorul. — A murit!

Toți. — A!..

(Polidor se scoală turburat, dar' întorcându-se, întâlnește pe comisarul de poliție.)

SCENA XIV.

Ceș de'nainte, comisarul.

Comisarul. — (intrând prin dreapta) Domnule Polidor, din ordinul Ministrului te arestez!

(tabloă.)

(Cortina cade.)

ESPLICAREA
CUVINTELOR VECHÎ
ȘI A CELOR
STRĂINE.

ESPLICAREA

cuvintelor vechi ce aparțin jargonului moldav
și a celor străine, care se află în acest uvrăgiu.

Pag.	3	țopêrlane	însamnă :	mojice.
>	4	sucman	>	zeghe.
>	>	chilug	>	pilug.
>	>	șagă	>	glumă.
>	>	mustru	>	esercițiū militar.
>	>	palmae	>	deget (măsură).
>	5	palamar	>	paraclisier.
>	>	ticnă	>	liniște.
>	>	propele	>	pumnî.
>	>	ceacări	>	ochi spălăciți.
>	10	pipăruși	>	ardei.
>	>	cindură	>	fiind că.
>	>	cucoara	>	cocor.
>	>	bănat	>	supărare.
>	>	hardughită	>	ruinată.
>	12	cotei	>	căței.
>	>	harapnicile	>	bice de surugiū.
>	>	elevetească	>	calomnieze.
>	>	greș	>	sminteală.
>	13	gospodărici	>	menajului.

Pag.	14	harbuji	insemnă:	pepeni verzi.
>	>	bocani	>	toca.
>	19	arilnândă tatnără	>	injurie evrească.
>	>	cibuțele	>	ghete femeesci.
>	20	moțpănoi	>	berbant grosolan.
>	>	ghici	>	biciu.
>	21	otcup	>	antreprisă.
>	22	ghirai schwartz	>	injurie evrească.
>	>	gutunar	>	guturau.
>	>	rufos	>	sdrenteros.
>	23	harabagiū	>	căruțaș evreu.
>	>	matahale	>	namilă.
>	>	cușmă	>	căciulă.
>	>	chitie	>	fes evreesc.
>	24	zăvođi	>	câni mari.
>	>	păpșoi	>	porumb.
>	>	ghevalt	>	ajutor.
>	>	ghicischi	>	biciușcă.
>	25	ghermesit	>	tibet (o materie).
>	>	grof	>	graf.
>	26	lifchi	>	(?)
>	>	stupesece	>	scuipă.
>	>	gruși	>	groșuț.
>	29	gog	>	tont.
>	31	caua	>	gogorița.
>	32	hărtăgos	>	gâlcevitor.
>	33	ilot	>	proletar.
>	37	pușchi	>	ștregar.
>	38	posderie	>	mulțime.
>	>	burzuluit	>	resculat.
>	>	simandicoși	>	insemnați.
>	>	ighemonicoși	>	de neam mare.
>	>	dărvală	>	de clacă.
>	39	tureatecă	>	carâmb.
>	>	sevas	>	respect.

Pag.	39	hristoitie	însamnă:	evlavie.
>	>	bairacul	>	steagul.
>	>	bacalul	>	bacanul.
>	>	taifasuri	>	palavre.
>	40	ostropet	>	ostropel.
>	>	baş-ciohodar	>	rang turcesc.
>	>	chitit	>	socotit.
>	41	tij	>	asemenea.
>	>	hojma	>	necontentit.
>	>	abraşi	>	neresuşit.
>	>	liude	>	scutit de dări.
>	>	ghiosghiore	>	pe de'ntregul.
>	42	getbeget	>	întocmai.
>	45	imaş	>	islaz.
>	>	carboană	>	rublă.
>	46	chiteală	>	nimereală.
>	>	tinjală	>	ţucăneală.
>	>	rădvan	>	calească veche.
>	47	jac	>	jaf.
>	>	jitari	>	caranlaşi.
>	>	vicol	>	viscol.
>	>	kald, sapperment	>	frig, al dracului.
>	>	bocnă	>	îngheţat.
>	48	panaghia mu	>	Maică precurată.
>	>	posesoraş	>	arendaş.
>	>	neski	>	dar.
>	49	se tupilă	>	se piti.
>	>	avan	>	grozav.
>	>	harţagan	>	cartagan.
>	>	stâlcească	>	sdrobească.
>	51	puha	>	biciu surgiesc.
>	52	stricnesc	>	pişcat pân' la sânge.
>	>	sfichiu	>	vêrful biciului.
>	>	alivencile	>	plăcinte mici de ţeră.
>	58	sgâlţit	>	sgnduit.

Pag.	59	cășlegi	însamnă:	carnaval.
>	>	spășenie	>	smerenie,
>	>	parapanghelos	>	vecinica pomenire.
>	60	balamiș-balmuș	>	talmeș-balmeș.
>	>	dugheană	>	prăvălie.
>	>	baros	>	ciocanul mare.
>	61	cio.nofaiu	>	un fel de plantă.
>	>	ghit sabăs	>	bună serbătoare.
>	62	privighitor	>	subprefect.
>	>	strunesce	>	stringe frêul calului.
>	63	hălădui	>	petrece în pace.
>	>	țiră	>	puțin.
>	>	plipomație	>	diplomație.
>	69	șotii	>	scrinteli.
>	>	sdragon	>	soldat voinic.
>	70	plodu	>	copil mic.
>	>	cotorosit	>	scăpat.
>	>	zaifeturi	>	petreceri.
>	>	ighemonicon	>	mărire îngânfată.
>	71	cotrobăi	>	scotoci
>	>	fui taifel	>	fi drace.
>	>	metahirisesc	>	obicinuesc.
>	>	rast	>	vătămătură.
>	72	auf Ehre	>	pe onor.
>	>	ghiduș	>	bufon.
>	>	catartosit	>	parvenit.
>	>	hrubă	>	boltă.
>	>	tropos	>	manieră.
>	>	potlogaru	>	pungașul.
>	>	andenken	>	suvenir.
>	74	irmilic	>	icosar.
>	>	chirciți	>	piperniciți.
>	>	cheschet	>	pasquet.
>	75	fantacsit	>	'mă-am făcut plăcerea.
>	>	spanchia	>	sbănghiea.

Pag.	80 dirdăesce	însamnă:	bonbănesce.
»	» scripcari	»	lăutari.
»	» beniș	»	biniș.
»	81 cerdac	»	foișor.
»	» citarea	»	materie turcească.
»	» pambriū	»	materie de lână.
»	» chicote	»	risete.
»	82 mestii	»	meși.
»	» aleanu	»	durerea.
»	83 se stîrniaū	»	se scorneaū.
»	» holbați	»	ochi deschiși prea tare.
»	» de șanț	»	curios.
»	84 buhna	»	bufniță.
»	89 nemetahirisit	»	neîntrebuințat.
»	» sintagmatisit	»	învățat.
»	» buiurdisit	»	întărit.
»	» adiaforisit	»	părăsit.
»	» blendisit	»	respins.
»	90 teșcherele	»	acte.
»	» pajure	»	marca.
»	» pol	»	jumătate.
»	» telos pandon	»	în fine.
»	» gospod	»	ohavnic.
»	91 catatricsit	»	persecutat.
»	92 hristoitie	»	frica de Dumnezeu.
»	» zavergisit	»	revoltat.
»	» ena mu che ena su	»	tot una.
»	» corifenții	»	corifeii.
»	» ticsită	»	îndesată.
»	» zaiflic	»	petrecere.
»	» vătrar	»	vătraū.
»	93 filonichiile	»	discuțiile.
»	» hapca	»	deasila.
»	94 se țin grapă	»	mereū.
»	95 proeres	»	bună voință.

Pag.	95 pliroforițiune	însamnă:	lămurire.
>	> serbușcă	>	zamă.
>	> isvodi	>	inventă.
>	> țunțurlui	>	țanțoș.
>	99 uîtită	>	uîtucă.
>	> beicache	>	domnișorule.
>	> rinză	>	pipotă.
>	100 sofologhiotatos	>	savant.
>	> helbet	>	las' pe mine.
>	> bei mu	>	domnul meu.
>	101 felegean	>	céscă fără tórtă.
>	> Cichirgi-bașa	>	purtător de dulceți.
>	103 Esplicarea strofeî grecesci este:		
	Afrodita me, ah!		
	M'am hotărit să 'mî arunc speranța		
	Îmî arunc chiăr vieța, să mă perd de pe pământ.		
	Porumbița me, ah!		
	Află însă și acésta că te-ai făcut omorítóre,		
	Și ca un tiran fără milă mă chinuesci necontentit.		
>	> isvodu	însamnă:	listă.
>	> ogeagu	>	coșul.
>	104 povidlă	>	pistil.
>	> loghiotatos	>	dascăl învățat.
>	105 bacalu	>	bacanu.
>	106 ischiuzar	>	pișicher.
>	112 șatra	>	cortul țigănesc.
>	113 huzur.	>	în linisce.
>	> bîrloc	>	vizunia ursului.
>	> forul	>	domiciliul.
>	114 tertip	>	mijloc viclén.
>	> hojma	>	necontentit.
>	115 sanche	>	vorbă să fie.
>	> suitarii	>	bufoni turci.
>	119 blende	>	tife.
>	124 anapoda	>	pe dos.

Pag.	125	ke ta lipa	însamnă:	și cele-l-alte.
>	>	chiulaf	>	fes mare.
>	126	cichirgii	>	cofetari turei.
>	>	malmur	>	posomorit.
>	>	ritos	>	categoric.
>	>	ștaer	>	valț ordinar.
>	135	breslași	>	meserieași.
>	136	locmale	>	plăcinte grase.
>	137	șelebi	>	domnule.
>	>	oriste	>	poftim.
>	>	nu metahirisesci	>	nu poftesci.
>	>	ohi	>	nu.
>	>	çilibidachi	>	domnișorule.
>	138	erghenistico	>	nobil.
>	>	budalas	>	prost.
>	>	sborșit	>	posomorit
>	>	poznă	>	bukluk.
>	>	părpaleci	>	greci ordinari.
>	139	tererem	>	fineță.
>	141	na m'agapas	>	să mă iubesci.
>	142	nazar	>	favor.
>	146	pospăită	>	spoită.
>	>	afif	>	tufă de parale.
>	>	fërșoagă	>	zglobie.
>	154	nărtos	>	cu nas mare.
>	162	blajin	>	blând.
>	>	oțăresci	>	înfiorezi.
>	163	drit	>	drept.
>	164	schivernisit	>	iconomisit.
>	165	hălăduesc	>	petrec în pace.
>	166	rezlețită	>	înprășțietă.
>	167	înglodat	>	înoroat.
>	>	sucman	>	dimie.
>	175	matuf	>	misanthrop.
>	176	pliscul	>	çioenl.

Pag.	176	poeată	însamnă:	coteață.
>	179	drăguș la căuș	>	să 'mî vii în mână.
>	>	cățerându-mă	>	acățându-mă.
>	180	huet	>	sgomot.
>	181	o merță	>	10 baniți.
>	>	halastâncă	>	stambă proastă.
>	>	ghiurghiulie	>	stacojiu.
>	>	durez	>	construez.
>	>	dimerlie	>	baniță.
>	>	cîuboțica	>	ghetă femească.
>	186	cortel	>	umbrelă.
>	>	zumaricale	>	zaharicale.
>	187	bulgur	>	grâu pisat.
>	188	kabazlikuri	>	bufonerii.
>	>	cîondănesce	>	ocăresce.
>	189	lucrate ajur	>	lucrate cu micî găurele.
>	190	gătița	>	gătlej.
>	191	urnesce	>	mișcă.
>	195	calindroiule	>	berbant bătrân.
>	196	moțpanu	>	berbantal.
>	197	țopăesce	>	bate din picior la joc.
>	200	săculteță	>	pungă mare de pânză.
>	201	hîtru	>	urît.
>	203	inucalit	>	glumeț.
>	215	poznaș	>	glumeț.
>	>	șirucă	>	nițică.
>	>	catrințe	>	fote, zuvelcă.
>	>	buraticî	>	brotăcei.
>	216	tupiluș prin năgăruș	>	(proverb).
>	>	greș	>	greșală.
>	215	kirie eleison	>	dómne miluesce.
>	>	dopros	>	interogatoriü.
>	226	bozul	>	boziü.
>	>	sămîșiei	>	casieriei.
>	227	chitic	>	pitic.

Pag.	228	prăbușesc	însamnă:	se ruinează.
>	230	orîndă	>	cârcîma satului.
>	>	ghînju	>	om bătrîn.
>	233	hoisa	>	la stînga.
>	>	ceala	>	la drepta.
>	>	șoldanul	>	epurașul.
>	235	măța	>	pisica.
>	236	'ți găseci Bacău	>	da'i de belea.
>	>	chisăliță	>	compot de prune
>	>	schinginesce-mă	>	torturează-mă.
>	237	cofă	>	doniță.
>	239	dușcă	>	înghițitură.
>	241	tușcă	>	?
>	242	căpcană	>	cursă.
>	247	sevghe satana	>	pe'i drace.
>	251	laiță	>	laviță.
>	>	hârjonesci	>	glumesci.
>	>	alint	>	fasolesc.
>	>	nurlic	>	atractiósă.
>	254	șivóe	>	șiróe.
>	>	baștină	>	origină.
>	255	mursa	>	sirop.
>	256	perje	>	prune.
>	>	ispisócele	>	documente.
>	257	șurnbori cărciogăresci	>	vicieni'i advocățesci.
>	>	ține clant	>	face gură.
>	258	ghilită	>	înălbită.
>	259	mâncăul	>	mâncăciosul.
>	260	aghesunesc	>	stropesc cu aghiăsmă.
>	261	tamazlicul	>	turma.
>	266	motanul	>	cotoiul.
>	267	cardama	>	o plantă.
>	269	desberi	>	îndrepti de la un lucru
>	>	mântui	>	reu.
>	>		>	termina.

Pag.	270	perjerie	însémnă:	prunărie.
>	271	perjar	>	prunar.
>	272	colb	>	praf.
>	>	ispisócele	>	documente.
>	274	stâlcit	>	sdrobit.
>	>	mangositule	>	ticălosule.
>	>	plodî	>	copii mici.
>	>	haihniule	>	năucule.
>	>	basaochiul	>	dişănţatul.
>	>	şuerat	>	fluerat.
>	>	stropşitule	>	stricatule.
>	>	sturluibaţi	>	nebuni.
>	275	cosorul	>	un fel de cuţit întors.
>	276	cofele	>	doniţele.
>	>	puşche	>	bubuşoră pe limbă.
>	>	potlogarule	>	pungaşule.
>	283	colţum	>	ciorap.
>	284	hâciul	>	crâng de spinî.
>	>	cimilitură	>	gâcitură.
>	296	pacoste	>	belea.
>	301	duducă	>	domnişoră.
>	394	chipfle	>	cornuri.
>	316	trudit	>	ostenit.
>	>	vuet	>	sgomot.
>	>	prăvale	>	restórnă.
>	318	feredeu	>	baie.
>	>	oţeresc	>	înfiorez
>	>	sgâlţie	>	clatină tare.
>	323	balmuş	>	măncare ordinară.
>	324	şonţi	>	nemişi proşti.
>	>	cîudă	>	necaz.
>	328	du bist ein hunţ- gemeiner	>	tu esci o javră
>	>	Don Jian	>	Don Juan.
>	>	cotorosesc	>	scap.

Pag.	329	strună	insamnă:	córdă.
>	>	clanțul	>	botul.
>	334	stancă	>	cióră.
>	>	plisc	>	botul.
>	336	terteifel	>	dracu.
>	340	hulubași	>	porumbași.
>	>	hulubărie	>	porumbărie.
>	341	odogaciu	>	un fel de parfum.
>	342	telăliță	>	teleleică.
>	343	a vo suhe	>	după dorința d-tale.
>	347	aber	>	insă.
>	>	sălaşe	>	familii.
>	348	vas ist das?	>	ce 'i asta.
>	>	mein Gott	>	Dumnezeul meu.
>	>	ale zvei	>	amëndouă.
>	349	tonerveter	>	dare-ar dracu.
>	>	chel orior	>	ce grozăvie.
>	>	șip	>	sticlă.
>	350	saperment ein mal	>	saperment odată.
>	351	năstrușnică	>	grozavă.
>	352	baragladină	>	țigancă obrasnică.
>	359	boscorosesci	>	bodogănesci.
>	360	ești contan?	>	ești mulțemit?
>	>	urnit	>	mișcat din loc.
>	361	aber das ist eine inconvenientisches	>	dar' acesta este o in- conveniență.
>	366	ciof	>	moș.
>	367	tipto, tiptis, tipti	>	bat, bați, bate.
>	>	pipto, piptis, pipti	>	cad, cađi, cade.
>	368	hultnesc	>	vaccines.
>	>	aman	>	vaî.
>	>	me scotosen	>	m'a omorit.
>	>	ton etipsa	>	'l-am lovit.
>	>	esi katergari	>	tu ești ștregar.

Pag.	368	tufeki la ipochime-		
		no a me?	însamnă:	puşca 'n mine.
>	>	me to kapra su, me olo	>	cu capra ta cu tot.
>	>	kateramene	>	blăstematule.
>	369	mesa is to pipăruş	>	în întru în piper.
>	370	oriste?	>	aud?
>	>	se parakalo	>	te rog.
>	>	megas	>	mare.
>	>	kalispera spera	>	buna séra.
>	>	kakisu imera	>	cum ai petrecut astăzi
>	>	file, ti mandata?	>	amice, ce poftesci.
>	>	psomi ke salata	>	pâne şi salată.
>	371	çuda	>	mânie.
>	>	paradosa faneros	>	preda lămurit.
>	>	ap'edo'p'eki	>	pe-aici pe-acolo.
>	>	sopate diavolo	>	taceţi dracului.
>	372	mætima	>	lecţie.
>	>	ela do	>	vin aici.
>	>	oriste didascale	>	poftim profesorule.
>	>	ela do, pes nu: posa		vin aici, spune-mi: câte
		ine ta meri tu logu	>	sunt părţile cuvintului.
>	>	decapente	>	cinci-spre-zece.
>	>	decapente fores na		de cinci-spre-zece ori
		scasis, anoite	>	să crăpi, prostule.
>	>	ke dos tu, ke dos tu	>	şi dai, şi dai.
>	>	matia mu	>	ochii mei.
>	>	indirnetico	>	de la Andrianopoli.
>	>	ohi	>	nu.
>	373	is to borsi mesa	>	în borş.
>	>	tora, tora gligora	>	acuş, acuş îndată.
>	374	na tos!	>	cată'l.
>	>	hondrokefale	>	cap gros.
>	>	vodia	>	boi.
>	>	esi ise	>	tu eşti.

Pag.	374	ma ego ime loghiota-	insémnă:	însă eu sînt învățat
		tos apo to Tenedosi		de la insula Tenedos.
>	375	neschi	>	dar.
>	377	prohodea	>	facea serviciu funebru.
>	383	sopa bre	>	taci bre.
>	384	o dulo sas tapinos	>	plecatul d-v. serv.
>	>	to matima tu	>	lecția ta.
>	>	scrinciobul	>	dulapul.
>	385	kakohrononaki	>	blăstem grec.
>	>	ela more	>	vin, măi omule.
>	>	apo to	>	de la.
>	386	ta pentakosia grosia?	>	cele 500 de lei.
>	>	malista	>	dar.
>	>	kakorizike	>	ticălosule.
>	387	ohi, varvari	>	nu, barbare.
>	>	to piperi	>	piparul.
>	>	ipokimeno	>	persónă.
>	>	apo to ostrovi	>	de la insula
>	>	mateotis, mateotiton,	>	deșertăciunea deșertă-
		ta panta mateotis		ciunelor, toate sînt de-
				șertăciuni.
>	>	rêgea	>	intervenire.
>	391	omët	>	zăpadă.
>	392	pliscul	>	ciocul.
>	>	pikirisit	>	supărat.
>	>	moachia	>	prosta.
>	393	dârzie	>	îndrăzneală.
>	394	covățele	>	albiș micș.
>	>	jârpanilor	>	cailor slabî.
>	>	rădvanul	>	trăsură veche.
>	395	kera mu	>	dómna mc.
>	>	ghiorlanî	>	mojiçî.
>	396	cepeleag	>	peltic.
>	>	alintat	>	resfăcat.
>	>	contăș	>	spențer blănit.

Pag.	397	otcupeicul ghipcanilor	însamnă:	antreprenorul postelor.
>	>	engolpion	>	cuvântare.
>	>	căpițelc.	>	frêne.
>	398	benghiuri	>	murse.
>	>	iarmaroc	>	bâlcîu.
>	399	sfrijitule	>	slăbănogule.
>	400	no gut	>	nu bine.
>	>	meine herenn	>	domniî mei.
>	>	cenușerule	>	copist prost.
>	401	momîță	>	maîmuță.
>	>	niboîsa	>	nu te teme.
>	>	mâța	>	pisica.
>	402	închiiorchîoșa	>	a umfla în pene.
>	>	boscărie	>	scamatorie.
>	>	matrapazlărie	>	pehlivănic.
>	>	rușfetărie	>	mită.
>	>	potlogărie	>	pungășie.
>	>	mertepea	>	de la rôte.
>	403	rutéou	>	termin de joc de cărți.
>	404	nurliu	>	drăgălaș.
>	405	cășlegile	>	carnavalul.
>	>	lehamete	>	slăbesce-mă.
>	406	pupuică	>	frumușică.
>	>	scarpilor	>	pantofilor.
>	407	no! lasen sie șon geen	>	nu! las să se ducă.
>	408	gut... gut ser bevol	>	bine... fôrte potrivit.
>	409	sastisescî	>	uîmescî.
>	411	du-te pârlîi	>	du-te pe pustiü.
>	>	șonțule	>	ncamțule.
>	>	prăbușesc	>	ruinez.
>	>	gavanoșele	>	borcănele.
>	412	meșterit	>	meșteșugit.
>	>	badanale	>	bidinele.
>	413	sbănțuit	>	ștreqărit.
>	>	scânci	>	plânge înnedușit.

Pag.	414	cherașită	însamnă:	coquetă grăcă.
>	>	ghicani	>	caî de postă.
>	415	ghilosesc	>	spilcuesce.
>	416	botine de glanș	>	cipici de lac.
>	418	huesce	>	vuesce.
>	>	bondariu	>	cărăbuș.
>	419	cucoare	>	cocori.
>	420	mozni	>	fisii.
>	421	ritos	>	categoria.
>	>	ghilosite	>	spălate.
>	>	impoțonate	>	înțonate.
>	422	morocănoși	>	tonți tăcuți.
>	>	boit-o	>	văpsit-o.
>	>	cotrobăit	>	scotocit.
>	423	quel drole de monsieur	>	ce om posnaș.
>	424	codălghit	>	pățit.
>	425	petit fat	>	lion prost.
>	>	țuțuianu	>	țeran de munte.
>	>	bălălăesci	>	bălăbănesei.
>	427	dă la om fără băț	>	obraznic.
>	>	catadicsesc	>	înjosesc.
>	>	porumbițe cucuete	>	porumbițe moțate.
>	429	coțcă	>	șmecherie.
>	>	la dubit	>	la închisóre.
>	430	ischîuzar	>	berbant.
>	>	îmi vine la merchez	>	îmi vine la îndemână.
>	432	lulubi	>	porumbi.
>	>	oghealuri	>	plapome.
>	433	calăfuri	>	tocuri de imamele.
>	>	mușunachi	>	miniatură.
>	>	proeresul	>	filotimia.
>	434	siiți	>	timiți.
>	435	bufnă	>	bufniță.
>	>	cuță	>	desmerdare.
>	436	ectorosit	>	scapat.

Pag.	437	anina un dobru	insémnă:	adăogi un D.
»	438	purces	»	pornit.
»	441	că era să facă bîca	»	era să dea jos.
»	442	glodul	»	noroiul.
»	»	colbăria	»	prăfăria.
»	»	fanarele	»	felinarele.
»	»	coclaură	»	loc ascuns.
»	443	parastuesce	»	represintă.
»	444	manine	»	matahale.
»	446	carcanu	»	cancanu.
»	»	titirez	»	o jucărie de copii.
»	447	zurgalăi	»	clopoței de sanie.
»	452	teşmecheriile	»	şarlataniile.
»	453	catigorie	»	calomnie.
»	»	catahrismie.	»	abus.
»	454	englendisit	»	ocupat.
»	»	apotichii ton pedon	»	carte didactică pentru copii.
»	»	parcsin	»	straniü.
»	455	de alamăe?	»	de lēmôc.
»	456	moachele	»	tónte.
»	457	oriste?	»	poftim?
»	»	şăgalnic	»	glumeţ.
»	460	am codălghit-o	»	am păţit-o.
»	»	to csfeklisa	»	am sfeclit-o.
»	»	katahris.	»	abatere de la lege.
»	462	marghioliile	»	fasoanele.
»	»	neski	»	aşa.
»	»	horăi	»	sforăi.
»	463	hêrzob	»	coşuleţ de brad.
»	»	litopisiţu	»	hronica.
»	464	avan	»	grozav.
»	469	cerdac	»	balcon.
»	»	ostreţile	»	grilajul.
»	471	o falce	»	3 pogóne (măsură).

Pag.	471	hurducă	însémnă:	sdruncină.
>	473	agilitaşa	>	uşurînşa.
>	>	buşiturî	>	împinsăturî.
>	479	sburdatic	>	sglobiv.
>	481	talgere	>	talere.
>	484	megieşii	>	veciniî.
>	497	chicotesce	>	ride cu hohot.
>	>	chichirneţ	>	un fleac.
>	501	cuşmele	>	căcînlele de oîe.
>	502	şaferi	>	şireşî.
>	503	strae	>	haîne.
>	504	bumbii	>	nasturiî.
>	505	prichit	>	grăbit.
>	>	plachie	>	o mâncare de pesce.
>	>	tandur	>	divan.
>	508	teptil	>	pe furiş.
>	>	chilesc	>	beû.
>	510	nicsis	>	supărare.
>	511	ipochimen	>	persónă.
>	>	năsele	>	pat de mort.
>	>	zarnacade	>	o flóre albă.
>	512	babornişă	>	babă bêtrână.
>	513	cheremul	>	la îndemână.
>	515	şincariu	>	băet mic.
>	517	zacuscă	>	dejun.
>	>	nagăşî	>	o pasere de baltă.
>	518	chitelă	>	nimerelă.
>	522	cocolitul	>	desmerdatule.
>	527	bricîcar	>	birjar.
>	528	jalobă	>	jalbă.
>	529	să 'î durez	>	să 'î construez.
>	>	cu bănat	>	cu supărare.
>	530	vipiscă	>	un fel de găitan.
>	>	rătăcăniile	>	locuri sêlbatice.
>	>	afî	>	falit.

Pag.	531	daradaică	însamnă:	trăsură veche.
>	533	dârdăeai	>	spuneaî fleacuri.
>	534	şugubăţ	>	glumeţ.
>	539	chitari	>	brutari.
>	>	parastuesce	>	represintă.
>	540	busta	>	năvală
>	>	kera mo	>	dómna me.
>	543	de istov	>	de tot.
>	546	de haram	>	degeaba.
>	548	jacaş	>	jăfuitor.
>	551	antal	>	bute mare.
>	552	melestei	>	făcăleţ.
>	>	a cîto ti tam?	>	ce este?
>	>	haraşo	>	bine.
>	>	pan	>	domnule.
>	533	duşinca, no	>	sufletul meu, nu.
>	>	po lipovanţchi	>	pe lipovenesce.
>	>	niet	>	nu.
>	>	pojalosti	>	mă rog.
>	>	cazului	>	cleşteului.
>	554	strofa rusă este un cântec rus.		
>	555	boji moi!	însamnă:	Dumnezeul meu.
>	>	zěmoşî	>	pepeni galbeni.
>	>	païdi	>	mişcă.
>	>	ti padleţ	>	blăstemat.
>	557	na! tin scatina	>	termin rus de ocară.
>	>	ia.	>	da.
>	>	pastoi	>	stăi pe loc.
>	>	precrasnai	>	prea framos.
>	560	païdiom	>	haïdem.
>	563	sprafcă	>	cercetare.
>	>	natpis	>	adeverinţă.
>	>	comă	>	virgulă.
>	569	ghiftuit	>	săturat.
>	571	tagma	>	clasa.

Pag.	573	nuri	însamnă:	grații.
>	574	brașove	>	minciuni.
>	576	lepșit	>	smintit.
>	578	tueș	>	smintit.
>	584	cantora	>	contoar.
>	>	hardughie	>	casă ruinată.
>	>	pojarniciî	>	pompierii.
>	587	marojna	>	înghețată.
>	588	davaî	>	dă.
>	>	nima?	>	nu?
>	592	sfeti	>	sfântul.
>	593	pașol... scari	>	mergi... ște.
>	>	also fort, fort... gleich	>	așa dar eși afară curând.
>	>	hârbuesc	>	ruinez.
>	>	no; paîdi suda	>	nu; vin încóce.
>	595	ah! ti șelma	>	ștregar
>	599	velnișile	>	povernele.
>	601	de olac	>	de pomană.
>	602	făcăluită	>	bătută.
>	603	chiștruî	>	pistruî.
>	604	mătrășesc	>	espedez.
>	608	nieznaîu	>	nu știu.
>	>	stuh	>	stuf.
>	>	nima, nima	>	nu, nu.
>	609	jandarniciî	>	jandarmiî.
>	>	uvăi	>	văi.
>	>	bogdaprosti	>	mulțemim.
>	616	stihile	>	} ființi fantastice.
>	>	moroîi	>	
>	>	draciî din tău	>	
>	>	simzienile	>	
>	>	strigiile	>	
>	>	turca	>	
>	>	chiraleîsa	>	
>	623	toropala	>	toroîpan.

Pag.	624	năstrușnică	însamnă :	grozavă.
>	625	nazat	>	îndărăt.
>	634	umblăcit	>	bătut.
>	645	tainiși	>	ascunđetori.
>	648	zdaró	>	sănėtos.
>	649	gospodi pomilui	>	Dómne miluesce.
>	650	malerchi	>	nume pentru cai.
>	655	schinuri	>	spini.
>	656	răgaz	>	odihnă.
>	>	anocato	>	harababura.
>	>	hurez	>	pasere de nópte.
>	>	iscodėlá	>	invenție.
>	>	altife	>	cusuturile cămeșilor țe- rănesci.
>	>	oposum	>	orī și cum.
>	>	anapoda	>	pe dos.
>	657	țipenie	>	nimene.
>	>	zăvod	>	câne mare.
>	>	cotarlá	>	câne prost.
>	>	hereseu	>	ferestreu.
>	658	cabazul	>	gluma.
>	662	ton patera	>	bakcea.
>	665	hărjoană	>	glumă próstă.
>	671	buhaí	>	taur.
>	675	pareksilose	>	s'a întrecut cu gluma.
>	>	anapodos kosmos	>	lume pe dos.
>	677	privighitorițe	>	subprefectorese.
>	689	zăplazul	>	ulucul.
>	691	pe nică, pe ceas	>	neconțenit.
>	>	malote	>	o haínă blănită.
>	693	popușoiului	>	porumbului.
>	>	buimăcit	>	amețit.
>	>	de istov	>	de tot.
>	>	teleagă	>	căruța próstă.
>	694	prunduească	>	a pune petriș.

Pag.	695	curechiă	însamnă :	varďă.
>	>	tabloane	>	tablouri.
>	>	potrocoale de rece-	>	registre de recense-
		semênță		mânt.
>	697	buleandă	>	haină veche.
>	699	a sě dura	>	a sě construi.
>	>	năsbutii	>	nebunii.
>	700	cislă	>	socotclă țerănescă.
>	>	sě mě capiscă	>	sě mě înțelegi.
>	701	dixi	>	am ăis.
>	702	catrință	>	fustă țerănescă
>	>	strujenii	>	coceni.
>	703	lanu	>	ogorul.
>	704	hemesitule	>	flămëndule.
>	705	belă	>	frumósă.
>	>	florelinte	>	înflorită.
>	>	belețe	>	frumusețe.
>	>	pășione	>	pasiune.
>	>	pudóre	>	rușine.
>	>	oficiolată	>	împiegată.
>	707	etnfa	>	înădușă.
>	708	salve	>	fii sănėtos.
>	711	ținutași	>	judeceni.
>	721	căina	>	tângui.
>	>	gigăt	>	subțire.
>	723	amandea	>	dă năvală.
>	725	propice	>	favorabil.
>	>	hăită	<	câne prost.
>	733	gut	>	bine.
>	734	poeată	>	cotclă.
>	>	ia wohl	>	că voiesc.
>	>	befehlen	>	poronciți.
>	>	bitte	>	te rog.
>	>	dintr'o dușcă	>	de-odată
>	735	donnerwetter	>	drace.

Pag.	735	a schön, a sehr schön	însamnă:	bine, foarte bine.
>	736	ibovnica	>	amanta.
>	>	mocles	>	tăcut.
>	>	vas ist?	>	ce este?
>	737	işala şi maşala, maşala şi evala	>	esclamaţii, turce.
>	>	urducat	>	struncinat.
>	740	şucada	>	coşcocea.
>	>	schnell, geschwind	>	curând îndată.
>	741	gleich	>	îndată.
>	742	bez	>	osebit de
>	743	hep, hep, hep	>	glumă pentru evrei.
>	744	ecce homo	>	eată omul.
>	746	boldesci	>	deschişi ochii mari.
>	749	stomahikon	>	bun pentru stomah.
>	751	guzgan	>	chiţcan.
>	752	postmeister	>	căpitan de postă.
>	755	ţopêrcă	>	ţeran prost.
>	764	adiafora	>	indiferent.
>	765	hristoitie	>	evlavie.
>	>	fein	>	fin.
>	766	sinchisi	>	deconcerta.
>	772	arhon	>	boer.
>	774	pliroforii	>	lămuriri.
>	777	haiu-huiu	>	năuc.
>	791	vadea	>	termin.
>	794	boş	>	o bucată rotundă.
>	795	scâncind	>	plângând încet.
>	798	duluţă	>	termin popular.
>	807	batojit	>	svântat.
>	811	sastisită	>	uimită.
>	813	ţonţoroîn	>	ţanţoş.
>	814	poponet	>	lampion.
>	851	gheridon	>	măsuţă rotundă.
>	852	resor	>	resorul trăsurei.

Pag.	852	sbanțuri	însemnă:	legături de fer.
>	>	sbêrciog	>	un fel de ciupercă.
>	853	servus	>	sluga.
>	855	umilissimus	>	cel mai supus.
4	860	afanisemo	>	m'a prăpădit.
>	>	lipon	>	așa dar.
>	>	șușanea	>	pușcă lungă.
>	861	caifetul	>	lucsul.
>	863	pliroforte-mě.	>	lămuresce-mě.
>	865	șagrină	>	supărare.
>	882	a prima vista	>	la întâia vedere.
>	895	bageacă.	>	gura de jos a coșului.
>	896	țepoiul	>	furcea.
>	>	palamarului	>	paraclisierului.
>	904	telinca	>	clopot de vite.
>	906	clesonurile	>	trompetele.
>	908	baraboiu	>	un fel de plântă
>	>	catalici	>	târlică.
>	911	bobote	>	vorbesce într'aïurea.
>	>	șartul	>	rânduiala.
>	912	dubit	>	tăbăcit.
>	>	cîubotarîn	>	cismarul.
>	913	hlizesci	>	zimbesci de ris.
>	914	pojijia	>	menajul.
>	916	ulucu	>	zgheabul.
>	918	ținut	>	judeç.
>	920	oborocă	>	căciulă mare.
>	>	fesfesele	>	dichisuri femeesci.
>	>	prôșcă	>	praștie.
>	>	fișnele	>	sgomotele fustelor.
>	>	marmuzică	>	demoazelă.
>	922	baîmăcindu-se	>	năucindu-se.
>	923	scăueș	>	scăunaș.
>	926	zuliea	>	geloziea.
>	928	aleanu	>	focul inimei.

Pag. 930	șonțitule	însamnă:	strêmbule.
>	> băiguind	>	> vorbind prin somn.
>	939 strofa acésta este un cântic țigănesc.		
>	941 vlagă	însamnă:	putere.
>	> sbérciog	>	> ciuciulete.
>	947 popác	>	> tronc.
>	954 desghină	>	> desbină.
>	958 kirie ton dinameon	>	> Dómne al puterilor.
>	965 maștigă	>	> vitrigă.
>	> bujăniță	>	> mușchiu de căprioară afumată.
>	969 cotigesee	>	> se dá furiș.
>	975 hapsînu	>	> hainul.
>	990 strădănuít	>	> ostenit.
>	997 cataroile	>	> gutuarele.
>	1006 sângeapă	>	> cinzeacă.
>	1009 vergură	>	> virgină.
>	> sas agapo	>	> te iubesc.
>	> ich liebe ihnen	>	> vă iubesc.
>	1011 pasiea	>	> pasiunea.
>	> cărhit	>	> amețit.
>	1017 prilejul	>	> ocaseia.
>	1019 eți na ziso	>	> așa să trăesc.
>	> ma oli eți	>	> da nu așa.
>	1020 mite ego, ma	>	> nici eú; dar.
>	> ke o kisa de kapnos	>	> și o chesa de tutun.
>	> elpizo	>	> sper.
>	> sohpeti	>	> petreceri.
>	> ostoson tora ime	>	> așa dar acum sînt
	siguros		sigur.
>	> matia mu	>	> ochii mei.
>	> palikaris	>	> grec prost.
>	> kefali	>	> cap.
>	> bostani	>	> dovleac.
>	> teșmecheriı	>	> șarlataniı.

Pag. 1021	paradigmatos harin	însémnă:	de esemplu.
>	> omos	>	însă.
>	> fos mu	>	lumina me.
>	1022 malista psili mu	>	dar sufletul meu.
>	> urdica	>	grămada de ómenî.
>	> elate kakohrononaki	>	veniți dieavolilor.
>	> 'I făceam kes	>	îi tăeam.
>	1023 natos ke	>	eată și.
>	> kalimera sas	>	buna dimineața.
>	> poli me kakofeni	>	mult mă supără.
>	> ela	>	vino.
>	1026 kitakse	>	poftim.
>	> pes mu	>	spune'mî.
>	> orologhion	>	orologiū.
>	1027 tin patzirisa hiotiki	>	am pățit-o hioticesce.
>	1031 luzur	>	în pace.
>	1035 stacană	>	o cană mare.
>	> niks erdäpfel	>	nu cartofe.
>	1036 mein Gott	>	Dumnezeul meu.
>	> bier in Oestereich	>	berea în Austria.
>	> cîubotăria	>	cismărica.
>	> ich danken	>	îți mulțumesc.
>	1039 ma staso	>	da stăi.
>	1040 telos pandon	>	în fine.
>	> eți	>	așa.
>	> dioti	>	fiind că.
>	> dos tu ke dos tu	>	dă'i și dă'i.
>	> harapnico	>	biciu mare.
>	> chihai	>	șaroste de surugiū.
>	> file	>	amice.
>	> patriida	>	patria.
>	> omos tora	>	însă acum.
>	1041 sas parakalo	>	vă rog.
>	> pios	>	cine.
>	> kira	>	dómna.

Pag. 1041	me sinhorese.	însémnă:	mă eartă.
>	> ti puskis	>	ce ştrengar.
>	> katergari	>	ştrengar.
>	1043 lehăit	>	vorbit prost.
>	> puşchineţe	>	bubuşoro pe limbă.
>	1045 kaftan	>	haină de boîerie.
>	1046 isos	>	dar.
>	> anoite	>	ticălosule.
>	> in das Hert	>	în inimă.
>	> ich verstehe nicht	>	nu 'nţeleg.
>	1047 ma pu ine	>	da unde este
>	> as pame	>	hai să mergem.
>	> culbeci	>	melei.
>	1048 me katigoria	>	cu critică.
>	1049 ein, zvei, drei	>	una, două, trei
>	1050 maskaraliki	>	batjocură.
>	1051 na skaso an den itan skaraotki	>	să crăp dacă n'a fost diavol.
>	> liebe	>	dragă.
>	> du biest meine liebe	>	eşti iubita me.
>	1060 încălcit	>	încurcat.
>	> boţeşti	>	şifonezi.
>	> prejma	>	în faţa.
>	1062 parapanghelos	>	vecinica pomenire.
>	1064 l'am pus plateă	>	l'am rămas.
>	1065 vajnici	>	grozavi.
>	> das ist gut	>	iî bun.
>	> das ehre	>	onórea.
>	> sehr wenig	>	prea puţin.
>	1066 ist ales einz	>	tot una 'i.
>	> sechs paar	>	6 perechi.
>	> stiefel	>	cisme.
>	> Gott bewahr	>	Dumnezeu ferescă.
>	> cârpit	>	călit.
>	> verstehen sie?	>	înţelegi?

Pag. 1066	ich bin kaiserliche koenigliche stie- fel meister	însémnă:	eŭ sânt cismar împê- rătesc și crăesc.
>	> sehr gut	>	fôrte bine.
>	1067 ndaacîu	>	odogacîu.
>	> tidva	>	căpățîna.
>	> ciubeică	>	lîulea próstă.
>	1070 dva	>	două.
>	> machen sie auf	>	deschide.
>	> anikse bre	>	deschide mă.
>	> herein	>	afară.
>	> gute nacht	>	nópte bună.
>	> ke is hronus polus	>	și la multî ani.
>	> pola-kala	>	fôrte bine.
>	1071 vasilisc	>	pasere fantastică
>	1073 anikse pusti	>	deschide diavole.
>	> dumer kerl	>	ticălos.
>	> das ist eine schulerei	>	asta 'i o tâlhărie.
>	1074 sie?	>	dumneata.
>	> ez ist der posessor	>	este arendașul.
>	1075 provata	>	oî.
>	> und ich	>	și eŭ.
>	1076 artic	>	cuvênt armenesc.
>	> Ich habe die ehre	>	an onorul
>	> filo to heri	>	sărut mâna.
>	> sabansaïrosun	>	plecăciune.
>	> kali spera	>	séra bună.
>	1079 seceaș	>	îndată.
>	1086 nătîngă	>	încăpățînată.
>	1088 avidoma	>	în realitate.
>	1089 cfartalului	>	mahalalei.
>	> proslăvescî	>	glorificî.
>	> dele	>	dosare.
>	> cărcîocurilor	>	tertipurilor.
>	> sturluîbat	>	nebun.

Pag. 1093	cornet	înséamnă:	rang militar.
>	> cinuri	>	ranguri.
>	1097 buntași	>	revoltanți.
>	1105 culucciū	>	păzitor de nopțe.
>	1108 Gott verlast kein deutscher nicht	>	Dumnezeu nu părăsesce pe nici un némt.
>	> strune	>	córde.
>	1109 scripcele	>	viórcle.
>	1111 căpcană	>	prindători.
>	1112 jignicerul	>	rang de boierie.
>	1114 contăș	>	o haină cu blană.
>	1115 ocrotirea	>	protecția.
>	1116 hărăzesc	>	ofer.
>	1118 lehamite	>	de prisos.
>	1119 cocîngul	>	coșul.
>	1122 banabak	>	caută la mine bre.
>	> mane ghiuzel	>	cântic frumos.
>	> aferim ciugiuk	>	bravo.
>	1123 efendi	>	domnule.
>	> buuum	>	spună.
>	> kapioldaș	>	termin turc.
>	1124 peki	>	bine.
>	> la dică	>	la nevoie.
>	1125 înruș	>	năvală.
>	1126 hăcuesc	>	taî în bucăți foarte mici.
>	1128 to paroksilose	>	a scrintit-o.
>	1132 țitura	>	un fel de joc.
>	1134 schițe	>	spițe.
>	1135 buluk	>	grămadă.
>	1139 cîondăni	>	certa.
>	1146 mesa	>	în intru.
>	> na se haro	>	să te iubesc.
>	1147 eros mu	>	amorul meu.
>	> komatia	>	bucățele.
>	> gligora	>	îndată.

Pag. 1149	sosta	însamnă:	tocma.
>	> amartia	>	păcate.
>	> fos mu	>	lumina me.
>	1150 zoi mu	>	vieța me.
>	> elpida mu	>	speranța me.
>	> kinuria	>	roșii.
>	> bosmachiî	>	papuci.
>	1153 nureă	>	o blană.
>	1156 meteahnă	>	defect.
>	1157 bechiu	>	de loc.
>	1158 crivatul	>	patul.
>	1161 hübsch	>	frumos
>	1163 poloboçelo	>	butoiaș.
>	1164 o vasilevs tot Galon	>	împăratul francesilor.
>	> ora kali	>	drum bun.
>	1165 codălghit'o	>	pățit-o.
>	> capchiü	>	năuc.
>	1166 stavro voifise	>	cruce-ajută.
>	> sopa esi	>	taci tu.
>	> se parakalo	>	te rog.
>	> pragma	>	lucru.
>	1167 edo	>	aici.
>	> emba mesa	>	intră în intru.
>	> aksiologo	>	minunat.
>	> orismo sas	>	poftim.
>	1168 oheske	>	nu.
>	1169 tora	>	acum.
>	> pasis haras	>	veselie deplină.
>	> nostimades	>	dulceață.
>	1171 sinanastrofia	>	adunare.
>	1172 steka	>	stăi.
>	> tipote	>	nimic.
>	> malista	>	dar.
>	1173 zaifeti	>	petrecere.
>	> casapesco	>	măcelăresc.

Pag. 1173	pas' to diavolo	însamnă:	megi la diavolu.
>	> i se năzare	>	i se pare.
>	1175 predmetul	>	în privința.
>	1177 mastakino	>	rahat.
>	> horis mandili	>	fără basma.
>	1178 ke mi kirknis	>	și nu mai dice nimic.
>	1179 anatema su	>	blăstem ție.
>	> is to etaki mu mesa	>	în camera me de culcat.
>	> more	>	bre.
>	1180 pu ine	>	unde 'i.
>	> kaimene	>	sărmane.
>	> ke esena	>	și ție.
>	1181 luludia	>	flori.
>	> spasesti	>	smeresci.
>	1184 pupnică	>	frumușică.
>	1186 la grosi mesa	>	în pușcărie.
>	1187 ich mache sie mein kniks	>	îți fac complimentul meu.
>	> aber	>	însă.
>	1188 hurduzi burduzi	>	espresie turcă.
>	> parigoria	>	mângăere.
>	1189 kirie ton dinameon	>	Dómnne al puterilor.
>	> na tos	>	eată'i.
>	> hondrokefal	>	cap gros.
>	1190 ghidi anoite	>	sărace prostule.
>	> anghelaki	>	ângerăș.
>	1192 proton	>	cel ântei.
>	> acomi	>	âncă.
>	1193 ke is hronus polus	>	și la mulți anî.
>	> pame	>	să mergem.
>	> steka oligo	>	stăi puçin.
>	> is tin Ibraila	>	la Brăila.
>	1199 chireită	>	păcătósă.
>	1201 nătângie	>	prostie.
>	1204 țel.	>	scop.

Pag. 1205	hăugașe	însamnă:	urmă de rătă.
>	1220 mucalit	>	glameț.
>	1223 dugheană	>	prăvălie.
>	1228 bei mu	>	domnul meu.
>	> evgheniei	>	boieriei.
>	> proskalisit	>	invitat.
>	> aporie	>	îndoeală.
>	1229 colakiu	>	ligușitor.
>	> pan evgheniei	>	înaltei noblețe.
>	1230 ilikia	>	virsta.
>	1231 arhontologhie	>	cartea boieriei.
>	> iskîuzarlii	>	pehlivanî.
>	> ipolipsis	>	considerație.
>	> aferim	>	bravo.
>	> sfetnik	>	consilier.
>	> ama	>	ce mai trebă.
>	1232 parimiî	>	esemple.
>	> eksighisesci	>	esplici.
>	> tropos	>	mod.
>	> silemet	>	falit.
>	> ithiki	>	religie.
>	1233 oktoihul	>	cântare de biserică.
>	> papalugă	>	paparudă.
>	> turkomerit	>	turcit.
>	> marafet	>	cu meșteșug.
>	1234 hojma	>	necontenit.
>	> skopos	>	scop.
>	> ekpaeaoa	>	partida.
>	> katortosască	>	isbutescă.
>	> prokopsală	>	învățatură.
>	1237 calembek	>	lemn negru.
>	> pazarlicurî	>	negustorii.
>	> protipenda.	>	aristocrație.
>	> spudaksit	>	studieat.
>	> sturluîbat	>	nebun.

Pag. 1237	familiot	însamnă:	de familie.
> 1238	prokimen	>	la scop.
>	> englendisit	>	petrecut.
>	> pitak	>	act de boeric.
>	> sevas	>	respect.
>	> nikokera	>	stăpâna casei.
> 1240	huzmet	>	funcție productivă.
> 1241	paratirisit	>	observat.
> 1242	rěsmiriței	>	revoluției.
>	> noïma	>	înțelesul.
> 1243	balercă	>	butoiaș.
> 1244	mein Gott	>	Dumnezeul meu.
> 1245	fürst	>	prinț.
> 1246	perge	>	prune.
>	> ciomofaiu	>	plântă otrăvitoare.
>	> hosentraï	>	pacheti.
>	> Dialogul între acești doi jidanï asupra carabinei este următorul:		
	— Ce 'ï asta carabină?		
	— Nu scii ce 'ï carabină?		
	— Bine... carabina este o carabină cu tēcă.		
	— Da spune'mï ce lucru 'ï acesta?		
	— Ascultă dar'; eũ 'ï-oïu spune! carabina este un obiect, care are țevă, jos un pat, la o parte o tigăiță, dedesubt limba și sus cocoșul. Dacă puï un glonțisor, carbă de pușcă și călți, și faci limbei o mișcare, limba face plosc, cocoșul trosc și țeva produce o mare de-tunare și cađi mort ca un căne.		
	— Ah! vai de mine.		
	— Ce este?		
	— Căne prost, ce ești.		
	— Tacï, tu ești o mascara.		
> 1248	ke ta lipa	însamnă:	și cele-l-alte.
> 1250	abraș	>	nereușit.
> 1251	sineturile	>	chitanțele.

Pag. 1251	naht	insemnă:	în numerariu.
>	1252	ornic	> ceasornic.
>	1255	scânciți	> plângeți.
>	1256	obligă	> poliță.
>	1258	aferosască	> risipescă.
>	1159	printaniere	> supă.
>	>	bisque.	> supă de raci.
>	1260	truffe	> un fel de ciuperci.
>	>	curechîn	> varșă.
>	1261	holbați	> ochi sgațiți
>	1264	să dai iama	> năvala.
>	>	am chitit	> am creșut.
>	>	țintilom	> gentilom.
>	1265	zlot	> 30 parale.
>	1269	kikloforia	> circulară sângelui.
>	1270	fiog	> fundă.
>	>	odogaciu	> un fel de miodenie.
>	1271	sorta	> toemăi.
>	1272	pravoslavnicul	> ortodocsul.
>	1276	Pronia	> Providența.
>	1277	katergar	> ștregar.
>	1278	apelpisie	> desperare.
>	>	ți-am dat în parte	> nimerit.
>	1279	to prokopsamen	> am pățit-o.
>	>	ingurluit	> angageat.
>	>	pehlivan	> șarlatan.
>	1328	brutar	> pitar, pânar.
>	>	ogradă	> curte.
>	>	mendriile	> trebușorele, farsele.
>	>	arhontologie	> cartea boșeriilor.
>	1329	șanșos	> trufaș, mândru.
>	1330	file	> amice.
>	>	pan evghenestato	> prea nobil.
>	>	heretismos	> felicitare.
>	>	br.	> origină.

Pag. 1331	temenele	însamnă:	complimente turce.
>	> eklambrotate	>	prea luminate.
>	> Proniea	>	Provedința.
>	> ke megas	>	și mare.
>	> ungher	>	unghiu.
>	1332 Ma	>	dar', însă.
>	> arhontas	>	boier.
>	> sopa	>	taci.
>	> sopa	>	bătă.
>	> kapnos	>	tutun.
>	> metahirisiți	>	întrebuințați.
>	> tabieti	>	deprindere, obicei.
>	> ighemonikon	>	mărire încâfnată.
>	> talim	>	manieră.
>	1333 ogurliu	>	bun augur.
>	> obijduiți	>	asupriți.
>	> nato	>	postim.
>	> to prokopsamen	>	am pățit-o.
>	> oboroaca	>	baia.
>	> şlik	>	căciulă fanariotă.
>	1334 zaifă	>	indispusă.
>	1336 spudaksit	>	studieat.
>	> sevas	>	respectos.
>	1337 dârvală	>	de clacă.
>	1338 katahrisuri	>	abusuri.
>	> pristavilisit	>	recomandat.
>	> adieaforisirea	>	indiferența.
>	> buiurdisiți	>	întăriți prin decrete.
>	> vurta	>	cu ridicata, en gros.
>	> harecîlnese	>	licitează.
>	> cinuri	>	ranguri.
>	> pil	>	prinde.
>	> protipendiști	>	boieri mari.
>	1339 hula	>	critică injurătoare.
>	1340 doselnice	>	ascunse.

Pag. 1341	pălămida	insemnă:	o burueană rea.
»	» neprihănit	»	neatins.
»	» samovolnicia	»	arbitrarul.
» 1342	fevga	»	fugi.
»	» disbăra	»	a se debarasa.
» 1343	gherghir	»	cămară boltită.
»	» mișină	»	furnicar.
» 1344	dele	»	dosare.
»	» faur	»	ferar.
»	» cârciocuri	»	șiretlicuri judecătorești.
»	» spovăduit	»	confesat.
»	» gudurându-se	»	lingușindu-se cănesce.
»	» pehlivăni	»	șarlatanii.
» 1346	trezește-te	»	deșteptă-te.
» 1348	oblăduire	»	protecție.
» 1349	cârtești	»	arăți nemulțumiri.
»	» uneltiri	»	comploturi.
»	» bei nu	»	Măriea ta.
»	» kaimeno	»	sărmanul.
» 1350	na zisis	»	să trăiești.
»	» pulbere	»	praf, colb.
»	» ciuturi	»	găleți.
»	» parimic	»	exemplu.
»	» ghiduș	»	bufon.
» 1351	ci că	»	zice că.
» 1353	irmilici	»	icosari.
»	» carboave	»	ruble.
»	» rohatcă	»	barieră.
»	» posesorul	»	arendașul.
» 1355	Gavril buzatu	»	calău vestit.
» 1356	peșcheș	»	present.
»	» zămbiluri	»	coșuri de băcănie.
»	» hărzoabe	»	coșulețe de frunze de brad.

Pag. 1356	prohorisi	însamnă :	înainta.
> 1357	Dănilă	>	darnic.
>	> pristavlisesc.	>	înfăcișez.
>	> jalbă	>	petiție.
>	> predmetul	>	obiectul.
>	> peripisece	>	motiv de proces.
>	> răsleşti	>	cotropesci.
>	> hăpca	>	cu sila.
> 1358	sprafcă	>	cercetarea unui dosar.
>	> ispisoacele	>	documentele vechi.
>	> doslogit	>	lămurit.
>	> holdul	>	cuprinsul.
>	> leat	>	anul.
>	> hirtă	>	firtă, patrar.
>	> zdelcă	>	proiect de act de vân-
>	> presustviea	>	zare.
>	> scripise	>	pretoriul.
>	> povescă	>	parafate.
>	> ponos	>	raport.
>	> i	>	acusare.
>	> insovolnicie	>	și.
>	> vigavor	>	arbitrar personal.
>	> decladarisește	>	reprimandă.
>	> stolnaciălnic	>	referză.
>	> comandirovcă	>	șef de birou.
>	> cinovnicul	>	anchetă.
>	> podorojnă	>	funcționarul.
>	> podpiscă	>	bilet de postă.
>	> rodpiscă	>	recepisă.
>	> ostanovcă	>	adeverință.
>	> otnoșenie	>	manc.
>	> tricapel	>	raport.
>	> raspolojenie	>	marcată.
> 1359	nacazanie	>	formă judecătorească.
		>	pedepsă.

Pag. 1359	ruşfert	însamnă:	mită, plată.
»	» katortosit	»	isbutit.
»	» iproci	»	şi cele-l-alte.
»	» obişnenie	»	lămurire.
» 1360	chilos	»	gros în cefă.
»	» posvolit	»	permis.
» 1361	ocroteşte	»	protege.
» 1365	căşuneze	»	cauzeze.
» 1369	metehnele	»	defectele.
»	» bërlog	»	vizuina ursului
» 1370	pitace	»	decrete de boierie
» 1372	omët	»	zăpadă.
» 1376	pliroforisit	»	lămurit.
»	» dugheni	»	magasiei.
»	» hăt	»	toemăi.
» 1377	dicanicesc	»	judecătoresc.
»	» puşchiul	»	ştrengarul.
» 1378	cursă	»	pastilă de Serail.
» 1379	pirte	»	nimeresc.
»	» domesnicit	»	înblandit.
»	» înjghebându'ti	»	formându'ti.
» 1381	ghizdanul	»	portofoliul.
»	» şleapca	»	tricornul.
» 1386	işala	»	bravo turc.
» 1387	poleovnice	»	colonele.
»	» vajnice	»	importate.
»	» Sfatul	»	Consiliul de ministri.
»	» prinosul	»	darul.
»	» poclon	»	cadou.
»	» ke te lipa	»	şi cele-l-alte.
» 1388	simandikoase	»	însemnate.
»	» paşol	»	lipsesci.
»	» otcupul	»	antreprisa.
»	» hazna	»	fisc.
»	» Saranta Eklisia	»	oraş grec.

Pag. 1388	hristoitie	insamnă:	frică de Dumnezeu.
» 1389	anaforaoa	»	raportul la Domn.
» 1390	pravoslavnică	»	ortodocsă.
» 1391	ulița	»	strada.
» »	șipenic	»	nică umbră de om.
» »	Litve	»	nemurii străine.
» 1392	imamea	»	virful cînbucului.
» »	prigonească	»	persecute.
» »	de la o-l-altă	»	împreună.
» 1393	harnic	»	activ.
» »	sudiți	»	supuși străini.
» 1394	graniță	»	frontieră.
» 1396	katigorisescă	»	critică.
» 1397	căldărângii	»	paveluitori.
» 1398	răsvăritorilor	»	revoluționarilor.
» »	dopros	»	interogatoriū.
» 1401	țicsești	»	grămădesci.
» »	chirul	»	plăntă ce vatămă grăul.
» 1403	iscodim	»	inventăm.
» »	tertîp	»	mijloc viclen.
» 1404	plihtissem	»	mi se urise.
» »	sfetnici	»	consilierii.
» 1405	sîphisesc	»	sfiescū.
» 1407	surgun	»	ecsilii.
» 1409	schăstrie	»	schit isolat.
» »	smomit	»	scos din minte.
» »	mrejele	»	cursele.
» 1415	pecîl	»	certificatul de căsătorie
» »	asndat	»	nădușit.
» 1416	brîndușă	»	flōre de tōmnă.
» 1417	tuîuri	»	stindard de coșii de cai.
» »	dumeresc	»	lămuresc.
» 1418	ghîuzel	»	frumōsă.
» »	hoș ghîoldum?	»	ce mai faci?
» »	kefnis ei?	»	keful 'ți-e bun?

Pag. 1419	Allah amanetoolu	însamnă:	mulțemesce lui D-deu.
>	1420	buŃur	> poftim.
>	1422	defteros	> al doilea.
>	1427	anostie	> fleac.
>	>	hlizescŃu	> ridu tare.
>	1433	bazaconie	> istorie cŃudatŃ.
>	>	apele	> dispozițiile.
>	1434	mata	> domniea ta.
>	1435	cireacii	> oamenii de casŃ.
>	1436	rad	> rŃfuesc.
>	1437	Epanastasis	> revoluțiie.
>	1438	to spati	> sabiea.
>	1439	hrŃapeascŃ	> rŃpescŃ.
>	>	abraș.	> fals.
>	1440	veneticilor	> strŃinilor.
>	1441	rŃdŃu	> pŃdurice francoșŃ.
>	>	sumeatŃ	> indrŃznŃtŃ.
>	>	unicelul	> copil mic.
>	>	pirii	> face sgomot.
>	>	cangea	> labŃ cu unghii.
>	>	pŃrle	> naipei.
>	1442	Ńurus	> eama.
>	1443	hal	> stare.
>	>	buchisalŃ	> bŃtae innŃdușitŃ.
>	>	șelma	> injurie rusŃ.
>	1447	sbirii	> calŃii.
>	1453	dihai	> mult.
>	1463	Cainicul	> șermanul.
>	1466	procleșilor	> blŃstŃmașilor.
>	1467	mezat	> licitațiie.
>	1469	ghŃoșgorea	> pe de'ntregul.
>	1470	adikie	> nedreptate.

ERATA

- Pag. 272 în loc de **am** cap de cuc citește: **ama!** cap de cuc.
 - 283 - **mergi** scumpul meu - **merci** scumpul meu.
 - 300 - **ca să citești** ravașul - **ca să citești** ravașele.
 - 370 - **remâi to** la nuntă - **remâi tu** la nuntă.
 - 382 - **acu** șirata - **acus** (auți) sirata.
 - 386 **Frasa: Ce ved?** Tatăl meu mă **chiamă**, etc. trebuie să
 fie rostită de Alceu, car' nu de Frunză.
 - 408 în loc de **Ei, bine, că'ți cumpăr**, citește: **Ei, vină** că'ți cumpăr
 - 514 în cuplet lipsesce versul al 10-le: **Ca să'i dai** să înțelegă.
 - 541 în loc de **urs** citește: **ours**.
 - 746 - **vrei** să te incredințez - **vreū** să te incredințez.
 - 793 - **pe** ferestele - **pe** păretele.
 - 863 - **m'am răpedit** pe oblon - **m'am răpedit** la oblon.
 - 869 - **trezător** - **trădător**.
 - 870 - **pentru că** sunt în stare - **pentru ea** sunt în stare.
 - 931 - **Un** înțeles - **am** înțeles
 - 944 - **te-o** găsit - **te-ai** găsit.
 - 959 - **Ei!** - **Eū**.
 - 957 (Arie din *Domino noir*: Ah! quelle nuit!)
 - 961 în loc de, observând mâna Caliopei, citește: observând pe Caliopei.
 - 962 (Arie din *Dame blanche*: D'ici voyez ce beau domaine.)
 - 972 în loc de, și riuri, mări citește: și riuri mări.
 - 982 - **suflet** românesc - **suflet** omenesc.
 - 1222 - **schit** de pustifu - **schit** de pustnici.
 - 1226 - **sunt mulțemît** tocmai - **sunt mulțem. că ai ve-**
acum. **nit** tocmai acum.
 - 1231 - **iskuzarlii** - **iskuzarlik**.
 - 1235 - **ocârnuirlii** - **ocârnuirlic**.
 - 1236 - **arna!** - **ama!**
 - 1239 - **pentru** cele micî ale - **pentru** micșurătățile lu-
lumi **mi**.
 - 1252 - **Nu 'i** vorba de noi - **Nu 'i** vorba de nas.
 - 1258 - **Astfel** e amorul - **astfel** e onorul.
 - 1267 - **Hai** așa? - **Nu 'i** așa?
 - 1271 - **daū** sorta - **daū** sosta.
 - 1280 - **mă** omoriți în casa me - **mă** ameninți în casa me.
 - 1280 - **aveți** dreptate - **ai** dreptate.
 - 1313 - **bocăn** - **pogan**.
 - 1362 - **lucuri** - **lucuri**.
 - 1612 **Tabloul I** din actul IV se termină cu frasa: **Nu, nu, dar**
hai mai degrabă, disă de Rucșanda.
 - 1641 în loc de, fase citește: **fase**

VERIFICAT 2007

VERIFICAT

BIBLIOTECA CAROL I
CENTRALĂ
UNIVERSITĂȚII
BUCUREȘTI